

HACI NÜREDDİN'İN
VÂKİ' A-YI DEŞT-İ KERBELÂ/ HÜSEYİN'İN
MAKTELİ MESNEVÎSİ
(Metin-İnceleme)

Yasemin SÜRÜCÜ

Yüksek Lisans Tezi
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Yrd. Doç. Dr. Nazire ERBAY
2018
Her Hakkı Saklıdır

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

Yasemin SÜRÜCÜ

HACI NÜREDDİN'İN VÂKİ' A-YI DEŞT-İ KERBELÂ/ HÜSEYİN'İN
MAKTELİ MESNEVÎSİ
(Metin-İnceleme)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ
Yrd. Doç. Dr. Nazire ERBAY

ERZURUM-2018

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TEZ BEYAN FORMU

TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

BİLDİRİM

Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Uygulama Esaslarının ilgili maddelerine göre hazırlamış olduğum "Hacı Kureddin Şanî'nin Vakıf-ı Dîvânî... Kerkela / Hüseyin'in Makale..." adlı tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıyı kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin basılı ve elektronik kopyalarının Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Uygulama Esaslarının ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

- ☒ Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- ☐ Tezim sadece Atatürk Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- ☐ Tezimim ... yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

02.03.2018

[Tarih ve İmza]

[Öğrencinin Adı Soyadı]

Yasemin Şirincas

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TEZ KABUL TUTANAĞI

TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Yrd. Doç. Dr. Nazire ERBAY danışmanlığında Yasemin SÜRÜCÜ tarafından hazırlanan bu çalışma 8/2/2018 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Türk Dünyası Edebiyatları Ana Bilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Melike Gökcan TÜRKDOĞAN

İmza :

Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Nazire ERBAY

İmza :

Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Sevdâ ÖNAL KILIÇ

İmza :

Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine aittir. 8/2/2018

Doç. Dr. Ervat KÜTÜK
Enstitü Müdürü
Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	III
ABSTRACT	IV
KISALTMALAR ve SİMGELER DİZİNİ	V
ÖNSÖZ.....	VI

GİRİŞ

I. TÜRK EDEBİYATINDA MERSİYE	1
II. TARİHİ BİR VAK'A OLARAK KERBELÂ	7

BİRİNCİ BÖLÜM

HACI NÜREDDİN EFENDİ VE SANATI

1.1. HACI NÜREDDİN EFENDİ'NİN HAYATI	11
1.2. HACI NÜREDDİN EFENDİ'NİN SANATI VE EDEBİ YÖNÜ	16

İKİNCİ BÖLÜM

VÂKİA-YI DEŞT-İ KERBELÂ HAKKINDA

2.1. VÂKİA-YI DEŞT-İ KERBELÂ ADLI ESERİN TANITIMI	22
2.1.1. Nüsha Tavsifi	22
2.2. VÂKİA-YI DEŞT-İ KERBELÂ'NİN MUHTEVASI ŞEKİL VE DİL HUSÛSİYETLERİ.....	24
2.2.1. Vâkıa-yı Deşt-i Kerbelâ' nın Muhtevası	24
2.2.2. Vâkıa-yı Deşt-i Kerbelâ'daki Edebî Sanatlar	27
2.2.3. Vâkıa-yı Deşt-i Kerbelâ'daki İktibaslar	29
2.2.4. Vâkıa-yı Deşt-i Kerbelâ'nın Şekil ve Dil Husûsiyetleri.....	30

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

VÂKİA-YI DEŞT-İ KERBELÂ

3.1. METNİN KURULUŞUNDA İZLENEN YÖNTEM	43
3.2. VÂKİA- YI DEŞT- İ KERBELÂ TENKİTLİ METİN	46
SONUÇ.....	223
ŞAHIS VE YER İNDEKSİ.....	224

KAYNAKÇA	229
EKLER.....	231
EK 1. VÂKIA- YI DEŞT- İ KERBELÂ' NIN ATATÜRK KİTAPLIĞI YAZMA NÜSHASININ TIPKI BASIMI	231
ÖZGEÇMİŞ.....	232

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HACI NÜREDDİN'İN VÂKİ' A-YI DEŞT-İ KERBELÂ/ HÜSEYİN'İN
MAKTELİ MESNEVÎSİ
(Metin-İnceleme)

Yasemin SÜRÜCÜ

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Nazire ERBAY

2018, 232 sayfa

Jüri: Yrd. Doç. Dr. Nazire ERBAY (Danışman)

Hacı Nüreddin XVI. yüzyılda yaşamış bir Klasik Türk Edebiyatı şairidir. Bu çalışmada Hacı Nüreddin'e ait Hz. Hüseyin'in katledilişini anlatan Vâkıa- yı Deşt-i Kerbelâ/ Hüseyin'in Makteli adlı mesnevi ele alınmıştır. Anadolu Edebiyatında yazılan ilk maktellerden biri olan Vâkıa- yı Deşt-i Kerbelâ/ Hüseyin'in Makteli adlı eser hem İslam hem de Türk coğrafyasında derin bir etki bırakan Kerbelâ hadisesini anlatmaktadır. Hacı Nüreddin bu eserinde oldukça etkili bir anlatım kullanmıştır. Öyle ki; yaşanan acı, hüznün ve vahşet eserde yeniden dile getirilmiştir. Bu açıdan bakıldığında eser, Kerbelâ vak'asının edebiyata yansıyan önemli metinlerinden biri olarak görülebilir. Vâkıa-yı Deşt-i Kerbelâ/ Hüseyin'in Makteli bu alandaki çalışmalara da katkı sağlar niteliktedir.

Anahtar Kelimeler: Hacı Nüreddin, Kerbelâ, Mersiye, Maktel-i Hüseyin.

ABSTRACT

MASTER THESIS

**HACI NÜREDDİN'İN VÂKİ' A-YI DEŞT-İ KERBELÂ/ HÜSEYİN'İN
MAKTELİ MESNEVÎSİ
(Metin-İnceleme)**

Yasemin SÜRÜCÜ

Advisor: Assist. Prof. Dr. Nazire ERBAY

2018, 232 pages

Jüri: Assist. Prof. Dr. Nazire ERBAY (Danışman)

Hacı Nûreddin was a Classical Turkish Poet and lived in XVIth century. The work studied in the thesis is Vâkıa-yı Deşt-i Kerbelâ/ Hüseyin's Maktel that describing the assassination of Hussein. But, the author's manuscript was not found. For this reason, the work was transcribed from the copyist's manuscripts to Latin letters.

The Kerbelâ event, which left a profound effect on Islam and Turkish geography, mentioned in the work in a rather striking way. Such that; the pain, the sorrow and the savagery in Kerbelâ were re-expressed. From this point of view, the work is one of the original texts of the Kerbelâ event reflected in literature and it also contributes to the work of Kerbelâ elegy.

Key Words: Hacı Nûreddin, Kerbelâ, Elegy, Hüseyin's maktel.

KISALTMALAR ve SİMGELER DİZİNİ

A.E.	: İstanbul Millet Kütüphanesi Ali Emirî Nüshası
A.g.e	: Adı geçen eser
A.g.t	: Adı geçen tez
A.K.	: Atatürk Kitaplığı Yazma Eserler Bölümü Nüshası
a.s	: aleyhisselam
cm	: santimetre
Ed	: Editör
Enst	: Enstitü
F	: Farsça
H	: Hicrî
H.M.	: Süleymaniye Yazma Eserler Bölümü Hacı Mahmud Efendi Nüshası
Haz	: Hazırlayan
Hz	: Hazreti
M	: Miladi
mm	: milimetre
MÖ	: Milattan Önce
R	: Rumi
r.a	: radiyallahu anh
s	: sayfa
S	: sayı
s.a.v	: sallallahu aleyhi vesselam
st	: satır
stn	: sütun
Ty	: Tarih yok
Ünv	: Üniversite
vb	: ve benzerleri
vs	: vesaire
Yay	: yayınları
yk	: yaprak
-	: Nüshada bulunmayan kelime, mısra veya beyit.
[]	: Tashih edilen harf veya sözcük

ÖNSÖZ

Hacı Nûreddin XVI. yüzyılda yaşamış Klasik Türk Edebiyatı şairlerindendir. Hayatı hakkında biyografik kaynaklarda verilen tek bilgi de şairin Vâkıa-yı Deşt-i Kerbelâ/Hüseyin'in Makteli adlı mesnevisinin Sebeb-i Te'lif-i Kitab bölümünden elde edilmiştir. Hacı Nûreddin, eserinde kendisi hakkında verdiği bilgilere göre gemiyle Mısır'a geçip oradan hac ibadeti için Hicaz'a gitmek amacıyla yola çıkar. Denizde Rodos korsanlarının baskınına uğrayıp esir alınır. Rodos adasında mihnet ve meşakkatle dolu iki yıl dört ay esâret hayatı yaşadktan sonra nihâyet Lârendeli Cemâl adında ehl-i takvâ, ilim ve hayâ sâhibi bir mürşid-i kâmil tarafından kefâleti ödenerek özgürlüğüne kavuşturulur. Sadrâzam Hersekzâde'nin hayrâtı olan bir câmide imam hatiplik yapan şâir, gayb âleminin sâkinleri olan ricâl-i gayb ile mânâ meclisinde bulunur, onların tavsiyesiyle bir Maktel-i Hüseyin yazmaya karar verir ve Vâkıa- yı Deşt-i Kerbelâ/Hüseyin'in Makteli adlı eserini kaleme alır.

Bu çalışmada İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığında bulunan ve müellifi Hacı Nûreddin, müstensihî Cafer bin Hasan olan Vâkıa-yı Deşt-i Kerbelâ/Hüseyin'in Makteli mesnevîsinin transkripsiyonu yapılmıştır. Eser Millet Kütüphanesindeki Ali Emirî ve Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesindeki Hacı Mahmud Efendi nüshalarıyla karşılaştırılmıştır. Tenkitli metin hazırlanırken önce Atatürk Kitaplığı yazma nüshası okunmuş ve nüshanın transkribi yapılmıştır. Nüshalara göre farklılık gösteren kelime veya mısralarda vezin, kafiye, ses uyumu ve anlam göz önünde bulundurularak şairin söyleyişine en uygun ifadeler metne alınmış; farklılıklar dipnotta gösterilmiştir. Ayrıca Atatürk Kitaplığı nüshasında bulunmayıp Hacı Mahmut Efendi ve Ali Emirî matbu nüshalarında mevcut olan beyitler de metne eklenmiştir.

Çalışma üç bölümden meydana gelmektedir. Giriş bölümünde Türk edebiyatında mersiye konusu, Kerbelâ mersiyeleri ve Kerbelâ vak'ası ele alınmıştır. Birinci bölümde Hacı Nûreddin Efendi'nin hayatı, sanatı ve edebî yönü hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde Vâkıa-yı Deşt-i Kerbelâ adlı mesnevi tanıtılmış eser; nüsha tavsifi, muhteva, şekil ve dil özelliği bakımından incelenmiştir. Üçüncü bölümde ise eserin transkripsiyonlu, karşılaştırmalı metni verilmiştir. Sonuç kısmında eser incelemesi neticesinde varılan sonuçlar belirtilmiştir. Şahıs ve Yer İndeksi ile Kaynakça

başlıklarından sonra ek kısmında ise eserin Atatürk Kitaplığı yazma nüshasının tıpkıbasımına yer verilmiştir.

Eserin Serez, Uşşâkî Tekkesi ve Hüdâî Efendi nüshalarının Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesindeki Hacı Mahmud Efendi nüshasıyla aynı olduğu tespit edildiğinden bu nüshaların çalışmaya dâhil edilmesine gerek görülmemiştir.

Hacı Nûreddin'in Vâkıa-yı Deşt-i Kerbelâ adlı mesnevisi Maktel-i Hüseyin adı ile Mehmet Karaarslan tarafından yayımlanmıştır. 2012'de kitap olarak bastırıldığı bu çalışmasında Karaarslan, Hacı Nûreddin'in Maktel-i Hüseyin adlı mesnevisinin yazma nüshasına ulaşamadığını, bu yüzden R. 1324 (M. 1908) tarihli Maarif Nezareti ruhsatıyla tab olunmuş matbu nüshayı esas aldığını belirtmiştir.¹

Netice itibariyle bu çalışmada Anadolu'da yazılan ilk makteller içerisinde özel bir yere sahip olan, yazıldığı dönem itibariyle meclislerde rağbet görmüş ve geniş bir yayılma sahası bulmuş Hacı Nûreddin'in Vâkıa-yı Deşt-i Kerbelâ adlı mesnevisi metin, şekil ve muhteva özellikleriyle ele alınmıştır.

Hazırlamış olduğumuz bu tezin Türk edebiyatına ve Kerbelâ mersiyeleri ile ilgili çalışmalara katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

Tez çalışmalarımda benden yardım ve desteğini esirgemeyen arkadaşım Doç. Dr. Sibel Üst Erdem'e, hocam Yrd. Doç. Dr. Ahmet Topal'a, danışmanım Yrd. Doç. Dr. Nazire ERBAY'a teşekkürlerimi sunarım.

¹ Hacı Nûreddin, *Maktel-i Hüseyin*, (Haz. Mehmet Karaarslan), Önsöz Yay., İstanbul 2012, s. 17.

GİRİŞ

I. TÜRK EDEBİYATINDA MERSİYE

Şiir, ait olduğu şahsın ve ait olduğu zaman diliminin fikrî, hissî ve hayalî hususiyetinin sanatkarâne ifade tarzıdır. Şiir medeniyeti olarak toplumsal travmalarımız, ortak acılarımız, kayıplarımız, efsaneleşen milli hâdiselerimiz; sagularla, destanlarla, türkülerle, ağıtlarla, mersiyelele estetik bir hale dönüşmüş ve kültürel bir miras olarak da nesilden nesile tevarüs etmiştir.

İlk örnekleri İslamiyet öncesi Türk yaşam tarzının izlerinde görülen ağıtlar *“matem ayinlerinde ölünün sevgili hatırasını yaşatmak için meydana gelmeye başladı. Onun cenkleri, kahramanlıkları heyecanlı bir edayla terennüm ediliyor, menkıbeleri kopuzun beraberliğinde üzüntülü ve heyecanlı bir topluluğa karşı inşat olunuyordu (okunuyordu). Elimizdeki tarihi vesikalardan anlaşıldığına göre ölen hükümdarlar yahut hükümdar ailesine mensup kahramanlar hakkında sagu’lar, yani mersiyelele tanzimi (yazılması) matem ayinlerinin tabii malzemesi sayılıyordu.”*²

*“Yuğ’larda yahut ölüm yıldönümlerinde veya umumî toplantılarda, ilk zamanlarda sırf dinî ve sonraki devirlerde az çok bedî bir mâhiyet gözetilerek kopuzların refakatiyle terennüm olunan bu millî nağmelerde, şair daima coşar; ölenin lütfkâr ve cömert olduğunu, yüksek kalpliliğini, nihayet feleğin okuna nasıl hedef olduğunu anlatırken kendisi de tabiatla beraber ağlar; dağları, bulutları ve güneşi elemine iştirak ettirir. Mecazlar basit ve iptidai olmakla beraber samimi ve renklidir.”*³

Türk milletinin siyasî, coğrafi, sosyal ve kültürel devinimler içerisinde gösterdiği değişimler kültürün en parlak ayinesi olan edebiyata da aksetmiş; zamanla edebiyatın sınırlarını genişleterek onu iptidai noktadan âfâkî seviyelere ulaştırmıştır. Hayatın bir gerçeği olan devinim ve değişim belki sadece insanın özünde yani insanî duygularda geçerliliği olmayan bir süreçtir. Değişmeyecek olan ölüm hakikati karşısında insanoğlunun tavrı; kaç yüzyıl geçerse geçsin, hangi milletten olursa olsun; ifade biçimi, şekli, dil ve üslubu nasıl olursa olsun değişmeyecek, daima aynı kalacaktır.

² Mehmet Fuat Köprülü, *Edebiyat Araştırmaları I, (Külliyat 5)*, (Haz. Dr. Orhan Köprülü), Alfa Tarih Yay. İstanbul 2014, s. 133.

³ Köprülü, s. 156, 157.

16.yüzyıl Divan şairlerinden Taşlıcalı Yahya'nın, Saray erkânının entrikaları yüzünden Sultan Süleyman tarafından öldürülen mâsum Şehzâde Mustafa için yazdığı şu meşhur mısralar da mazlum olarak öldürülen toplum liderlerinin ruhları zehirleyen acısının şairlerin kalemîyle akıtılmasıdır:

Meded meded bu cihânun yıkıldı bir yanı

Ecel celâlileri aldı Mustafa Hânı

Tolundı mihr-i cemâli bozuldu dîvânı

Vebâle koydılar âl ile Âl-i Osmânı

...

O mâhî nice hayâl ile kıldılar ma'dûm

Tolandı gerdenine hâle gibi mâr-ı semûm

Rızây-ı Hak ne ise râzı oldu o merhûm

Hatâsı gayr-ı mu'ayyen günâhı nâ-ma'lûm

Zihî sa'îd ü şehîd zihî şeh-i mazlûm⁴

Sagu'nun Klasik Türk Şiirindeki karşılığı olan Mersiye ise Arapça resâ kökünden gelen bir kelimedir. Ölen kişinin ardından iyiliklerini sayıp dökmek demektir. Mersiye kelimesinin anlamı sözlüklerde şu şekilde ifade edilmiştir:

“Vefât eden birinin mehâsinini ta'dâd ederek acıyıp ağlamak. Bu sûretle yazılan şi'r-i hüzn-engiz.”⁵

“Ölmüş bir adamın evsâf-ı cemîlesini ta'dâdla vefâtından dolayı te'essüfî mutazammın olarak tanzîm olunan nazım yahut bu bâbda îrâd olunan nutuk, sagu”⁶;

Terim olarak ise mersiye, *“Ölen birinin ardından duyulan üzüntüyü dile getirmek, o kişinin iyi taraflarını anlatmak ve ölene karşı şairin ilgisini ifade etmek üzere yazılan lirik şiirlere verilen addır.”⁷*

“Klasik Türk Edebiyatında önemli bir yeri olan mersiye başlı başına bir tür olarak varlığını sürdürmüş ve Divan edebiyatının önemli bir yekûnunu oluşturmuştur.

⁴ Mustafa İsen, *Acıyı Bal Eylemek*, (2. Baskı), Akçağ Yay., Ankara 1994, s. 283.

⁵ Muallim Nâcî, *Lugat-ı Nâcî*, Atatürk Ün. Kütüphanesi, Seyfettin Özege Yazma Eserler Bölümü, s. 602

⁶ Şemseddin Sâmî, *Kâmûs-ı Türkî*, (1. Baskı), Alfa Yay., İstanbul 1998, s. 1322.

⁷ İsen, s. 3.

Her devrin şairleri o dönemde ölen pâdişahlara, şehzâdelere, devrin önde gelen devlet adamlarına ve hatta kaybedilen şehirlere dahi mersiyeler yazmışlardır.’’⁸

‘‘Bir milletin müşterek hislerini aksettirmiş olduğu için mersiyeler adeta destanî bir mâhiyet gösterir; onda ifade edilen keder, şaire değil bütün içtimai topluluğa aittir. Şair kahramanın menkıbelerini okurken, kendi tahayyüllerinden ziyade halkın müşterek ve umûmi hislerini nakleder; adeta denilebilir ki millî zevk onda kendisine bir temsil edici, bir tercüman bulmuştur.’’⁹

Mersiyeler millî şahsiyetler için yazılması hasebiyle her toplumun mersiyeleri o toplumun kültürel, edebî ve tarihî değerleri kapsamındadır. Kerbelâ Vak’ası ise tüm İslam âleminin yüzyıllarca süregelen ortak mâtemi, ortak sızısıdır. Bu sebeple Kerbelâ mersiyeleri Klasik Arap, Fars, Azeri ve Türk edebiyatlarının şeklî ortaklığı dışında muhteva bakımından da en büyük müşterek konusudur denebilir.

Mersiyeler içerisinde özellikle Hz. Hüseyin’in Kerbelâ’da şehit edilmesini konu alan mersiyelere özel bir tür adı olarak ‘‘Kerbelâ Mersiyesi’’ veya ‘‘Maktel-i Hüseyin’’ adı verilmiştir.

Sözlükte "öldürmek" anlamındaki katl kökünden türeyen maktel "birinin öldürüldüğü yer veya öldürülme zamanı; vahşice öldürme; ölümlere sebep olan büyük savaş" demektir. Bu kelime tarihi-edebi terim anlamını İslami dönemde kazanmıştır.¹⁰

‘‘Maktel-i Hüseyin, Hz. Hüseyin ve yakınlarının Kerbelâ’da öldürülmesini anlatan eserlerin genel adıdır. Kerbelâ olayı önceleri tarih, ahhâr, ensâb gibi kitaplarda bir bölüm halinde yer alırken daha sonra ‘‘Maktel-i Hüseyin’’ adı verilen müstakil kitaplar yazılmaya başlanmıştır. Bu konuda ilk eser Maktelü’l-Hüseyn adıyla Câbir el-Cu’fî (ö. 128/746) tarafından kaleme alınmışsa da günümüze ulaşan ilk metin Ebû Mihnef’in (ö. 157/774) Maktelü’l-Hüseyn’idir. Yazılı ve sözlü rivayetlerden faydalanılarak meydana getirilen bu eser, daha sonra yazılan maktellerin önemli kısmı için hem muhteva hem kompozisyon bakımından kaynak teşkil etmiştir. Abbâsîler devrinde birçok müellif, Ebû Mihnef’in muharremin ilk on gününde okunmak üzere on bölüm halinde kaleme aldığı kitabının kompozisyonunu ve üslûbunu taklit ederek,

⁸ İsen, s.3.

⁹ Köprülü, 157,158.

¹⁰ Şeyma Güngör, ‘‘Maktel’’, maddesi, *Türkiye Diyânet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 2003, XXVII, 455.

rivayetlerini aktarıp zaman zaman yeni eklemeler yaparak Maktel-i Hüseyin başlıklı eserler yazmışlardır.’’

.....Türk edebiyatında en eski maktel Kastamonulu Şâzî'nin *Dâstân-ı Maktel-i Hüseyin*"idir. 763'te (1361-62) tamamlanmış bu eser mesnevi nazım şekliyle kaleme alınmıştır. Emir Sultan'ın müridlerinden olan Yahya'nın (b. Bahşî) *Maktel-i Hüseyin*'i 905 'te (1499) tamamlanmıştır. Safî'nin *Maktel-i Hüseyin*'i, Nûreddin Efendi'nin 940 (1533-34) yılında yazdığı, *Vak'a-i Kerbelâ* adıyla 1285'ten (1868) itibaren dört defa basılan *Maktel-i Hüseyin*'i Ebu Mihnefe dayanan on bölüm halinde düzenlenmiş eserlerdir.’’¹¹

Şâdi Meddah tarafından 14. yüzyılda (M. 1362 yılında) yazılan ve Anadolu'da yazılan ilk maktel olma özeliği taşıyan 3013 beyitlik ‘*Maktel-i Hüseyin*’ adlı mesnevi, Ebu Mihnefe'nin yazdığı ve ona uyarılma yolu ile yazılan tüm makteller gibi Muharrem'in ilk on günü her gün bir meclis okunmak üzere on meclisten oluşmaktadır. Yahya bin Bahşî'nin H. 910 yılında tamamlanmış olan 972 beyitlik ‘*Maktel-i Hüseyin*’ adlı eseri de diğer eserler gibi meclisler de okunmak için yazılmıştır. Türk edebiyatındaki önemli maktellerden biri de 16.yüzyıl şairlerinden Lamiî Çelebi'nin telif ettiği *Kitab-ı Maktel-i Âl-i Resul* adlı yaklaşık 1000 beyitlik mesnevidir.¹²

Anadoluda 14.yüzyıldan 20.yüzyıla kadar diğer mersiylere kıyasla yazma oranında sürekli bir artış gösteren tek mersiye türü *Kerbelâ mersiyesidir*.¹³

Hacı Nûreddin'in XVI. yüzyılda kaleme aldığı *Vâkıa-yı Deşt-i Kerbelâ* adlı eser müellifi bilinen *Maktel-i Hüseyin*ler arasında kaleme alınan ortak mâtem şiirlerinin ilk örneklerindendir. Onun bu eserinden özce yazılmış bilinen üç *Maktel-i Hüseyin* vardır. Şâdî'nin makteli ile Hacı Nûreddin'in makteli üslup ve muhteva bakımından karşılaştırıldığında aralarında dikkate değer benzerlik ve hatta birebir aynı beyitler olduğu görülmektedir.

¹¹ Şeyma Güngör, “*Maktel-i Hüseyin*” maddesi, *TDV İslam Ansiklopedisi*, 2003, XXVII, 456-457.

¹² Erdoğan Erbay- Selahattin Tozlu, *Maktel-i Hüseyin- Kerbelâ Hadisesi- Şâdi Meddah*, (Ed. Alemdar Yalçın-Gıyaseddin Aytaş) (1. Baskı), Türkiye Yazma Eserler Kurumu Yay. İstanbul 2015, 27-29.

¹³ Bünyamin Çağlayan, *Kerbelâ Mersiyesi*, (Doktora Tezi), Gazi Üniv./Sosyal Bilimler Enst., Ankara 1997, s. 54.

Şâdî- Maktel-i Hüseyin**Hacı Nûreddin-Vākıa-yı Deşt-i Kerbelâ**

İşidünüz şimdi ey dostân
Söyleyelim bir ‘acâyib dâsitân (15)

Çünkü hatm oldu bu evvel dâsitân
Baķisini diñleyiñ ey dostân (368)

Cem‘ oluben Haşimîler geldiler
Nâmenin hükmin kâmusı bildiler (133)

Çün Hüseyin’e degdi nâme gördiler
Okıdılar nâme hükmin bildiler (180)

Didi Şimr’em başını kessem gerek
İletüb māl-ile milk alsam gerek (2135)

Didi Şimir başını kezsem gerek
Milk-i Rabbi iletüb alsam gerek (1050)

Seyyid eydür gögsüni aç göreyin
Beni öldürmege hüccet vireyin (2136)

Seyyid eydür gögsüñi aç göreyim
Didügi dedem nişânı göreyim (1044)

Açdı Şimrî Hüseyin anı görür
Didi şaddaķ ya Muḥammed bu-durur
(2137)

Açdı gögsin çün Hüseyin gördi anı
Didi şaddaķa yâ Muḥammed ol teni
(1045)

Şimrî eydür ya Hüseyin-i nâm-dâr
Nişe şaddaķ didüñ ya şâh-ı kibâr (2138)

Şimir eydür yâ Hüseyin bâ-şafâ
Neye şaddaķ didüñ ey kân-i vefâ (1046)

Söyledi ol dem Hüseyin-i pâk-i dîn
Bana dedem dimiş-idi ey la‘în (2139)

Söyledi ol dem Hüseyin-i pâk-i dîn
Baña dedem dimiş idi ey la‘în (1047)

Gögsi kara yir gibi ola anuñ (2140)
Eyitdi ki seni şehîd eyleyenüñ

Didi seni öldürürler ey yârâ
Zaķa beñzer ola gögsi ğabķar(1048)

Uş senüñ gögsün kara kızgün gibi
Eyle didi ol nebîlerin begi (2141)

Pes senüñ gögsün kara kızgün gibi
Böyle buyurdi nebîler serveri (1049)

Yukarıya alınan karşılaştırmalı beyit örneklerine bakılırsa 16. yüzyılda eserini kaleme alan Hacı Nûreddin’in halefi olan 14.yüzyıl şairlerinden Şâdî’nin Maktel-i

Hüseyin'ini okuduğu ve tesirinde kaldığı ve hatta yer yer taklit ettiği söylenebilir. Şâdî'nin Maktel-i Hüseyin'inin Anadolu sahasında yazılmış ilk maktel olduğu göz önüne alınırsa bu alanda yazılacak maktellerde örnek alınmasının olağan görülmesi gerekmektedir. Benzer ve hatta birebir aynı beyitler olmasına rağmen Hacı Nûreddin'in 1749 beyitten ibaret eserinde, Şâdî'nin 3174 beyitlik mesnevisindeki gibi tarihi olaylar ve şahsiyetler teferruatlı olarak işlenmemiştir. Bu eserde daha ziyade Hz. Hüseyin ve ehl-i beyt sevgisi teması hâkim olmuştur. Kerbelâ vak'asının tarihî yönünden ziyade hissî boyutu önem kazanmış ve eserin didaktik yönü rikkat-engiz üslubun içerisinde eritilmiştir.

Abdülkadir Karahan, “Anadolu Edebiyatında Maktel-i Hüseyinler” adlı doktora tezinde Şâdî'nin, Lamîî'nin ve Nûreddin'in maktellerini karşılaştırırken bu ilk maktellerin muhteva ve tertip bakımından benzerlik taşısa da yayılma sahası ve okunma oranı açısından Nûreddin Efendi'nin maktelinin daha çok rağbet gördüğünü ifade eder. Şâdî'nin ve Lamîî'nin maktellerinin nüsha sayılarının az olması ve matbu bir hale konulmayışının sebebi olarak halk arasında bu eserlerin Nûreddin'in Vâkıa-yı Kerbelâ'sı veya Fuzûlî'nin Hadîka'sı tarzında geniş bir yayılma sahası bulamayışına bağlamaktadır.¹⁴

Karahan, aynı zamanda Hacı Nûreddin'in makteline diğer maktellerden farklı olarak dinî ve ahlakî öğütleri içeren Nasâyıh-ı İhvân bölümünün ve eseri okuyana, dinleyene ve tüm İslam ümmetine dualar edildiği Münacaât bölümünün bulunduğunu söyler. Şairin dua ve iltica üslubu bakımından Süleyman Çelebi'nin tesirinde oluşuna birkaç beyitle örnekler verir.¹⁵

Hacı Nûreddin'in, Vâkıa-yı Deşt-i Kerbelâ'sının gerek halk lisanının sadeliği ve samimiyeti ile gerek de dua ve iltica üslubu ile yazılması, kısaca eserin hem bir maktel hem de bir dua kitabı özelliği taşıması Osmanlı toplumunda uzun yıllar sevilerek okunmuş olmasının sebebi olarak görülebilir.

¹⁴ Abdülkadir Karahan, *Anadolu Türk Edebiyatında Maktel-i Hüseyinler*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul Üniv., Sosyal Bilimler Est., İstanbul 1938, 15-23.

¹⁵ Karahan, s. 26.

II. TARİHİ BİR VAK'A OLARAK KERBELÂ

H. Muhammed'in M.632'de vefatı üzerine hilafet makâmına sırasıyla H. Ebûbekir, H. Ömer, H. Osman ve H. Ali geçmişlerdir. Dört büyük halifeden sonra Muaviye ümmetin başına geçmiş ve şûra sistemini kaldırarak halifeliği saltanata dönüştürmüştür. Hilafeti Emevî hânedanlığına dönüştüren Muaviye H.60 yılında vefat ederken yerine oğlu Yezid bin Muaviye'yi tayin etmiştir. Muaviye ölmeden önce halkı, oğlu Yezid'e biat ettirmiş ve biat etmeye yanaşmayan Hüseyin ibni Ali, Abdullah ibni Ömer ve Abdullah ibni Zübeyr'e karşı onu uyarmıştır.

Yezid'in sultan olduğu sırada Medine'de Velîd ibni Utbe ibni Ebî Süfyan, Mekke'de Amr ibni Saîd ibni'l Âsî ve Basra'da Ubeydullah ibn-i Ziyâd ve Kûfe'de Nu'man ibn-i Beşîr emîr idiler. Yezid, Medine valisi Velid'e bir mektup göndererek mezkûr kişilerin gerekirse cebren kendisine biat ettirilmesini emretti. H. Hüseyin Medine valisi Velid'in siyasi baskısı sonucu bir gece iyalini de alarak Mekke'ye göç etti.

Yezid'e biat etmeyen H. Hüseyin'in hilafete daha layık olduğunu düşünen Kûfeliler emirleri Nu'man ibn-i Beşîr'in idaresinden şikâyetler eden yüz elli kadar mektup ile H. Hüseyin'i Kûfe'ye davet ettiler. H. Hüseyin ise amcaoğlu Müslim bin Âkil'i Kûfe'ye gönderdi.

*“Hazreti Hüseyin dahi onlara ammizâdesi Müslim ibni Âkil ibni Ebî Tâlib'i gönderdi. Müslim Kûfe'ye vardıkta otuzbine karîb (yakın) adam, Hüseyin'e beyat eyledi.”*¹⁶

Yezid bin Muaviye, Kûfe halkının H. Hüseyin'e biat edip kendisi aleyhine ittifak ettiklerini öğrenince vali Nu'man ibn-i Beşîr'i görevinden azlederek yerine Basra valisi Ubeydullah ibn-i Ziyâd'ı tayin etti. İbn-i Ziyad, Müslim'i yakalayarak halkın gözü önünde şehit ettirdi. O gün H. Hüseyin, Mekke'den Kûfe'ye doğru hareket etmişti.

“Hazreti Hüseyin bilcümle ehl-i beyti ve müteellekatı ile birlikte Zilhiccenin sekizinci günü Mekke'den çıkıp Kûfe'ye azîmet eyledi (hareket etti). Yanında urbandan (bedevî Araplardan) pek çok cemiyetler toplandı. Esnây-ı râhda (yolculuk esnasında)

¹⁶ Ahmet Cevdet Paşa, *Kısas-ı Enbiyâ ve Tevârih-i Hulefâ* 1-2, (1. Baskı), (Ed. M.Ertuğrul Düzdağ), Bedir Yay. İstanbul 2016, I, 638.

*şair-i meşhur Ferezdak ona karşı gelip arz-ı ihlâs etti ve: ‘Nâsın kulûbu (kalpleri) seninledir. Amma suyûfu (kılıçları) Benî Ümeyye iledir. Kazâ ise gökten iner ve Allah Teâlâ dilediğini işler.’*¹⁷ diyerek Hz. Hüseyin’i Kûfelilere karşı uyarmıştır.

Kûfe yolunda iken amcaoğlu Müslim’in öldürüldüğü ve kendisine tabi olanların sindirildiği haberini alan Hz. Hüseyin durumu yanındaki halka bildirerek dileyenin geri dönmesi hususunda onlara izin verdi. Bunun üzerine ona tabi olanlar dağıldılar. Beraberinde sadece kendisiyle Mekke’den yola çıkan grup kaldı.

Hz. Hüseyin ve yetmiş iki yâreni Siyraf denilen mahale ulaştıklarında Ubeydullah ibn-i Ziyad’ın komutanlarından Hurr ibn-i Yezid’it Temîmî, iki bin süvari ile onlara ulaştı. Aldığı emir gereği Hz. Hüseyin ve ashabının Mekke’ye dönmesine izin vermedi ve onları ıssız susuz bir mekân olan Kerbelâ’da konaklamaya mecbur etti.

Ertesi gün Sa’d bin Ebi Vakkas’ın oğlu Ömer, maiyetinde dört bin süvari ile Kerbelâ’ya geldi. Hz. Hüseyin gâilesini def etme karşılığında İbn-i Ziyad kendisine Rey emirliğini teklif etmiştir.

*“Ömer ibn-i Sa’d Kerbelâ’ya geldikte Hz. Hüseyin’e adam gönderip me’muriyetini bildirdi. Hz. Hüseyin dahi: ‘Ben buraya ahâlinin davetiyle geldim. İstemezseniz dönüp giderim.’ deyip haber gönderdi. Ömer keyfiyeti İbn-i Ziyad’a yazdı. O dahi: ‘Hüseyin bizim pençemize düştükten sonra kurtulmak mı istiyor. Sen ona teklîf et. Yezid’e beyat eylesin de o zaman ben de îcâbını düşünürüm ve beyattan imtinâ eylerse ona su verme.’ diye cevap yazdı.”*¹⁸

Hz. Hüseyin’in geri dönme ya da hudut köylerinden birine gidip din-i islama hizmet eyleme isteğine de İbn-i Ziyad’dan olumsuz cevap geldi. Bununla beraber İbn-i Ziyad, Kerbelâ’ya Şimr ibn-i Zi’lcevşen adlı komutanı göndererek ona, Ömer’i emirlerine itaat etmemesi durumunda öldürme ve ordunun başına geçme salâhiyetini verdi.

Hz. Hüseyin Aşûre gününden bir gün önce ashabını toplayarak hutbe okudu ve onlara dua etti. Gece olunca her bir ashabının ehl-i beytten birini alarak Kerbelâ’yı terk etmelerini çünkü düşmanın sadece kendisini talep ettiğini söyledi. Ashabı kendisinin uğrunda seve seve can vereceklerini söyleyerek onun bu isteğini geri çevirdiler. Bunun

¹⁷ Ahmet Cevdet Paşa, s. 639.

¹⁸ Ahmet Cevdet Paşa, s. 642.

üzerine savaş hazırlıkları yapıldı, düşmanın kendilerine arkadan saldırma ihtimaline karşı çadırların arka cephesi müstahkem hale getirildi.

Aşûre günü Kerbelâ denilen mevkide Hz. Hüseyin'in ordusu ve Yezid'in ordusu mübârezeye başladı. Savaş öncesinde Hz. Hüseyin, Yezid ordusuna hitâben kendisinin Hz. Muhammed'in torunu ve hem anne hem baba tarafından ümmetin en hayırlılarının çocuğu olduğunu söyledi. Kûfe yoluna kendilerinin daveti üzerine çıktığını şimdi de geri dönmesine izin verilmediğini anlattı. Yezid ordusu içinde Hz. Hüseyin'le savaşmak istemeyen erler vardı. Bunlardan biri de Hurr ibn-i Yezid'it Temîmî idi. Hz. Hüseyin'i Kerbelâ'da konaklamaya mecbur ettiğine pişman olmuştu. Önce kavmini, Resullullah'ın torununa zulmetmekten vazgeçirmeye çalıştı. Daha sonra Hz. Hüseyin'in safına geçerek şehit oldu.

Hz. Hüseyinin ordusu 72 kişiden ibaretti ve Ömer ibn-i Sa'd'ın kumandasında altmış bin asker vardı. Hz. Hüseyin'in fedailerinin mübâreze de gâlip olmaları Kûfe ordusunu korkutmuştu. Askerler bir kişiye toplu halde hücum ederek savaşabiliyorlardı. Hz. Hüseyin'in askerleri ise korkusuzca Kûfelilerin arasına dalıp birkaç kişiyi öldürdükten sonra şehit oluyorlardı.

Ehl-i beytten Hz. Hüseyin'in oğlu Ali Ekber o gün şehit olan ilk ehl-i beyt idi. Hz. Hüseyin'in oğlu Abdullah, Hz. Hasan'ın oğulları Ebûbekir ve Kâsım; Hz. Hüseyin'in baba bir kardeşleri Abbas, Cafer, Abdullah, Osman, Muhammed ve Ebûbekir; amcaoğulları Avn ve Muhammed; Müslim bin Âkil'in oğlu Abdullah; Ebû Saîd ibn-i Âkil'in oğlu Muhammed şehid oldular. Hz. Hüseyin'in sabî oğlu Ali Asgar da düşmanların okuyla şehit edildi.

Tüm ashabı şehit olan Hz. Hüseyin, zırhını giyip ailesiyle vedalaştıktan sonra meydana geldi. Bir müddet kimse onu öldürmeye cesaret edemedi. Şimr'in teşvikiyle şakîler hep birden taarruz ederek Hz. Hüseyin'i şehit ettiler. Hz. Hüseyin şehit olduğunda elli beş yaşında idi ve mübarek bedeninde sayısız ok yarası, otuz üç mızrak yarası ve otuz dört darb izi vardı. (Radiyallahu anh.)

Hz. Hüseyin'in ashâbından şehit olanların sayısı yetmiş iki kişi idi. Ömer ibn-i Sa'd'ın ordusundan ise seksen kişi öldürülmüştü.

Yezidîler, Hz. Hüseyin'in savaşa katılamayacak kadar hasta olan oğlu Zeyne'l Âbidîn'i ve eşi ve kızlarını esir aldılar. Esirler ve Kerbelâ şehitlerinin mübarek başları

Kûfe valisi İbn-i Ziyad'a iletildi. İbn-i Ziyad esir edilen ehl-i beyti tahkir edici karşılamadan sonra Şam'a, Yezid'in sarayına gönderdi. Yezîd, ehl-i İslamın tepkisine daha fazla dûçar olmamak için esirleri iyi bir şekilde ağırlayıp refakatçi eşliğinde Medine'ye gönderdi.

“Mervidir ki: Yezid bu Kerbelâ vak’asından nâşi kulûb-i ehl-i İslam’ın pek ziyâde müteessir olduğunu görünce: ‘Allah, o ibn-i Mercâne’ye (İbn-i Ziyâd) lânet eylesin. Hüseyin’in tekâlifini kabul etmeyip de onu katlettirdi ve onun katliyle nâsı bana gücendirdi. Kulûb-i enâmda (insanların kalplerinde) benim için adâvet tohumu ektirdi. Birr u fâcir (iyi ve kötü) hep halk Hüseyin’in katlini i’zâm ederek (büyülterek) bana buğzeder oldular.’ der imiş.”¹⁹

Yezîd bin Muâviye Kerbelâ vak’asından üç sene sonra H. 64 senesinde öldü. Yezid, ardında İslam tarihine ve müslüman milletlere unutulmayacak ve hep acı ve öfke ile anılacak kötü bir hatıra bıraktı.

¹⁹ Ahmet Cevdet Paşa, 658.

BİRİNCİ BÖLÜM

HACI NÜREDDİN EFENDİ VE SANATI

1.1. HACI NÜREDDİN EFENDİ’NİN HAYATI

Hacı Nûreddin’in hayatı hakkında 16. yüzyıl tezkirelerinden Kınalızâde Hasan Çelebi’nin Tezkiretü’ş Şu’arâ’sında, Riyâzî Muhammed Efendi’nin Riyâzü’ş Şu’arâ’sında, Sehî Beg’in Heşt-Bihişt’inde, Latîfî’nin Tezkire-i Latîfî’sinde, Ahîdî’nin Gülşen-i Şu’arâ’sında, Âşık Çelebi’nin Meşâirü’ş-Şu’ara’sında, Beyânî’nin Tezkire-i Şu’arâ’sında ve Âlî’nin Künhü’l Ahbâr’ında yapılan araştırmalarda herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır.

Hacı Nûreddin’in hayatıyla ilgili tek bilgi Bursalı Mehmet Tâhir’in Osmanlı Müellifleri adlı biyografik eserinde mevcuttur. Mehmet Tâhir, Hacı Nûreddin ve eseriyle ilgili “Nûreddin Efendi” başlığı altında şunları söylemektedir:

“Bir mukaddime on meclis (bâb), bir hâtime üzerine mürettep, manzûm ‘Maktel-i Hüseyin’ sahibi, Resûl-i Ekrem Efendimizin (s.a.v) evlâdına âşık bir zâttır. Eserinin sonunda Hersekzâde Ahmet Paşa’nın Karamürsel yakınlarında ‘Dil’ adlı yerde yaptırdığı cami-i şerîfin imam ve hatibi olduğunu ve hacca giderken korsanlar tarafından esir edilerek Rodos adasında iki sene dört ay kal’ada ikâmete mahkûm olarak kaldığını ve Lârendeli Cemâl isiminde yüksek bir zâttan tarîkata intisâb ettiğini sâfiyâne bir lisanla anlatmaktadır. Bu eser 1285 tarihinde taş basması olarak ‘Vak’a-i Kerbelâ’ ismiyle basılmışsa da isminin ‘Maktel-i Hüseyin’ olduğu birkaç yerde açıklanmıştır.”²⁰

Mehmet Tâhir, Nûreddin Efendi maddesinin sonunda şairin Vâkıa-yı Kerbelâ eserinin matlaından sekiz beyite yer vermiştir.

XVI. yüzyıl Klasik Türk Edebiyatı şairlerinden olan Hacı Nûreddin’in hayatıyla ilgili somut bilgiler doğrudan şairin kendi kaleminden anlatılmaktadır.

²⁰ Bursalı Mehmet Tâhir, *Osmanlı Müellifleri*, (Haz. A. Fikri Yavuz- İsmail Özen), 1-2 cilt, Meral Yay. İstanbul 1972, II, 249-250.

Şair, eserinin “Sebeb-i Telif-i Kitab” bölümünde mesnevisini kaleme alma serüvenine kısaca değinir. Gemiyle Mısır’a geçip oradan hac ibadeti için Hicaz’a gitmek amacıyla yola çıkmışken denizde Rodos haramilerinin baskınına uğrayıp esir alınır.

Giderken hac yolında kudret-ile
Esir olmuş idüm kâfir iline (1662)

Gemiyle rûz-ı deryâda kaçarduk
Murâd olan bu kim Mısır’a geçerdük (1663)

Görindi bir gemi deryâda nâ-gâh
Haramîdür bilüb hep oldu âgâh (1664)

İrişdi anide toplar atıldı
Karañu oldu şöyle gün tutıldı (1665)

Kime toķansa top fi’l hâl ezerdi
Âdem kanı ile deryâ kızardı (1666)

Mecâl kalmadı aşla ceng ü harbe
Bizi alub iletirdi dâr-ı harbe (1667)

Rodos cezâresine aldı gitdi
Cihânda bizi nâra ķodı gitdi (1668)

Rodos adasında mihnet ve meşakkatle dolu iki yıl dört ay esâret hayatı yaşadıktan sonra nihâyet Lârendeli Cemâl²¹ adında ehl-i takvâ, ilim ve hayâ sâhibi bir mürşid-i kâmil tarafından kefâlet bedeli ödenerek özgürlüğüne kavuşturulmuştur.

İki yıl dört ay bendi zindân
İçinde olmadık bir lahza emân (1669)

²¹ Larendeli Cemal, *Halveti şeyhi İshak Karamanî*, Şakayık-ı Numaniye, I, 372

Var idi şeyhimüz mürşid-i kâmil
 Kamuya lutfu tām ihsânı şâmil (1670)

‘Ulûm ‘âlem nedür bâtın vü zâhir
 Cemi‘isinden olmuş idi mâhir (1671)

İşi hilm ü hayâ zühd-ile takvâ
 İderdi halka i‘lâm ehl-i takvâ (1672)

Cemâl’dür ismi hem Lârende şehri
 Nazîri yok arasan cümle dehri (1673)

Tecellî eyleyüb hoş nûr-ı izhâr
 Hudâ kılsun anı fazlına mazhâr (1674)

İrişdi ‘âlî himmet pîr ü pâkdan
 Bu aqtâbı ki kaldururdu hâkdan (1675)

Çeküb deryâ-yı gamdan bir kenâra
 Şatun almışlar idi şad dinâra (1676)

Cihânda ben fakîr tekrar vücûdı
 Bulub çok eyledüm hakka sücûdı (1677)

Özgürlüğüne kavuştuktan sonra Sadrazam Hersekzâde Ahmet Paşa tarafından şairin “diyar-ı dîl” olarak ifade ettiği bugünkü Dilovası denilen mahalde imâr ettirilmiş olan ve avlusunda Sadrazam Hersekzâde’nin kabrinin de bulunduğu Hersekzâde Ahmet Paşa Câmii’nde²² imam hatiplik vazifesi verilen şâir, gayb âleminin sâkinleri olan ricâl-i gayb ile mânâ meclisinde bulunmuş, onların tavsiyesiyle bir Maktel-i Hüseyin yazmaya karar vermiştir. Vâkıa-yı Deşt-i Kerbelâ/ Hüseyin’in Makteli adlı eserini telif etme serüveni bu şekildedir.

²² Semavi Eyice, “Hersekzâde Ahmed Paşa Camii ve Türbesi”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, 1998, XVII, 238-239.

Hem ol lütf u keremkânı vü meşhûr
Sa‘ âdet menba‘ ı merhûm u mağfûr (1678)

Vezîri ‘ askeri a‘ zâm hem ol şâh
Mağârîni selâtin âlî dergâh (1679)

Ki Hersekzâde’dür ‘ âlemde ismi
Yatur gül gibi dîl içinde cismi (1680)

Diyâr-ı dîl тұrurken şöyle hâlî
‘ İmâret eylemişdür anda ‘ âlî (1681)

Dağî câmi‘ müretteb hayrı vâfir
Gice gündüz konub göçer müsâfir (1682)

Ĥudâ kılsun anuñ rûhını mesrûr
Mağâmın yevm-i mağşerde cennet ü ĥûr (1683)

Beni bir kimse alub geldi bile
İmam vü ĥaţib olmağa dile (1684)

....

Bu yolda gerçi sa‘ y itdüm dürişdüm
Velîler meclisine çok irişdüm (1702)

Ricâl-i ġaybe didüm keşf idüb râz
Ki bir ġayr olsa itsem rahmeti bâz (1703)

Bulub âġir şehâdetle ġazānuñ
Vesîle olsa emrine Ĥudâ’nuñ (1704)

Buña Maḳtel-i Hüseyn didi anlar
Hem-ân-dem şehd ü şeker yidi anlar (1705)

Oḳuyub diñleyenüñ hem şevâbın
İşidüb cümle anlarda cevâbın (1706)

Düşüb göñlüme Hüseyn eyledi kâr
Diler cānum ola bu yolda ber-dâr (1707)

1522 yılında Kanuni Sultan Süleyman tarafından fethedilen Rodos adası²³ şair Hacı Nûreddin'in Hicaz yolunda iken korsanlar tarafından esir alınıp iki buçuk yıl mahkûmiyet hayatı yaşadığı yerdir. Rodos adası 1522 yılına kadar Hristiyan şövalyelerin hâkimiyetindedir ve Anadolu sahillerine yakınlığı dolayısıyla Türk ve Müslüman ticaretine engel olan bir korsan adasıdır. Ada ile ilgili olarak Osmanlıların eline geçtiğinde hapishanelerinden üç bin Müslümanın kurtarıldığı bilinmektedir.²⁴ Hacı Nûreddin'in Rodos adasındaki esaret seneleri tam olarak bilinemese de 1522 yılından öncesine tekabül ettiği kesin olarak söylenebilir. Şair, Lârendeli Cemâl adlı şeyhin yardımıyla esaretten kurtulup içerisinde Hersekzâde Ahmet Paşa'nın da kabrinin bulunduğu Hersekzâde külliyesi içerisindeki camiinin imam hatipliğini yapmıştır. Hersekzâde Ahmet 1458- 1517 yılları arasında yaşamış bir Osmanlı sadrâzâmıdır.²⁵ Şair, 1533-34 yıllarında Vakıâ-yı Deşt-i Kerbelâ mesnevisini tamamladığında aynı zamanda Hersekzâde Camii'nin de imam hatibidir.²⁶

²³ Machiel Kiel, "Rodos", *TDV İslam Ansiklopedisi*, 2008, XXXV, 155-158

²⁴ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, 1/XVII-XIX. Türk Tarih Kurumu Yay., s. 229- 302

²⁵ Şerafettin Turan, "Hersekzâde Ahmed Paşa" maddesi, *TDV İslam Ansiklopedisi*, 1998, XVII, 235- 237.

²⁶ Abdülmecid İslamoğlu, *Hacı Nûreddin Efendi ve Hüseyn'in Maḳteli Adlı Eseri*, (Ed. Alim Yıldız- Ali Aksu), Çeşitli Yönleriyle Kerbelâ II. (s. 17-42) Asitan Yay. Sivas, 2010.

1.2. HACI NÜREDDİN EFENDİ’NİN SANATI VE EDEBİ YÖNÜ

Mersiyele, Klasik Türk Edebiyatının lirik şiir türüdür; mesneviler ise didaktik amaçlarla kullanılan bir nazım biçimidir. Mersiye; şairin, ölen kişinin yokluğundan duyduğu acısının güftesi olmakla beraber hayat ve ölüm karşısında takındığı tavrı da yansıtır. Mersiye şairi; okuyucuya dünyanın faniliğini, kader ve ölüm karşısında insanın aciziyetini hatırlatan; insanı ebedi hayatı kazanmak üzere daima iyiliğe, adalete ve merhamete yönelten bir elçi, bir filozoftur aynı zamanda. Hacı Nûreddin de Kerbelâ konulu mesnevisini 16. yy Türkçesinin yalın, samimi ve zarif anlatımı ile Yunusça bir üslupla kaleme almıştır. Kerbelâ vak’asını konu edindiği eserinde tarihî gerçeklere bağlı kalmış ve bununla beraber estetiği ihmal olunmamış didaktik bir anlatımı tercih etmiştir.

Zîrâ dünyâ ser-be-ser hep zehir derd
Aña virmez gönlin her kim ola merd (51)

Bir müsafırhânedür şoñı harâb
Ehlinüñ hep menzili âhir turâb (52)

...

Kişî tedbîr ile niçe iş ider
İllâ biñ tedbîri bir taqdîr bozar (299)

...

Bu cihân mekkâre key ğaddâredür
Şekl-i gül resminde amma hâredür (429)

Ėavli kâzib va‘ desidür bî-şebât
Âhiri sâam evveli Ėandu nebât (430)

Ber-devâmdur ahiret yok infîşâl
‘ÂĞil olanlar bulur anda vişâl (431)

Biñde birin söylesem bir niçe yıl
Lezzetin şerh itmeye vaşşâf-ı dil (432)

Mü'mine envâ'ı elṭâf andadur
‘Ömri dâ'im devleti pâyendedür (433)

...

Bu nasîhat cāmını nûş eylegil
Cân-ı dilden sözlerüm gûş eylegil (502)

...

Dünyâ ḥod bir ḥilebâz mekkâredür
Şekeri sam güli şankim ḥâredür (516)

Hacı Nûreddin Kerbelâ vak'asını ele alırken gerek tarihi şahsiyetler gerek mekân ve zaman unsurları ve gerek de olayın kronolojik sıralaması bakımından tarihi gerçeklere bağlı kalmış ve bu bağlamda realist bir anlatım biçimi seçmiştir. Tarihi bir olayı mevzu bahis edinmiş olsa bile aynı zamanda edebi bir eser olan bu mesnevisinde yer yer tabiatüstü olaylara ve metafizik unsurlara da yer vermiştir. Hz. Hüseyin'in mübarek başının Şam yolu üzerindeki bir manastırda başrahibin hücreinde bulunduğu esnada cereyan eden gayb âleminde peygamberlerin, dört halifenin ve melâikenin Hz. Hüseyin'in mübarek başının bulunduğu mekânı ziyaret etmeleri ve gözyaşı dökmeleri gibi metafizik hâdiseler şairi lirik ve didaktik üslubu iç içe kullanmaya götürmüş ve okuyucuyu aynı anda Kerbelâ vak'asının hem şahidi hem de his ortağı olmak gibi eşsiz bir duygunun içerisine sokmuştur.

Virdi altunı o dem başı alur
Aldı rahib tîz o dem deyre gelür (1218)

Ḳodı başı yakdı bir altun çırâğ
Kendü oturdı biraz andan ırağ (1219)

Gicenüñ beş sā‘ atı geçdi heman
 Karşuda rāhib kılur ẋaddin kemān (1220)

Ṭoldı deyrüñ içi ol dem nūr ile
 Şanki cennetden bezenmiş hūriyle (1221)

Nūr içinde gördi bir şāhib kemāl
 Zāhir oldılar idüb ‘ arz-ı cemāl (1222)

Çağırur kim budurur Ādem ata
 Biri İbrāhim’dür ol ıuran öte (1223)

Biri İsmā‘ il’dür anuñ biri Nūh
 Biri Mūsā’dur biri ‘ İsā-yı rūh (1224)

Arasında bunlaruñ bir kimse var
 Cümlesinden ol münevver berki var (1225)

Tahtı zerrin üzre hoş başında tāk
 Nūrdan geyinmiş muraşsa‘ lar dībāc (1226)

Giricek deyre ol nūr-ı vücūd
 Eyledi putlar aña küllī sücūd (1227)

Misk ü ‘ anber, gül, benefşe, yāsemīn
 Ṭoldı güzel ıoıudan rūy-ı zemīn (1228)

Bile gelmişdi Ebūbekr vü ‘ Ömer
 Dağı ‘ Oşman vü ‘ Ali ol şīr-i ner (1229)

Şağ vü şol ıolmış melekler şāf-be-şāf
 Muştafā-’ı ıamusı kıldı tavāf (1230)

Bārī işbu resme faḥr-i kā'ināt
Buldı eṭrafına geldi bunca zāt (1231)

Her biri baḳub Hüseyin'ün başına
Ağlaşub ğarḳ oldılar gözyaşına (1232)

Didiler devr ideliden māh u sāl
Olmadı bir kimseye hergiz bu ḥāl (1233)

Hacı Nûreddin, sanatıyla ilgili şahsi kanaatini ifade ederken şiirini yüzü örtülü olduğu için güzelliği görünmeyen bir güzele ve gönül deryasından çıkarılan cevhere teşbih eder:

Söz yüzinden yine perde açalum
Meclise dürr ü cevāhir şaçalum (805)

Ṭalub dīl baḥrına mānend-i ğavvāş
Cevāhirden çıkardum key ḳatı ḥāş (1507)

Sözüm gevherdürür şıma şaḳıngıl
Ḳulağuḡa bu dürlerden ṭaḳıngıl (1557)

KAFİYE VE REDİF

Şairin eserde kullandığı kafiye türlerine ve rediflere örnekler şunlardır:

Şimdi uyduñ bu ḥavāric sözine
Niçe baḳarsın Resūl'ün yüzine (594)

Çünkü Zeynel' Ābidīn bülbul gibi
Kendüyi bildürdi ğonca gül gibi (1388)

Ṭurdı ol dört yüz ğulāmı tācirūñ
 Ƙırdılar ƙavmin Yezīd-ī fācirūñ (1466)

Dir Yezīd vaƙt-i šalāt ƙalmıřdur az
 Ƙāmet idūñ tā ki ƙılınsun namaz (1389)

Didi ol dem ey yārenler iřidūñ
 Geliñüz ma‘ ƙūl budur bir iř idūñ (540)

Mesnevide zaman zaman Arapça veya Farsça bir sözcüğün Türkçe bir sözcük ile kafiyeleştirildiği de görülür.

Şād olanı ğamġin ider anide
 Bir ğülen biñ aġladı bu fānide (518)

Hem Hüseyn’üñ ġöñlin ġayƙu vü ġam
 Ƙapladı dir yā İlāhī ben n’idem(599)

Mesnevide kafiyesiz beyit örneğine de rastlanmaktadır.

Var idi bir ħāricilerden ƙiři
 İsmi Erzaƙ ehl-i şirk ü bī-ƙadem (737)

Yarısın şehr-i Dımıřƙ’üñ aldı şu
 Her biri feryād idüb ƙıldı ġıriv (1396)

Öñüñde var idi bir eski ƙuyu
 Müstaħrec olmişdı yoġ idi şuyı (1468)

Hacı Nureddin’in Vākıa-yı Deşt-i Kerbelâ adlı eseri Anadolu Türk Edebiyatının ilk teşekkül senelerinin ürünü olduğu için eser klasik nazım tekniğı bakımından çok ġüçlü deġildir. Eserde kafiyesiz beyitlere ve aynı zamanda aruz kalıbına uymayan mısra

ve kelimelere sıklıkla rastlanır. Manayı ön plana çıkarıp tekniği ve şairaneliği öteleyen şairin eserini değerli kılan unsur şüphesiz Anadolu lisanının safveti ve samimiyeti ile yazılmış olmasıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

VÂKİA-YI DEŞT-İ KERBELÂ HAKKINDA

2.1. VÂKİA-YI DEŞT-İ KERBELÂ ADLI ESERİN TANITIMI

2.1.1. Nüsha Tavsifi

Bu çalışmada Vâkıa-yı Deşt-i Kerbelâ adlı mesnevinin üç nüshası karşılaştırılmıştır. Çalışmada esas alınan nüsha İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığında bulunan; fiziksel nitelikleri 49 yk. 18 st. 2 stn.; 230x175, 170x115 mm. demirbaş numarası: Bel_Yz_K_0764; yer numarası: 811 CAF 1320 R.1 olan ve Rumî 20 Şubat 1320/5 Mart 1905 yılında Cafer bin Hasan tarafından istinsah edilen “Vâkıa-yı Deşt-i Kerbelâ/ Hüseyin’in Makteli” adlı yazma eserdir. Mecmua 25x34; 17x22 cm ölçülerine sahiptir. Yazı çeşidi nesihdir. 18 satırda 50 varaktır.

Yazma nüshanın karşılaştırıldığı matbu nüshalardan biri Süleymaniye Kütüphanesinde Hacı Mahmut Efendi bölümünde bulunan; fiziksel nitelikleri 79 s., basılı kağıt, Türkçe kitap; demirbaş numarası: 06485; sınıflama numarası: 894. 35 olan ve R. 1309/ M. 1891-1892 yılında Şirket-i İraniyye Matbaasında tab’ olunan “Vâkıa’i Kerbelâ” adlı eserdir.

Mukayeseye tâbi tutulan ve en eski nüsha olan üçüncü nüsha ise Millet Kütüphanesinin “Ali Emiri Manzum” bölümünde bulunan; fiziksel nitelikleri 95 s., K.B. sırtı bez, kağıt kaplı; demirbaş numarası: AEmnz1416; yer numarası: 894.351 olan, R. 1303/ M. 1887-1888 yılında Maarif Nezaretinin ruhsatıyla tab’ olunan “Vak’a-i Kerbelâ” adlı eserdir.

Matbu olan Hacı Mahmut Efendi ve Ali Emiri nüshaları arasındaki farklar az olmakla beraber bu iki nüsha ile yazma nüsha olan Atatürk Kitaplığı nüshası mukayese edildiğinde kelime, mısra hatta beyit düzeyinde oldukça fazla farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Eser 16. yüzyıla ait olmasına rağmen her üç nüshada da hem 16. yüzyıl hem de 19. yüzyıl Türkçesinin husûsiyetleri görülür. Eserin müellif nüshasına rastlanamadığı için yazma nüshası olan Atatürk Kitaplığı nüshası esas alınmıştır.

AK yazma nüshasının müellifi Cafer bin Hasan'dır. Müstensihin eserde adını zikrettiği bölüm diğer nüshalarda bulunmayan son beş mısradan ibarettir. Yazma nüshanın sonunda müstensih, istinsah tarihini de R. 1320 (M. 1905) olarak belirtmiştir.

Yazıldı tevāriḥ şükür kim aḥsen
Bu fakīr Ca' ferī caḥīmden asān (1745)

Vākıf hem ḥayrāt olsun bu kitāb
Görmeye kātibi 'uḡbāda 'azāb (1746)

Oḡuyanlar du' ā kılsun yazana
Şenālarla raḥmetler ḡazana (1747)

Tamām oldı kitābuñ intihāsı
Gerekdür kātibe şerbet bahāsı (1748)

Tamām oldı kitāb elḡamdülillāh
Oḡu bir fātiḡa üç ḡulḡuvallāh (1749)

Temmet el kitāb bi' avnillāh mülkül vahhāb. Liḡaḡīr el fakīr Ca' fer bin Ḥasan ve vaḡf'ül ḡayrāt Muḡammed bin Kāzım

Fi 20 Şubat sene 1320

Vaḡt-i yevm-i bazār 'aşr.

Vākıa-yı Deşt-i Kerbelâ mesnevisinin nüshalarının mukayesesi neticesinde eserin Giriş, On Meclis, Nasâyıh-ı İhvân, Münacât, Sebeb-i Te'lif-i Kitab bölümlerinden müteşekkıl olduḡu tespit edilmiştir. Eserde bölümlerin beyit taksimi şu şekildedir:

Giriş 37 beyit, 1.Meclis 331 beyit, 2. Meclis 245 beyit, 3. Meclis 86 beyit, 4. Meclis 105 beyit, 5.Meclis 97 beyit, 6. Meclis 217 beyit, 7. Meclis 137 beyit, 8. Meclis 77beyit, 9. Meclis 54 beyit, 10. Meclis 94 beyit olmak üzere on meclis; Nasâyıh-ı İhvân

77 beyit, Münacât 99 beyit, Sebeb-i Te'lif-i Kitab 93 beyit olmak üzere toplam 1749 beyitten ibarettir.

Eserin Serez, Uşşâkî Tekkesi ve Hüdâî Efendi nüshalarının Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesindeki Hacı Mahmud Efendi nüshasıyla aynı olduğu tespit edildiğinden bu nüshalar çalışmanın dışında tutulmuştur.

2.2. VÂKİA-YI DEŞT-İ KERBELÂ'NIN MUHTEVASI ŞEKİL VE DİL HUSÛSİYETLERİ

2.2.1. Vâkıa-yı Deşt-i Kerbelâ' nın Muhtevası

Hacı Nûreddin tarafından 16. Yüzyılda kaleme alınan Vâkıa-yı Deşt-i Kerbelâ/ Hüseyin'in Makteli adlı mesnevi, klasik mesnevi tertibinde olduğu gibi Allah'ın zâtını ve esmâsını medh-ü senâ eden bir tevhid ile başlar. Ardından Hz. Muhammed'in fizikî ve ahlakî güzelliklerinin zikredildiği kısa bir naat; devamında yar-i çehâr adıyla müsemma olan Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali'ye övgü mısraları gelir. Dua bölümünde şair Hz. Muhammed'in vefatından sonra halifelik makamına geçen dört büyük halifeden övgüyle bahsettikten sonra yazdığı bu '*dürr-i şehvâr*' kıymetinde olan şiirini okuyanlara ve dinleyenlere dua eder.

Birinci mecliste Ümeyyeoğulları tarafından Hz. Hasan ve Hüseyin'e yapılan haksızlıklar, Sünni halka yapılan zulümler anlatılır. Hz. Hasan zehirletilerek öldürülür. Muaviye'nin ölümünden sonra tahta oğlu Yezid geçer ve Yezid'e biat etmeye zorlanan Hz. Hüseyin, aile efradını da alarak Medine'den Mekke'ye göç etmek zorunda kalır. Yezid'in tayin ettiği zalim valilerden muzdarip olan Kûfe halkının Hz. Hüseyin'e gönderdikleri davet mektupları sonucu Hz. Hüseyin, Müslim bin Âkil ve Sa'd'ı Kûfe'ye durum tesbiti yapmak üzere gönderir. Hz. Hüseyin taraftarlarını organize eden Müslim, Kûfe valisi Abdullah bin Ziyad²⁷ tarafından; Müslim'in oğulları ise haricîler tarafından şehit edilir.

İkinci mecliste Hz. Hüseyin Kûfelilerden gelen mektuplar üzerine ehlini ve yetmiş iki taraftarını alarak Kûfe'ye doğru yola çıkar. Karasu mevkiinde Kûfe'den yola çıkmış olan bir kervanla karşılaşır. Kervan yolcularından İbni Hâşin Zehr, Hz.

²⁷ Kûfe valisi Ubeydullah bin Ziyad, eserde Abdullah bin Ziyad adıyla geçmektedir.

Hüseyin'e Müslim ve oğullarının şehit edildiğini haber vererek Kûfelilerden gelen mektuplara güven olmayacağını ve Mekke'ye geri dönmesi gerektiğini söyler. Kûfe'ye gitmeye azmetmiş olan Hz. Hüseyin kararından dönmez. Hz. Hüseyin ve yetmiş iki taraftarının Kûfe'ye gelmekte olduğunu öğrenen Abdullah bin Ziyad, on bin askeri Hurr bin Yezid'in komutasında Hz. Hüseyin'in üzerine gönderir. Hz. Hüseyin, İbn-i Ziyâd'ın komutanı Hurr bin Yezid ve askerleri tarafından Kerbelâ denilen mevkide konaklamak zorunda bırakılır. Abdullah bin Ziyad, Amr bin Sa'ød'ı (Ömer bin Sa'ød bin Ebi Vakkas) Rey valiliği karşılığında emrindeki askerlerle Kerbelâ'ya, Hüseyin gailisini def etmeye gönderir. Hz. Hüseyin'in Amr ile yaptığı sulh görüşmeleri sonuç vermez. Hz. Hüseyin'e Yezid'e biat etmemesi durumunda kendisine eman verilmeyeceği söylenir.

Üçüncü mecliste Hüseyinîler ile Yezidîlerin ilk karşılaşmasına yer verilir. Hz. Hüseyin'in safında yetmiş iki kişi, Amr'ın komutasında ise seksen üç bin er bulunmaktadır. Hariciler, Fırat nehrine yedi bin er gözcü dikerek Hz. Hüseyin ve taraftarlarının bu sudan içmesine mani olurlar. Bu mecliste Müslim'in oğlu Abdullah'ın şecaat ve şehâdetinden sonra tövbe ederek saf değiştiren Hurr bin Yezid'in şehâdeti tafsilatıyla anlatılır.

Dördüncü ve beşinci mecliste ehl-i beytten Kasım bin Ca'fer, Talib bin Ca'fer, Kasım bin Hasan, Abdullah bin Hasan, Avn bin Ali ve Abbas bin Ali'nin, Kerbelâ sıcağında on gün boyunca maruz kaldıkları susuzluğa rağmen kendilerinden kat kat üstün Yezid ordusuyla kahramanca mübarezeleri ve şehadetleri bir bir anlatılır.

Altıncı mecliste Hz. Hüseyin'in büyük oğlu Ali bin Hüseyin ve henüz sabi olan küçük oğlu İbrahim bin Hüseyin Haricîlerin zulüm oklarıyla şehit edilir. Hz. Hüseyin Zülfikâr kılıcını ve Hamza kalkanını kuşanarak haremi ile vedâlaşır, savaş meydanına çıkar. Haricîden hayli kişiyi öldürür. Bireysel olarak Hz. Hüseyin'le karşılaşmaktan çekinen Haricîler topluca hücum ederek Hz. Hüseyin'i birçok yerinden yaralarlar. Şimir adlı Haricî, Hz. Hüseyin'in su isteğini reddederek onu şehit eder. Ehl-i beyt kadınlarını türlü eza ve cefa ile esir alan Hariciler, Kûfe'ye varmak üzere yola çıkarlar. Altıncı meclis, Hz. Hüseyin'in mübarek bedenine saygısızlık eden bir devecinin gayb âlemi sakinlerinin bedduası neticesinde Allah'ın gazâbına uğraması gibi birtakım mûcizevî olayların vuku bulmasıyla sona erer.

Yedinci mecliste Kerbelâ şehitleri ve Hz. Hüseyin'in mübarek bedeni Hisar ehli denilen Yahudiler tarafından defnedilir. Esir edilen ehl-i beyt hatunları, süngü uçlarındaki Kerbelâ şehitlerinin mübarek başları Kûfe'ye götürülür. Kûfe'de İbn-i Ziyâd, Hz. Hüseyin'in mübarek başından damlayan kanın, elbisesini delerek tenine ulaşması ile devası olmayan bir hastalığa düçar olur ve ibretli bir şekilde ölür. Amr ve Şimr, ehl-i beyt hatunlarını alarak Şam'a doğru yola çıkarlar. Yol üzerinde bir manastırın yakınında konaklarlar. Burası içerisinde beş yüz kadar rahibin İncil talim ettiği iki bin yıllık bir manastırdır. Başrahip, Hz. Hüseyin'in nurlu başını Amr'a verdiği bir kese altın karşılığında ertesi gün geri getirmek koşuluyla hücreğine götürür. Mübarek başın bulunduğu hücreye gayb âleminde Hz. Adem, Hz. İbrahim, Hz. İsmail, Hz. Nuh, Hz. Musa, Hz. İsa ve Hz. Muhammed (s.a.v); Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali ve nice melaike teşrif ederler. Her biri Hz. Hüseyin'in başı etrafında gözyaşı dökerler. Bu mucizeye tanıklık eden başrahip zünnarını keserek müslüman olur.

Sekizinci mecliste Dimeşk'e (Şam'a) varan Yezid taraftarları Yezid'in sarayında konaklarlar. Sarayda Hz. Hüseyin'in başını ve ehl-i beyt hatunlarının içler acısı durumunu gören Müslümanlar gözyaşlarına boğulurlar. Yezid'in huzurunda bulunanlardan Hristiyan iken İslam'ı seçen bir Rum tâcir ardından da Hz. Davud'un neslinden iman eden bir din büyüğü Yezid'i ta'n edince onun tarafından şehit edilirler.

Dokuzuncu mecliste esirler arasında Hz. Hüseyin'in savaşamayacak kadar hasta olduğu için Kerbelâ'dan sağ olarak kurtulan yedi yaşındaki oğlu Zeyne'l Âbidîn, Yezid'ten hesap sorar. Kerbelâ'da ehl-i beyte yapılan zulümleri halka ilan eder.

Onuncu mecliste Evlâd-ı Resul'e yapılan zulümleri öğrenen halk galeyana gelir ve Yezid'in sarayına saldırır. Bu esnada Dimeşk şehrinde şiddetli bir yağmur ve fırtına başlar. Âfet birçok insanın ölümüne ve evlerin yıkılmasına neden olur.

Mevt-i Yezîd Bîdîn La'netullah başlığında Muhammed Irâkî adlı bir tacir rüyasında Hz. Muhammed'i (s.a.v) görür. Hz. Muhammed (s.a.v) torunu Hz. Hüseyin'in başına gelenlerden bihaber olduğu için kendisine sitem eder ve torunu Zeyne'l Âbidîn'e yardım etmesini söyler. Muhammed Irâkî ve komuta ettiği dört yüz silahlı askeri, Yezid'in ve adamlarının bulunduğu mescide gelir. Zeyne'l Âbidîn'in minberde Müslümanlara hitaben yaptığı konuşma sonrasında Sünnilerle Hariciler arasında çatışma çıkar. Muhammed Irâkî'nin adamları Haricileri öldürürler. Mescidten çıkıp

sarayına doğru kaçan Yezid bin Muaviye içi necaset dolu olan bir kuyuya düşer ve zillet içerisinde ölür.

Nasâyih-ı İhvân bölümünde Hacı Nûreddin, dünyanın fâniliğinden ve ebedî hayâtın câzibesinden, nefsanî arzuların tehlikesinden bahseder. Hz. Hüseyin'in şeffatine nail olmayı diler. Okuyucuya İslami prensipleri anlatan şair va'z ü nasihatta bulunur.

Münacât bölümünde müellif, kendisine ve İslam ümmetine dua ve niyazlarda bulunur, Kerbelâ şehitlerine de övgüler dizerek onların şefaathlerini talep eder. Bu bölümde ayrıca eserin adı zikredilir. Kütüphane kayıtlarında Vâkıa-yı Deşt-i Kerbelâ olarak geçen eser için Hacı Nûreddin, Münacât bölümünde Hüseyin'ün Makteli adını verdiğini belirtmiştir.

Hüseyin'ün Maḳteli didüm buña ad
Velî açılmadı bu resme bir ad (1594)

“Sebeb-i Telif-i Kitab” bölümünde ise şairin eserini yazmadan önce yaşadığı talihsizlikler ve bu eserin telif edilmesine sebep olan âmiller konu edilmiştir. Şair, hac yolculuğunda iken Rodos korsanlarının eline düşerek Rodos adasında iki yıl dört ay esaret hayatı yaşar. Lârendeli Cemâl adlı şeyhin yardımıyla esaretten kurtulur. Hersekzade'nin hayratı olan bir camide imam ve hatip iken bu eseri yazması ilham olunur. Kaleme aldığı bu eserinin Hz. Süleyman'a çekirge ayağı hediye eden karıncanın gayretinin kabul görmesi gibi nesl-i Ahmed tarafından kabul görmesini ister.

Hacı Nûreddin, maktelinin yazılış tarihini ebced hesabı karşılığı R.940 (M.1533-1534) olan “huve ḥayrun ve ebḳā” ifadesiyle belirtmiştir.

Çün oldu bu me'āni şehd-i ahlā
Dinür târiḥ *huve ḥayrun ve ebḳā* (1744)

2.2.2. Vâkıa-yı Deşt-i Kerbelâ'daki Edebî Sanatlar

Hacı Nûreddin, Hz. Hüseyin'in Kerbelâ'da cahil, anlayışsız, mutaassıp ve zâlim haricî topluluğunun zulmüne maruz kalmasını trajik bir anlatımla ifade ederek **tezat** sanatının çok zarif ve aynı zamanda ruha işleyen çok güzel bir örneğini vermiştir.

Müslümanların halifesi, Hz. Peygamber'in torunu, İslam çizgisinin dışına çıkan binlerce haricînin içinde yapayalnız kalmıştır. Bu mısra için belki Hz. Hüseyin'in Kerbelâ'da yaşadığı trajedinin hûlasâsıdır denebilir.

Seyyid'ün çadırına irişdi at
Kaldı hâric içre şâh-ı kâinât (1024)

Tabiat hâdiselerinin duyguların rengine göre tabir edildiği ve akşam vaktinin insan ruhunda muadili olan hissin ifadesine, **hüsn-ü talil** sanatına güzel bir örnektir aşağıdaki beyit:

Egine rûy-i zemîn esved libâs
Geydi mâtem tutub ol dem kıldı yâs (156)

Şair, Hz. Hüseyin ve ashabının Kerbelâ'da gösterdiği şecaat ve cesareti ifade ederken İran mitolojisinin efsanevî kahramanlarına **telmih** yaparak manayı güçlendirmiştir.

Çekdi ' Abdullâh kılıcın yüridi
Rüstem-i Zâl görse taḥsîn dir-idi (787)

Erlik içre Cemşid'ün tâcın kıpar
Kahramân-ı Kâtilün şadrın deler (859)

Şağ elinde zülfikâr solda teber
Rüstem-i zâl görse öginde şapar (1008)

Şair, yaptığı **istiare** ve **teşbih**lerde devrin din ve tarikat eksenli yaşam tarzını ve Klasik Türk Edebiyatının tasavvuf literaturunu beyitlerine aksettirmiştir:

Tâze ola yüzleriñüz gül gibi
Seyr idüb cennetleri bülbul gibi (573)

Dirilüb bir araya cem‘ oldılar
Râh-ı ‘ışkda cümlesi şem‘ oldılar (628)

İşit imdi ol hidāyet bülbüli
Ol sa‘ âdet bağınıñ tāze güli (701)

İrdi bu söz çünki Yūsuf sem‘ ine
Oldı pervāne dālālet şem‘ ine (794)

Hüb cemālün görmez isem bir nefes
Bu cihān cān murğına olur kafes (867)

2.2.3. Vâkıa-yı Deşt-i Kerbelâ’daki İktibaslar

Klasik Türk edebiyatının beslendiği kaynakların başında kutsal kitap Kuran-ı Kerim ve Hz. Muhammed’in hadisleri gelmektedir. Bir mazmunlar edebiyatı olan Klasik Türk edebiyatında, dini ve tasavvufi konulu şiirlerde ayet ve hadislerden iktibaslar yapılır. Böylece şiirin anlam dünyası zenginleşir ve şiir ilahi mesaja hizmet eden mistik bir sese dönüşür.

Teması Ehl-i Beyt sevgisi olan Vâkıa-yı Deşt-i Kerbelâ’daki ayet ve hadis iktibasları sırayla şu şekildedir:

Қudret ile āb u bād nār u hāk
*Aḥsen-i şūretde*²⁸ insān oldı pāk (11)

Baḥr-i fazluñ mevc urub taşdı hemīn
Ol Muḥammed *rahmeten lil ‘ālemīn*²⁹ (15)

Aḥmed vü Maḥmūd vü *Yāsīn*³⁰ vü *Tāhā*³¹
Şaçı *Velleylr*³² cemālī *Veẓẓuhā*³³ (16)

²⁸ Tin: 95/4 “Biz, gerçekten insanı en güzel bir biçimde yarattık.”

²⁹ Enbiya: 21/107 “(Ey Muhammed!) Seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik.”

³⁰ Yasin: 36/1 “Yâ Sin.” (Hurûf-u Mukatta’a.)

³¹ Taha: 20/1 “Tâ Hâ.” (Hurûf-u Mukatta’a.)

İhtilâfda oldurur ma' kûl cevâb
Diyelüm *vallâhü a'lem*³⁴ bi's-şavâb (417)

Kim var-ise ger keşir vü ger kalil
Didiler *elhükümü lillâh 'il celi*³⁵ (1479)

Münezzehsin zeman-ile mekândan
Yaratduñ cümle şey'i *kün fe kândan*³⁶ (1559)

Naşâyılı sözleri hep dürr-i meknûn
Tutanlar ola *ecrûn gayr-i memnûn*³⁷ (1595)

Çün oldu bu me' âni şehd-i ahlâ
Dinür târih *huve hayrun ve ebkâ*³⁸ (1744)

Budur ol kim hilkati *levlâk*³⁹ olan
Mâh-i hurşid işiginde hâk olan (1245)

2.2.4. Vâkıa-yı Deşt-i Kerbelâ'nın Şekil ve Dil Husûsiyetleri

16. yüzyılda Hacı Nûreddin Efendi tarafından kaleme alınan Vâkıa-yı Deşt-i Kerbelâ/ Hüseyin'in Makteli adlı eser mesnevi nazım biçimiyle ve beyit nazım birimiyle yazılmış bir mersiye nazım türüdür. Eserde gazel nazım biçimiyle yazılmış üç de bağımsız şiir bulunmaktadır. Dördüncü mecliste 732-735 beyitleri arasında Kâsım bin Hasan ağzından söylenmiş dört beyitlik bir gazel; beşinci mecliste 813-817 beyitleri

³² Duha: 93/2 “Karanlığı çöktüğü vakit geceye andolsun ki.”

³³ Duha: 93/1 “Kuşluk vaktine andolsun.”

³⁴ Ali İmran: 3/ 36; Ali İmran: 3/ 167; Nisa: 4/ 25; Nisa: 4/ 45; Maide: 5/ 61; Enam: 6/ 58; Yusuf: 12/ 77; Nahl: 16/ 101; İnşikak: 84/ 23. “Halbuki Allah, içlerinde ne sakladıklarını çok iyi bilir.” (İnşikak 23.)

³⁵ Mü'min: 40/12 “Bu, sizin tevhid çerçevesinde Allah'a çağrıldığında inkar etmeniz, O'na ortak koşulduğunda ise inanmanız sebebiyledir. Artık hüküm yüce ve büyük Allah'a aittir.”

³⁶ Bakara: 2/117; Ali İmran:3/47, 59; Enam: 6/73; Nahl:16/40; Meryem: 19/35; Yasin: 36/82; Mümin: 40/68 “O, gökleri ve yeri örneksiz yaratandır. Bir işe hükmetti mi ona sadece "ol" der, o da hemen oluverir.” (Bakara 117.)

³⁷ Fussilet: 41/8; İnşikak: 84/25; Tin: 95/6 “Ancak, iman edip salih ameller işleyenler başka. Onlar için devamlı bir mükâfat vardır.” (Tin 6.)

³⁸ Taha: 20/ 73 “Şüphesiz ki biz; günahlarımızı ve bize zorla yaptırdığın sihri affetmesi için, Rabbimize inandık. Allah'ın vereceği mükâfat daha hayırlı ve daha kalıcıdır.”

³⁹ Levlâk: Levlâk ve mâ halaktü'l eflâk: “Yâ Muhammed sen olmasaydın sen, felekleri yaratmazdım ben.” Anlamına gelen ve kudsî bir hadis olarak rivayet edilen ibarenin ilk kısmı. (Aclûnî, II, 164) Süleyman Uludağ, Tasvvuf Terimleri Sözlüğü, Marifet Yay. İstanbul, 1995, s. 336.

arasında Abdullah bin Hasan ağzından söylenmiş beş beyitlik bir gazel ve Altıncı mecliste Şi'ri İmam Hüseyin başlığı altında 979-983 beyitleri arasında Hz. Hüseyin ağzından söylenmiş beş beyitlik bir gazel mevcuttur.

Eserde aruzun iki farklı kalıbı kullanılmıştır. Eser, Mevt-i Yezîd Bî-Dîn La'netullah bölümüne kadar aruzun Fâilâtün Fâilâtün Fâilün kalıbı ile yazılmıştır. Mevt-i Yezîd Bî-Dîn La'netullah bölümünün 1413 – 1463 beyitleri arasında, Nasâyih-ı İhvân, Münacaât ve Sebeb-i Te'lif-i Kitab bölümlerinin tamamında aruzun Mefâilün Mefâilün Feülün kalıbı kullanılmıştır.

Eski Anadolu Türkçesinin literatur ve gramer özelliklerini haiz olan ve arkaik sözcük ve deyim açısından zengin bir içeriğe sahip olan mesnevi, 16.yy Türkçesine örnek teşkil edebilecek bir kaynak sayılabilir.

Mesnevide kullanılan arkaik kelimelere ve deyimlere örnek olarak şunlar verilebilir:

Çalap, toyla-, alda-, dükeli, delim, göyin-, uduz-, tınla-, yigrek, ayruk, artuk, eksük, irgür-, kiçi, issi, karanû, tamu, dûzah, gevde, kapu, tapu, ton, egnine, kuç-, sın-, maşraba, yolu az-, kande, eyt-, büyücegi, ne yirden, dir-ile, öginde, artuk, uşub, işbu, kamu, rûz-ı pençşenbeh, karanûlık, küçük, içün, işbu, issi, ıssı, deyu, kulaguz, şovuk, eksük, digüben, gitmen, inanmanuz, oluben, dirilüb, kamusı, irişiser, içüben, irgür-, kârbân, nâ-bekâr, şimdengirü, yaragun hazır eylemek, bağrını yaş eylemek, bağrını delmek, leşkeri kırmak, sözi gûş eylemek, oda yakmak, kûsi vü nekâra urmak, nara urmak, vâf-ı hâlin söylemek, gözleri kan yaş ağlamak, diş bilemek, mürüvvet itmek, dâd almak, namusını hetk itmek, başına hengâmeler çögmek, terahhum kılmak, bağrını yaş itmek, nizâın arasını kesmek, canına kâr eylemek, yakasın çâk itmek, zâr u efgân eylemek, baş açmak, ahd ü peymân eylemek, âgûyı nûş eylemek, kaddin keman kılmak...vb.

Eserin dil husûsiyetlerine örnekler:

1. Günümüz Türkçesinde “d” ünsüzü ile yazılan bazı kelimeler mesnevide “t” ile yazılmıştır:

tamu , ton, tokuz, tam, tur-, tol-, tuy- tamlar...vs.

2. Günümüzde yumuşak ğ ile yazılan sözcükler g ile yazılmıştır.

Meger aña Hudā'nıñ luṭfı ire
Şefā' at kıla Aḥmed şoñra gire (1622)

Geldi rāhib ' Amr'a eydür ey **begüm**
Ḥazretüñden var benüm bir **dilegüm** (1210)

3. Eyü, deyü, gey- gibi günümüzde “i” ile yazılan bazı sözcükler mesnevide “e” ile dir.

İrdiler, iş, irgüre, girçek, yıl, gice gibi günümüzde “e” ile yazılan bazı sözcükler mesnevide “i” ile dir.

4. Bildirme eklerinden günümüzdekinden farklı olarak kullanılanlar şunlardır:

Bildirme çokluk 1. şahıs eki: -uz, -üz

Bildirme çokluk 2. şahıs eki: -sız, -siz

Biz anuñ yārenleri **aşḥābıyuz**
Ṭabī' in enşār u hem **aḥbābıyuz** (1247)

Ḥüriler misiz ' aceb yoḥsa beşer
Yüziñüz gören ebed ölmez yaşar (1141)

5. Partisip (sıfat-fiil) eki olan ve günümüzde -ıp,-ip eklerine karşılık gelen -uban, -üben fiilimsi ekleri kullanılmıştır.

Diñlemeyüb kolların çün bağladı
' Avratı **yalvaruben** çok ağladı (332)

6. Partisip eklerinden -duk, -dük ekleri yuvarlak vokalli olarak kullanılmıştır. Müstensih kaynaklı bazı düz vokalle yazım hataları giderilerek ekler Eski Anadolu Türkçesine uyumlu olarak yuvarlak vokallerle tashih edilmiştir.

Kendisi Seyyid yaluñuz **kalduğın**

Ol çeriye dürlü işler **kılduğın** (1175)

7. Gerindium (zarf-fiil) ekleri olan ince,-ınca- ekleri düz vokalli olarak kullanılmıştır:

Öldi nā-ḥaḫ bu iki ma‘ şüm-ı pāk

Dökülince kanları kaynadı ḥāk (341)

8. Gerindium (zarf-fiil) eklerinden olan ve günümüzde kullanılan -ınca, -ince eklerini karşılayan -ıcak, -icek ekleri kullanılmıştır.

Ḥāriciler **işidicek** bu sözi

Niçesinüñ yaş-ile tıldı gözi(868)

9. Zaman gerindiumu -alı, -eli'nin -alıdan, -eliden şekilleri de kullanılmıştır:

Didiler **devr ideliden** māh u sāl

Olmadı bir kimseye hergiz bu ḥāl(1233)

10. İşteşlik bildiren ekler düz vokalli olarak kullanılmıştır:

Muṣṭafā'ya oldılar yār-i çehār

Dürüşüb İslām için leyl ü nehār (32)

11. Gelecek zaman anlamı için -ısar, -iser ekleri kullanılmıştır.

Başımız kesüb **dökiser** kanımız

Ol Hüseyin'e ḫurbān olsun cānımız (314)

12. Geniş zaman ekleri -ur,-ür ; -ar, -er ve -r' dir. Birinci tekil şahıs eki olarak sadece -am, -em ekleri kullanılmıştır. Eski Anadolu Türkçesinin geniş zaman 1. tekil şahıs ekleri olan -vam, -vem kullanılmamıştır.

Yanıma gelsün anı kim **isterem**

Bildürüb kendümi erlik **gösterem** (752)

Böyle deyüb atına binüb **gider**
 Diñle āhır varduğı yire **n'ider** (249)

Günümüzde -ar, -er eki alan: bin-, gir-, giy-, kıl-, yat- fiilleri -ur, -ür geniş zaman eki ile çekilmiştir:

Ṭurdı tīz mum yaqdı maḥzene **girür**
 Müslīm oğlancuqların baqub görür (318)

Gör o ḥā'ın kim niçe işler **kılur**
 Sünnīler cümlesi hep 'āciz qalur (530)

13. Geniş zamanın olumsuzu –mez, -maz ekleri ile yapılır:

Seyyid eydür Ḥürr'e ḥaḳ ṣāhid ola
 Cennete **girmezem** olmazsan bile (508)

Müslīm'i şordı didiler **bilmezüz**
 Emriñüzden taşra bir iş **kılmazuz**(232)

14. Duyulan (öğrenilen) geçmiş zaman eki olarak sadece düz vokalli –mış, -miş ekleri kullanılmıştır:

Ḳāsım ol sā'at giri **dönmiş**-idi
 Neylesün şusız yürek **yanmış**-idi (753)

15. Görülen geçmiş zaman eki 3.tekil, 2.çoğul ve 3.çoğul kişilerde düz (-dı, -di); diğer şahıs eklerinde yuvarlaktır (-du,-dü). Ekin –tı,-ti,-tu,-tü şekli kullanılmamıştır:

Meclisiñ dördincisi ṭul u derāz
 Şerḥ idüb **kıldum** beyān anı biraz (804)

Geldi ḳatına Ḥüseyn'ün **ağladı**
 Didi ıssılık cigerüm tağladı (754)

Uyargıl h^vāb-ı ğaflet içre **kalduḡ**

Göñül murğın ‘aceb sevdāya **şalduḡ** (1572)

16. Gereklilik anlamı şart ekine “gerek” kelimesi eklemek suretiyle yapılmaktadır:

Müslim’üñ oğlanların **bulsam gerek**

Öldürüben māl ü mülk **alsam gerek** (301)

17. Emir kipinde her şahıs için farklı ekler kullanılmıştır:

1. tekil kişi (ben)

Cāriye ider tūrun ben **varayım**

İşbu aḥvālden ḥaberdār **olayım** (286)

2. tekil kişi (sen)

Ol kıyāmet günlerin **fıkr eylegil**

Āḥiret aḥvālını **zıkr eylegil** (495)

3. tekil kişi (o)

Bari anlar bu belāyı **çekmesün**

Şu deyub her biri ḡan yaḡ **dökmesün** (539)

1. çoğul kişi (biz)

Biz daḡı ḡaḡ emrine **şabr idelüm**

Çün bozar tedbiri taḡdīr **n’idelüm** (762)

2. çoğul kişi (siz)

Cāriye dir toḡrı **söyleñ** söziñüz

Görirem vardur sizüñ bir ḡaliñüz (278)

Ḳāḍıya ışmarlayub dir **gözleñüz**
İşbu oğlancuğlarumı **gizleñüz** (239)

3. çoğul kişi (onlar)

Diñlesünler bülbüli gülcester
Kim niçe şoldı iki nevresteler (371)

18. İstek kipi –e,-a ekiyle sağlanmıştır. 1.çoğul şahıs eki olarak –vuz, -vüz;
2.çoğul şahıs eki olarak –sız, -siz ekleri kullanılmıştır:

Didi vir baña icāzet kıl kerem
Tā ki **varam** yolına cān baş **virem** (709)

Sen niçe böyle müslimān **olasın**
Hem Muḥammed’den řefā‘ at **umasın** (1327)

Ḳani ol müřterī kim vire varın
Birine niçe yüz biñ **ola** yarın (1712)

Bize furşat vire nuşret **bulavuz**
Ḥāriciden dādumuzı **alavuz** (169)

Cümleden evvel řırāṭı **geçesiz**
Cennetüñ şapuların siz **açasız** (570)

Tañrıdan yüz biñ ‘ivazlar **bulalar**
Cennet içre baña **ķomřu olalar** (579)

19. Edilgenlik ekleri ve aynı zamanda dönüşlülük ekleri olan “l ve n” ekleri düz vokalle kullanılmıştır.

‘Acā’ib nazm **olındı** bu cevāhir
Su’al idüb dise ehl-i řevāhir (1597)

Urnub başına cevher vü tãc
Geyardi egnine zerbã vü dibãc (1542)

20. Faktitif (Ettirgenlik) ekleri olan –dur, -dür ekleri yuvarlak vokalli olarak kullanılmıştır.

Geydürüb cevşen cebe kılc taşar
Gözlerinden yaş yirine kan akar (906)

21. Küçültme eklerinde yuvarlak vokaller kullanılmıştır:

Eydur ey **oğlancuğum** sen gitmegil
Kıl kerem bugün bizi ağlatmagıl (894)

Didi ey **kuzucuğum** bāri baña
İşbu zulmi ne kişi kıldı saña (1105)

22. İsimden sıfat yapan –lı,-li ekleri yuvarlak vokalli; -sız,-siz ekleri düz vokalli kullanılmıştır:

Rāhib ol dem vardı yakīn başlara
Ağlayub ğarķ oldu **kanlu** yaşlara (1213)

Bize ğāyet cev̄ ü miḥnet iriser
Hep yārenlerüm **şusız** cān viriser (537)

23. İsim çekim eklerinden olan tamlayan ekleri -un, -ün; -nun, -nün ekleri yuvarlak vokalli olarak kullanılmıştır. Müstensih kaynaklı bazı düz vokalle yazım hataları giderilerek ekler Eski Anadolu Türkçesine uyumlu olarak yuvarlak vokallerle tashih edilmiştir.

Ḥāricīlerüñ yeri nār-ı caḥīm
Ṭamunuñ içinde iḥerler ḥamīm (1093)

Anuñ oldı milk ü māl u taḥt u tāk
 Adın işiden virürlerdi ḥarāc

24. Bildirme eki olarak -dur, -dür, -durur, -dürür ekleri kullanılmıştır. Bu eklerin -tur,-tür,-turur,-türür şekli yoktur:

Göricek başı ‘ Abdullāh aña
 Dir kimüñ **başıdurur** söyle baña (346)

Kimisi ḥulle **geymişdür** şalınur
 Kimisi döginüb ağlar yolınur (1426)

Bildirminin olumsuzu “degül” ile yapılmıştır. Müstensih kaynaklı bazı düz vokalle yazım hataları giderilerek sözcük, Eski Anadolu Türkçesine uyumlu olarak yuvarlak vokallerle tashih edilmiştir:

Bildügi ḥaḫdur ḫamu hep didügi
 Söz **degül** şehd ü şekerdür yidügi (1357)

25. Yön edatları olan sözcükler kafiye uyumu açısından bazen düz bazen yuvarlak vokalli şekliyle kullanılmıştır:

Heybetinden tār u mār oldı **çeri**
 Döndi Seyyid ḫatına geldi **giri** (940)

Öyle deyüb sürdi atın **ilerü**
 Ol cemā‘ at cümlesi döndi **girü** (192)

Ahşamın geldi eve ‘avrat **eri**
Didi dā’im isterem dünden **beri** (300)

Ol Yezīd kavmine emr itdi **girü**
Dir Hüseyin’ün oğlını alñ **berü** (1333)

26. Gibi anlamı taşıyan ek şeklindeki edat olan ‘cileyin’ ekinin kullanımı da mevcuttur:

Key la’ın **sencileyin** iblīs işi
Görmedi hergiz cihānda bir kişi (1328)

27. Akuzatif eki de denilen hal eklerinden belirtme ekinin(-i hal eki) kullanılmadığı durumlar da görülmüştür:

Şoñ nedāmet nef’i virmez bilesin
Tutmasan **sözüm** peşimān olasın (334)

Varımız virdük Hüseyin’ün yolına
Cān fedā olsun degül bu milk ü māl (817)

28. Hal eklerinden bulunma eki olan –de,-da’nın (lokatif) ve ayrılma eki olan –den,-dan (ablatif) eklerinin –te,-ta,-ten,-tan şekli yoktur:

Yedi iklīme gönderür ferişte
İder ervāha da’ vet her bir **işde** (1644)

Bizi yā Rab bu **ğafletden** halāş it
Muḳarreblerle dergāhında ḥāş it (1735)

29. Belirtili isim tamlamalarında tamlayanın ek almadığı durumlar mevcuttur:

Didi aña Seyyid ey cān pāresi
Gitdi oñulmaz **cigerüm yāresi** (727)

Sizleri bulub getüreler ele
Hāriciler zulmi bağıñuz dele (246)

30. İyelik eklerinden 3.tekil ve 3.çoğul ekleri düz, diğerleri yuvarlak vokalli kullanılmıştır:

Nur-ile taldı o dem şahñ u serāy
Geldi hatunlar hemān **yüzleri** ay (1135)

Her ne deñlü var ölümüz **dirimüz**
Oldı hep nār-ı cehennem **yerimüz** (872)

Hücre sin buldum varub **kapusına**
Destür aldum girmege **tapusına** (1291)

31. Günümüzde kullanılmayan miktar zarflarının (delim, key, katı, küllî) kullanımı mevcuttur:

Didi ey ‘ammī meded āh baña şu
Key buñaldum ben şusız ey nikhū (809)

İder Hürşid işiginde yüzün hāk
İzi tozına müştāk **küllî** eflāk (1429)

Her diyārı seyr idüb gezdüm **delim**
Pes Medīne şehrine irdi yolum (1288)

32. Metinde sık kullanılan zaman zarfları şunlardır: kaçan, hemîşe, pes, müdām, ırte, hem-ā-ndem, imdi, dün ü gün...

Hem-ān-dem tuhfē maqbūl oldı şāha
Dönüb qarınca fi'l hāl girdi rāha (1730)

Bize vācib oldı kim **pes** bir haber
Virelüm Seyyid bize irişiser (177)

Her **kaçan** kim öliser yevmü'l cezā
Kılmayasın bizi kendünden cüdā (507)

33. Sayılar ve ve sıra sayılarının kullanımı şu şekildedir:
Seksan, yidi, yigirmi, toközüncü, onıncı...

34. Dönüşlülük zamiri olan “kendi” kelimesinde yuvarlak vokal kullanılmıştır.

Rāzı olmaz oğlu anda varmağa
Kendü ister yolına cān virmege (890)

35. Eserde aruzu Türkçeye uydurabilmek için ol-,et- yardımcı eylemleriyle yapılan soru edatlarında ve içün, ile edatlarında zaman zaman ses düşmesine yer verilmiştir:

Şordı niçün ağlaşursız **n'olduñuz**
Kande gidersiz ne yirden geldüñüz (319)

Kendüler āhir oradan göçdiler
Diñle āhir neylediler **n'itdiler** (402)

Hüseyn'ün cismi vü ruhı **hakki-çün**
Anıñ ol dökilen kanı **hakki-çün** (1567)

İrdi hem devlet sa' âdet cânuña
Söylemek-çün anı geldüm yanuña (289)

Birisi **gürz-ile** urdı ağızına
Maşraba şındı şu döküldi yire (258)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

VÂKİA-YI DEŞT-İ KERBELÂ

3.1. METNİN KURULUŞUNDA İZLENEN YÖNTEM

1. Hacı Nûreddin'in Vâkıa-yı Deşt-i Kerbelâ mesnevisinin mukayeseli metni oluşturulurken eserin müellif nüshasına rastlanamadığı için yazma nüshası olan Atatürk Kitaplığı nüshası esas alınmıştır. Nüshalara göre farklılık gösteren kelime veya mısralarda; vezin, kafiye, ses uyumu ve anlam göz önünde bulundurularak şairin söyleyişine en uygun seçenek metne alınmış; diğerleri dipnotta gösterilmiştir. Ayrıca AK nüshasında bulunmayıp HM ve AE matbu nüshalarında mevcut olan beyitler de metne eklenmiştir.

2. Çalışmamıza konu olan Vâkıa-yı Deşt-i Kerbelâ mesnevîsi 16.yüzyılda Hacı Nûreddin tarafından kaleme alınmış ve 20.yüzyılın başlarında (1905) Cafer bin Hasan tarafından istinsah edilmiştir. Eserin mukayese edilen her üç nüshasında da 19. yüzyıl dil özelliklerine sıkça rastlanır. Eserin yazıldığı tarih ile istinsah edildiği tarih arasında yaklaşık üç buçuk asır söz konusudur. Cafer bin Hasan'ın eseri istinsah ederken özellikle eklerin yazımında yaşadığı çağın dil özelliklerini esere yansıttığı görülmektedir. Örneğin seniñ, senüñ; anıñ, anuñ, cümlemiz, hâlimüz; oğlancıklarım, kardaşcuqlarım sözcüklerinde olduğu gibi ekleri bazen 16. yüzyıl Türkçesi özeliğine uygun olarak yuvarlak vokalli bazen de 19. yüzyıl Türkçesi gramer yapısına uygun olarak düz vokalli olarak yazmıştır. Müstensih ayrıca Farsça tamlama kuruluşundaki tamlama esresi ile ve/vü/ü bağlaçlarının kullanımında hata yapmıştır. Örneğin yoğsul u bay, ins ü cin, pîr ü civân, şād u ğam, tār u mār gibi bağlaç ile oluşturulan ikilemeleri müstensih ins-i cin, pîr-i civân...vs. şeklinde tamlama olarak yazmıştır. Eser Latin alfabesine çevrilirken bu husus göz önünde bulundurularak müstensihten kaynaklı yazım hatalarının giderilip eserin aslına uygun biçimde tashih edilmesine özen gösterilmiştir.

3. Metindeki beyitler beşerli olarak numaralandırılmış, tertip düzeni esas alınan AK nüshasına göre varak numaraları verilmiştir.

4. Bir nüshada bulunmayan beyit, mısra veya kelimeler (-) işareti ve nüsha adıyla belirtilmiştir.

5. Vezin hatalarına dipnotlarda işaret edilmiş ve gerekli görülen yerlerde ise metin tashihi yapılmıştır. Tashih edilen sözcük [] köşeli parantez içerisinde gösterilmiştir.

6. Ayet ve hadis iktibaslarına italik yazı ile dikkat çekilmiştir.

7. Arapça ve Farsça birleşik sözcük ve tamlamalarda (-) işareti kullanılmıştır. Hem-ân-dem, nâ-bekâr, mâh-veş, evlâd-ı Resûl gibi.

8. “İle” ve “içün” edatları, idi eki kendinden önceki kelimeye bitişik yazılmış ise bitiştiği kelime ile arasına (-) işareti konulmuştur. Söylemek-çün, yoğ-idi, ışk-ile gibi.

9. Farsça’daki vâv-ı ma’dûleler (h^vân) örneğinde olduğu üzere (^v) işaretiyle gösterilmiştir.

10. Aruz vezni gereği metindeki bazı sözcüklerin okunuşunda iki farklı versiyon kullanılmıştır: Hüseyin, Hüseyin; Şimr, Şimir gibi.

11. Hal eklerinden bildirme eki olan -i hal ekinin kullanımında üç sözcük tashih edilerek kaynaştırma harfi kullanılmıştır: hâricî’i / hâricîyi, nâme’i/nâmeyi, şafa’ı/şafayı.

12. Arapça ve Farsçadaki med harfleri şu şekildedir:

آ : Ā, ā

و : Ū, ū

ى : Ī, ī

13. Osmanlıca metnin Türk harflerine çevrilmesinde kullanılan transkripsiyon işaretleri şu şekildedir:

ء : ’

خ : ħ, H

ث : ṡ, Š

ذ : ḏ, Z

ح : ħ, H

ص : ṡ, Š

ض : ž, Ž, đ, Đ

غ : ğ, Ğ

ط : ṭ, Ṭ

ق : ḳ, Ḳ

ظ : ẓ, Ṣ

ك : ñ, Ñ

ع : ʿ

3.2. VÂKİA- YI DEŞT- İ KERBELÂ TENKİTLİ METİN

VÂKİ‘A-’İ DEŞT-İ KERBELÂ

Fâilâtün Fâilâtün Fâilün

(- . - - / - . - - / - . -)

- 1 [1a] Ĥamd sâbitdür⁴⁰ saña ey pâdişâh-ı cihân⁴¹
 Ĥamd iderüz âşikâr u hem nihân

 Ĥamd lâyıķ ‘ âlî zâtuñdur senüñ
 Medh olan hem pâķ şıfâtuñdur senüñ

 Yoğ-iken bu ‘ âlemi var eyledüñ
 Kudretüñ bunlara izhâr eyledüñ

 Küllî mevcudâta maķşûdın viren
 Cümle gizlülere işidüb gören

- 5 Zâhir ü bâtın u hem âhîr ezel⁴²
 Ĥayy ü kâdîrsin kâdîm ü lem yezel

 ‘ Arşî kürsi ay vü gün çarh-ı felek
 Vaḥşî tayr⁴³ ins ü cin ḥûr u melek

 Tağ deryâ hem nebât ağaç taş
 Daḡı yir yüzinde olan kırı yaş

 Cümle eşyâ hem müsebbihdür saña
 Her birisi ĥamd ider dâ’im saña

 Zerrece kılsa ‘ inâyet bir kula
 Dü cihânda ol gedâ sulṭân ola

⁴⁰ Ĥamd sâbitdür: Aḥmed sâbit dir AE.

⁴¹ pâdişâh-ı cihân: pâdişâh-ı dücihân AK./ Mısrada vezin hatası var.

⁴² hem âhîr ezel: âhîr hem ezel AE.

⁴³ tayr: ṭabr AE.

10 Lütfuña iren kişi mes‘ūd olur
İrmeyen ħor u ħaķır merdūd olur

Қудret ile āb u bād u nār u ħāk
*Aḥsen-i şūretde*⁴⁴ insān oldu pāk

Diledüñ ki aña in‘ām idesin
Қılduğın iḥsānı itmām idesin

‘Āleme envā‘ı elṭāfuñ ire
Raḥmetüñ [ḥ^v ānı]⁴⁵ çekildi her yire

Biline esmā ü tevḥid ü şifāt⁴⁶
Kim ġaraż bu cümleden o ‘ālī zāt

15 Baḥr-i fazluñ mevc urub taşdı hemīn
Ol Muḥammed *raḥmeten lil ‘ālemīn*⁴⁷

Aḥmed vü Maḥmūd vü *Yāsin*⁴⁸ vü *Ṭāhā*⁴⁹
Şaçı *Velleyl*⁵⁰ cemāli *Veżzuḥā*⁵¹

Қалdurınca gül yüzinden ol niķāb
Kā’ināta toğdı sanki āfitāb

[1b] Anı gönderdi ki zülfüñ⁵² söyleye
Ḥalka tebliğ risālet eyleye

⁴⁴ Tin: 95/4

⁴⁵ ḥ^vāni: Her üç nüshada da ḥūni şeklindedir. Sofra anlamındaki ḥ^vān kelimesi ile tashih edilmiştir.

⁴⁶ esmā ü tevḥid ü şifāt: tevḥid ü esmā vü şifāt HM, AE.

⁴⁷ Enbiya: 21/107

⁴⁸ Yasin: 36/1

⁴⁹ Taha: 20/1

⁵⁰ Duha: 93/2

⁵¹ Duha: 93/1

⁵² zülfüñ: lütfuñ HM, AE.

Göstere azmışlara doğru yolu
Kim niçe ‘ibādet idiser kulu

20 Bildüre hem küllī cevher ü ‘araz
Hem cihāna gelmeden nedür ğaraž

Bu cihāna geldi çün ol mäh-veş⁵³
Berķ ururdu yüzi nurından güneş

Lale ħurşid vü kamedür dānesi
Ālemi kabladi anuñ sāyesi

Virdi Haķ emriyle mevtāya ħayāt
İtdi zāhir niçe biñ biñ mu‘cizāt

Küfr ü tuġyāndan ħalāş oldu hemīn
Buldı anuñla şeref rüy-ı zemīn

25 Şekl-i insānda münevver cism-i nūr
Tutmayan emri Ĥudā’dan oldu dūr

Her ne kim var dünyāda ins ü peri
Cümlesinüñ oldurur peygamberi

Ma‘den-i ħilm ü ħayā kān-ı vefā
Müctebā vü Murtażā vü Mustafā

Kendisidür mefĥarī ehl-i yakīn
Hem yārenleri imam’ül muttaķīn

⁵³ mäh-veş: mäh ü veş AE.

Ol Ebübekir ‘Ömer ‘Oşman rızā
Şāh-ı merdān-ı ‘Ali Şīr-i Hudā⁵⁴

30 Añlar idi toğrı haq yola giden
Hem resülün sünnetin ihyā iden

Ġayriye anlar kim oldı rehnümā
Buldı rıf at her biri mişl-i hü mā

Mustafā’ya oldılar yār-ı çehār⁵⁵
Dürişüb İslām içün leyl ü nehār

Olmış-ıdı cümlesi dīne mu‘in
*Raḥmetullāhi ‘aleyhim ecma‘in*⁵⁶

Ey ‘azizler işde⁵⁷ başlaruz söze
Bir vaşiyet⁵⁸ kılaruz illā size

35 Bu vaşiyet kim direm her kim tuta
Ol kişi imān-ile rıhlet ide

[2a] Qande kim işbu kitābum açıla
Meclise misk-ile ‘anber şaçıla

Luṭf ide ehl-i kerem der⁵⁹ vaqt-i an
Ben faḳīre bir du‘ā kıla revān

⁵⁴ ‘Ali Şīr-i Hudā: ‘Ali’yyül murtażā HM, AE.

⁵⁵ yār-ı çehār: yār-ı cihān HM.

⁵⁶ Allah’ın rahmeti cümlesinin üzerine olsun anlamında Arapça dua.

⁵⁷ işde: işide AK.

⁵⁸ vaşiyet: vażiyet AE.

⁵⁹ der: dü HM.

Lillāhi'l Fātiḥa

Ey gönül deryāsına ğavvāş olan
Hem me'āni gevheri kıadrin bilen

Düzeyim⁶⁰ bir niçe dürr-i şāhvār
‘İşk-ile⁶¹ diñlemege cānuñ uyar

40 Şıdk ile her kim buña tuta kulağ
Tañrı dergāhında ola yüzi aq

Dā'im Allāh aña rahmet eyleye
Cennetüñ ni' metleriyle toylaya

Hem şehādetle ğazāmuzdan bula
Kim okur-ise diñler-ise şevk-ile

İşit imdi Kerbela'da ol Yezid
Şah Hüseyini niçe kıldılar şehid

Ya niçe itdi Hasan āġüyı nüş
Tut kulağın bu sözümü eyle güş

45 Ol sa'ādet ravzasınuñ gülleri
Ol gülistān-ı şafā bülbülleri

Ol ḥaḳāyık baḫrınıñ ğavvāşları
Ol daḳāyık gevherinüñ ḥaşları

Ol velāyet⁶² iqliminüñ şāhları
Ol kerāmet ehlinüñ hem māhları

⁶⁰ düzeyim: dizelüm HM, AE.

⁶¹ ‘ışk-ile: ‘aşk-ile HM.

⁶² velāyet: vilāyet HM, AE.

Bulmadılar dünyāda hergiz vefā
İllā çekdiler katı cev̄ ü cefā

Gözlerinden ağıdı bî-ḥad kanlu yaşı
Kodılar tîzcek ec̄el mehdine baş

50 Bu fenādārına hiç bakmadılar
Cānlarıñ hırş odına yakmadılar

Zirā dünyā ser-be-ser hep zehir derd
Aña virmez gönlin her kim ola merd

Bir müsafirḥānedür soñı ḥarāb
Ehlinüñ hep menzīli āḥir turāb

[2b] Ol zemān kim Muṣṭafā maḥbūb-ı ḥaḳ
Bu cihāndan göçmege gördi yaraḳ

Vaḳt⁶³ irişdi ṭolına ol āfitāb
İre ḥaḳḳa ortadan gide ḥicāb

55 Ruḥ-ı pāki eyleyüb tenden ḥurūc
Ol Cenab-ı ʿizzete kıldı ʿurūc

Ebūbekir olısar āña ḳā'immaḳām⁶⁴
Emrine itdi itāʿ at ḥāş uʿāmm

Ḥalka bildürdi Resūl'ün şerʿini
Zāhir idüb aşlını hem ferʿini

⁶³ Vakıt kelimesi vezin gereği vakt diye okunmuştur.

⁶⁴ Mısrada vezin hatası var.

‘Aķıbet cām-ı ecelden kıldı nūş
Muştafā ķatına eyledi ħurūş

Tīz ħilāfet taķtına ķıkdı ‘Ömer
Ol sözi şeker yüzi şems ü ķamer

60 İşiden itdi itā‘ at aña hep
‘Adle meşğül idi dā’im rūz u şeb

‘Ömri anuñ oldu āķir nāģihān
Teslīm itdi Tañrı dergāhına cān

İtdi ‘Oşmān’a ħilāfet intiķāl
Sürdi devrān oldu niķe māh-ı sāl

Cāmi-‘i ķur’ān idi kān-ı ħayā⁶⁵
Cümle işde ħālīş idi bī-riyā

Aña da biķdi ecel terzisi ŧon⁶⁶
Bāķī ķalmaz kimseye dūnyā-yı dūn⁶⁷

65 Taķta oturdı ‘Ali dördincide
Tā ki a‘ dā-yı dīni hep incide

‘Ömri oldıķca cihānda murtażā
Bī-nihāyet kıldı küffāra ħazā

Bir zemāndan soñra ol daķı göķer
Cām-ı mevti dest-i ķudretten iķer

⁶⁵ kān-ı ħayā: kān-ı iħyā AK, HM.

⁶⁶ ŧon: ķaŧān AK.

⁶⁷dūnyā-yı dūn: dūnyā-yı devrān AK.

Gitdi ol aldı H sey n-ile H san
Ni e m ddet y ridiler ağ esen

So radan  l-i  meyye geldiler
Ta tlarını ellerinden aldılar

70 H vf id b dirler H san’a her biri
Gitse ol d ny da almasa diri

[3a]  stediler kim H san ola hel k
  filen  undılar a a zehir-n k

  di    y  hem- n-dem virdi c n
  hretde buldı milk-i c vid n

Gitdi d ny dan H san kim duydılar
asd id b bu kez H sey n’e d ndiler

Ta ta oturdı Mu   viye bu dem
Saltanat milkine ba dılar adem

75 Var-idi bir⁶⁸ o lı anu  dil  ad d
  ric  ehl-i fes d idi Yez d

Pes Mu   viye s rer devr n   ok
Bu cih nu  kimseye gelmesi⁶⁹ yok

Mevt iri di ıldı an  t r u m r
Hep Yez d’e ald  c mle a r-  d r

⁶⁸ bir: - HM

⁶⁹ gelmesi: alması HM, AE.

Anuñ oldı milk ü māl u taht u tāk
Adın işiden virürlerdi ħarāc

Taht idinmişdi Dımeşk'ün şehrini
Ħalk içer zulum⁷⁰ elinden zehrini

80 Mekke'de olur Ħüseyn-i māk-veş
Emrine mūtī' idi hind u ħabeş

Yevmi şā'im gicesi kā'im idi
İş bu 'ādet anlara dā'im idi

Çünkü taht geçdi Yezīd'ün eline
Düşmān oldı Muşafā'nuñ āline

Her tarafa gönderür hediye ol
Cümle ħalkı dönderür kendüye ol

Yanına geldi ħavāric⁷¹ begleri
Sünniler a' dāsı dūzaĥ segleri

85 Dürlü in'ām eyleyüb her birine
Şaldı cānlarıñ cehennem nārına

Sünniler çeksün deyü renc ü ta'ab
Ol ħavāric bī'at itdi aña hep

Kūfe'nüñ şehrine Nu'mān'ı koyar
Ol yirüñ ehline ol āteş yaĥar

⁷⁰ zulum: zulmi HM, AE.

⁷¹ havāric: havāricler AK.

Hem Ziyād'ıñ oğlu ʿAbdullāh'ı⁷² beg
Diyüben Başra'ya gönderdi o seg

[3b] Aldı Nuʿ mān hep cemīʿ i rahtını
Kūfe'nüñ şehrine kırdı tahtını

90 Başlayub zulm itdi hālka bī-kıyās
ʿĀciz oldılar elinden cümle nās

Sünnī olanlara idüb buğz u kīn
Yanına cemʿ itdi çok aʿ dā-yı dīn

Hem Resül aşhābınuñ oğlanları
Kūfe şehrinde⁷³ olurlardı varı

Bilür idi cümlesi ʿilm-i şılāh⁷⁴
Yetmiş iki pehlivān ehl-i silāh

Kūfe'de var idi bir hāl ehl-i pīr
Niçe üftādeye olur dest-gīr

95 Aña dirlerdi Şurayhī kādı nām⁷⁵
İder idi cümleye⁷⁶ elṭāf-ı tām

Kūfe'de andan mükerrem yoğ-idi
ʿĀlim idi mālı hem key⁷⁷ çoğ-idi

⁷² Basra valisi iken sonradan Kūfe valiliğine atanacak olan olan Ubeydullah bin Ziyad, eserde Abdullah bin Ziyad adıyla geçmektedir.

⁷³ şehrinde: şehriñün HM

⁷⁴ şılāh: silāh HM, AE.

⁷⁵ nām: tām HM.

⁷⁶ cümleye: cümle HM

⁷⁷ key: pek HM.

Pehlivānlar bir gice hep tūrdılar⁷⁸
Cümle kâdınıñ evine geldiler

Hvān⁷⁹ çekildi yidiler dürlü yemek
Şöyle kim mümkün degül vaşfın dimek

Başlayub Nu‘ māt’ı aldılar ele⁸⁰
Her birisi itdi zūlmünden gile

100 Didiler kim ol helāk olsa hemīn
Cümlemüz şerrinden olurdıķ emīn

Çāresi budur Hüseyn’e varalum
Çok tazarru‘ eyleyüb yalvaralum

Bu diyāra gelse ol pākīze zāt
Buluruz biz zūlm-i hāricden necāt

Cümlemüz aña iderdük iktidā
Kılur idük yolına cānlar fidā

Kādı eydür bizde itmeñ bu işi
Çok gelür gider bize erkek dişi

105 Kon Hüseyn’i bu diyāra gelmesün
Tā ki a‘ dā sırra vāķıf olmasun

İncidüb andan anı ayırmayun⁸¹
Bu ‘ abes sevdāya gönül virmeyün⁸²

⁷⁸ tūrdılar: durdılar -dal ile- AE.

⁷⁹ Hvān: hūn AK.

⁸⁰ ele: bile HM, AE.

⁸¹ ayırmayun: ayırmayuz HM, AE.

⁸² virmeyin: virmeyüz HM, AE.

[4a] Ğāfil olmañ sırrıñuz Nu‘ mān bilür
Soñra size dürlü miñnetler kıılır

Yağma ider hanumanıñuz yıkar⁸³
Cümleñüzüñ başına odlar yaķar

Qaldurur ħāricīñüñ her biri baş
Soñra döker gözleriñüz acı yaş

110 Ĥān bin ‘Urūc var idi bir daḥī er
Var idi Kūfe içinde mu‘ teber

Pehlivānlar itmek için keşf-i rāz
Geldiler anuñ evine çoğ u az

Ol irade kıldılar qavı-i qarār
Ya‘ ni bir iş itdiler ‘aqla yarār

Didiler imdi bize n’ itmek gerek
Nāme yazub Mekke’ye gitmek gerek

Tā Ĥüseyn’e ḥālimüz ma‘ lūm ola
‘Azm idüben Kūfe şehrine gele

115 Aña tābi‘ oluruz leşker çeke
Ĥāricīden baş kesüb qanlar döke

Kātib aldı destine ol dem qalem
Yaza mektüb diñle hoş taqrīr idem

Sözi bu ki ey Ĥuseyn-i bedr-i tām
Gelmeñüze muntazırız şubḥ u şām

⁸³ yıkar: yaķar HM, AE.

Her kaçan kim vara size bu kitāb
 H̱ak-i payiñüzde ola müstecāb

Sür^ç at-ile bu diyāra gelesiz
 Biz faķire luṭf u iḥsān idesiz

120 Ẕulm-ile ḥāricī bağrımız kebāb
 Eyledi feryād ider her şeyḥ u şāb

Sizi ister ulu küçik⁸⁴ cümle nās
 Emriñe muḥkem olur⁸⁵ hep ^çām u ḥāş

On sekiz biñ ^ç asker-i sünnī⁸⁶ temām
 Yetmiş iki pehlivān hem yā⁸⁷ İmām

Key bahādırlar şanasın şīr u ner⁸⁸
 Terk iderler yolıña cān-ile ser

H̱āzır olub sizi kılurlar ṭaleb
 İrgüre maķşūda ol ḳādir Çalab

125 [4b] Luṭfiñuzdan bu işi ihmāl ile
 Tutmayub tīz gelūñ isti^ç cāl-ile

Oluben taḥt-ı ^ç adālet üzre şāh
^ç Ālemi kıluñ müşerref hem çü māh

H̱āricī olanları hep kıralum
 Māl nedür yolında cān baş virelüm

⁸⁴ küçik: küçük HM, AE.

⁸⁵ olur: ṭurur HM, AE.

⁸⁶ ^ç asker-i sünnī: leşker-i sünnī HM, AE.

⁸⁷ yā:yār AE.

⁸⁸ ner: ter HM.

Cümlesini nāmede kayd itdiler
Ol hümā-’ı Allāh’ı şayd itdiler

Nāme ḥatem oldu mühr kim urdılar
İsmi Şālih bir gulāma virdiler

130 Aldı Şālih nāmeyi tiz tutdı yol
Bir niçe günde Hicāz’a irdi ol

Sür‘at-ile Seyyid’e vardı hemān
Karşusunda ḳaddini ḳıldı kemān

Nāme’i virdi öginde ḳodı baş
Mekke şehrinde bu aḥvāl⁸⁹oldı fāş

Hep işidenler⁹⁰ dirilüb geldiler
Nāme mefhūmın ḳamusı bildiler

Seyyid’ün gitmek düşer efkārına
Meşveret ḳıldı o dem her birine⁹¹

135 Didi ey ḳavm-i ḥalef ḥayr u sa‘id
Faẓl-ı ḥaḳdan dā’imā olmañ ba‘id

Kūfe şehrine ‘aceb gitsem mi ki
Yoḥsa biraz daha şabr itsem mi ki

Kimi dir gitmeñ kimi eydür gidün
Kimi eydür ṭurmayub ta‘cıl idün

⁸⁹ bu aḥvāl: - AK.

⁹⁰ işidenler: işitdiler HM.

⁹¹ her birine: her biriyle HM, AE.

İbn-i ‘Abbās eydür ey kân-ı kerem
Hâzretiñe ben za‘îf bir söz direm

Anların kavline siz inanmañuz
Sözleriñ girçek vü toğrı şanmañuz

140 Korkaram şimdi haber göndereler
Şoñra sizden cümle yüz döndereler

Kaşdıñuzı hem Yezîd dañî bilür
Üstiñüze cem‘ idüb âdem şalur

Yollarıñuzı havâric bağlaya
Gözleriñüz şoñra kan yaş ağlaya

[5a] Bilürüz anlar degül ‘ahd-ı bütün
Añmañuz siz anları koyuñ bütün

Söyleyüb aña Hüseyin-i gül‘ izâr
Didi kim korkmaq ecelden katı ‘âr

145 Her ne taqdîr itdi ise bize Hâk
Oldurur elbetde âhir olacaq

İllâ diler hâtırım âdem şalam
Bu gelen mektûb muqarrer mi görem

Ger haber gelse şahîh varam gidem
Yohsa andan gitmege te’hîr idem

Cümle ol meclisdeki yohsul u bay
Didiler ma‘ kûl budur tedbîr-i re’y

Seyyid eydür kim münāsib gitmege
Bize gelüb hāli i‘ lām itmege

150 Müslīm’üñ oğlu ‘Uḳayl-ı şehriyār
Ḳardaşı oğlu ‘Ali’nüñ nām-dār

Didi emr iderseñüz ben giderem
İş bu yolda baş u cān⁹² terk iderem

Buyurub Seyyid didi Sa‘d’ı bile
Al yerāguñ hāzır eyle gir yola

Sür‘at-ile yola çünkim girdiler
Kūfe’nüñ şehrine yaḳın vardılar

Ḳıldılar kendülerin gündüz nihān
Tā ki hāli ola aḡyārdan cihān

155 Şems-i tābān müddeti çünkim beter⁹³
İrdi aḡşam vardı maḡribde yeter

Eḡnine rūy-i zemīn esved libās
Geydi mātem tutub ol dem ḳıldı yās

Zīneti eflāki ‘ālemi burūc⁹⁴
Cümle encümü başlayub itdi ḡurūc

Meskeninde ins u cin vaḡş u ṭuyūr
Her birisi ḡaflete varmış uyur

⁹² baş u cān: baş cān AE.

⁹³ beter: biter HM, AE.

⁹⁴ Beyit: -AK.

‘Azm kılub Sa‘d-ile Müslim hemān
Kūfe’nüñ şehriñe girdiler revān

MÜSLİM İLE SA‘D KŪFE’DE SÜNNİ ARADIĞLARI BEYÂNINDADUR

160 İttifāk bir kimse gider gördiler
Aña sünnilerden ādem şordılar

[5b] Ol kişi bunlara oldı kulağuz
Hān bin ‘Urve evine vardı henüz

Gösterüb bildürdi anuñ hānesin
Şöyle gitdiler uçarlar şanasın

Hāneye çağırdılar āvāz-ile
Taşra çıkdı bunca ‘izz ü nāz-ile

Birbiriyle görüşüb ağladılar⁹⁵
Bir zemān fırkat şarābın içdiler

165 Didiler kim niçedür ol şāhımız
Ol müslimanlar begi hem māhımız

Bizüm ile ol geldi bir yire
Ele getürüb hāricileri kıra

Müslim eydür ey yārenler key bilün
İşbu işi ihtiyāt ile kıluñ

Didiler kim pādişāh-ı lā-yezāl
Ol kādīm ü kādīr ol bī-zevāl⁹⁶

⁹⁵ ağladılar: ağlaşdılar HM, AE.

⁹⁶ bī-zevāl: hayy-i zevāl AK.

Bize fırsat vire nuşret bulavuz
 H̄āriciden dādumuzu alavuz

170 Hoş sizün biz kapuñuzda ey ulu
 Kılalum bī‘at olalum bahtlu

Yetmiş iki pehlivān idi bular⁹⁷
 Müslim ile anda bī‘at kıldılar

Qaldı Müslim anda on beş gün temām
 Ol cemā‘at ulu küçük h̄aṣ u‘āmm

Ol yārenler gice gündüz birbirin
 Müslim’e gelürler idi yir yirin⁹⁸

Çend rûz içinde on beş biñ temām
 Oldı sünnī ‘askeri k̄amusı benām

175 H̄ān bin ‘Urve evinde Müslim olur
 Gice olur cümlesi anda gelür

Çün yigirmi yidinci gün oldı temām
 Müslim eydür⁹⁹ ey cema‘at ey kirām

Bize vācib oldı kim pes bir haber
 Virelüm Seyyid bize irişiser

Didiler kim maşlaḥatdur yā emīn
 Biz varub İmam’a diyelüm hemīn

[6a] Yazdı Müslim nāme’i ol dem temām
 Virdi Sa’d’a aldı getürdi temām¹⁰⁰

⁹⁷ bular: bunlar HM.

⁹⁸ yir yirin: birbirin HM, AE.

⁹⁹ eydür: ider HM, AE. Metinde geçen tüm “eydür” sözcükleri HM ve AE nüshalarında “ider” şeklindedir.

180 Çün Hüseyn'e degdi nāme gördiler
Okıdılar nāme hükmin bildiler

Yazmış idi ey Emîrü'l mü'minîn
Tîz gelüb bunda irişin siz hemîn¹⁰¹

Hâzır oldu bunda on beş biñ temām
Yetmiş iki pehlivānlar yā imām

And içüben kamu bî' at kıldılar
Dîn yolında cān u başı qodılar

Yā Emîr siz bunda pes gelmeñ gerek
Bunlaruñ aḥvālını bilmeñ gerek

185 Dönüb eydür ol Hüseyn-i bā-şafā
Yā cemā' at kılalum ' ahde vefā
Yüriyelüm biz daḥî yā müslimîn
Görelüm taḳdîr-i Rabbü'l ' âlemîn

Altı qardaşı Hüseyn'üñ var-idi
Her birisi aña qardaş yār idi

Aldı qardaşlarını gördi yaraḳ
Hâzır itdi her ne kim yolda gerek

Mekke kavmi kıldı¹⁰² feryād-ı ' izzî
Dökdiler gözyaşlarını her biri

190 Anlara didi Hüseyn-i ser-firāz
İrgüre Haḳ bizi gine ber-Ḥicāz

¹⁰⁰ temām: hemān HM, AE.

¹⁰¹ hemîn: hemān AE.

¹⁰² kıldı: kıldılar AK, HM.

Himmetiñüz bile olsun siz dönüñ
Görelüm taqđiri nedür Tañrı'nuñ

Öyle deyüb sürdi atın ilerü
Ol cemā' at cümlesi döndi girü

Diñle imdi bir hikāyet key 'aceb
Kim ne kıldı anlara taqđir-i Rab

Çāre yoqdur çünki taqđirdür bir iş
Olacaq¹⁰³ āhır olur yüz biñ durış

195 Hāricilerden meger bir nā-bekār
Gör ne fitne kıılır kāfir ehl-i nār

Sünniler Seyyid'e ādem şalduğın
Kūfe'ye Sa' d-ile Müslim geldüğün

[6b] Her biri aña itā' at kılduğın¹⁰⁴
Gel deyu Seyyid'e mektub gitdüğün

Cümlesini işidüb durdı girer
Vardı tiz Nu' māt'a ğammāzlık ider

Dir Hüseyn'e nāmeler gönderdiler
Kūfe'nüñ halkın kamu dönderdiler

200 Bil muqarrer on güne qalmaz gelür
Cümle 'ālem ser-te-ser fitne olur

Hep kırar hāricinüñ qamusını
Hem Yezid'üñ hetk ider nāmusını

¹⁰³ olacak: ola HM.

¹⁰⁴ kılduğın: etdüğün HM, AE.

Her kaçan kim sözi Nu‘ māt diñledi
N’olısar āḫir serencām¹⁰⁵ añladı¹⁰⁶

Didi kim ey şāh-ı ‘ālem gözün aç
Ġafil olma çıkar elden taht u tāt

Kūfe’de sünnī olanlar hep yarağ
Gördiler soñra çeker cānuñ firāk

205 Mekke’ye gönderdiler bil nāmeler
Çögerürler başına hengāmeler

Nāme varub anda kim bula vişāl
Tīz gelür bunda Hüseyn hoş ḫiṣāl

Kūfe ḫalkı hep kamu aña uyar
Tīz tutub derimūze otlar koyar

Daḫī her tarafına¹⁰⁷ şalar aqın
Kıl tedārik olma key qaṭī şaqın

Çünki mektubı temām yazdı dürer
Bir gögercinün qanadına şarar

210 Gitdi gögercin hemān oldı revān
İrdi tīz Dimeşq’e ol sāt at hemān

Vardı köşkine Yezīd’ün kondı kuş
Gözleri oldı Yezīd’ün aña dūş

¹⁰⁵ serencām: encām AK.

¹⁰⁶ añladı: diñledi AE.

¹⁰⁷ tarafına: eṭrāfına HM, AE.

Aldı kuşdan nāme³i kıldı nazar
Añladı¹⁰⁸ cevābını hem mā hāzar

Hātır-ı murdārına bürindi ğam
Şekl-i efkārına şanki uçdı sam

Ditredi a⁶ zālari mānendi berg¹⁰⁹
Korğudan cānına irdi derd-i merg

215 [7a] İtmege sünnīlere zulm¹¹⁰ü elem
Destine aldı Yezīd ol dem qalem

Yazdı niçe hezeyān-ı türrehāt¹¹¹
Başra'ya gönderdi yeñi bir fesād

Sözi bu ki ey ⁶ Abdullāh-ı dūn
Ġāfil olmışsın bu işden sen niçūn

Kūfe halkı her ne varsa az u çok
Tābi⁶ olmuşlar Hüseyn'e şübhe yok

Leşkerüñ çek Kūfe'den yaña yūri
Gelmege bırakma Hüseyn serveri

220 Şöyle kim bir an tevaqquf eyleme
Kimseye hergiz bu sözi söyleme

Key mühimdür maşlaḫat tīz ol yetür
Bī⁶ at itsün yoḫsa tīz başın getür

¹⁰⁸ añladı: aldı AK.

¹⁰⁹ berg: börg AK; yerg AE.

¹¹⁰ Zulüm kelimesi vezin gereği zulm diye okunmuştur.

¹¹¹ hezeyān-ı türrehāt: hedayān-ı türrehāt AK, AE.

Bu kelam ki ire mü'min sem'ine
La'net itsün ol Yezid'ün cānına

Çün 'Abdullāh'a degdi bu hitāb
Oğuyub bildi Yezid kılmış 'itāb

Cem-'i 'asker itdi ol dāinden beri
On iki bin er havāric 'askeri

225 Cümlesine kıldı in'am virdi māl
Māl ile bunlara itdi bunca āl

Gitdi leşker Kūfe'ye konub göçe
Şāz u hurrem rüz u şeb gündüz gice

Gitdi Kūfe şehrine atdan iner
Vardı Nu'mān'ün serāyına konar

Bir yañadan çıkdı hem on biñ çeri
Kūfe şehrin ortaya aldı varı

Kūfe halkına didi İbn-i Ziyād
Kıldıñuz niçün Hüseyn'e inkıyād

230 Söylediler Kūfe halkı az u çok
Aramuzda böyle itmiş kimse yok

Dir işitdüm bī'at itmiş varıñuz
Korkudandur şimdi bu inkārıñuz

Müslim'i şordı didiler bilmezüz
Emriñüzden taşra bir iş kılmazuz

[7b] Didi bilürem ki Müslim kıandedür
Hân kıatındadır¹¹² kim ol maħzendedür

Müslim işitdi hikāyet n'olduğın
Hārici kendini teftiş kılduğın

235 Aldı oğlancuqların tırdı¹¹³ yine
Vardı kıādı evine kim gizlene

Hāriciler cümlesi fi'l-hāl gelür
Başdılar hānı evin yağma kıılur

Aradılar Müslim'i bulmadılar
Ne tarafa gitdüğın bilmediler

Müslim eydür yā İlāhi ben nidem
Koyub oğlancuqlarum kıande gidem

Kādıya ışmarlayub dir gözleñüz
İşbu oğlancuqlarumı gizleñüz

240 Key saķın hāricilerden görmesün
Bunları gelüb elünden almasun

Tırdı Müslim gice nışf-ı şānide
Aldı hep cümle silāhın¹¹⁴ ānide

¹¹² kıatındadır: kıatında AK.

¹¹³ tırdı: durdı HM, AE.

¹¹⁴ silāhın: sılāhın AK.

Gönlini dergāh-ı haḳḳa bağladı
 Kuçdı oğlancuḳlarını aḡladı

Didi benüm iki¹¹⁵ nevrestelerüm
 Key ḡarīb bî-çāre vü dilsüzlerüm

Giderem ben siz ḳalursız yaluñuz
 Ey ‘acep şoñra ne ola ḡālîñüz

245 Ḳorḳaram düşüb ḡavāric diline
 Bunda siz gizlendüḡüñüz biline

Sizleri bulub getüreler ele
 Ḥāricîler zulmi baḡrıñuz dele

Şöyle derd ü miḡnet-ile olasız
 Gül gibi nevreste iken şolasız

‘Ālemi var eyleyen ḡayy u ḳadīm
 Sizi ben ol Ḥālîḳ’a ıṣmarladum

Böyle deyüb atına binüb gider
 Diñle āḡir varduḡı yire n’ider

250 Sürdi şehir¹¹⁶ ḳapusına vardı ol
 Biñ ḡavāric bekler anda gördi ol

[8a] Ḳılıc-ile nicesin iki biçer
 Sağ olanı Müslîm’i bilüb ḳaçar

¹¹⁵ benüm iki: benüm ey iki HM, AE.

¹¹⁶ şehir: şehriñ HM, AE.

Döndi bir gayrı kapuya yüridi
Anda bekler hem havâric var idi

Niçe kim cehd itdi yolu bulmadı
Bir yaña çıkmağa dermân bulmadı

Hâricîler anı ele aldılar¹¹⁷
Müslim'e cümlesi hamle kıldılar

255 Gördi tam üstinde bir 'avrat turur¹¹⁸
'Avrat ağlar Müslim'i çünkim görür

'Avrata Müslim didi şu yok mı hiç
Şundı hatun şuyı aña didi iç

Şuyı ağzına getürdi kim iç
Ceng ide ol aradan öte giçe

Birisi gürz-ile urdı ağzına
Maşraba şındı şu döküldi yire

Qanı çok aqdı dükenmiş kuvveti
Hem yüzi üstine yıkıldı atı

260 Kimi gürz kimi kılıc uşurdılar
Ol arada Müslim'i düşürdiler

İtdiler anı şehîd ol kavm-i dâl¹¹⁹
Diñle imdi gör niçe oldu bu hâl

¹¹⁷ ele aldılar: çevre aldılar HM, AE.

¹¹⁸ turur: durur AE.

¹¹⁹ dâl: şâl HM.

Hāriciler itdiler anı şehīd
Diñle imdi baḡ ne kıılur ol pelīd

Çağırub kııldı   Abdullāh nidā
Hāricinüñ arası  oldı şadā

Dir ki siz hāzır olub  urmak gerek
Müslim'ün oğlanların bulmak gerek

265 Anları her kim alub baña¹²⁰ gele
İki pāre şehre ol şultān ola

 adıya   nkim bu hāl ma  l m olur
M slim oğlanlarına tedb r kıılur

Bunları alur gider تنها ma ām
Gizleye t  kim ola¹²¹ ma rib   ş m

[8b] A şamı şehr ñ  apusunda gider
 ıkarub dir gid ñ siz bunlar n'ider¹²²

Anlaruñ y z kızıl altun beline
Ba layub g nderdi Mekke yolına

270 Didiler yol bilmez z biz n'idel m
Bu  ar bli de ne yire gidel m

T  olunca şub -ı ş dik gezdiler
 ikmet ile gice yolu azdılar

¹²⁰ alub baña: baña alub HM, AE.

¹²¹ ola: - AK

¹²²  ıkarub dir durmayub gitmek gerek. HM, AE.

Gider iken uğradılar bir şuya
Şakınurlar kimse anları tuya¹²³

Oturub gizlendi ol bî-çâreler
Bilmediler yolu kânde varalar

Geldi bir cāriye ol dem nāgihān
Şordı kim nerden gelürsüz yā civān

275 Cāriye eydür niçün gizlendiñüz
Bunda gelmege sebep ne oldıñuz

Didiler kim biz yetimüz hem ğarīb
Mekke'nün¹²⁴ şehrine giderdük varub

İllā yolu yañılub itdük haṭā
Bize yolu gösterüb eyle 'aṭā

Cāriye dir toğrı söyleñ söziñüz
Görirem vardur sizün bir ḥālīñüz

Ġa'ib olmış Müslīm'ün oğlanları
Ḥāriciler bulmağ ister anları

280 Kaçmañuz siz daḥī anlardan hemān
Sizi bulan öldürür virmez emān

İşidicek ağladılar zār u zār
Didiler sen bizi gizle¹²⁵ ey nigār

¹²³ tuya: duya HM, AE.

¹²⁴ Mekke'nün: Mekke HM.

¹²⁵ sen bizi gizle: sen gizle bizi HM, AE.

Bu ġarġbliķde bize ol dest-ġir
Varuban¹²⁶ ġarġciye keşf itme sır

Bulıcaķ bizüm keserler başımız
Aķıdurlar zŭlm-ile göz yaşıımız

Kimsemüz yokdur bugün olduķ¹²⁷ zelil
Merġamet eyle bize sen ol delil

285 Şol ki lâyıķdur senün iġsānuña
İşlegil her ne yararsa şānuña

Cāriye ider tŭrun ben varayım¹²⁸
İşbu aġvālden ġaberdār olayım

[9a] Cāriye aldı şudan dönüb gider
Vardı ġatuna o dem i' lām ider

Didi ey mestŭreler sermāyesi
Şāliġa ġātunlaruñ hem-sāyesi

İrdi hem devlet sa' ādet cānuña
Söylemek-ġün anı geldüm yanuña

290 Ol ataları ölüb öksüz kıalan
Başlarına dürlü miġnetler gelen

Nār-ı ġasret anlaruñ cānın yaķar
Gözlerinden kıanlu yaş dā'im aķar

¹²⁶ varuban: varub HM, AE.

¹²⁷ olduķ: kıaldıķ HM, AE.

¹²⁸ Beyit: - AK.

Müslim'ün ol iki seyyidzâdeler
Key ğarîb bî-çâre vü üftâdeler

Bu gice fark itmeyüb sağ vü solın
Mekke'ye giderken azmışlar yolın

İkisin bir yirde buldum oturur¹²⁹
Anları hâtun evine getürür¹³⁰

295 Virdi envâ' ı ta' âmdan yidiler
Eylesün hağ saña rahmet didiler

Maḥzen içre bunları hâtun koyar
Didi şaķınıñ sizi kimse duyar

Hem bu ev bir ḥāricinüñ evidür
Ġāfil olmañ sizi duyar cānidür

Şoñra mümkün olur ise gidesiz
Yoḥsa Ḥaḳḳuñ emrine şabr idesiz

Kişi tedbîr ile niçe iş ider
İllā biñ tedbîri bir taḳdîr bozar

300 Aḥşamın geldi eve 'avrat eri
Didi dā'im isterem dünden beri

Müslim'ün oğlanların bulsam gerek
Öldürüben māl ü milk alsam gerek

¹²⁹ oturur: otururlar HM

¹³⁰ getürür: getürürler HM

Bu¹³¹ sebebdan terk idüb cümle işüm
Anları bulmağ olubdur teşvîşüm

‘Avrat eydür ey utanmaz zālīm er
Bu fikirden fāriğ ol dünyā geçer

Ger dilersen ağ¹³² ola yarın yüzün
Key şağın şeytāna uyma aç gözün

305 [9b] Kaşdı iblisün budur kan idesiz
Soñra dünyādan imānsız gidesiz

Hāricī dir ‘avratına ey deli
Sözün-ile vazgele şanma beni

Gayreti қо vir öğüdüñ başına
Dur yemek daği getür git işine

Virdi ‘avrat tiz ta‘ āmin ol sege¹³³
Korğar oğlancuqlara şerri dege

Al bunı var soñra yatgıl döşege
Hağ katında ola başuñ aşığa

310 Müslīm oğlancuqları kim yatdılar
Hālimüz n’ola deyu fikr itdiler

Dillerinden çünkü gitdi sözleri
Anide uyğuya vardı gözleri

¹³¹ bu: ol HM, AE.

¹³² ağ: ağ HM, AE.

¹³³ sege: ite HM, AE.

Ḳudret-ile büyücegi düş görür
Küçigine düşi ta‘ bîr itdürür

Didi kardaş bu ev issi ḥāricî
Bizi buldı öldürür hem soñ ucu

Başımız kesüb dökiser kanımız
Ol Hüseyin’e ḳurbān olsun cānımız

315 Ağlaşub çok birbirini ḳuçdılar
Gözlerinden ḳanlu yaşlar saçdılar¹³⁴

Ḥāricî ol dem uyandı işidür
Didi işbu ağlayan ne kişidür

‘Avrat eydür kim bilür ya ḳandedür
Ḥāricî eydür bizüm maḥzendedür

Ṭurdı tîz mum yakdı maḥzene girür
Müslîm oğlancuḳların baḳub görür

Şordı niçün ağlaşursız n’oldıñuz
Ḳande gidersiz ne yirden geldiñüz

320 Söylediler Müslîm oğlıyuz velî
Kûfe’den ḳaçmış idük azdıḳ yolu

Ḥāricî dir hoş elüme girdiñüz
Ḳaçmağ-ile ḳurtuluruz dirdiñüz

¹³⁴ saçdılar: döktiler HM, AE.

Buraya çekmiş ecel sizi beri
Şanmañuz ki şöyle kalursız diri

[10a] Şimdi ikiñüz bile katl iderem
Kûfe'ye başıñuz alub giderem

Ol ‘ Abdullāh’a iletüb virem¹³⁵
Devletüm artar murāduma irem

325 Ciddi cehd idüb sizi her rüz u şeb
İsteyüb oldur murād kıyam taleb

Qullarından şaldı ādem her yaña
Sizi bulan öldürür öñden şoña¹³⁶

Didiler kıyma bize Tañrı'ya baq
Quluñ olalum bizi bunda¹³⁷ bıraq

Gerçi biz şimdi ğarip üftādeyüz
Bizi bilürsin ki seyyid-zādeyüz

Yanımızda var yüz altun anı al
Dağī şat bizi virürler hayli māl

330 Ya ‘ Abdullāh’a al git dir-ile
Saña maqşūduñ ne ise virile

İhtimāl belki bizi öldürmez ol
Ya şatar ya kendüye eyler¹³⁸ hem qul

¹³⁵ Mısrada vezin hatası var.

¹³⁶ Sizi bulan başıñuz ilter soña. HM, AE.

¹³⁷ Bunda: bundan AE.

¹³⁸ Eyler: ider HM, AE.

Diñlemeyüb kolların çün bağladı
 ‘Avratı yalvaruben çok ağladı

Didi kim bunlara zinhār kıyma sen
 Key şaķın şeytān sözine uyma sen

Şoñ nedāmet nef‘i virmez bilesin
 Tutmasan sözüm peşimān olasın

335 Merḥamet eyle Müslümanсан eger
 Dīn-i İslāmdan yüzüñ döndi meger

İki oğlan nevresīde tıfl-ı ḥān
 Qur‘ān okur dilleri ḥāfız kelām

Çok naşīḥat itdi ‘avrat olmadı¹³⁹
 Ḥārici aşla teraḥḥum kılmadı

İkisini bir araya yaturub
 Çağrışurlar bir araya getürüb

Ol münāfık yār-i şeytān-ı merīd
 Kesdi başların hemān kıldı şehīd

340 Bu ikisin eyledi ol dīv şehīd
 La‘netullāhi ‘alā āli Yezīd.¹⁴⁰

[10b] Öldi nā-ḥaķ bu iki ma‘şüm-ı pāk
 Dökülince kanları kaynadı ḥāk

¹³⁹ Bu beyit ok işareti ile sayfanın kenarında yer almaktadır.

¹⁴⁰ La‘netullāhi ‘alā āli Yezīd: La‘netullāhi ‘alā āl-i kavī-i Yezīd AK.

Bir figāndur ƙopdı eflāk iñledi
Ol şadāyı cümle ‘ālem diñledi

Heybet-ile esdi bir çok ƙatı yıl
Şöyle kim vaşf idemez şerhini¹⁴¹ dil

Götürüb başları tiz girdi yola
Tā ‘ Abdullāh’a gidüb şehri ala

345 Eyletüb öginde ƙodı başları
Sünnī olanlar döker¹⁴² ƙan yaşları

Göricek başı ‘ Abdullāh aña
Dir kimüñ başıdurur söyle baña

Hārici açdı hemān mānendi zağ
Şandı kim kendünün işi ola şağ

Didi şāh-ı devletüñdür ber mezid
Dest-gir olsun saña her dem Yezid

Müslim’ün oğlanları tağdır-i hağ
Anları buldum evimde ittifağ

350 Baña çok yalvaruben ağlaşdılar
Elim öpüb ayağuma düşdiler

Didiler öldürme bizi bari şat
Ya diri alub ‘ Abdullāh’a şat

¹⁴¹ şerhini: anı HM.

¹⁴² döker: döken HM.

Sözleri hergiz baña kâr kılmadı
Gönlüme aşla teraḥḥum gelmedi

İkisinüñ daḥî kesdüm başların
Şöyle aqıtdum hemân ḳan yaşların

Dir ‘ Abdullāh zālīm anları
Niçe kıyduñ böyle tıfıl cānları

355 Ne sebebden öldürüb itdün helāk
Anlaruñ cism-i şerîfi idi pāk

Dir-ile tütub baña getürmedüñ
Emrimi her yirine¹⁴³ yetürmedüñ

Çün teraḥḥum etmedüñ anlara sen
Merḥamet kılmazam hiç saña ben

Gözleri mānend-i āteş şaḳıyub
Hıışm idüb ol müfside hem ḳaḳıyub

[11a] Didi ol dem ḳullarınuñ birine
Bunı daḥî öldür anlar yirine

360 Dürlü miḥnetler ḳıluban cānına
Boyañuz cismini kendi ḳanına

Ḥāricîyi boğazundan aşdılar
Ellerin ayakların hem kesdiler

¹⁴³ yirine: birine HM, AE.

Satır ile pāre pāre itdiler
İletüb bir şu içine atdılar

Getürüb şu murdārı taşra atar
Şanma ğayriler gibi şuya batar

Toplayub tiz anı gömdiler yire
Anda tırmağa daḡi yok çāre

365 Yir k̄abul eylemedi şu almadı
Daḡi ğayrı koyacak yir k̄almadı

Cem^c idüben¹⁴⁴ anı¹⁴⁵ oda yaḡdılar
Tār u mār itdi külün yil baḡdılar

Başların ma^c şūmlarun hem aldılar
Defn idüb namazlarını kıldılar

Çünki ḡatm oldu bu evvel dāsītān
Baḡisini diñleyiñ ey dostān¹⁴⁶

MECLİS-İ ŞĀNĪ

Diñle imdi bir ḡikāyet ideyim
Kerbelā ḡālın rivāyet ideyim

370 Tūḡi^{’i} ḡūya sözüm ḡuş eylesün
Kim anı bī-ḡuş serḡuş eylesün

¹⁴⁴ idüben: itdiler HM, AE.

¹⁴⁵ anı: - HM.

¹⁴⁶ Mısrada vezin hatası var.

Diñlesünler bülbüli gülcesteler
Kim niçe şoldı iki nevresteler

İşit imdi rāvinüñ aḥbārını
Kerbelā’nuñ bildürür aḥvālını

Çünkü ‘azm itdi Hüseyn bin ‘Ali
Kūfe’ye toğrı tutuben ol yolu¹⁴⁷

Aldı çünkü¹⁴⁸ ehlini yoldaşını
Terk-i cān ider bu yolda başını

375 Gice gündüz tırnayuben gitdiler
Sür‘at-ile düni güne katdılar

[11b] Tağ deryā seyr idüb ol yüzi māh
Kāraşu¹⁴⁹ dirler aña irişdi rāh

Varıcağ yanına ol Kāraşu’yuñ
Seyyid eydür diñlenüñ bunda tūruñ

Konuben oturdılar hep cümlesi
Nā-gāh işitdiler ol dem bir sesi

Kūfe’den bir kārbān olmuş revān
Kārbān ḥalkı kāmı pīr ü civān

380 Ol arada kim Hüseyn’i gördiler
Varub ayağına yüzler sürdiler

¹⁴⁷ ol yolu: aḥvālını AK.

¹⁴⁸ çünkü: cümle HM, AE.

¹⁴⁹ Kārasu: Fırat nehri.

Kārbān içinde bir er var idi
İbn-i Hāşin Zehr¹⁵⁰ idi anuñ adı

Söyleyüb aña Hüseyn-i mu‘teber
Didi bize Kūfe’den virgil haber

Şehre Nu‘mān beg olandan hāl nice
Zulm ider mi halka hem gündüz gice

Ol Zehr ider aña ey mīr ü veli
Seyyid-i sādāt-ı ey sırr-ı ‘Ali

385 Bize anuñ şormağıl evşāfını
Hārici tutmuş kamu eṭrāfını

Kūfe’nüñ üstine kırk biñ er gelür
Otururlar şehri ortaya alur

Zulm-ile halkı yirinden sürdiler
Sünnilerden hayli ādem kırdılar

Şöyle nā-ḥaḳ yirde¹⁵¹ kanlar itdiler
Niçesini bend ü zindān itdiler

İki oğlu ile Müslīm’i bilüñ
Tutuben öldürdiler siz sağ oluñ

390 Bunda geldügiñ işitseler eger
Kerbelā’da sizi anlar qarşular

¹⁵⁰ İbn-i Hāşin Zehr: İbn-i Hāsin Zehr HM, AE.

¹⁵¹ yirde: yire AE.

Anda varan nāmeler girçek deyü
Bunda gelmeñüz velī degül eyü

N’ola bunuñ gibi iş itmeseñüz
Mekke şehrini koyub gitmeseñüz

Geldüğini hāriciler bilmesün
Hile idüb size bir iş kılmasun

[12a] Seyyid eydür dönmek olmaz buradan
Dest-girimüzdür ol bir yaradan

395 Kūfe şehrine be-her-ḫāl giderüz
Anlara aḫvālī i‘ lam iderüz

Şağ olan dünyāda yād¹⁵² ger āşına
Yazılan āḫir gelür ḫul¹⁵³ başına

Yirde içre her ne kim ki gizlü var
Şād u ğam¹⁵⁴ ger olısdur āşikār

Bir zemāndan Seyyid aña didi söz
Didi bu yolda bize ol ḫulağuz

Bizüm ile sen bile gelmeñ gerek
Hem bu yolda cān fidā ḫılmañ gerek

400 Söyleyüb ol dem Zehr lebbeyk didi
Yoluña cān baş fidā olsun didi

¹⁵² yād: -AK, HM.

¹⁵³ ḫul: ḫuluñ HM

¹⁵⁴ Şād u ğam: Şāz u ğam AK

İki at iki deve aldı bile
Oğlını māl-ile gönderdi eve

Kendüler āhir oradan göçdiler
Diñle āhir neylediler n'itdiler

Geldügiñi Seyyid'ün bir bī-īmān
Tiz ' Abdullāh'a bildürdi revān

Dir şāha İmām Hüseyin geldi yakīn
Ġāfil olma üstüne şalar aqın¹⁵⁵

405 Daḡi bile yetmiş iki nāmdār
Her birine biñ kişi kılmaya kār

Çün ' Abdullāh işitdi bu sözi
Oldı ġamgīn şanasın çıqdı gözi

Danışub Nu' māt'a fi'l-hāl söyledi
Cümle aḡvāli ḡikāyet eyledi

Eydür imdi niçe tedbīr idelüm
Oturalum yoḡsa qarşu gidelüm

Didi Nu' māt on biñ er gitmek gerek
Bu işi ta' cīl hemān görmek gerek

410 Tā ki vara anlaruñ yolın ala
Qomaya kim anları bunda gele

¹⁵⁵ aqın: la' īn HM

Var-idi bir pehlivān-ı key benām
 Hurre ġāzi dirler idi aña nām

[12b] Em[i]r¹⁵⁶ idüb didi ‘ Abdullāh aña
 On iki biñ leşkeri al git aña

Var Hüseyn’e söyleyüb pend¹⁵⁷ eylegil
 Ger sözün tutmazsa hem bend¹⁵⁸ eylegil

Hep olan cem‘ iyyetin kıl tār u mār
 Yaluñuz qalsun Hüseyn-i gül‘ izār

415 Bunda bir daġi rivāyet didiler
 Tūti gibi şehd ü şeker yidiler

Hurre içün dirler idi ba‘ zılar
 Kim Yezid’ün oġlı idi didiler

İhtilāfda oldurur ma‘ kıl cevāb
 Diyelüm *vallāhü a‘lem*¹⁵⁹ bi’ş-şavāb

Aldı Hurr ol dem on iki biñ eri
 Kerbelā’ya irişüb kondı çeri

Sünniler çün Kerbelā’ya irdiler
 Bir bölük leşker oturur gördiler

420 Seyyid ile var-idi bir pehlivān
 Qomış idi yolına baş-ile cān

¹⁵⁶ Emr kelimesi vezin gereġi emir diye okunmuştur.

¹⁵⁷ pend: bend HM

¹⁵⁸ bend: pend AE.

¹⁵⁹ *vallāhü a‘lem*: *Allāhü a‘lem* AE./ Ali İmran: 3/ 36; Ali İmran: 3/ 167; Nisa: 4/ 25; Nisa: 4/ 45; Maide: 5/ 61; Enam: 6/ 58; Yusuf: 12/ 77; Nahl: 16/ 101; İnşikak: 84/ 23.

Ḳāsım bin Ḥātem idi aña ad
Ḥüsnine müştāk idi hep cümle yād¹⁶⁰

Aña dir Ḥüseyn bu leşker ḥālını
Bize bildür sen bunun aḥvālını

Ḳamçı urdı Ḳāsım ol dem atına
Vardı fi'l-ḥāl ol çerinüñ ḳatına¹⁶¹

İki atlu ḳarşu gelüb aldılar
Ḳāsım'ı çadır ḳatına geldiler

425 Ḥurr'e Ḳāsım ibtidā virdi selām
‘İzzet-ile söyledi birḳaç kelām

Didi ey server bilürsiz bu zemān
Fānidür virmez bize ecel emān

Ḳanı anlar bizden evvel geldiler
Her biri bir milkde şulṭān oldılar

Māh-ı tābān görmez idi yüzlerin
Şimdi topraḳ bürimişdür gözlerin

Bu cihān mekkāre key ğaddāredür¹⁶²
Şekl-i gül resminde amma ḥāredür

430 [13a] Ḳavli kāzīb va‘ desidür bī-sebāt
Āḫiri sām evveli ḳandu nebāt

¹⁶⁰ yād: dād AE.

¹⁶¹ ḳatına: yanına AE.

¹⁶² ğaddāredür: ğadāredür AE

Ber-devāmdur ahiret yok infişāl
 ‘ Ākıl olanlar bulur anda vişāl

Biñde birin söylesem bir niçe yıl
 Lezzetin şerh itmeye vaşşāf-ı dil

Mü ’mine envā‘ ı elţāf andadur
 ‘ Ömri dā ’im devleti pāyendedür

İmdi bu lāyık degüldür şānuña
 Hem yaraşmaz aduña hem şānuña

435 Sen bugün āl-i Resūl’i koyasın
 Varuben kavm-i Yezīd’e uyasın

İtdügi-çün saña bir cüz’i ‘ atā
 İşleyesin dünyāda cürm ü haţā

Soñra hak katında yirüñ kalmaya
 Muştafā dahī şefā‘ at kılmaya

Evvel¹⁶³ āhir menzilüñ dūzaḥda nar
 Cümle ahvālüñ tefekkür eyle var

Rāzı olub anlaruñ bed işine
 Virme göñlüñ dünyānuñ teşvîşine

440 Dīn yolında idelüm cān baş fidā
 Gel varalum ol Hüseyn’e muḳtedā

¹⁶³ evvel: ola HM, AE.

Ḳāsım'ıñ hoş geldi Ḥurr'e sözleri
Ağlayub yaş-ile tıldı gözleri

Didi kim cümle kelamuñ haqdurur
Cürm ü ' işyānum begayet çokdurur

Alacak ahir ecel bir gün yaqam
Muştafa'nıñ yüzine niçe baqam

Yüri benden var selām it o şāha
Kim anuñ yolında cān virsem revā

445 Ḳapusında bir günahkār qulıyam
Şanmasun ğayrı aña üftādeyem

İllā bir müşkil işüm vardur benüm
Māl ü milküm cümle hep oğlum qızum

Ḥāriciler arasında qaldı hep
Sonra anlar çekiser zulm ü ta' ab

[13b] Ḥālūmi bildür erenler şāhına
Varamam şimdi anuñ dergāhına

Ḥurre Ğāzi her ne kim söz söyledi
Geldi Ḳāsım Seyyid'e ' arz eyledi

450 Oradan bir hoş maqāma geldiler
Qonmağa ol yiri bellü bildiler

Ḳabri olan yire çün Seyyid gelür
İndi atdan bir avuç toprak alır

Ƙoƙdı¹⁶⁴ ol dem didi bunda turalum
Taƙdîr olan nedür anı görelüm

Bir kişi kim terk idüb gide vaţan
Anı topraƙdur ya şudur ile den

Bu imiş emr-i Ĥudâ ‘azze vü cel
Kerbelâ’da irişer bize ecel

455 Çün ‘Abdullâh ĥavâricüñ begi
Menba‘ı küllî fesâd dūzâĥ segi

Diledi kim giri leşker göndere
Tâ vara yoldan Ĥüseyn’i döndere

Ĥâricînüñ cümlesi cem‘ oldılar
Tanışub her birisine didiler

Didiler olsa bize yarar kişi
Anı göndersem idüb leşker başı

Çağırub fi’l-ĥâl getürsem yanuma
Hem itâ‘ at kılsa her fermânuma¹⁶⁵

460 Re’yi tedbîr ehli olsa zeyreki¹⁶⁶
Virsem altundan aña ben bir yüki

Didiler ‘Amr’ı çeribaşı idüñ
Seyyid ile varsun ol¹⁶⁷ şavaşsun¹⁶⁸

¹⁶⁴ ƙoƙdı: ƙorƙdı AK. Seyyid’in eline toprak alıp onu koklaması anlamca daha uygun görölmüştür.

¹⁶⁵ Hem itâ‘ at kılsam her fermânına. AK.

arz ettiğı için bu iki nüsha esas alınmıştır.

¹⁶⁶ zeyreki: zebreki AE.

Ḥāricī murdārī ‘ Amr-ı nā-bekār
Mālī esbābı¹⁶⁹ anuñ çok dīni tār

Didiler sen aña beglik viresin
Yine maḳṣūda murāda iresin

‘ Amr-ı naḥs’ı getürür bir araya
Virdi tīz beglik o yüzi ḳaraya

465 Didi kim Re’ıy milkinüñ sultānı ol
Tā ebed ol iḳlīmüñ sen ḥānı ol

[14a] Daḥī aña bir yük altun buyurur
Ḳul ḳaraveş virdi māla ṭoyurur¹⁷⁰

‘ Amr-ı naḥs eydür aña cānum fidā
Ne sebebden ben ḳuluña bu ‘ aṭā

Didi otuz biñ çeri var¹⁷¹ al bile
Var Ḥüseyn’e ḳoma kim bunda gele

Bī‘ ata gelsün vü illā başını
Kes aḳıt aḥbābınuñ ḳan yaşını

470 Tār u mār it ḥalḳını virme emān
Leşkerüñ cem‘ eyleyüb ṭurma¹⁷² hemān

İşbu ḳavle rāzı oldı ‘ Amr-ı dūn
Dīni virdi dūnyāya aldı şatun

¹⁶⁷ ol: - HM.

¹⁶⁸ Mısrada vezin hatası var.

¹⁶⁹ esbābı: esvābı AE.

¹⁷⁰ ṭoyurur:ṭurur AE.

¹⁷¹ var: sen HM, AE.

¹⁷² ṭurma: durma HM, AE.

Her birine itdi in‘ am virdi māl
Kerbelā’ya irdi çün ol qavm-i dāl

Sünniler gördi çerinüñ geldügin
Bildiler ‘ Amr’un havāric olduĝın

Qondı leşker cümlesi hep hāş u ‘ām
H‘ān¹⁷³ çekildi ānide yendi ta‘ām

475 Hāriciler fikri tedbīr itdiler
Cem‘ idüb Seyyid’e elbir itdiler
‘ Amr-ı naḥs eydür¹⁷⁴ şavaş itmek gerek
Bunlaruñ baĝrını yaş itmek gerek

Hurre eydür ben varayım göreyim
Hem Hüseyn’e çok naşihat ideyim¹⁷⁵

İhtimāl rāzı olub bī‘ at ide
Vara kendü ḥāline toĝrı gide

Didiler kim maşlaḥatdur varasız¹⁷⁶
Anlara kılmak naşihat çāresiz¹⁷⁷

480 Hurre irişdi çün Hüseyn servere
Geldi öĝinde yüzün urdı yire

Ellerin öpüp¹⁷⁸ diler ol dem şuçın
Girü çekildi hemān kıçın kıçın

¹⁷³ h‘ān:hān AE;ḥūn AK.

¹⁷⁴ eydür: - AK.

¹⁷⁵ ideyim: idelim HM

¹⁷⁶ varasız: varasın HM, AE.

¹⁷⁷ çāresiz: çāresin AE

¹⁷⁸ öpüp: öpdi HM, AE.

Seyyid'i Hurr¹⁷⁹ gördi kim bir āfitāb
Başlayub itdi kelāma fetḥ-i bāb

Didi ey şāh-ı cihān sıbt-ı Resūl¹⁸⁰
Başına қаşd eylediler bilmiş ol

[14b] Turma şöyle gör bu işüñ çāresin
Bī' at eyle kes niza' uñ arasın

485 Yoḥsa olmazsın bu aradan ḥalāş
Derilür cümle ḥavāric 'ām u ḥāş

Ceng-içün cem' itdi¹⁸¹ bil seksen biñ er
Pür silāḥ hep cebe cevşen geydiler¹⁸²

İşbudurur biliñüz ḳāl ile ḥāl
Bī' at idüñ ya durub idüñ ḳitāl

Didi Hurr'e ol Hüseyn-i baḥtiyār
İkisinden birin eyle¹⁸³ ihtiyār

İster isen gel resūlün āline
Ḳıl nazar işbu resūlün nesline

490 Bu cihānuñ zevḳi hem fānidürür
Her zemānda bī-vefā şānıdurur

Dünyā saña bāḳī olmaz şanmağıl
Māl ü milke meyl idüb aldanmağıl

¹⁷⁹ Hurr: her HM, AE.

¹⁸⁰ sıbt-ı resūl: sabt-ı resūl HM.

¹⁸¹ itdi: oldu HM, AE.

¹⁸² geydiler: geyer HM, AE.

¹⁸³ birin eyle: eyle birin HM, AE.

Milke evvel hüküm iden ʿibret yeter
Kim olursın sen de anlardan beter

Bil ecel bir gün gelüb kıddüñ bükür
Reʿy-i tedbīrüñ kamu bozar yıkar

Bu benüm didüğini eller alur
Sen gidersin cümlesi bunda kalur

495 Ol kıyāmet günlerin fikr eylegil
Āhiret aḥvālını zıkr eylegil

ʿİzzet itmezsin resülün āline
Kıl cefā bugün anuñ¹⁸⁴ evlādına

Bir iki gün¹⁸⁵ dünyāda hoş gezesiz
Ölicez zaḳḳum u kaṭran içesiz

Ṭağıdur şeklün bozar ḥāk cismini
Ḥāricī deyü añarlar ismini

Kimi sebb idüb kimi laʿ net ider
Māl ü milkün cümle elünden gider

500 Şoñra yanarsın nedāmet nārına
İt bugün şabr u ḳanāʿ at varına

Fikr-i fāsidi bugün elden bırak
Bu fenā milki ḳoyub beḳāya baḳ

¹⁸⁴ anuñ: - HM.

¹⁸⁵ gün: - AK

[15a] Bu nasihat cāmını nüş eylegil
Cân-ı dilden sözlerüm güş eylegil

Şayd içün seyyid o cân şahbâzını
Keşf ider çünkim biküllî rāzını

Döndi Hurr ol dem Hüseyn’e söyleyüb
Kıldı bî‘at ‘ahd ü peymân eyleyüb

505 Dökdi gözünden ağıtdı kanlu yaş
Dir fidâ olsun saña cân-ile baş

Oğlı kıızı mālî milki nideyim
Cümlesin yolına kurban ideyim

Her kaçan kim öliser yevmü’l cezâ
Kılmayasın bizi kendünden cüdâ

Seyyid eydür Hurr’e hak şahid ola
Cennete girmezem olmazsan bile

Hurr eydür şimdi varuben gideyim
‘Amr-ı naḥs’a söyleyüb yalvarayım

510 Ger kabul itse nasihat kılayım
Tutmaz¹⁸⁶ ise sonra niçe kılayım

Hurr varub gider¹⁸⁷ söyledi aña biraz
Çok nasihat eyledi tül u deraz

¹⁸⁶ tutmaz: itmez HM, AE.

¹⁸⁷ gider: kim HM, AE.

Didi māl içün dīnūñ virdūñ yile
Şoñra māl da girmeyiserdür ele

Öldürürsin Muştafa’nuñ ālini
Niçün añmazsın kıyāmet hālini

Bu işüñ hiç şoñını añmaz mısın
Yaramaz fi‘ lünden utanmaz mısın

515 Ol günü zıkr eyle kim ölüm gele
Rûz-ı maşşerde Muhammed haşım¹⁸⁸ ola

Dünyā hod bir hılebāz mekkāredür
Şekeri¹⁸⁹ sam güli şankim hāredür

Ehline virdügi h^vān¹⁹⁰ hep zehir-nāk
Kim severse kendüyi ider helāk

Şād olanı ğam-gīn ider anide
Bir gülen biñ ağladı bu fānīde

Ber-devam kıalmaz saña bu ‘ izz ü cāh
Olısar ‘ ömrüñ ‘ abeş yirde tebāh

520 [15b] Ger senüñ olsa cihānda cümle māl
Kabrüñe bir zerrece almak muhāl

Ġāfil olma aç gözüñ eyle nażar
Fi‘ l-i fāsiddeden beri olğıl¹⁹¹ hāzer

¹⁸⁸ haşım kelimesi vezin gereği haşım olarak okunmuştur.

¹⁸⁹ şekeri: sükkeri HM, AE.

¹⁹⁰ h^vān: hūn AK.

¹⁹¹ olğıl: ol kıt HM, AE.

Gerçi Hurr itdi nasîhat ‘ Amr’a çok
Gördi kim aşla sözüñ te ’şîri yok

Key ‘ acebdür bu ki bir söz olsa haq
İstima‘ itmez olursa anı baq

Söylemedi Hurr aña gayri kelām
İki at iki deve iki gulām

525 Aluben geldi Hüseyn’uñ yanına
Zî-sa‘ âdet ol mekârim kânına

Hâricîler bildi Hurr’uñ gitdügin
Seyyid’uñ önünde bî‘ at itdügin

Hurr gâzinüñ yirini Şimr’e virüb
Kerbelâ’ya şaldılar leşker varub

Ol dahî çekdi ‘ alem kaldırdı baş
Sünnîlerden dökmek ister qanlı yaş

‘ Amr-ı necis¹⁹² hâricî leşker başı
Toptolu kibr u hased içi taş

530 Gör o hâ’in kim niçe işler kıtur
Sünnîler cümlesi hep ‘ âciz qalur

Dir Hüseyn’i qomañuz şu almasun
Ceng içün aşla mecâli qalmasun

¹⁹² ‘ Amr-ı necis: ‘ Amr-ı naḥsı HM.

Yidi biñ er qodı ol dem bu şuya¹⁹³
 Didi gözleñ gelmesün anlar şuya

İssiden şusız yürekleri hün ola
 Gözlerinden kanlu yaş Ceyhün ola

Ger bu resme kılmaz ise gız¹⁹⁴ meger
 Anlaruñ taḥkik bize şerri deger

535 Sünniler gördi müşevveş oldı iş
 Her birinüñ göñlüne geldi bir iş

Qabladı göñlin Hüseyn'üñ şu ğamı
 Fikr idüb dir n'ola bu derdüñ şoñı

Bize ğāyet cevr ü miḥnet iriser
 Hep yārenlerüm şusız cān viriser

[16a] Çāre oldur cümlesini gönderem
 Burada ben yaluñuz kendüm tıram

Bari anlar bu belāyı çekmesün
 Şu deyub her biri kan yaş dökmesün

540 Didi ol dem ey yārenler işidüñ
 Geliñüz ma'kul budur bir iş idüñ

Dürlü miḥnet kılmak içün cānuma
 Hāriciler şuşamışdur kanuma

¹⁹³ bu şuya: pusuya HM, AE.

¹⁹⁴ gız: giz HM, AE.

Kaşdleri budur keseler başumı
Hep kıralar kavmümi yoldaşumı

Cümle esbābı müheyyā idiñüz
Geldügiñüz yola toğrı gidiñüz

Ben қалауым bu arada yaluñuz
Varuben ‘ālemde siz sağ oluñuz

545 Oldı haqqumda temām ihsāniñuz
Qalmasun boynumda bari қanıñuz

Ol yarenler işidüb kıldı fiğān
Gözlerinden yaş yirine aқdı қān

Didiler cān-ile baş milk-ile māl
Ayağun toprağına olsun helāl

Yoluna kıldık fidā hep cānımız
Bunda ҳatem olsun bugün devrānımız

Hepimüz¹⁹⁵ bu gün öginde ölürüz
İllā size bir emanet қılıruz

550 Anda kim rüz-ı kıyāmet¹⁹⁶ olısar
Her kişi maḥşer yirine geliser

Anda herkes oğlı kızından қаçar
Elli biñ yıl oluruz böyle nā-çār

¹⁹⁵ hepimüz: cümlemüz HM, AE.

¹⁹⁶ rüz-ı kıyāmet: yevm-i kıyāmet AE.

Cümlesine kendü başı kayğusı¹⁹⁷
Ayrılısar yaramazdan eyüsi

Her kuluñ gele berâtı eline
Şağına kimüñ kiminüñ şoluna

Şol kişi kim gele berât şağına
Gide seyr etmege cennet bağına

555 Berâtı şolına virilen kişi
Götüreler nâra harâbdur işi

[16b] Korkaruz gele berât şolımuza
Başka sizden kim baķar hâlimüze

Bir daķı budur terâzû kurla
Halk-ı ‘ âlem kâtına cem‘ ola

Gizli perdeler mîzanda yırtıla
Hayrı çok olanlar anda kurtıla

Umaruz ki ol arada tırasın
Her birimüz korkudan kurtarasın

560 Hem zebânîler ide halka hücum
Dökile yiryüzine küllî nücüm

Orada bize şefâ‘ at kılasın
Kıanlu gömlegin eline alasın

¹⁹⁷ kayğusı: ğayğusı AK.

Dökilen kan ile akan yaşların
Hayır mizânına koy yoldaşların

Koyasın ol dem idüb gâyet kerem
Halk arasında olavuz muhterem

Andan öte kuruluşardur sırât
Niçeler tîz geçe ola ber-murâd

565 Vardurur düzi inişi yokışı
Cümle üç biñ yılda geçer bir kişi

Sa' yuñı ol gün dirîğ itmeyesin
Koyub ol hâlde bizi gitmeyesin

Her kaçan Seyyid bunı güş eyledi
Ağladı şankim âğû nüş eyledi

Didi ey bugün baña yoldaş olan
Yolıma cân-ile baş kırbân kılan

Çünkü bunda idiser¹⁹⁸ yardım bize
Hoş beşâretdür bilün kamuñıza

570 Cümleden evvel sırâtı geçesiz
Cennetün kapuların siz açasız

Hep şehîd olanlara baş olasız¹⁹⁹
Hem baña cennetde yoldaş olasız²⁰⁰

¹⁹⁸ idiser: idesiz HM, AE.

¹⁹⁹ olasız: olasın HM.

²⁰⁰ olasız: olasın HM.

Siz olasız Kevşere sākī olan
Eliñüzden içeler bākī kalan

Tāze ola yüzleriñüz gül gibi
Seyr idüb cennetleri bülbul gibi

[17a] Süresiz zevk u şafayı cümle an
Kalasız bu ‘ izzet-ile cāvidān

575 Daḥī şöyle bilesiz ki her kişi
Muştafā’nuñ ümmeti erkek dişi

‘ Āşūrede kim ki iderse ta‘ ām
Cem‘ olub anı yise her ḥāş u ‘ ām

Maḳtelimüñ baḳçasında²⁰¹ ḥoş öte
Tūṭī gibi ravzada miskin öte

Kim cihānda bize n’oldı biline²⁰²
Bu ḥikāyet düşe ḥalkun diline

Tañrıdan yüz biñ ‘ ıvazlar bulalar
Cennet içre baña ḳomşu olalar

580 Cennetüñ ırmaḳlarından içeler²⁰³
Dürlü ni‘ metler yiyüb ḥoş geçeler

Her biri milk-i cihānda şāh ola
Bizüm ile dā’imā hemrāh ola

²⁰¹ baḳçasında: baḡcasında AE.

²⁰² biline: bile HM.

²⁰³ içeler: içdiler HM.

Var-idi Miḳdād'ũn oğlu nevcivān
Key atı řāhib cemāl hem pehlivān

Aña Seyyid didi varub söylesen
Bu kelāmum ‘ Amr’a i‘ lām eylesen

Kim bu ḥāricīlerũn ol başıdur
Zulm-ile aıtduğı gzyaşıdur

585 Aldanub bu fāni dūnyā mālına
İtmesün cevri Resūl'ũn āline

‘ İzz-i dūnyā aña olmaz pāyidār
Şoñ nefesde ağlayıser zār u zār

Hiç ‘ abeş sevdāya gñl virmesün
Bu gnah yirlerde anlar itmesün

Seyyid'ũn işbu kelāmın gş idüb
Şev-ile deryā mişālī cūş idüb

Yüridi Miḳdād'ũn oğlu ileri²⁰⁴
‘ Amr-ı naḥs’a ağırub dir gel beri²⁰⁵

590 Māl in kendñi oda atmağıl
Bu yalan dūnyāya kendñ řatmađıl

Geri sen bize bugn cevri idesin
amu odına yatuben gidesin²⁰⁶

²⁰⁴ ileri: iler HM, AE.

²⁰⁵ beri: ber HM, AE.

²⁰⁶ amu odına nice şabr idesin. HM, AE.

[17b] Ne sebebden²⁰⁷ kim kıyarsın cānına
Şuşamışsın girü kendü kıanına

Ol günü kim haşr için sen kıurasın
Hak Te‘ālā hāzretine varasın

Şimdi uyduñ bu havāric sözine
Niçe bakarsın Resül’üñ yüzine

595 Māl ü ‘izzet oldı bugün saña sed
Nār-ı haşretle yanarsın tā ebed

Sözime virgil cevāb ey bī-vefā
Düşmen-i āl-i Muhammed Muştafā

İRte aḥşam cümlesi hep döndiler
Her biri çadırlarına kıondılar

Meşveret kııldı iki leşker hemān
Kimi ağlar kimi güler ol zemān

Hem Hüseyin’üñ göñlin kıayḡu²⁰⁸ vü ḡam
Kıpladı dir yā İlāhī ben nidem

600 Kıatına cem‘ oldılar yoldaşları
Aḡlayub akıtdılar gözyaşları

Hüseyin’üñ yaş yüzine²⁰⁹ mişl-i gülāb
Dökilürken gözlerini aldı ḡvāb²¹⁰

²⁰⁷ sebebden: sebebdır HM, AE.

²⁰⁸ kıayḡu: ḡayku AK.

²⁰⁹ yaş yüzine: yüzine yaş HM ve AE.

²¹⁰ ḡvāb: ḡüb AK, HM.

Gördi düşünde Resûl gelmiş tûrur
Hûb cemâli gün gibi şu^c le virür

Yanına geldi Hüseyn'ün ol Resûl
Dir ciger-güşem şaķın olma melûl

Gözlerüm nuri cigerler pâresi
Ağlama şabr eylemekdür çâresi

605 Râzı olub dest-i kudret tîrine
Kıl itâ^c at Tañrı'nuñ taqđîrine

Şöyle bil kim bunda sen kalsan gerek
Haķ yolında cān fidā kılsan gerek

Hep şehitler zümresinüñ şāhısın
Cümle ^c irfān ehlinüñ hemrāhısın

Tāc-ı ^c izzet indi haķdan başına
Zî-sa^c ādet işine²¹¹ yoldaşına

Görecegim geldi seni key kıatı
Tîz iriş baña gider bu hasreti

610 [18a] Ser-te-ser zînet bulur köşk ü kaşûr
Muntazırlardur saña ğılmān u hûr

Uyanub Seyyid düşün zikr eyledi
Hālîķa hāmd ile çok şükr eyledi

²¹¹ işine: eşine HM, AE.

Bu ikinci meclisi kıldık temām
Bākisi soñra dinilür ey hümām

Ger dilerseñ bulasın yüce maķām
Eyle çok la‘net Yezīd’e şubḥ u şam

MECLİS-İ ŞĀLİŞ

Vir şalavāt Muşţafā’nuñ rūḥına
Girelüm tekrar bu dem söz gūḥına

615 Vireyim üçinci meclisden ḥaber
İşiden kılsun özin zīr ü zeber²¹²

Diñle imdi bir ḥikāyet şevķ-ile
Cān u dilden hem şafā vü zevķ-ile

Ḳonmıř-iken ol iki leşker yine
Şubḥ u dem bindī ḳamusı atına

Cum‘ a günü vāķi‘ oldı ittifāķ
Ol ḥavāric leşkeri ehl-i nifāķ

Başladılar itmege ceng ü ḳitāl
Çünkü ma‘lūm oldı cümleye bu ḥāl

620 Seyyid ile bir kişi hem var-idi
Pīr-i fāni hem Resūl’e yār-idi

Ol kiřinüñ adı Birmāh-ı Ḥakīm²¹³
Aña Seyyid didi ey pīr-i selīm

²¹² zīr ü zeber: zīr ü ver HM.

²¹³ Birmāh-ı Ḥakīm: Māh-ı Ḥakīm - HM.

Bile yanuñda ‘iyālũñ çoğdurur
 Țurma bunda saña Țurmağ yoğdurur

Beş deve buyurđı Seyyid virdiler
 Yükleğuben yüki yola girdiler

Seyyidũñ yoldaşları kim bunca nās
 Bundan artuğ olmadı kimse ħalāş

625 Ol kişi gözyaşıyla girdi yola
 Sürdi Țuds’e geldi kim anda Țala

[18b] Yanına çağırdı Seyyid bunları
 Bildi saçılur bu yolda Țanları

Hep ħelālleşdi Țamu yoldaş-ile
 İki gözi Țoldı Țanlu yaş-ile

Dirilüb²¹⁴ bir araya cem‘ oldılar
 Rāh-ı ‘ışğda cümlesi şem‘²¹⁵ oldılar

Didiler bir içim şu²¹⁶ olsa idi
 Țırar idük dünyā ħalkı gelse idi

630 Her birinũñ Țan-ile Țolmış gözi
 Țudreti yoğ söylemege bir sözi

İssiden şusız buñaldı Țamusı
 Şöyle ıssı şanıki veyl Țamusı

²¹⁴ dirilüb: derilüb HM, AE.

²¹⁵ şem‘: cem‘ AE.

²¹⁶ şu: şuyumuz HM, AE.

Seyyid ile cümle yetmiş iki zāt
Aldı hep küllī silahın bindi at

Seksan üç biñ er idiler hāricī
Devlet anuñ kim ola haq²¹⁷ görücü

Çünki kūsī vü neḳāra urdılar
Şaf tutub Seyyid’e karşı geldiler

635 Yüridi tūğ vü ‘alem ḳaldurdu baş
Ceng ü ḫarb budurur dirler şavaş

Çün iki leşker bu aḫvālī görür
Diñle imdi cengi kim evvel ḳılır

Şol zemān kim Müslīm’i öldürdiler
Zulm ile baḡrını ḳan ṭoldurdılar

OḒlı var idi anuñ şaḫib cemāl
Adı ‘ Abdullāh idi ehl-i kemāl

Pehlivān idi cihānda mişli yoḒ
Hem silah ‘ ilmin bilürdi az u çoḒ

640 Müslīm oḒlı pehlivanlaruñ serveri²¹⁸
Geldi ḳatına Hüseyn’üñ ileri

Atasın öldüğünü yād eyleyüb
AḒlayub key ḳatı feryād²¹⁹ eyleyüb

²¹⁷ ola haq: olacak HM, AE.

²¹⁸ Mısrada vezin hatası var.

²¹⁹ ḳatı feryād: āh u feryād HM.

İndi atından yüzün urdı yire
Tā ki destūr ala meydāna gire

Didi ҡardaşcuqlarum atam hemān
Zulm-ile virdi yolında cümle cān

[19a] Ger ‘ināyet itse ol ҡadır Ҷalab
Anlaruñ ҡanın bugün ҡılsam ҡaleb

645 Vir icāzet gireyim meydāna ben
Ҷurbān ideyim yolına cān-ile ten

Söyleyüb eydür²²⁰ Hüseyn-i bedr-i tām
Pes mu‘in olsun saña Rabbü’l enām

Şİ‘R-İ TÜRKİ

Hüb cemāli gül yüze gün urmasun
Haq seni bu dünyādan ayırmasun

Düşmenüñ olsun cihānda hor u zār
Yiri şanki hāre hūni zehr-i mār

Ҷorқaram ki saña ire bir elem
Şola hüsnüñ gülşeni sensiz ҡalam

650 Döndi Müslīm oğlu eydür yā imām
‘Ömrümüz olur bugün bunda temām

Her ne deñlü yaşar²²¹ ise bir kişi
‘Ākıbet ölmekdürür anuñ işi

²²⁰ eydür: ider HM, AE.

²²¹ yaşar: beşar AE.

Zî-sa‘ âdet kim o adre irev z
C mlem z  ginde c n baş virev z

amumuz hep ‘ işkua itd k fid 
G rmezem ayru cem l n firqata

Himmet n olsun ben m ile bile
Didi dai ılıcın aldı ele

655 Hep sil hın aldı atına biner
Vardı meyd n iine ol p rh ner

aırub er diledi ol dem em r
Geldi bir m fsid adı şanem ab r

 ric  M sl m’ n  gl  y zine
Baıca k ık g rindi g zine

şandı hi idr ki yok d v ned r
Kim ecel şem‘ ine d şmiş ya ned r

Ceng iderem deyu  dem diled n
‘Azm id ben bize d ş n biled n

660 Sen dai nevreste  glansın hen z
Biz bug n meyd nda şah-b zıların²²²

[19b] Vir baa k ll  atun  d nun 
T  baışlayam saa ben anun 

²²² şah-b zıların: şahp zeler z HM; şah-b zeler z AE.

Yohsa seni şimdi iki biçerem
Başuñı kesüb kanuñı şaçaram

Müslim oğlu dir aña girçek didüñ
Haq budurur şehd ü şekerler yidüñ

İt mürüvvet kıyma baña gel beri²²³
Cümlesin al sen döneyim ben giri²²⁴

665 Diledi Şanem Habir yaqın vara
Müslim oğlu çaldı anı ber-yire

Yarısı yıkıldı yire ol anuñ²²⁵
Yarısı kaldı eyerinde atuñ

Vāqıf oldu çün bu aḥvāle çeri
Ḥāriciden koptı feryād-ı ğarī

İllā sünniler be-ġāyet şāz²²⁶ olub
İtdiler Ḥalīk'a ol dem şükr idüb

Müslim oğlu çağırub ādem diler
Heybetin işidenüñ bağrın deler

670 Ḥāricinüñ var-idi bir oğlu hem
Adı anuñ Kāmili²²⁷ ibn-i Şanem

Atasını gördi kim oldu helāk
Ağlayub ol dem yaqasın itdi çāk

²²³ beri: beru HM, AE.

²²⁴ giri: girü HM, AE.

²²⁵ anuñ: itüñ AE.

²²⁶ şāz: şād AE.

²²⁷ Kāmili: Kāmil AE.

Key figān ü nāle idüb kıldı yās
 Qalkdı geydi tīz āhından bir libās

Ata binüb geldi meydān başına
 Baqdı leşker anlaruñ şavaşına

Hamle kıldı gürz ü kılıç oqile
 Qaşdı oldur baş kese qanlar dōke

675 Müslīm oğlu aldı qalkānın ele
 Gōnderini hem daḡī aldı ele

Qarşudan ol müfsidi şöyle qakar
 Deldi gögsin arqadan taşra çıkar

Çün varan ḡāricī kılıçdan geçer
 Ġayriler meydāna girmeden qacar

Müslīm oğlu ol zemān açdı dehān
 Na' ra urub çağırur şāh-ı cihān

[20a] Didi qanı²²⁸ pehlivānlar işbu dem
 Kim gelüb meydana başalar qadem

680 Ey ḡavāric qavminüñ serverleri
 Gōnderüñ gelsün bahādır erleri

Qorqar iseñüz eger şöyle bilüñ
 Az vü çok hep birbiriñüzle gelüñ

²²⁸ qanı: qatı HM

Çok vakıtlar geçdi kimse gelmedi
Aña hiç âdem muķābil olmadı

Gördi at altında olmaz pāyidār
Geldi Seyyid kıtına kıldı kıarār

Āh idüben cigeründen bir pāre²²⁹
Kān bırakdı ol dem yere

685 Didi yā ĥayrū'l beşer tāk-ı maḥāl
Şuşadum kıalmadı bende hiç mecāl
Bir içim şu olsa nola ibn-i 'amm²³⁰
Virmez idüm ben emān bunlara hem
Ben nidem kıatı buñaldum şusız uş
Didi daḥī cānı teslim itdi ĥoş

Ḥurre ġazi çekdi atın pāyidār
Çağırub dir ey ĥavāric nā-bekār

Her ne kim var pehlivānlar yanıma
Key bahādır gönderüñ meydānıma

690 Ḥāriciden pehlivānlar geldiler
Cümlesi meydānda hep²³¹ cān virdiler

Ol çeriden kırdı hem altmışın
Gördiler kırar ĥavāric leşkerin

²²⁹ Beyit: - AK.

²³⁰ ibn-i 'amm: ibn-i ġam HM.

²³¹ hep: her HM; heb AE.

Yüridiler cümle Hurr'ıñ üstine
Atdılar²³² ok anı vurmağ²³³ kaçdına

Çün şehid olmağa irdi emr-i haq
Ağzına tokındı hem-ân-dem bir ok²³⁴

İricek ok zağmı Hurr'ıñ ağzına
Döndi Seyyid katına geldi yine

695 Didi çok Hurr yaralandı hem tenüm
Çok bugün benüm katı ağıdı kanum²³⁵

Şuşadum hiç gönlümün fermānı yok
Nideyim ben derdümün dermānı yok

Bu kelāmı söyler iken ol sa'īd
Karşusunda Seyyid'ün oldı şehid

[20b] Ger baña kudret vire ol bī-niyāz
İrteki meclisde açam dürlü²³⁶ rāz

Ger dilersen bulasın ālī maqām
La'net eyle ol Yezid'e şubh u şām

MECLİS-İ RĀBİ'

700 Mustafā'ya hoş şalavāt virelüm
Başlayub Maqtel-i Hüseyin'e girelüm²³⁷

²³² atdılar: ütdiler HM.

²³³ vurmağ: urmağ HM, AE.

²³⁴ Ağzının içinde tokındı bir ok. HM, AE."

²³⁵ Ben bugün çok katı ağıdı kanum. HM, AE.

²³⁶ dürlü: gizlü HM, AE.

²³⁷ Mısra da vezin hatası var.

İşit imdi ol hidāyet bülbülü
Ol sa‘ ādet bağınuñ tāze güli

Nitekim geçdi cihānda derd ü ğam
Cümlesini bildüreyim işbu dem

Oğlı Miqdād²³⁸ ‘Ali’nüñ kulu Sa‘ īd
Yüridiler ikisi mānend-i ra‘ d

Seyyid’üñ kulları hem kardeşleri
Dökdiler kanlar kesüb çok başları

705 Her birisi çünki meşğul oldılar
Cümlesi birden şehādet kıldılar²³⁹

Ca‘ fer-i Şādık’uñ²⁴⁰ oğlu var-idi
Nevcivān idi iken dildār idi

Adı Kāsım pehlivān hem²⁴¹ şīr-i dil
Rüstem-i Zāl ögindedür hem hacīl²⁴²

Destūr için bā-hezārān ‘izz²⁴³ü nāz
Geldi Seyyid katına ol şāhbāz

Didi vir baña icāzet kıl kerem
Tā ki varam yolına cān baş²⁴⁴ virem

²³⁸ Miqdād: Miqdād’un HM, AE.

²³⁹ kıldılar: buldılar HM, AE.

²⁴⁰ Ca‘ fer-i Şādık’uñ: Ca‘ fer-i Şādık HM, AE.

²⁴¹ hem: key HM, AE.

²⁴² öñindedür hem hacīl: ola öñünde hacīl HM, AE.

²⁴³ ‘izz: e‘ izz AE.

²⁴⁴ cān baş: baş cān HM, AE.

710 Seyyid eydür oldı destür yürı var
Hem mu'ın olsun saña perverdigār

Ol Hudā'dan dilerem her şubḥ u şām
Kim seni kılsun Hudā-yı²⁴⁵ müstedām

Girdi meydān içine mişl-i peleng
Hāricīyle eyledi merdāne ceng

Bī-nihāye kesdi baş aķıtdı kār
Nāgihān irdi қаза'ı āsumān

[21a] Kudret ile öñ²⁴⁶ ayağı atınuñ
Bir delüğe geçdi ol sār at anuñ

715 Hāricīler üstine atdı kemend
Pehlivānı itdiler orada bend

Dest-i kudret şundı añā cām-ı mevt
Ol ki cāmdan içdi fı'l-hāl irdi mevt

Geldi nevbet Ca' fer oğlu Tālib'e
Kıldı devrān cümlesin bir kālība

Vardı meydān içine itdi şavaş
Hāricīden kesdi yetmiş iki baş

Dir Hüseyin'e bir içim şu vir baña
Ağlayub Seyyid didi bir dem añā

²⁴⁵ Hudā-yı: kamudan HM, AE.

²⁴⁶ öñ: ol HM.

720 Şuya yok bugün bizüm dermānımız
Bu havāric boynına hep anımız

Bize ki ulm itdi bunlar bī-‘aded
Ol Hudā’dan irişür anca meded

Tālib ol dem²⁴⁷ girü meydāna girer
Ceng idüb bir nie ādem atlı ider

Hāriciler uşub anı tıtdılar
ılıc ile pāre pāre itdiler

Göricek āsım Hasan olı anı
oymış Hüseyn yoluna baş u cānı

725 Yüriyüb geldi Hüseyn’üñ yanına
Tā ki destür ola bine atına

Didi kim yā ‘ammi baña destur vir
Gireyim işbu dem meydāna dir

Didi āña Seyyid ey cān pāresi²⁴⁸
Gitdi oñulmaz cigerüm yāresi²⁴⁹

Dest-gır olsun saña Hayy u adīm
Düşmenüñ ılsun Hudā mün‘adım

Gül gibi cismüñ ‘ālemde şolmasun
atıruñ hergiz perīřān olmasun

²⁴⁷ ol dem: oldur HM.

²⁴⁸ pāresi: yāresi AE.

²⁴⁹ yāresi: pāresi HM.

730 Yüri var imdi bu gün meydāna sen
Hāḡ oñara gelesin şaḡ vü esen

Sürdi Qāsım atını ḡamçı urur
Şi‘r oḡıdı ḡāricīye çağırur

Şİ‘R

[21b] Didi ol dem ey Ḥudā-yı zülcelāl
Key ḡarab itdi göñül şehrin melāl

Cümle şusız öldiriserler bizi
İş bu ḡavm-i ḡāricī ehl-i ḡalāl

On gün oldı virmediler bize şu
Ṭali‘ imüz bedr iken oldı hilāl

735 Çün Ḥüseyn’e ehline bil bağladı²⁵⁰
Cān u baş olsun yolında hep ḡelāl

Şi‘r oḡuyub didi ādem gönderüñ
Ya gidüñ bizden yüziñüz dönderüñ

Var idi bir ḡāricīlerden kişi
İsmi Erzaḡ ehl-i şirk ü bī-ḡadem

Erzaḡ’uñ dört oḡlı anda var-idi
Ulu oḡlı depdi atın yüridi

Geldi yaḡīn baḡdı Kasım’dur ṭuran
Destine aldı heman gürz-i gīrān²⁵¹

²⁵⁰ bağladı: bağladUḡ HM, AE.

740 Kāsım’a gürz-ile karşıdan atar
Gürzine Kāsım anuñ kalқан tutar

Oldı kalқан-ile ol hamle red
Erzaq’uñ oğlu o zālīm aşı-ı bed

Döndi ol dem atına key kağıdı
Şanasın kim berq-i hūtıf şağıdı

Kāsım’a kıldı havāle tiz irer
Bir süngüyı kim ucı darı direr

Şavdı²⁵² Kāsım gönderini daḡı hem
Hāricinüñ gönlini kapladı ğam

745 Hārici üstine Kāsım depdi at
Diñle niçe kıldı anı²⁵³ daḡı mat

Karşudan bir kılıcı çaldı aña
Kim görenler hālını kıldı taña

Küçük kardaşı geldi yirine
O da gitdi geldi nevbet birine

Geldi bir bir Erzaq’uñ oğulları
Cümlesünden kimse kalmadı diri

[22a] Göricek Erzaq bu hāli kıldı āh
Yaqasın yırtdı²⁵⁴ hemān urur siyāh

²⁵¹ gırān: kıran HM, AE.

²⁵² şavdı: sürdi HM, AE.

²⁵³ anı: - HM, AE.

750 Ata amı urdı meydāna varur
 Ādem ister aırur na' ra urur

Dir ani meydānda ava eyleyen
 Barın olanlarımı ya²⁵⁵ eyleyen

Yanıma gelsün anı kim²⁵⁶ isterem
 Bildürüb kendümi erlik gösterem

āsım ol sā' at giri dönmi-idi
 Neylesün usız yürek yanmış-idi

Geldi atına Hüseyn'ü aladı
 Didi ıssılık cigerüm aladı

755 Cānıma ıldı usuzlık atı kār
 Balık oldu azum içinde ğubār

Arzumānum bir içim u dir²⁵⁷ benüm
 öyle bezer ki hemān ıdı cānum

İidicek Seyyid anı yüzi māh
 Nidelüm dir çün budur hūkm-i ilāh

Bu imi emr-i Hūdā n'itmek²⁵⁸ gerek
 Çāresi oldur ki abr itmek gerek

Her iü abr eylemek bünyādıdur
 abr iden ulına Allāh hādıdur

²⁵⁴ yırttı: örttdi HM, AE.

²⁵⁵ ya: ba AK. Barını ya eylemek, sava deyimidir.

²⁵⁶ anı kim: kim anı AE.

²⁵⁷ u dir: udur HM, AE.

²⁵⁸ n'itmek: inanmak HM.

- 760 Şabr ile eflākde bedr oldı hilāl²⁵⁹
 Şabr ile şāzılığa²⁶⁰ döndi melāl
- Şabr ile bulub Eyyub²⁶¹ derde devā
 Şabr ile olub²⁶² kamu hācetler revā
- Biz dahī hāḡ emrine şabr idelüm
 Çün bozar tedbiri taḡdīr nidelüm
- Atına Ḳasım yine oldı süvār
 Vardı meydan içine ol şāhsüvār
- Baḡdı Erzaḡ Ḳasım'ı gördi gelür
 Gönderin aldı ele ḡamle ḡılur
- 765 Şavdı Ḳāsım gönderin ḡalkān-ile
 Toldı gözi ḡāricīnūñ ḡan ile
- Şandı kim Erzaḡ ḡılıḡ ḡalkān tuta
 İrdi Ḳāsım ḡaldı ḡılıḡ ol ite²⁶³
- [22b] İki biḡdi ortadan ḡalkānını
 Tamuya gönderdi Erzaḡ cānını
- Döndi Ḳāsım ol ḡeriye at şalar
 Ḥāricīnūñ leşkerin iki biḡer

²⁵⁹ hilāl: helāk HM.

²⁶⁰ şāzılığa: şādılığa AE.

²⁶¹ bulub Eyyub: Eyyub bulub HM, AE.

²⁶² olub: olur HM, AE.

²⁶³ ite: ata HM.

Ḳāsım üzre cümlesi hamle kılr
Ortaya aldılar anı kim bilür

770 Yıkdı Ḳāsım yüz otuz ikisini
Otüz üç yirden pārelendi²⁶⁴ teni

Gitdi ‘aqlı düşdi yire bir zemān
Vāşıl oldu ruḥı ḥaḳḳa ol zemān

Kesdiler başını aldılar ele
Düşdi ol dem yiryüzine zelzele

Çalḳanub cümle cihān başdan başa
Tağ tağa toḳındı şankim taş taş

Ḳarañū oldı cihan tā ser-te-ser
Lākin ol zālamlere kıldı eşer

775 Çaldılar ṭabl-ı beşāretler hemān
Ḥāriciler oldılar hem şādumān

Ḳāsım’uñ var-idi bir ḳardaşı pes
Adı ‘ Abdullāh özi ‘ anber nefes

Küçük ḳardaşı baḳdı Ḳāsım ḥāline
Kim ne kıldılar Resūl’uñ āline

Āh idüben düşdi atından yire
Ṭaḳati ḳalmadı kim ‘aqlın dire

²⁶⁴ pārelendi: yaralandı HM, AE.

Geldi ‘ aklı başına tırdı o rû
Çekdiler atın o dem bindi girü

780 Sürdi atın kıldı āh u zārīn
Vardı meydān içine ol nāzenīn

Na‘ ra urdı ol erenler serveri
Çağırub didi ki ey zālīm çeri

Dīniñüz dünyā içün hep virdiñüz
Bunca evlād-ı Resūl’i kırdiñüz

Tañrı’nuñ emrine virdük biz rızā
Tamu da size olısdur cezā

Mekr-i şeytandır bugün her biriñüz
Kendüye döndermiş ol her biriñüz

785 [23a] ‘ Amr-ı müfsid dir varun meydānına
Kim bu oğlan şuşamışdur kıanına

Ġafil olmañ kiçi²⁶⁵ görmeñ özini
Diñlediñüz mi ne söyler sözini

Çekdi ‘ Abdullāh kılcın yüridi
Rüstem-i Zāl görse taḥsīn dir-idi

Kılc-ile kıanķısın²⁶⁶ kim ol çalar
Atı ile kendüyi iki böler

²⁶⁵ kiçi: küçi HM, AE.

²⁶⁶ kıanķısın: kıanğısın AE.

İşbu resm-ile idüb ceng şehsuvār
Biñ eri bir demde kıldı tār u mār

790 Hāricinüñ leşkerinden bir denī
Yūsuf Haccāc dirler anuñ adını

‘ Amr-ı naḥs eydür aña sözüm işit
Sen bugün ‘ ālem içinde bir iş it

Al silāḥuñ cümle var bin atına
Key bahādırılık yaraşur zatına

Oğlanuñ virdi saña meydānını
Var başını kes aqıt tiz qanını

İrdi bu söz çünki Yūsuf sem‘ ine
Oldı pervāne ḍalālet şem‘ ine

795 Bindi atına silāḥın aldı hep
Vardı meydāna idüb kibr u ḡaḏab

Gürzi kılc gönderin oq her birin
Ḥamle kıldı şavdı server her birin

Geldi ‘ Abdullāh’a nevbet didi tūr
Tā ki gösterem saña erlik nedür

Urdı anı gürz-ile atdan yıkar
Hāricinüñ cismi cānından²⁶⁷ çıkar

²⁶⁷ cismi cānından: cānı cisminden AE.

Oğlı Tārık şanasın ef' a hımār
Gördi kim olmış atası ħor u zār

800 Hep silāhın geydi bindi atına
Vardı ol dem pehlivānuñ ħatına

Muştafā āline fenā sözleri
Söyleyüb ħan-ile tıldı gözleri

Didi ' Abdullāh Ħasan oğlı aña
Seni şimdi gönderem pes ataña

[23b] Şöyle çaldı bir kılc ol dīn eri
Çıkdı ħāricīnūñ ol dem cigeri

Meclisūñ dördincisi tūl u derāz
Şerĥ idüb kıldum beyān anı biraz

MECLİS-İ ĦĀMİS

805 Ger baña ħudret vire ol ferd-i Ħaĥ
Söyleyem beşinciden birkaç varak

Söz yüzinden yine perde açalum
Meclise dürr ü cevāhir şaçalum

İşit imdi bir ħaber ehl-i dil
Kerbelā aĥvālını hep añla bil

Çünki Tārık düşdi ' Abdullāh döner
Geldi Seyyid ħatına atdan iner

Didi ey ‘ammī meded āh baña şu
Key buñaldum ben şusız ey nīkhū

810 Bir içim şu olsa idi ben bugün
Hep kılurdum bu çeri ’i ser-nigün

Seyyid eydür aña ey cān u ciger
Saña virürdüm şu olaydı eger²⁶⁸

İşidicek bu sözi ol nām-dār
Şi‘r okuyub ağladı çok zār u zār²⁶⁹

Şİ‘R

Yā İlāhi dir ‘aceb n’oldı bu hāl
Key şusızlık eyledi kaddümi dāl

Kerbelā’da zulm-i bī-ḥad eyleyüb
Bize şu virmez ḥavāric kavm-i dāl

815 İşbu zulmi hergiz kimse görmedi
Kā’ināta devr idenden māh u sāl

Ḥāriciler kırdı hep nā-ḥaḳ yire
Muştafā’nuñ āline eylediler mekr-ile al²⁷⁰

Varımız virdük Ḥüseyn’üñ yolına
Cān fidā olsun degül bu milk ü māl

²⁶⁸ eger: meger AE.

²⁶⁹ zār u zār: zār zār AE.

²⁷⁰ Mısra da vezin hatası var.

Şi‘r okıdı hamle kıldı leşkere
Didiler taḥsīn kamu ol servere

[24a] Kimini gürz-ile urdı kimini
Ḥāricīden kırdı ḥayli ādemi

820 Oḡ ile bir ḥāricī urdı atın
Yıkdılar ānide bulub fırsatın

Ol daḥī içdi ecel peymānesin
Dökdi cān kuşı ‘ömür peymānesin

‘Avn idi Ḥüseyin’ün bir ıardaşı²⁷¹
Gözlerinden ağıdub kanlu yaşı

Na‘ra urub çekdi kılıc depdi at
Gitdi ol dem ḥāricīlerden ḥayāt

Vardı meydāna şavaş itdi hemīn
Ḥāricīnün kırdı ḥayli ādemin

825 Ğayri hiç meydāna ādem girmedi
Varan oldu kimse karşı tırmadı

‘Amr-ı naḥs eydür zehī bunca çeri
Kim zebūn itdi bu oğlan bunları

Ḥāricīnün yüridi hep cümlesi
Şiddet-ile her birinün ḥamlesi

²⁷¹ ıardaşı: ıarındaşı HM, AE.

‘Avn-ı şah-bāz karşı vardı bunlara
Atı hem kendi boyandı kanlara

Eyledi ol leşkeri zîr ü zeber
Târ u mâr itdi şanasın şîr-i ner²⁷²

830 Çok yaralanmış-idi ‘Avn’uñ teni
Kıldılar gâyet zebûn hem atını

Duymadı hem anuñ atı düşer
Hâricîler ‘Avn’uñ üstine üşer²⁷³

Kesdiler başın akıdub kanını
Hâk yolında teslim itdi cânını

Seyyid’uñ bir qardaşı kalmış-’idi
Zîra gâyrısı şehid olmuş-’idi

Ol civānuñ adı hem ‘Abbās idi
Hem bahâdırlek içinde hâş idi

835 Seyyid eydür aña var bin atına
Söyle gelsün hâricîler katına

Bir içim şu istegil hâk yolına
Kim odur ihsan ider her kulına

[24b] Sürdi ‘Abbās atın meydana irer
Ol havâric leşkerine çağırur

²⁷² şîr i ner: şîr ü ner HM, AE.

²⁷³ üşer: düşer HM, AE.

Şu virün dir Muştafâ'nuñ âline
Anlara zulm idenün vay hâline

Qaldı oğlancuqları göz yaş-ile
Her birinün tıldı bağı yaş-ile

840 On gün oldı zâri kıldı her zemân
Bir içim şuya iderler arzumân

Anlara şu gönderün kim içeler
Virdi cânı hasret-ile niceler

Meşki tıldırdı diler şudan²⁷⁴ içe
Diñlene cânı şusızlığı geçe

Yine eydür ki Hüseyn içmedi şu
Niçe içem ben revâ ola mı bu

İçmedi şudan heman döndi girü
Meşk omuzında yürüdi ilerü

845 Ol çerinün cümlesi at depdiler
Üstine 'Abbās'uñ oqlar atdılar

Urdılar 'Abbās'ı ol dem nāgihān
Eñsesinden geçdi oq gitdi revān²⁷⁵

Gerçi 'Abbās'a zaḥmı²⁷⁶ irdi oquñ
Hep şıdı ol leşkeri virmek haqquñ

²⁷⁴ diler şudan: şudan diler HM, AE.

²⁷⁵ revān: hemān HM, AE.

²⁷⁶ zaḥmı: zaḥmı AE.

‘ Amr-ı naḥs’a birisi feryād ider
Didi ‘ Abbās geldi şu aldı gider

Ol necis dir ṭurmañuz dermān idüñ
Şuyı ‘ Abbās’uñ elinden tiz aluñ

850 On iki biñ er araya aldılar
Cümlesi ‘ Abbās’a ḥamle kıldılar

Yüz otuzın yıkdı ol dem pehlivān
Zaḥmı²⁷⁷ ḳatı hem aḳıdur bunca ḳān

Ḥāriciler anı atdan yıkdılar
Kesdiler başını şuyı dökdiler

Meşki daḥī pāre pāre kıldılar
Şād²⁷⁸ olub ṭabl u beşāret kıldılar

Kendüsiyle oḒlı ḳaldı Seyyid’üñ
‘ Amr-ı naḥs eydür varub iḳdām idüñ²⁷⁹

855 [25a] Anı gördi çün Ḥüseyn-i nīk-nām
Yüridi ḳavm-i ḥavāric ḥāş u ‘ āmm

Yaluñuz ol leşkere ḳarşu ṭurur
At eyerleñ²⁸⁰ deyu ol dem buyurur

Büyük oḒlı Seyyid’üñ mehpāresi
Ay yüzine ḳul güneş āvāresi

²⁷⁷ zaḥmı: zaḥmı AE.

²⁷⁸ Şād: şāz AE.

²⁷⁹ idüñ: eyledüñ HM.

²⁸⁰ eyerleñ: egerleñ HM, AE.

Adına dir[ler]²⁸¹   Ali ol server n
  ağıdurdı le ker n on bi  er n

Erlik i re Cem id' n t cın  apar
 Kahram nı   til n  adrın deler

860  a lara g rzi irerse  a ıdur
 R stem-i Z l idi  ankim ba ıdur

S zi  eker g le be zer y zleri
 On sekiz ya ında idi sinleri

Geldi fi'l-h l atasının  atına
 T  gire h ric n n meyd nına

Didi vir ba a ic zet gireyim²⁸²
 C n u ba  yolunda  urb n ideyim

Didi Seyyid sa a dest r virmezem
  or aram ayru  cem lin g rmezem

865 Bu ola mı kim  atumdan gidesin
 Varuben meyd nda  ava  idesin

Ey ben m serv-i b lend m²⁸³ ey   Ali
 G zlerim n nuri    mr m h  ılı

H b²⁸⁴ cem l n g rmez isem bir nefes
 Bu cih n c n murgına olur  afes

²⁸¹ dir: dirler HM, AE.

²⁸² gireyim: gideyim HM, AE.

²⁸³ serv-i b lend m: serv   b lend m HM, AE.

²⁸⁴ h b:   n HM.

Hāriciler işidicek bu sözi
Niçesinüñ yaşı-ile tıldı gözi²⁸⁵

Söyleyüb ‘ Amr’a didiler ey kişi
Key yaramaz eyledüñ sen bu işi

870 Bir ‘ aceb sevdāya gönül virdiñüz
Bī-günah yirlerde kıana girdiñüz

Kırdıñuz hep Muştafā’nuñ ālini
Añmadıñuz āhiret aḥvālını

Her ne deñlü var ölümüz dirimüz
Oldı hep nār-ı cehennem yerimüz

[25b] Çünkü ‘ Abbās işbu resme söyledi
Diñle imdi ḥāriciler neyledi

Korku düşdi ‘ Amr’uñ murdar cānına
Şit’le Şimr’i getürdiler yanına

875 Didi kim bir çāre eyleñ bunlara
Yoḥsa döner ba‘ zı leşker anlara

Kani sizüñ işbu yolda ‘ ahdinüz
Komañ imdi şimdi cidd ü cehdinüz

Başladı anlara bir ḥāl eyleye
Ḥalkı iblis gibi idlāl eyleye

²⁸⁵ gözi: gözleri HM, AE.

Didiler ‘Abbās’a bil fikri cevāb
Saña bizden işbudur toğrı cevāb

Şu deyu hiç²⁸⁶ söylemeñ ayruğ bize
Şanmañuz ki²⁸⁷ virevüz şudan size

880 Cümle ‘ālem şu olursa bilesiz
Virmeyevüz şöyle şusız kalasız

Didi Hüseyñ’e bunda gelsün söylesün²⁸⁸
Hem Yezīd’e ‘ahd ü peymān²⁸⁹ eylesün

Fāriğ olub hep kāmudan vazgeçe
Biz dağī şu virevüz vara içe

Rāzı olmazsa bu kavle biliñüz
Virmeyüz şu²⁹⁰ cümle şusız öliñüz

Hāriciler kırbalar getürdiler
Ol Hüseyñ’ün karşusunda içdiler

885 Oğlı hep kıızı Hüseyñ’ün şu diler
Zāri zāri ağlayub hep iñiler

Seyyid’e ‘Abbās gelüb destūr diler
Ağladı çok²⁹¹ gözleri yaşın siler

Didi baña ‘ālī himmet eylegil
Şuya gitmek isterem²⁹² ben şöyle bil

²⁸⁶ hiç: - HM, AE.

²⁸⁷ ki: - HM, AE.

²⁸⁸ Mısrada vezin hatası var.

²⁸⁹ peymān: la‘net HM

²⁹⁰ virmeyüz: virmeyüz şu HM, AE

²⁹¹ Ağladı çok: Ağladı hep çok AK.

Destine meşk aldı berter yürüdi
Şuyı bekler yidi biñ er var idi

Kılıc-ile yetmiş ikisin biçer
Tağıdub ol leşkeri öte geçer

890 Rāzı olmaz oğlu anda varmağa
Kendü ister yolına cān virmege

[26a] Seyyid'ün oğlu eydür anlara nūr²⁹³
Haqqı-çünkü ceddümün alınıdadur

Gireyim meydāna vir baña rızā
Bu imiş emir ezelden çün Hudā

Anası²⁹⁴ bildi ' Ali gitmek diler
Karşu geldi ağlayub saçın yolar²⁹⁵

Eydür ey oğlancuğum sen gitmegil
Kıl kerem bugün bizi²⁹⁶ ağlatmagıl

895 Ger ırak olsan yanumdan bir qadem
Yanaram hasret odına ben n'idem

N'ola ben bu günlere irmeyeydüm
Ayrılığın acısın görmeyeydüm

Ey ciger-güşem n'ola Allāh benüm
Senden ayrılmadan alaydı cānum

²⁹² isterem: isterün HM, AE.

²⁹³ nūr: ol nūr HM, AE.

²⁹⁴ anası: atası HM, AE.

²⁹⁵ yolar: diler HM, AE.

²⁹⁶ bizi: - HM, AE.

Hātunına didi Seyyid söyleme
Çek ‘Ali’den sen elüñ men‘ eyleme

Böyle taqđır eylemiş çünkim Hudā
Vir beher-hāl emrine anuñ rızā

900 Kıoñ bugün siz anı meydāna gire
Dest-i kudret her ne yazdıysa göre

İşbu yir la‘ net yeridür ey hümām
La‘ net eyleyüñ Yezid’e vesselām

ALTINCI MECLİS

Diñle imdi bir haber key sūz-i nāk
Kim işidürse yaqasın ide çāk

İtdi Seyyid oğlına çün elvedā‘
Dir ciger-güşem bize geldi şudā‘

Ağlaşub çok birbirini kuçdılar
Şol kadar kim kendülerden geçdiler²⁹⁷

905 Oğlına Seyyid silāhın tonadur
Didi bu saña şehādet tonıdur

Geydürüb cevşen cebe kılıc taşar
Gözlerinden yaş yirine kan akar

[26b] Hep temām itdi atına bindürür
Tañrı’ya ısmarladum dir gönderür

²⁹⁷ geçdiler: gitdiler HM.

Çağırub meydāna dir ki geliñüz
Ben Hüseyn oğlu ‘Ali’yüm biliñüz

Hāricilerden yaña döndi yüzi
Şi‘r oqıdı kanlu yaş dökdi gözi

910 Didi ol dem ey kerim ü kirdikār
Cānıma kıldı şusızlık qatı kār

Cümle evlād-ı Resūli zulm ile
Kırdı bu qavm-i havāric ehl ile²⁹⁸

İttibā‘ idüb Yezīd’e kāfire
Rāh-ı haqda olmadılar ol bize²⁹⁹

On gün oldı şu içün zāri kıılır
Her dem aqar gözimüzden³⁰⁰ eşk-i bār³⁰¹

İşbu yolda cān u baş kıldık nişār³⁰²
Māl ü milk hep cümle oldı tār u mār

915 Ol çeride var idi bir ehl-i şer
Adı Tārık çok bilür lu‘b u hüner

‘Amr-ı naḥs eydür aña meydāna gir
Ġāfil olma key şaḳın meydāna³⁰³ gir

Muşıl’uñ etrafını virdüm saña
Vireyim olsan muḳābil sen aña

²⁹⁸ ehl ile: ehl-i dāl HM, AE.

²⁹⁹ ol bize: bize yār HM, AE.

³⁰⁰ gözimüzden: gözimüz AK.

³⁰¹ eşk-i bār: eşk-i yār AE.

³⁰² nişār: fidā HM; fidā AE.

³⁰³ meydāna: merdāne HM, AE.

Bu sözi Tārık işitdi oldı şād
Yüridi meydān içine sürdi at

Çekdi kılıc pehlivāna kıldı darb
Hāricilerden çalınub ceng ü harb

920 Server ol dem kalkan aldı eline
İrmedi ašlā zarar bir kılına³⁰⁴

Gördi ki kılıc ile³⁰⁵ olmaz çāre
Gönderini aldı ol yüzi käre

Niresini tutsa muhkem irişür
Hamle kıldı çalışub çok dürişür

Hāriciye Tañrı fırsat virmedi
Servere ašlā mazarrat irmedi

Pehlivānuñ cümle bitdi nevbeti
Hāricinüñ üstine sürdi atı

925 [27a] Tiz elin şalub yapışdı kuşağa
Yıkdı ol müfsīdi atdan aşğa

Hāricinüñ başını şir-i Hudā
Çekdi ol dem eyledi tenden cüda

Oğlı var-idi meger ehl-i fesād
Talha dimişlerdi ol merdūda³⁰⁶ ād

³⁰⁴ kılına: kılma HM.

³⁰⁵ gördi ki kılıc ile: gördi kim kılıcdan HM, AE.

³⁰⁶ merdūda: murdāra HM, AE.

Yüridi meydāna bağırı hūn olub
Ağlamağdan gözyaşı Ceyhūn olub

Çekdi kılıc pehlivānı çalmağa
Atasınıñ intikāmın almağa

930 Tıtdı seyyidzāde qarşudan teber³⁰⁷
Zira kalkan tutmasa çokdan kopar

Hārici kıldı cemi‘i hamlesin
Şavdı server dārbınıñ hep cümlesin

Pehlivān hāriciye vardı yakın
Didi aña gāfil olma key şaķın

Öyle çaldı qarşudan ol merd-i haķ
Hārici oldı hem-ān-dem iki şaķ

Gördiler yakın varan kırtulmadı
Yok mı ādem gönderüñ gelsün beri

935 Kırkār iseñüz gelüñ hep varıñuz
Kani sizüñ nāmusiñuz ‘ārıñuz

Hāriciler bu sözi gūş eyledi
Ol ‘azīm leşker hemān cūş eyledi

Nevfel oğlu daķı bile on biñ er
Yüridiler terk idüb cān-ile ser

³⁰⁷ teber: beter HM.

Pehlivān girdi çerinüñ içine
Şaldı kılıc öñine hem kıçına

Ra‘d mişāli leşkeri iki yarar
Hāriciden yüz otuzını kırar

940 Heybetinden tār u mār oldu çeri
Döndi Seyyid katına geldi giri

Şuşadum dilüm tamağum yapışub
Ol harāretten katı bağrum pişüb

Qaldı cünbüşden kamu a‘zā vücūd
Ser-te-ser yandum bugün mānendi ‘ūd

[27b] Oğlını kuçub Hüseyn öper³⁰⁸ gözin
Ağladı çok yüzine urdı yüzün

Ağzına toz-ile toprakdan giden
Balçık olub kurımışdı ıssıdan

945 Barmağ-ile ağzınıñ içinde ol
Baçlığı eridür Evlād-ı Resül

İssilik cānına key kār eyledi
Döndi yine cengi tekrār eyledi

Ġāfilin ceng ider iken pehlivān
Hāricilerden birisi nāgihān

³⁰⁸ öper: ider HM, AE.

Arkadan geldi Yezîd yüzi kıare
Serverüñ sağ kolinı kıldı yare

Atı başın çekdi leşkerden çıkar
Geldi Seyyid kıatına yaşlar döker

950 Ođlınuñ başını Seyyid dizine
Ağlayuben urdı³⁰⁹ yüzün yüzine

‘Aklı geldi başına açdı gözün
Gördi yaşlanmış babasınun dizin

Dizi üstinde Hüseyn’ün virdi cân
Kendi Seyyid yaluñuz kıaldı hemân

İş bu yir la‘net yeridür ey hümâm
Tañrı haqqı la‘net idün şubh u şâm

Küçük oğlı anasına söyledi
Ağlayub şu deyu efgân eyledi

955 Şordı Seyyid zâri kılan kimdürür
Didiler bil ođluñ İbrâhim’dürür

Virdiler anı eline getirüb
Yüridi meydân içinde oturub³¹⁰

Çağırub dir Tañrı’yı hâzır görüñ
İşbu ma‘şûme bir içim şu virün

³⁰⁹ ağlayuben urdı: aluben urdı HM; aluben aldı AE.

³¹⁰ oturub: getirüb HM, AE.

Bunca günlerdür ki hiç şu içmedi
Ağlamakdan bir nefes göz açmadı³¹¹

Adı hınzır hāricī karşı varur
Oğlını ok ile ağzına urur

960 [28a] Anasına aldı geldi oğlını
Virdi oğlan teslim itdi cānını

Zülfikār taķındı Seyyid biline
Hamza kalķanın geķürdi kolına

Kızları kardeşleri hem hātunı
Yalvarub ağlar Hüseyn'e her biri

Didiler ki ey bizüm şultānımız
Yolına olsun fidā hep cānımız

Şolmasun 'ālemde hüsnuñ³¹² gülşeni
Ber-ķarār itsün Hudā dā'im seni

965 Bizi bunda yaluñuz ķomañ ġarīb
Ceng içün meydāna gitmeyüñ varub

Kimse yokdur bizüm ile āşinā
Gelmesün hiç kimsenüñ bu başına

Ķorķaruz daķī beter iş olına
Gün gibi cismüñ cihānda tolına

³¹¹ açmadı: geķmedi AE.

³¹² hüsnuñ: Hüseyn'in AE.

Hāriciler cümlemüz alub gider³¹³
Cānımuza dürlü miḥnetler ider³¹⁴

Gözimüzden kanlu yaşlar saçıla
Sīneler çāk ola başlar açıla

970 Çünkü oldı bize key katı firāk
Gitmeñüz bari katı bizden ırāk

Seyyid eydür ol Kerim-i lem-yezel
Böyle taḳdīr eylemiş rüz-ı ezel

‘Adetullah şöyledür kim her vişāl
Lā cerem āḫir bulısar infişāl

Bu işüñ şabr eylemekdür çāresi
Şimdi ḳat‘ olur nizā‘ un arası

Emr-i ḥaḳḳa cümle idüñ inḳıyād
Tā ki Allāh itmeye ecri³¹⁵ kesād

975 Didiler bunda kime ḳorsın bizi
Tañrı’ya ışmarladum ben dir sizi

Ḳaydıñuz Allāh göre bunda ṭuruñ
Olacak āḫir olur iş taḳdīrüñ

Himmetiñüz bile olsun ey hümām
Didi daḫī atını sürdi İmām

³¹³ gider: gide HM, AE.

³¹⁴ ider: ide HM, AE.

³¹⁵ ecri: āḫiri HM

[28b] Na‘ ra urdđ döndi cevlan³¹⁶ eyledi
 Ŗi‘ ri i‘re vaşf-ı ħālin söyledi

Ŗİ‘ R-İ İMĀM HÜSEYİN

Yüzini dergāha tutub kıldı āh
 Didi şıgındum saña ey pādiřāh

980 Bunca eyyāmdur ki ħi‘ şu virmedi
 Bize bu ħavm-i ħavāric rū siyāh

İşbu ħayfı kimse aşla görmedi
 ‘ Āleme devr ideli ħurřid ü māh

Oldı evlād-ı Resūl ħor u ħākīr
 Gitdi māl ü milk cümle ‘ izz ü cāh³¹⁷

Zāri giryān eylediler şu deyu
 ‘ Ömrümüz bunda bugün oldı tebāh

Didi ‘ Amr-ı naşs’a ey bī-vefā
 Key ‘ acep kılduñ bize cevr ü cefā

985 Nāme yazub oķıduñ andan beni
 Böyle mi idi³¹⁸ didüñ ħavlüñ ħani

‘ İzz-i dünyāya bugün mağrursın
 Raĥmet-i raĥmāna yarın durasın³¹⁹

³¹⁶ cevlan: cevelān AK.

³¹⁷ ‘ izz ü cāh: ‘ izz ü māh HM.

³¹⁸ idi: idüñ HM, AE.

³¹⁹ durasın: dursın HM

Bu işi kendine lāyık kılmaduñ
Daḡī hiç kār u ziyānun bilmedüñ

İtmedüñ şabr u ḡanā‘ at varına
Şoñra yanarsın³²⁰ nedāmet nārına

Yüridi ol dem Hüseyn-i şah-bāz
Hāriciden yaña şultān-ı Hicāz

990 Hışm-ile aldı eline zūlfikār
Leşkeri kıldı hem-ān-dem tār u mār

Kimi gürzi kimi gönder kimi oḡ
Ol çeriden kırdı ādem ḡatı çok

Zūlfikār ile kimin iki bölér
Şöyle kim at ḡamçıyı ḡande belér

At vü ādem cümle ḡarḡ oldu ḡana
Yüzini döndürdi kim leşker şına

Seyyid ol dem gine geldi çadıra
Diñlenüb tā kim biraz ‘aḡlın dire

995 [29a] Yidi yirde yaralanmışdı teni
Her birinde ḡatı çok aḡmış ḡanı

Yaralarını anuñ baḡladılar
Yaş yirine anda ḡan aḡladılar

³²⁰ yanarsın: yanasın HM

Adı Zeyne'l' Ābidīn bir oğlanı³²¹
Var idi Seyyid didi şaklañ anı

Dañi ancağ yidi yaşında idi
Hem sa' ģdet tācı başında idi

Seyyid eydür aña taşra çıkmasun
Neslimüz bu dünyādan kesilmesün

1000 Oğlı kıızıyla helālleşdi o dem
Didi şāyed dünyādan şimdi gidem

Gözlerini öpdı bağrına başub
Bindi ata kendüden ümīd kesüb

Depdi at meydana vardı yüzi māh
Oğlı kıızı ağlaşub dir āh u āh³²²

İtmeg-içün Seyyid'e mekr ile āl
Meşveret kıldı havāric bed fi' āl

Didiler bu leşkeri bölmek³²³ gerek
Hem³²⁴ Hüseyn'i ortaya almak gerek

1005 Hem çerinüñ cümlesin dört böldiler
Her birisi bir yañadan geldiler

Kendi Seyyid yaluñuz yok bir işi³²⁵
Ol sa' ģdet devletinüñ güneşi

³²¹ oğlını: oğlı HM

³²² āh u āh: āh āh HM, AE.

³²³ bölmek: bulmak HM

³²⁴ hem: kim HM, AE.

³²⁵ işi: eşi HM, AE.

Bildi kim mümkün degül bulmağ necāt
Hāriciler arasına şaldı at

Şağ elinde zūlfikār şolda teber
Rüstem-i zāl görse öginde³²⁶ şapar

Leşkeri bölđi alaylar tağıdur
İllā kim anlar imānsız bağıdur

1010 Gel gör imdi bağ nasıl olur şavaş
Şiddet-ile oldı şanmañuz yavaş

Đarb-ı tığden çok havāric virdi cān
Kānde çukur yir var-ise tıoldı kan

Ādemüñ tozdan görünmezdi yüzi
Gök dumān oldı bu dünyānuñ yüzi

[29b] Hāriciden öldürür hayli ricāl
Seyyid'üñ cisminde kalmadı mecāl

Yoğ-idi ceng itmege bir³²⁷ çāresi
Uğraşurđı dağī ol cān pāresi

1015 İssiden şusız yarılmışdı³²⁸ lebi
Gül gibi şolmış mübarek ğabğabı³²⁹

Kān-ile olmış libāsı cümle al
Kaddi zıbası бүkilmiş şanki dal

³²⁶ öginde: ögünden HM, AE.

³²⁷ bir: hiçbir HM, AE.

³²⁸ yarılmışdı: yarmışdı AK; yazılmışdı HM.

³²⁹ ğabğabı: 'ayna' bı AE.

Gevdesi görünmez oldu yaradan
Diledi çıka girü ol aradan

Hâricîler³³⁰ her taraftan çökdiler
Seyyid'i ol dem atından yıkdılar

Bindügi at Seyyid'i terk itmedi
Turdı üstinde Hüseyn'ün gitmedi

1020 Gördiler yakîn iletmez kimseyi
Didiler at ölice ululayu³³¹

Her yañadan pes aña oğ atdılar
Şöyle kim oğdan görünmez itdiler

Geldi at İmām Hüseyn'ün yanına
Ağlayub sürdi yüzini yüzine

Şıçrayub ol aradan çıkdı hemîn
Cümle hâricîler oldılar emîn

Seyyid'ün çadırına irişdi at
Kaldı hâric³³² içre şâh-ı kâ'inât

1025 Göricek anı Hüseyn'ün tãyesi
Bildi düşdi ol sa'adet sãyesi

Çadır içinde olanlar kıldı yās
Geydi ol dem cümlesi esved libās

³³⁰ hâricîler: hâricilerden AK.

³³¹ ululayu: olur eyi HM, AE.

³³² hâric: meydân HM, AE.

Zār u efgān eyleyüb baş açdılar
Gözlerinden kanlu yaşlar saçdılar

Ḥāricīler geldi hep bir araya
Her biri diler Yezīd'e yaraya

Ortalarında yatur Seyyid düşüb
Kıldılar tīz meşveret cümle uşub

1030 Kimi dir bunı alub gitmek gerek
Kimi eydür bunda katl itmek gerek

[30a] Şimr-i zālīm aldı ḥaṇçer destine
‘Azīm idüb vardı Ḥüseyn’ün üstine

Şāh-ı merdān dir³³³ ki gel sözüm işit
Ġāfil olmağıl sözüm diñle işit

Bir içim şu vir sen ağzuma benüm
Kim ḥelāl ide idüm saña ḳanum

Şāhid olsun saña ol Rabb’ül ‘ibād
Āḥiretde ḳılmayam ben seni yād

1035 Rūz-ı maḥşerde şikāyet itmeyem
İş bu ḥālinden ḥikāyet itmeyem

Şimir eydür aña ey kân-ı kerem
Ummağıl ki saña daḥī³³⁴ şu virem

³³³ Şāh-ı merdān dir: Şāh-ı merdāndur HM.

³³⁴ daḥī: bugün HM, AE.

Ger ū olsa aę u aő cümle turāb
Virmez idüm saña ben bir atre āb

Pes Hüseyn ol dem ayağın aldurur
Hağ deyüb bir kez yire tepme³³⁵ urur

Çıkdı ayaęınıñ altından heman
Bir ‘acāyib ‘ayn-ı ħub āb-ı revān

1040 Şöyle bil kim lezzeti ūekerde³³⁶ yok
ardan aę idi vü hem gāyet ūovuk

Pes Hüseyn eydür aña ey nā-bekār
Gör Haęķun emriyle oldu bu pīkār

Bize eksük mi olur ū ey la‘īn
Ger ūımadum Hūdā’nuñ ben buyrım

Bize böyle emr ü fermān eylemiş
Anları ūusız helāk idem dimiş

Seyyid eydür gösüñi aç göreyim
Didügi dedem nişānı göreyim

1045 Açdı gögsin çün Hüseyn gördi anı
Didi ūaddaķa yā Muħammed ol teni³³⁷

Şimir eydür yā Hüseyn bā-ūafā
Neye ūaddaķ didüñ ey kār-ı vefā

³³⁵ tepme: yetme HM, deyme AE.

³³⁶ ūekerde: sükkerde AE.

³³⁷ ol teni: oldurur HM, AE.

Söyledi ol dem Hüseyn-i pāk-i dīn
Baña dedem dimiş idi ey la‘īn

Didi seni öldürürler ey yārā
Zağa beñzer ola gögsi ğabķara

[30b] Pes senüñ gögsün ĳara kızgūn³³⁸ gibi
Böyle buyurdi nebīler serveri

1050 Didi Şimir başını kezsem³³⁹ gerek
Milk-i Rabbi iletüb alsam gerek

Seyyid’i yaturdı tīz sağ yanına
Ħanķeri ĳaldı mübārek boynına

ĳaldı üç kez ħanķeri kār itmedi
Bir kıln daĥī kesüb incitmedi

Didi Seyyid Şimr’e ey dīn düşmeni
Dönder eñsemden boĝazlaĝıl beni

Boynumı öpdī Muĥammed Mustafā
Anı ħanķer mi keser ey bī-vefā

1055 Şundı ol murdār elin kim yaşına
Ditredi cümle cihān başdan başa

Ĳorķub Allāh’dan şoñun hiç añmadı
Hem Resül’den daĥī hiç utanmadı

³³⁸ kızgūn: kıuzĝun HM, AE.

³³⁹ kezsem: kessem HM, AE.

Şimr-i müfsīd ü münāfīk bī-imān
Seyyid'i ol dem şehīd itdi hemān

*(İnnā lillāhi ve innā ileyhi rāci'ūn)*³⁴⁰

Her kimūñ ola Hüseyn'e şefkati
‘Aşk-ile itsün Yezīd’e la‘neti

Çünki Seyyid'den yire dökildi kân
Yaradılmış cümlesi kıldı fiğān

1060 Düşdi bu yirler yüzine zelzele
Şol kadar kim vaşfi hiç gelmez dile

‘Arş u kürsi yir vü gök hep ağladı
Bu cihānı katı zulmet bağladı

Öyle tutdı karañulux ‘ālemi
Şöyle kim görmezdi ādem ādemi

Nāgihān bir taşuñ içinden bir el³⁴¹
Zāhir oldı gördi ol Şimr-i beğal

Ayası üstinde yazılmış kalem
Bir nice haṭ diñle kim³⁴² taḫrīr idem

1065 [31a] Sözi bu her kim Hüseyn'i katl ide
Ol kişi dünyādan imānsız gide

³⁴⁰ Bakara: 2/ 156.

³⁴¹ el: al HM.

³⁴² diñle kim: degül kim HM.

Hem şefâ' at Muştafâ'dan bulmaya
Tamu odından ebed kurtılmaya

Ol karanlılık açıldı gördiler
Tîz Hüseyin'ün çadırına vardılar

Şoydılar çadırdaki hâtunları
Aldılar egninde olan tonları

Seyyid'ün hem daḥî yoldaşlarını
Cümlesinün aldılar başlarını

1070 Her birisin bir süngüye dikdiler
Zulm-ile gözyaşlarını dökdiler

Şehr-i bānî'dür Hüseyin'ün hâtunı
İki kıızı ile şoydılar anı

Ümmi Gülşüm ile ol Zeyneb daḥî
Kızlarıdur Fâtımā'nuñ ey aḥî

Cümle hâtunlar idi yigirmi bir
Hep rivāyet eyleyenler böyle dir

Aldı ol dem kâmusını³⁴³ döndiler
Kûfe'nün yolına gidüb kondılar

1075 Hâriciden bir deveci var-idi
Daḥî Şimir'den beter mel'ün idi

Gitmedi kaldı çeriden ol la'în
La'netullâhi 'aleyhim ecma'în

³⁴³ Aldı ol dem kâmusını: Aldılar ol dem kâmusın HM, AE.

Ol şehidlerüñ içinde yüridi
İsteyem bir nesne bulam dir idi

Hüseyn'ün tınların almışlar idi
İllā iç tınını kımışlar idi

Geldi ilerü tāmā^c kıldı la^c in
Kim çıkaraydı Hüseyn'ün iç tının

1080 Kaşdi³⁴⁴ kıldı tınına ol nā-bekār
Gör ki n'itdi ol Hüseyn-i nāmdār

Şağ eliyle tıtdı iç tının revān
Tıtdı kim illā anı ola revān

Hāricin'ün tıtdı Seyyid elini
Çekegördi alamadı elini

[31b] Seyyid'ün kesdi şağ elini o it
Şol eliyle tıtdı Seyyid sen işit

Çün gözin'ün nırı yoğdur ne göre
Şol elini kesdi dağī ey yārā

1085 Seyyid'ün tının çıkara diledi it
Karşudan görindi nā-gāh bir yigit

Şöyle gelür ol yigit heybet-ile
Yire göge toptolu kudret-ile

³⁴⁴ kaşdi: kaşıd HM, AE.

Gördi kim ol hâricî anı gelür
Kaçdı gevdeler içinde gizlenür

Korkısından şındı ol mel' ün it
Geldi Hüseyin'ün katına ol yigit

Şuvadı kuçdı Hüseyin'i bî-karar
Yüzini gögsine koydı hem ağlar

1090 Boyı uzun yüzi gökçek tonları
Geydügi ton uçmağın hulleleri

Dir ciger-güşem 'aceb n'oldı işün
Katı yakdı beni senün teşvîşün

Cennet içinde şarâb-ı kevşeri
İçürürler saña anda çok hûri

Hâricîlerün yeri nâr-ı cahîm
Tamunuñ içinde içerler hamîm

Söyleyüb ağlar iniler³⁴⁵ zâr u zâr
Gözedürdi ol deveci hâk-i sar

1095 Gördi mel' ün dağî³⁴⁶ geldi yanına
Gelüb oturdı Hüseyin'ün yanına

Yüzi nûra beñzer idi şûreti
Ay vü güneş görmek anuñ³⁴⁷ hasreti

³⁴⁵ iniler: idi HM, AE.

³⁴⁶ dağî: bir dağî HM, AE.

³⁴⁷ anuñ: anı HM, AE.

Nāgihān bir daḥī geldi yanına
Geldi oturdu Hüseyn'ün yanına

Öpdi kuçdı ağladı ol zār u zār
Gözlerinden akdı kan yaş bī-қарar

Ol deveci bunları görür idi
Қorқısından тұz gibi erir idi

1100 Gördi kim geldi yine bir pādişāh
Na' ra urdı ağladı hem³⁴⁸ kıldı āh

[32a] Şundı getürdi Hüseyn'i eline
Beñzer idi ol kıyāmet günine

Nideyim ey қuzıcuғum³⁴⁹ ben seni
Ol sā' atde Tañrı şalmadı beni

Zūlfikār ile қıraydum anları
Hasret odına yanaydı cānları

Böyle deyüb ağladılar zār u zār
Bunlar-ile tağ u taş ağladılar

1105 Didi ey қuzıcuғum bāri baña
İşbu zulmi ne kişi kıldı saña

Ellerüñi daḥī kim kesdi senüñ
Söyle baña cezasın idem anuñ

³⁴⁸ hem: - HM, AE.

³⁴⁹ қuzıcuғum: қuzıcaғım AE.

Çün Hüseyn'ün gevdesinden geldi ün
Didi baba işte yatur ol zebün

Ol gelenler kim Hüseyn'ün katına
Vardılar ol hâricînün yanına

Söylediler ki aña ey nâ-bekâr
Niçe kılduñ sen Hüseyn'i böyle zâr

1110 Kalmadı nuṭḡı la' inün söyleye
Tâ ki bunlara cevâbın eyleye

Şâh-ı Merdân aña la' net eyledi
Didi yüzün hınzıra dönsün didi

Niçe çok 'ömür vire Tañrı saña
La' net okıgıl hemîşe sen aña

Şûreti ol dem hemân hınzır olur
Kendü kendüye müdâm la' net kıılır

Burḡa' -ile örtülidür şûreti
Yüzi bilürsiz bilinmez sîreti

1115 Veys eydür ki ben yaḡîn vardum aña
Şordum aḡvâlün nedür bilgıl baña³⁵⁰

Örtüsin açdum gördüm ben anı
Hınzıra beñzetmiş anı ol Ğanî

³⁵⁰ baña: aña HM, AE.

La‘net okıdum aña dir sen daḥī
İşidenler la‘net etsün ey aḥī

Rāviler böyle rivāyet eyledi
Hem kitāblarda ḥikāyet eyledi

YİDİNCİ MECLİS

[32b] İşit imdi ol şehīdler n’oldılar
Elli gün gül gibi yatub şoldılar

1120 Aldılar her birinüñ tonlarını
Şöyle ‘uryān³⁵¹ ḳodılar tenlerini

Ḳudret-ile her gice inerdi nūr
Ol yire kim anda Ḥüseyn yatur

Cümle ḥalkı hep yehudī bī-ḥişār
Vari-di anlar iderler³⁵² kesb-i kār

Ol ḥişār ehli gelüben³⁵³ ḳazdılar
Bunları defn eylemege geldiler

Çün Ḥüseyn’i gördiler uludurur
Bildiler kim ḡayrılar ḳulıdurur

1125 Ḳodılar tenhāca ḳabrine anı
Gömdiler bir araya ḳalanını

³⁵¹ ‘uryān: - HM.

³⁵² iderler: ider AK.

³⁵³ gelüben: gelüb HM.

Hāriciler çünki şehre düşdiler
Kūfe'nüñ şehrine pes yaqlaşdılar

Qondılar bir murğ-ı zāruñ başına
Dürlü miḥnet cümlesinüñ başına

Yaqın idi yola Şimr'üñ ḥānesi
Ol ḥarāb olub ocağa yanesi³⁵⁴

Qonıcaq ol arada yoldaşları
Getürüb geldi³⁵⁵ evine başları

1130 Qodı başları elinden aşğa
Şādumān geçdi oturdı döşege

‘Avradı var-idi Şimr'üñ mü ’mīne
Şıdḳ-ile girmiş idi toḡrı dīne

Şimr'e ḥātun didi kim bu başları
Şuḳı ne kesdüñ döküb ḳan yaşları

Ol ḥabış dır kim çeri gelmişdürür
Pādişāha kim ‘āsi³⁵⁶ olmuşdurur

Baş anuñdur kırdıḳ anları didi
Döşegine vardı yatub uyudı

1135 Nūr-ile ṭoldı o dem şahın u serāy
Geldi ḥatunlar hemān yüzleri ay

³⁵⁴ yānesi: yası HM.

³⁵⁵ geldi: vardı HM, AE.

³⁵⁶ ‘āsi: ‘adüvv HM, AE.

[33a] Gördiler yatur Hüseyn'ün başını
Ağlaşuben dökdiler gözyaşını

Başı alub gözlerini öpdiler
Üstine misk-ile 'anber saçdılar

Gördi Şimr'ün hātunı kıldı naẓar
Ol anı işidenün bağrın deler

Āh u nāle cānına key kār ider
Söyledi anlardan istifsār³⁵⁷ ider

1140 Dir sebeb n'oldı ki bunda geldiñüz
Ağlaşub feryād u efgān kıldıñuz

Hüriler misiz 'aceb yoḥsa beşer
Yüziñüz gören ebed ölmez yaşar

Bu yatan ortada kimün başıdur
Niçe ādemün işi yoldaşıdur

Didiler bilmek istersen bizi
Fāṭımā'dur ol Resūlullāh kıızı

Biri Ḥadīce'dür biri³⁵⁸ 'Ā'ışe
Biri Meryem bile geldi bu işe

1145 Hem Hüseyn'ün başıdur işbu yatan
Faẓl-ı Ḥaḳḳa irişür nūra baḳan

³⁵⁷ istifsār: istifbār AE.

³⁵⁸ biri: birisi HM, AE.

Hāriciler eyledi bunı helāk
Aldılar başını cismi oldu pāk

Gitti anlar girü yirlü yirine
Ay gün kıl yüzlerinüñ nūrına³⁵⁹

Geldi Şimr'üñ ' avreti başı alur
Gözlerini öpdı çok zārī kılur

Şu getürdi Seyyid'üñ yur başını
Taradı saçın şakalın kaçını

1150 Taye olmışdı Hüseyn'e ol niçe
Bildügi hep eyliği geçdi hiçe

Didi Şimr'e ey münāfık bu başı
Niçe kesdüñ eyleyüb bunca işi

Ya niçün hiç añmaduñ peygamberi
Ey havāric zümresinüñ kemteri

Seyyid'üñ pāk cismine çalduñ bıçāk
Bil ki maḥşerde yüzün olmaya ' aḳ³⁶⁰

[33b] Ben saña şimdengirü oldum ḥarām
Didi evden çıkdı itmedi arām

1155 Aradılar anı çok bulunmadı
Nireye gitdügi hem bilinmedi³⁶¹

³⁵⁹ nūrına: tūrına AE.

³⁶⁰ ' aḳ: aḳ HM, AE.

³⁶¹ Nerde gitdügi kimse bilmedi. HM, AE.

Çün şabaḥ oldı dirildi³⁶² hep çeri
Degdiler süngü ucına başları

Yüridi leşker getürdiler ‘ alem
Çaldılar kös vü nağāre³⁶³ bunca hem

Tiz ‘ Abdullāh’a vardı müjdeci
Dir çerinüñ Kūfe’ye geldi uci

Ḥāriciler cümlesi şād oldılar
Ya‘ ni dünyāda murādın buldılar

1160 Şimr-i ḥıznır ‘ Amr-ı naḥs ile bile
Girdiler şehrüñ içinde cem‘ -ile³⁶⁴

Başları süngü ucına getürüb
Develerde ol ḥātunlar oturub

Her birinüñ gevdesi ‘ uryān idi
Ağlamakdan gözleri giryān idi

Taḥt öginde cümlesi oturdılar
Cevr ü miḥnet odına yandurdılar

Hem getürdiler bir altundan sini
Sini içinde Ḥüseyn’üñ başını

1165 Ol ‘ Abdullāh aña degdi gözi
Gördi kim şolmış Ḥüseyn’üñ gül yüzi

³⁶² dirildi: derildi HM, AE.

³⁶³ nağāre: naḳḳāre HM, AE.

³⁶⁴ cem-‘ ile: cüm-‘ ile AE.

Aldı başı dizi³⁶⁵ üstinde kodı
 ‘Amr-ı naḥsı ilerüye okıdı

Tā ki diye nicesi oldıkları
 Uğraşub ceng-i ‘azīm itdükleri

‘Amr-ı zālīm ilerü vardı³⁶⁶ hemīn
 Söze başlayub o dem öpdı zemīn

Müslīm oğlu cenge evvel girdüğün
 Seyyid’ün öginde cān baş virdüğün

1170 Anuñ itdügi ġarā’ib işleri
 Hurre ġāzinüñ ‘aceb cünbüşleri

Cā’ fer oğlu hem Ḥasan oğulları
 İtdügi erlikleri cümle varı

Daḥī ‘Abbās varuben şu alduğın³⁶⁷
 On yidi biñ leşkere at şalduğın

[34a] Daḥī ‘Abbās oğlu ‘Alī’nüñ erligin³⁶⁸
 Key bahādırlık kılub serverligin

Hāriciler katı savaş itdüğün
 Her birinüñ bağrını yaş³⁶⁹ itdüğün

1175 Kendisi Seyyid yaluñuz kılduğın
 Ol çeriye dürlü işler kılduğın

³⁶⁵ dizi: dir AE.

³⁶⁶ vardı: varur AE.

³⁶⁷ Beyit: - AK.

³⁶⁸ Hem Hüseyn oğlu ‘Alī’nüñ erligin. HM, AE.

³⁶⁹ yaş: baş AK.

Hāriciden hayli ādem kırdığın
Cümlesinün başına od yakduğın

‘Amr-ı müfsid çok hikāyet eyledi
Her birinden çok şikāyet eyledi

Vaḳti geldi kim Hüseyn’ün sözine
Tamdı başından anuñ ƙan dizine

Deldi ol ƙan ƣonlarını tā ete
Dizini deldi hemān geḗdi ete³⁷⁰

1180 Tiz ‘Abdullāh başı ƣodu yire
Gördi olmış dizinün üsti yara

Çürimege başladı bir ayağı
Merhem urdıƣa açılur bayağı

Niḗe ƣıldıysa ‘ilāc hoş gelmedi
Bir ƣabīb ol derde dermān bulmadı

Gevdesi ƣoƣdı biküllī it gibi
Oldı murdār iblīs-i la‘net gibi

İletüb ƣabre ƣodılar yatmadı
Zira yirde yatacaƣ iş itmedi

1185 Pāre pāre itdiler itler³⁷¹ yidi
Anı gören kimseler böyle didi

³⁷⁰ ete: öte HM, AE.

³⁷¹ itler: kelbler HM.

Hāriciler ittifāk eylediler kim her biri³⁷²
Meşveret idüb dirildi³⁷³ her biri

Söylediler maşlaḥat şimdi nedür
Şam'a bu ḥātunları kim iletür

Hem bile alub gide bu başları
Görmeyevüz dökilen kan yaşları

Key münāsibdür iderse ' Amr'a bu
Kim ḥabāset oldu her dem aña ḥū

1190 ' Amr-ile Şimr'e didiler siz gidün
Başları Şam'da Yezīd'e götürün

[34b] Rāzı kıldılar³⁷⁴ bu söze bunları
Aldılar başları hem ḥātunları

Anlara bir miqdār ādem koşdılar
İki günden soñra yola düşdiler

Gitdiler çünkim o dīn yoḥsulları
Uğradı bir deyre bu dem yolları

İki biñ yıldan ziyāde ol binā
Yıkılub olmazdı aşla hiç fenā

1195 Vardılar deyrün yanına ḳondılar
Cümlesi bir murğ-ı zāra ḳondılar

³⁷² Mısrada vezin hatası var.

³⁷³ dirildi: derildi HM, AE.

³⁷⁴ kıldılar: kıldı HM.

Anda rāhibler olur beş yüz kadar
Her biri İncil okur ta' līm ider

Başları bir ulu rāhib var-idi
Mişli yok ' aşrında ancak bir-idi

İrmiş-idi ' ömri üç yüz yaşına
And içerlerdi anuñ hep başına

Kırk yıl³⁷⁵ artuk hücreden çıkmaz-idi
Bu cihānuñ yüzine bakmaz-idi

1200 İki rāhib vardı tiz iqbāl idüb
Ol pīrūñ öñüñde qāddin dāl idüb

Didiler aña ey dīnūñ ulusı
Millet-i ' İṣā'da yaḥṣī huylusı

Deyre yaqīn kōndı leşker-i nifāk
Lūtfiñuzdan çık³⁷⁶ aña bir kerre bak

Getürürler süngülerde ḥayli baş
Bile ḥātunlar dōkerler kanlu yaş

Kimi şāzılık³⁷⁷ kıılır kimisi yās
Bilmedük aşlı nedür ey cān-ı ḥāş

1205 Bu kelāmı çünki rāhib diñledi
Key ta' accüb kıldı fi'l-ḥāl añladı

³⁷⁵ yıl: yıldan HM, AE.

³⁷⁶ çık: çıkın HM, AE.

³⁷⁷ şāzılık: şādılık HM; şādılık AE.

Ṭurdı³⁷⁸ ol dem deyrüñ üstine çıkar
Ol kesilen başlara qarşu baqar

Seyyid'üñ gördi başını cümle nūr
Fıkr idüb dir ki 'aceb hıkmət nedür

Deyr içinden taşra çıkdı ol kişi³⁷⁹
Şordu işbu leşkerüñ kimdür başı

Gösterüb 'Amr'ı didiler şoldurur
Budurur kim leşkerüñ kaydın görür

1210 [35a] Geldi rāhib 'Amr'a eydür ey begüm³⁸⁰
Ḥazretüñden var benüm bir dilegüm

Ḥācetüm oldur başuñ birin alam
Getürüb yarın girü bunda gelem

'Amr-ı naḥs eydür var imdi al birin
Egleme tizcek getür bunda yarın

Rāhib ol dem vardı yakīn başlara
Ağlayub ğarķ oldu kanlu yaşlara

Gördiler şundı Ḥüseyn'üñ başına
Şandı³⁸¹ olmışdı ezelden āşinā

1215 Didiler ol başa yapışma şaķın
Bu yaña ṭur yanına varma yakīn

³⁷⁸ ṭurdı: durdı HM, AE.

³⁷⁹ Beyit: - AK.

³⁸⁰ Bu sayfa müstensih tarafından sehven ikinci kez 34 olarak numaralandırılmıştır. Hata giderilmiştir. Bu sayfa itibariyle yazma nüshadaki her sayfa numarası bizde bir sonraki rakamla karşılanmaktadır.

³⁸¹ şandı: şanki HM, AE.

Döndi rāhib deyre girdi içeri
Bir kese altun alub çıkdı geri

Vardı ‘ Amr’a didi bu altunı al
Başı vir altun saña olsun helāl

Virdi altunı o dem başı alur
Aldı rahib tiz o dem deyre gelür³⁸²

Ƙodı başı yaƘdı bir altun Ƙırāğ
Kendü oturdı biraz andan ırağ

1220 Gicenüñ beş sā‘ ati geçdi heman
Ƙarşuda rāhib Ƙılur Ƙaddın kemān
Toldı deyrüñ içi ol dem nūr-ile
Şanki cennetden bezenmiş³⁸³ hūriyle

Nūr içinde gördi bir³⁸⁴ şāhib kemāl
Zāhir oldılar idüb ‘ arz-ı cemāl

Çağırur³⁸⁵ kim budurur³⁸⁶ Ādem ata
Biri İbrāhim’dür ol tıran öte

Biri İsmā‘ il’dür anuñ biri Nūh
Biri Mūsā’dur biri ‘ İsa-yı rūh

1225 Arasında bunlaruñ bir kimse var
Cümlesinden ol münevver berķi var

³⁸² gelür: girür HM, AE.

³⁸³ cennetden bezenmiş: cennetdür bezenmişdür HM, AE.

³⁸⁴ bir: - AK.

³⁸⁵ çağırur: çağırdılar HM; çağırurlar AE.

³⁸⁶ buldurur: budur HM, AE.

Tahtı zerrīn üzre hoş başında t̄ac
Nūrdan geyinmiş³⁸⁷ muraşşa^c lar dībāc

Giricek deyre ol nūr-ı vücūd³⁸⁸
Eyledi putlar aña küllī sūcūd

[35b] Misk ü ^canber, gül, benefşe, yāsemīn
Toldı güzel kōkudan rūy-ı zemīn

Bile gelmişdi Ebūbekr vü ^cÖmer
Daḥī ^cOşman vü ^cAli ol şīr-i ner³⁸⁹

1230 Sağ vü³⁹⁰ sol t̄olmış melekler şāf-be-şāf³⁹¹
Muştafa-^ı³⁹² k̄amusı k̄ıldı t̄avāf

Bārī işbu resme faḥr-i k̄ā'ināt
Buldı eṭrafına geldi bunca zāt

Her biri bakub³⁹³ Hüseyin'ün başına
Aḡlaşub ḡarḡ oldılar gözyaşına

Didiler devr ideliden m̄āh u sāl
Olmadı bir kimseye hergiz bu ḥāl

İssilik k̄ıldı beni³⁹⁴ key teşne leb
Hem şusuzlık eyledi bağrum kebāb

³⁸⁷ geyinmiş: geymiş HM, AE.

³⁸⁸ Mısrada vezin hatası var.

³⁸⁹ şīr-i ner: şīr ü ter HM, AE.

³⁹⁰ vü: - AK.

³⁹¹ şāf-be-şāf: şāf şāf HM, AE.

³⁹² Muştafa-^ı: Muştafa'yı HM, AE.

³⁹³ bakub: bakdı AE.

³⁹⁴ beni: gibi HM.

1235 Aldılar cümle libāsuñ hep senüñ
Kerbelā'da qodılar 'üryān tenüñ

Gonca gül gibi başuñ elden ele
Devr iderler gezdürüb dilden dile

Hem qatı zulm itdiler haqqı basub
Rüz-ı evvel bu imiş saña naşib

Toldı qan yaş cümlesinüñ gözleri
Ağlaşurken didiler bu sözleri

Hep kelamı diñleyüb rāhib-i pīr
'Aqlı gitdi düşdi yire ol faqīr

1240 Geldi 'aqlı bir zemāndan³⁹⁵ yirine
Şormağ-içün vardı yaqīn birine³⁹⁶

Didiler hūri misin yāhūd melek
Baña bildürüñ deyu itdi dilek

Niçe ādemdür arañuzda tūran
Yüzi nurı gün gibi şu' le viren³⁹⁷

Ebūbekir rāhibe hem söyledi
Cümle hāli aña i' lām eyledi

Dir ki budur bil Muḥammed Muṣṭafā
Ol şefā' at menba' ı kān-ı vefā

³⁹⁵ zemāndan: zemānda HM, AE.

³⁹⁶ birine: yirine HM.

³⁹⁷ viren: uran HM, AE.

1245 Budur ol³⁹⁸ kim hilḳatı³⁹⁹ *levlāk*⁴⁰⁰ olan
Māh-i ḥurṣīd işiginde ḥāk olan

[36a] Budur ol āḥir zemān peygamberi
Ḥūb cemāline gulām ins ü perī

Biz anuñ yārenleri aşḥābıyuz
Tābi‘ in enṣār u hem aḥbābıyuz

Ḳızı oğlınuñ başıdurur⁴⁰¹ bu baş
Ol sebebdan ağlaşurlar ḳanlu yaş

Ḥāricīler tūtub öldürdi⁴⁰² anı
Başı budur ḥaḳḳa irişdi cānı

1250 Añladı rāhib kelāmuñ vārını
Geldi İslām’a kesüb zünnārını

Aldı bir altun legen ol pīr kişi
Daḥī misk ile gülāb gör bu işi

Ağlayub aḳıtdı çok gözyaşını
Seyyid’uñ yudı mübārek başını

Şubḥa dek⁴⁰³ bu resme hem ‘ izzet ider
Çün şabāḥ oldı alub başı gider

³⁹⁸ ol: evveli AK.

³⁹⁹ hilḳatı: hil‘ atı HM, AE.

⁴⁰⁰ Levlāk: Levlāke Levlāk ve mâ halaktü’l eflāk: “Yâ Muhammed sen olmasaydın sen, felekleri yaratmazdım ben.” Anlamına gelen ve kudsi bir hadis olarak rivayet edilen ibarenin ilk kısmı.

⁴⁰¹ başıdurur: başıdur HM, AE.

⁴⁰² öldürdi: öldürür HM, AE.

⁴⁰³ dek: - HM.

Vardı rāhib ‘ Amr’a dir gördüklerin
Deyre gelüb serverüñ kirdiklerin

1255 İş bu kışsa burada oldu temām
Muştafā’nuñ rûhına yüz biñ selām

SEKİZİNCİ MECLİS

Ol havāric leşkeri tırdı yine
Her birisi geldi anuñ⁴⁰⁴ üstine

Başı rāhibüñ elinden⁴⁰⁵ aldılar
Gice gündüz⁴⁰⁶ ırte girü göçdiler

Pes Haleb şehrine yaklaştı sipāh
Kimi sevinür kimisi iderdi āh

Hāmileydi Şehr-i bānī-’i nigār
Toğdı andan bir er oğlan şehsuvār⁴⁰⁷

1260 Adı Muhsin girü dünyādan gidüb
Cennete uçdı cihānı terk idüb

Ol sebepden bir gün anda kaldılar
Eglenüb anuñ yarağın kıldılar

Gice gündüz kona göçe yolına
Erdiler bir gün Dımışk’uñ yolına

⁴⁰⁴ anuñ: atı HM, AE.

⁴⁰⁵ elünden: altından HM.

⁴⁰⁶ gündüz: konub HM, AE.

⁴⁰⁷ şehsuvār: şehvār HM.

[36b] İricek şehir-i Dımışk'a ol çeri
Müjdelediler Yezîd'e anları

Karşu çıkdılar aña ulu kiçi
Yezîd üzerlerine saçdı saçı

1265 Süngü üstinde tutarlar başları
Seyyid'ün kızları kızkardeşleri

Develerde oturub zâr u hâzîn
Her birinün kana boyanmış gözin

Cümle 'üryân gezdürüb devr itdiler
Ahmed'ün âline çok cevri itdiler

Şubha dek şehriñ içine girdiler
Öyle vaktinde serāya girdiler

Kapu öginde kodılar anları
Nâr-ı firkatle göyinmiş cânları

1270 Yalın ayak baş açık hem yüzleri
Miḥnet ü çevre bulaşmış özləri

Âh u nâle kıluban oturdılar
Hem cenâb-ı Hakk'a yüz getürdiler

Aluben Şimr-ile 'Amr'ı vardılar
Perde açılmış serāya girdiler

Her birisi kim Yezîd'ün özini
Göricek toprağa urdı yüzini

O sini üstine Seyyid'ün başın
 odılar dökdi görenler gözyaşın

1275 İşbu hāle şād olur bī-dīn Yezīd
 Rūm ilinden gelmiş-idi bir yigit

Elçi idi ayşer-i Rūmdan aña
 Göricek bu işleri aldı taña

aldurub başın yigit döndi yüzün
 Ol Yezīd'e söyledi muhkem sözün

Dīn-i⁴⁰⁸ [şehādetünüz]⁴⁰⁹ kimün dīni
 Kim yaratdı sizi peygamber anı

Rūm ilinde bir kilise var ulu
 Anda şandık var içi toptolu

1280 Şandıgun her kūşesi altun gümüş
 İssi gitmiş anları cümle omış

[37a] Döşemişler şandığa bir at arīr
 Ol arīr içinde bir tırnaķ tırur⁴¹⁰

Pādişāhlar yılda bir kez cem^c olur
 amusı ol tırnağa hürmet ılır

Tırnaķ issi okdan ölmüş bir himār
 Cümlesi maķşūdını andan umar

⁴⁰⁸ Dīn-i: didi HM, AE.

⁴⁰⁹ şehādetünüz: şāhādınunuz AK, HM, AE. Sözcük anlamca uygun olan şehādetünüz sözcüğü ile değıştirilerek tashih edilmiştir.

⁴¹⁰ tırur: durur HM, AE.

Ḳudret-ile aña ʿĪsā bir kezin
Bindi deyu her biri sürer yüzün

1285 Kāfir olan kimseler böyle ider
Bu işi sen yoḥsa⁴¹¹ kılmaduñ gider

Bir daḥī budur sözüm ben diledüm
Bir zemānda ben ticāret eyledüm

Şatu bazar eyleyüb virem alam
Ol Yemen iḳlīminde varub gelem

Her diyārı seyr idüb gezdüm delim
Pes Medīne şehrine irdi yolum

Şordum işbu şehre kimdür ḥūkmiden
Kimüñ emrin gözedür bunda gelen

1290 Didiler bunuñ Muḥammed ḥānıdur
Hem risālet kānınuñ sulṭānıdur

Ḥücreşin buldum varub ḳapusına
Destūr aldum girmege ṭapusına

İçerü girdüm baña fetḥ oldu bāb
Özini⁴¹² gördüm heman bir āfitāb

Çok⁴¹³ naẓar kıldum vücūd-ı pākine
Yüzümi sürdüm ayağ-ı ḥākine

⁴¹¹ yoḥsa: yaḥşī HM, AE.

⁴¹² özini: yüzini HM, AE.

⁴¹³ çok: çün HM, AE.

Sīnemi çāk eyledüm bī-iḥtiyār
Ol hümā tal' at beni kıldı şikār

1295 Söyledi luṭf-ile dir yigit otur
Küfrüñi terk eylegil imān getür

Ben nebīler ḥātemiyem bilmiş ol
Dīn-i İslāmdur cihānda toğrı yol

Ehl-i şirk vü⁴¹⁴ daḥī hem ehl-i nifāk⁴¹⁵
Anlara cennet ḥaramdur ittifāk

Mü'min olandur bilen ma' būdını
Görmez anlar hiç cehennem nārını

[37b] Bu kelāmı kulağum gūş eyledi
Cānumı key mest ü serḥūş eyledi

1300 Geldüm İslāma kesüb zünnārımı
Yolına kıldum fidā hep varımı

Tāc-ı devlet irdi ḥaḳdan⁴¹⁶ başıma
Girmiş- 'idüm ben yigirmi yaşıma

Bir zemānda taşra kapu kaçdılar
Açıvirdiler kapuyı çıkdılar

İçerü girdi iki şehzādeler
Ḥüsn-i bağında Yūsuf mānendeler

⁴¹⁴ vü: - AK.

⁴¹⁵ ehl-i nifāk: nifāk AE.

⁴¹⁶ ḥaḳdan: çıkdı AE.

Ellerin kavşurub⁴¹⁷ ol mähpāreler⁴¹⁸
İstediler karşusunda turalar

1305 Anları aldı Muḥammed dizine
Yüzlerin sürdi mübārek yüzine

Kāh birisin oḡşar idi kāh birin
Bağrına başub şığardı saçların

Ḥayli eyyāmdur ki dīnüm gözlerüm
Bu sözi ancaḡ daḡı şimdi didüm

Ey utanmaz bu ol yigirdür ölen
Sini ile başı meydāna gelen

Ol degül midür Muḥammed oḡşadı
Gözlerüm nūrı ciger-güşem didi

1310 Kendüñi⁴¹⁹ sen aña ümmet idesin
Āline bunuñ gibi iş idesin

Ey yehūdiden hem iblisden eşed
Ḳo buni var ḡaḡḡa yarar bir iş it

Ḥışm idüb didi Yezīd bunı ḡomañ
Öldürüñ şimdi biraz tursun dimañ

Ḥāriciler ol yigidi ḡatl ider
Geldi ol dem bir yehūdi gör n'ider

⁴¹⁷ kavşurub: kavuşub HM, AE.

⁴¹⁸ mähpāreler: mehpāreler HM, AE.

⁴¹⁹ kendüñi: kendüyi HM, AE.

Zār u giryān ol Hüseyn'ün kızların
Göricek anlara degdi gözlerin

1315 Söyleyüb didi Yezīd'e yā emīr
İşbu 'avratlar niçün oldı esīr

Ya sebep ne bunca başlar kesmege
Yoḥsa bunda 'āsi mi⁴²⁰ oldı bege

[38a] Dir Yezīd var-idi bir düşmānımız
Bulsa fırsat iḥer idi ḳanımız

Üzerime geldi cem' itdi ḳeri
Ceng iderken 'āḳıbet virdi seri

Bu yatan ortada anuñ başıdur
Ol ṭuranlar ḳızı ḳızḳardaşıdur

1320 Seyyid'ün bildi yehūdi adını
Didiler hep bilişini yādını

Kim 'Ali oḒlı Hüseyn imiş göḳen⁴²¹
Aḳrabādur bu ezel şerbet iḳen⁴²²

Pes yehūdi ol Yezīd'e dir şāha
Böyle mi imān getürdüñ Allāh'a

Dāvud öldüḒi zemān bundan öte
Tariḩinden geḳdi seksan üç ata

⁴²⁰ 'āsi mi: 'āsi HM.

⁴²¹ göḳen: ölen HM, AE.

⁴²² Aḳribādur aña bu maḩyūs olan. HM, AE.

Dāvud'ũñ nesli deyu cümle yehūd
Her dem iderler baña ihsān u cūd

1325 Yoğdur elli yıl Resūlullah gideli
Bu fenā dünyāyı ol terk ideli

Anuñ evlādını işbu hāliyle
Öldürürsin mekr ü hīle āl-ile⁴²³

Sen niçe böyle müslimān olasın
Hem Muhammed'den şefā' at umasın

Key la'ın sencileyin iblis işi
Görmedi hergiz cihānda bir kişi

Kendünũñ kendüye sözi itdi⁴²⁴ kār
Çalmadı kendü elinde ihtiyār

1330 Cümle qalbinde olan bī-şek gümān⁴²⁵
Zā'il oldı getürüb ol dem imān

Hāricīler ol kişiyle⁴²⁶ tırdılar
Çökerüb ortada boynın urdılar

Yine irişdi kalamum gāyete
Diñle imdi n'olısar bundan öte

⁴²³ āl-ile: eliyle HM, AE.

⁴²⁴ sözi itdi: itdi sözi AE.

⁴²⁵ bī-şek gümān: şek bī-gümān HM, AE.

⁴²⁶ kişiyle: kişinũñ HM, AE.

TOĞUZINCI MECLİS

Ol Yezîd kavmine emr itdi girü
Dir Hüseyn'ün oğlını alñ berü

[38b] Anı tîz alub içerü girdiler
Sünnîler şankim ölüb cân virdiler

1335 Geldi karşısına Zeyne'l Ābidîn
Didi maqşûduñ nedür ey küfr-i dîn⁴²⁷

Söyleyüb didi Yezîd xanı atañ
Kerbelâ'da kırdılar aşluñ atañ⁴²⁸

Gör ki kesmişler babañ başını
Öldürür hep kavmini yoldaşını

Dir idiñüz kim cihânı tutavuz
Her kim-ile⁴²⁹ oynasavuz⁴³⁰ udavuz⁴³¹

Sözleriñüz cümlesi oldı yalan
Kimseye olmadı bu size olan

1340 Teñgri tahtı size lâyıq görmedi
Bil muqarrer ol sebebeden virmedi

İtdi Zeyne'l Ābidîn ol dem hitâb
Dir Yezîd'e söyleme ey bî-edeb

⁴²⁷ küfr-i dîn: bî-dîn HM, AE.

⁴²⁸ atañ: anan HM.

⁴²⁹ kim-ile: kimüñle HM, AE.

⁴³⁰ oynasavuz: oynaşur HM, AE.

⁴³¹ udavuz: ütevüz HM, AE.

Dünyāda girdüñ bu deñlü qanlara
Maḥşerde görem⁴³² ne dirsıñ anlara

Oldıñuz bugün cihānda milke şād
Āhiretde olısarsız nā-murād

Gerçi bize böyle işler itdiñüz
Şanmañuz yaḥşî kılub hoş itdiñüz

1345 Bizden olan cennet içre hoş geçe
Sizden olan zift-ile қаtrān içe

Bizden olanlar yeri ḥuld-i na‘īm
Sizden olanlar yeri nār-ı caḥīm

Bizden olan Muştafa’nuñ yāridür
Sizden olan iblisüñ yoldaşıdur

Қulağın tutdı Yezīd işbu söze
Қақуyub dir bunı öldürseñüze

Vardı cellād diledi aña dege
Ümmi Gülsüm қomadı öldürmege

1350 Çağırub nedür didi işbu ğazab
Muştafa’ya ḥürmetiñüz bu mı hep

Kim anuñ neslini hep kırasıñuz⁴³³
Ḥazrete⁴³⁴ soñra niçe varasıñuz⁴³⁵

⁴³² görem: göreyim HM, AE.

⁴³³ kırasıñuz: kırasın HM; kırasız AE.

⁴³⁴ ḥazrete: ḥazretine HM, AE.

⁴³⁵ varasıñuz: varasız HM, AE.

[39a] Bunca evlādı Resūl hep virdi cān
Bī-nihāyet itdiñüz zulm-ile kân

Size āhır olıcaķ anda suāl
Tamu odından ħalāş olmak muĥāl

Şanmañuz ki böyle işler idesiz
Dünyādan şoñra ĩmānsız gidesiz

1355 Çok peşimān olasız şoñra velī
Fevt olana ādemüñ irmez eli

Ĥāricīler cümlesin⁴³⁶ añladılar
Ümmī Gūlşüm'ün sözün diñlediler

Bildügi ĥaķdur ķamu hep didügi
Söz degül şehd ü şekerdür yidügi

Geliserdür 'ākıbet başlarına
Ėarķ olanlar inci gözyaşlarına

Döndi Zeyne'l' Ābidīn'e ol Yezīd
Her ne isterseñ virem didi mezīd

1360 Seyyid eydür dilegüm senden budur
Babamuñ başını girü baña vir

Pes Yezīd eydür revā kıldum anı
Daĥī nedür dilegüñ iste anı

⁴³⁶ cümlesin: sin HM.

Didi Zeyne'l' Ābidīn var bir dilek
Ol yeter baña heman bahşış dilek

Dilerem cami' de minber üstine
Ben çıkam hutbe okumak kaşdına

Didi Yezīd hācetūñ kıldum kabul
Hātīruñ hoş tuta yūri var hātır⁴³⁷ ol

1365 Rāvīler böyle rivāyet eyledi
Rūz-ı pençşenbeh idi kim söyledi

'Ahd-ı peymān eylediler gitdiler
Her biri menzīle varub yatdılar

Çün şabaḥ oldu güneş kaldırdı baş
Nūra garḳ oldu cemī-'i taḡ vü taş

İttifāk virdi mü 'ezzīnler şalā
Tā ki mescide işidenler gele

Geldi Zeyne'l' Ābidīn kân-ı kerem
Ol gülistān-ı şafā bezm-i irem

1370 [39b] Mescide geldi Yezīd Mervān-ile
Bir nice hāricīler vardur bile

Gördiler geldi cemā' at hep varı
Tırdı Zeyne'l' Ābidīn ol dem eri

⁴³⁷ hātır: hāzır HM, AE.

Didi ey bî-dîn Yezîd va'c dũñ qani
Minber üstine çıkayım qo beni

Nâdim olmışdı Yezîd işbu işe
Göñli tölmişdi begâyet teşvîşe

Dir Yezîd tır bildügiñ şerh eylegil
Minbere çıkma oradan söylegil

1375 Anda Zeyne'l' Âbidîn şâh-ı cihân
Başlayub bülbül gibi açdı dehân
‘Ömri yidi yaşına ırmış idi
Derd ü miñnet key delim görmüş idi
Evvelâ tevḥîd oqıdı bâuşul
Anuñ ardınca daḥî medḥ-i Resul

Soñra âğâz eyledi vaşf-ı Resul
Ḥaḥ aña virmiş faşâhatde kemâl⁴³⁸

Çağırub dir ey Ḥudâyı ḥaḥ bilen
Cân u dilden şıdḳ-ile mü'min olan

1380 Muştafâ yolına qoyub baş u cân
Hep fidâ kılan anuñ-çün ḥân u mân

Daḥî hem anuñ mübarek adına
Ḥürmet vü 'izzet iden evlâdına

⁴³⁸ kemâl: kelâm AK.

Bu ölenler hep Resûl'ün âlidür
 Qalbiñüz niçün melâlden tolidur

Qani sizde dîn-i İslâm ğayreti
 Kim havâric bize virdi hayreti

Atamı qardaşlarım hep kırdılar
 Her biri birisinden ayırdılar

1385 Cümle halka olmuş iken biz delîl
 Gördiñüz kim niçe oldıq biz zelîl

Haq yaradandan беру levh-i qalem⁴³⁹
 Böyle kimse çekmedi zulm u elem

ONINCI MECLİS

[40a] Meclisün onıncısından perdeler
 Açuben⁴⁴⁰ gönlüm beyân itmek diler

Çünkü Zeyne'l' Âbidîn bülbül gibi
 Kendüyi bildürdi gonca gül gibi

Dir Yezîd vaqt-i şalât qalmışdur az
 Qâmet idüñ tâ ki kılınsun namaz

1390 Sür'at-ile geçdi mihrâba imâm
 Cum' anuñ farzın o dem kıldı temâm

⁴³⁹ levh-i qalem: levh u qalem HM, AE.

⁴⁴⁰ açuben: açub HM.

Sünnî olan⁴⁴¹ cümlesi kiçi ulu
Ol Yezîde cümlesi itdi ğulu⁴⁴²

İstediler kim serâyın yıķalar
Çıķaruben anı oda yaķalar

Ėudret-ile bir buluť azın azın
Ėabladı ol dem bu dünyānuñ yüzün

Öyle tutdı ķarañuluk ‘ālemi
Didiler bugün kıyāmet ola mı

1395 Yağdı yağmur tolı ile esdi yıl⁴⁴³
İndi tağlardan Dımıřķ üstine seyl⁴⁴⁴

Yarısın şehr-i Dımıřķ’uñ aldı şu
Her biri feryād idüb kıldı ġırīv⁴⁴⁵

Nice ādemler şuya ġarķ oldılar
Ėayli evler yıķılub Ėarāb oldılar

Didiler geldi bize Ėaķdan belā
Anuñ-iķün⁴⁴⁶ derde oldıķ mübtelā

Bu işe oldı Yezîd Ėayrān u zār
Bilemez āķir niķe olısar ķār

1400 Didi Mervān bunları tîz al çıķar
Yoğsa bunlar tırıcak şehri yıķar

⁴⁴¹ olan: olanlar HM, AE.

⁴⁴² ġulu: ġuluvv olan kelime kafiye gereği bu şekilde yazılmıştır.

⁴⁴³ yıl: yel HM, AE.

⁴⁴⁴ seyl: sel HM, AE.

⁴⁴⁵ Her biri feryād u fîĖān kıldılar. HM, AE.

⁴⁴⁶ Anuñ-iķün: Anuñķün biz AE.

Key şaķın nā-gāh ğulv-i ‘āmm olur
 aşd iderler taħtıma⁴⁴⁷ bednām olur

Yidi ğünden şöra çağırdı giri
 atına geldi Yezīd’ün her biri

Didi Zeyne’l’ Ābidīn’e söyleñüz
 anda varursız baña şerħ eyleñüz

Göñliñüz her ne dilerse vireyim
 Cümleñüz geydürüben göndereyim

1405 [40b] Didiler māl ü milk ile bizi⁴⁴⁸
 Aldayamazsın yüri o bu sözi

Bizi şimdi uds’e gönder gidelüm
 Bāri⁴⁴⁹ anda varuben şabr idelüm

Dir Yezīd itdüm abul cümle sözün
 Gitmeg-içün aydıñuz gördüm sizün

Didi Zeyne’l’ Ābidīn dir şöñ nefes
 Bir murādum var atuñda aldı pes

Ger bizi irğüre Allāh yarına
 Minbere ıkub Resūl’ün yerine

1410 Rūħına anuñ du‘ālar ideyim
 Varuben andan yolıma gideyim

⁴⁴⁷ taħtıma: baħtıma AE.

⁴⁴⁸ Mısrada vezin hatası var.

⁴⁴⁹ bāri: bāzi AE.

N'ola olsun dir Yezîd virdi rızâ
Geldi başına o dem haqdan qazâ

Ey muhibb-i hânedân-ı ehl-i beyt
‘İşk-ile idüñ Yezîd’e la‘net⁴⁵⁰

MEVT-İ YEZÎD BÎDÎN LA‘NETULLÂH

Mefâilün Mefâilün Feülün

(. ---/ . ---/ . ---)

Yezîd zulm-ile dökdi çünki kanlar
Tolaşdı ‘ākıbet boynına anlar

‘Acemde var-idi bir ẖvāce⁴⁵¹ ulu
Bildî⁴⁵² dört yanında cümle kulu

1415 Anuñ adı Muḥammed’dür ‘Irākî
Sefere qaşd idüb kıldı yarağı

O dört yüz kulu aldı yola gitdi
Meger günlerde bir gün Şam’a yetdi⁴⁵³

Hüseyn’e cümle olan işi tācir⁴⁵⁴
İşitdi key katı yanar vü acır

Melāmet odı yüregini yaqdı
Yüzün dergāha tutub göge baqdı

⁴⁵⁰ Mısrada vezin hatası var.

⁴⁵¹ ẖvāce: ḥoca AK.

⁴⁵² bildi: bile HM, AE.

⁴⁵³ yetdi: geldi HM.

⁴⁵⁴ tācir: te‘cir AK.

Didi Kayyūm u Kadīr u Hudāsın
İlāhi zālīme sen vir cezāsın

1420 Bunı dirdi⁴⁵⁵ aḳardı gözi yaşı
Alub ḡaflet ḳodı yaşıdığa başı

[41a] Görür düşünde kim ḳopmış ḳıyāmet
Cihānda zāhir olur⁴⁵⁶ ḳoḳ ‘alāmet

Terāzū ile ḳurmuşlar şırātı
Niçeler tiz geḳüb bulmuş murādı

Kimi berātı virmiş⁴⁵⁷ sağ eline
Virilmiş gider ol cennet bağına

Kesilmiş kiminüñ aḡzı vü dili
Berātı ḳara müşkil cümle ḡālī

1425 Kimine taḳuben zincīr yederler
Cehennemden yaña alub giderler

Kimisi ḡulle geymişdür şalınur
Kimisi döginüb aḡlar yolınur

Mükerrem şaf tutar şā'im olanlar
Namaza dün ü gün ḳāim olanlar

Ṭurur ortalarında bir ‘aceb zāt
Yüzinüñ nurı ider güneşi māt

⁴⁵⁵ dirdi: didi HM, AE.

⁴⁵⁶ olur: olmuş HM, AE.

⁴⁵⁷ virmiş: virilmiş HM, AE.

İder Hurşîd ışiginde yüzün hâk
İzi tozına müştâk küllî eflâk

1430 Şefâ‘ at kime itse ümmetinden
‘ Aţâlar bulur ol haq hazretinden

Aña kim merhamet kılmaya⁴⁵⁸ Aḥmed
Çekiser bî-nihâye dürlü zahmet

O dem tâcir anuñ vardı katına
Nida itdi Muḥammed hazretine

İtdi Yâ Resûlallâh kerem kııl
Şefâ‘ at kııl bize de muḥterem kııl

Mürüvvet ehlinin lütfuñ iken bol
Ben üftâde faķire dest-gîr ol

1435 Muḳtedâ⁴⁵⁹ olmadı hergiz sözime
Nazar kıılmadı hiç aşla yüzime

Didi tâcir eyâ Şultân-ı ‘ âlem
Şefâ‘ at senden umar cümle ‘ âlem

Günahum çok mıdur kim söylemezsın
Baña niçün şefâ‘ at eylemezsın

Sebeb n’oldı beyân eyle bileyim
Yaramaz fi‘ lüme tevbe kılayım

⁴⁵⁸ kılmaya:kılma HM.

⁴⁵⁹ muḳtedâ: muḳayyed HM, AE.

[41b] Resûl ol dem ‘ayân itdi nihânı
Mübârek lafz içün açdı dehânı

1440 Buyurdı kim sebep oldur arada
Anuñ-çün saña baķmadum burada

Benüm ol nergisi şehlâ Hüseyn’üm
Ciger-güşem daķı hem nur-ı ‘aynum

Şehîd kıldılar anı kim işitdün
Niçün râzı olub böyle iş itdün

Baňa çün ümmet olduğın bilürsin
Kani bu ma‘niye da‘vâ kılursın

Bahâdır kullaruñ vardur senüñle
Sözime tüt kulağın imdi diñle

1445 Eger bugün yüzüm görmek dilerseñ
Benümle cennete girmek dilerseñ

Ne kim var kullaruñ hem⁴⁶⁰ cümle varıñ
Tonansunlar gelüb mescide yarın

Ki Zeyne’l’Âbidîn kaldı piyâde
Aña zulm itdiler iken ziyâde

Yezîd’ün bendine oldı giriftâr
O zâlimün elinden anı kırtar

⁴⁶⁰ hem: - HM, AE.

İşidüb təcir ol dem kıldı āhı
Didi ey kâ 'inātuñ pîşivâsı⁴⁶¹

1450 Sözüñ baş üstine varub gideyim⁴⁶²
Yoluñda māl nedür cān baş vireyim

Ṭurı geldi ki ayrıla yanından
Uyandı ol hem-ān-dem ğafletinden

Baḳub gördi ki yüzi⁴⁶³ nūrla ṭolmış
Ḳarañu gice gündüz gibi olmuş

Ki təcir vāḳıf oldu işbu ḥāle
Döker gözyaşın ider āh u nāle

Cemi' ḳullarıñ yanına dirdi
Ne gördiyse hemān düşünde virdi⁴⁶⁴

1455 Ne kim var ḳul silāḥ-ile ṭonandı
Şabaḥ oldu alub mescide geldi

Gelüb mescide cem' oldu ḥalā'ıḳ
'İbadet itmeg-içün ḥaḳḳa lāyıḳ

[42a] Yezīd geldi bile Mervān vezīri
Ḥabāşetden bulunmazdı naẓīri

Ki Zeyne'l' Ābidīn mescide girdi
Cemā' at cümle gelmiş baḳdı gördi

⁴⁶¹ pîşivâsı: şems ü mähı HM, AE.

⁴⁶² varub gideyim: gidüb varayım HM, AE.

⁴⁶³ yüzi: - HM, AE.

⁴⁶⁴ virdi: deyvüvirdi HM, AE.

Nidā kılub didi āvaz-ile ol
Eyā mü 'min olanlar az eger bol

1460 Muḥammed'den şefā' at isteyenler
Ḳani sünnī müslümānuz diyenler

Sevenler cān-ı dilden Murtaẓā'yı⁴⁶⁵
Bu gün kılmak gerek ' ahde vefāyı

Atamı öldüren ehl-i ḡalālūñ
Ṭuruñ başın kesiñ mālını aluñ

Cemā' at kim bu sözi eyledi⁴⁶⁶ gūş
Şol ki mü 'mindür imānı kıldı cūş

Sünnī olanlar hem-ān-dem ṭurdılar
Bir uğurdan kılica el urdılar

1465 Hep Yezīd üstine itdiler hücūm
Şanasın şeyṭan idi ol dem⁴⁶⁷ rücūm

Ṭurdı ol dört yüz ğulāmı tācirūñ
Ḳırdılar ḳavmin Yezīd-ī fācirūñ

Halk arasında Yezīd ol dem geçer
Çıkdı mescidden serāyına ḳaçar

Öñüñde var-idi bir eski ḳuyu
Müstahrec olmışdı yoğ-idi şuyı

⁴⁶⁵ Murtaẓā'yı: Murtafā'yı HM, AE.

⁴⁶⁶ eyledi: itdi HM, AE.

⁴⁶⁷ ol dem: oldı HM, AE.

Varıcağ yakīn yıkıldı kıçına
Düşdi ol murdār kıyunuñ içine

1470 Aşdı başından necis çünkim tebār⁴⁶⁸
Oldı anda ħor u zār itden beter

İşidenler öldüğün vü hem yasın
Didiler ħağ rahmetinden şağlasın

Şehr-i bānī Ümmi Gülşüm ħazreti
Ĥasta olmışlar idi ġāyet kıatı

İtdi pervaz ikisinden cān kıuşı
Göriserdür anı erkek hem dişi⁴⁶⁹

Yirine kıodılar ol ġün anları
Cennete irdi hem-ān-dem cānları

1475 [42b] Aldı Zeyne'l' Ābidīn kıalancasın⁴⁷⁰
Akrabādan bile⁴⁷¹ şağ olancasın

Yolda ħāzır⁴⁷² olanı ħāzır ider
Ol Medīne şehrine alub⁴⁷³ gider

Varıcağ anlara kıarşı çıkıldılar
Cānların ħasret odına yakıldılar

Her biri ehl-i Medīne ħāş u 'ām
Hem Ĥüseyn'üñ öldüğine itdi ġam

⁴⁶⁸ tebār: betār HM

⁴⁶⁹ Göriser anı dağī erkek dişi. HM, AE.

⁴⁷⁰ kıalancasın: kıalıcāsın HM, AE.

⁴⁷¹ bile: - AE.

⁴⁷² ħāzır: lāzım AE.

⁴⁷³ alub: toğrı HM, AE.

Kim var-ise ger keşir vü ger alil
Didiler *el      lill  h 'il celil*⁴⁷⁴

1480   n Yezid'  n mevtid  r bu did  g  m
Bundan⁴⁷⁵   te ben naş  yılı   g  ftey  m⁴⁷⁶

NAŞ  YI  -I   V  N

Mef  il  n Mef  il  n Fe  l  n

(. - - - / . - - - / . - -)

Yezid oldu ma  r  r    izz    c  hina
Bırakdı    izz-i d  ny   anı c  ha⁴⁷⁷

Ki  i kim yaramaz fi   le d  ri  e
  ud  'dan a  na bir   fet iri  e

Bil  rsin Nemr  d irmi  d  r zev  le
Yalu  nuz bir sen   n oldu   av  le

  ani Fir   avn cih  na Ta  rı oldu
  o  nunda g  r nice   uya bo  ıldı

1485 Ni  eler z  lm-ile d  ny  yı t  tdi
  amusın bunda koyub kendi gitdi

  u ni   met kim yen  r    kri   ılınmaz
Gider andan a  na    re bulunmaz

Bu      lemde budur ehl-i sa     det
  dine ya   i   uy kend  ye      det

⁴⁷⁴ M  'min: 40/12

⁴⁷⁵ bundan: bundan bundan HM.

⁴⁷⁶ g  ftey  m: s  ylerim HM, AE.

⁴⁷⁷ c  ha: c  hina AK.

Benüm ol⁴⁷⁸ ‘abd-i ābık kalbi kāsī
 amu fi‘lüm günāh Mevlā’ya ‘āsī

azandum yüz arasın nie nie
 ‘Abeş yirlerde geçdi ‘ömrüm hiçe

1490 Günāhuma bulunmaz add u āyet
 Yaramaz fi‘lūme hiç yok nihāyet

Görenler zāhiren dir hoş kişidür
 Bunuñ lu u kerem her dem işidür

[43a] Olaydı gizlü ālüm āşikāre
 Beni iderler idi pāre pāre

O ādir rahmeti çok pādişāhum
 utub dergāhına rūy-ı siyāhum

Umaram rahmetinden itmeye dūr
 Günahumı biküllī ide mağfūr

1495 ıkıca şoñ nefes cismümdeki cān
 Baña yoldaş ide imān u Kurān

üseyn’üñ işiginde kılmaya red
 Vire āhir anuñ urbında marad

Temennā eylerem her şub u şāmı
 Ki mabūl ide ol a bu du‘āmı

⁴⁷⁸ ol: oldı AK.

İşidicek bunu kim dirse āmin
Hudā virsün aña küllī murādın

Benüm ahvālūmi çün eyledüñ gūş
Naşihat ister iseñ gel beru hoş

1500 Talub⁴⁷⁹ dīl baħrına mānend-i ğavvāş
Cevāhirden çıkardum key katı hāş

Bu ma‘ni cevherine hoş nazar kı
Göñülden çıkmasun ğayet hāzer kı

Pes aña lāyık it her ne iderseñ
Haqquñ emrine ol kande giderseñ

Qamu fi‘lünde gör Allāh’ı hāzır
Kim oldur cümleñ hāline nāzır

⁴⁸⁰Pes aña lāyık it her ne iderseñ
Haqquñ emrine ol nice giderseñ

1505 Riyāzetle bugün nefsinı öldür
Senüñ ‘ālemde bil düşmānuñ oldur

Eger nefsinı bileydi her ādem
Kime hizmet⁴⁸¹ kılar tıñlardı⁴⁸² ādem

Eger nefsüñ senüñ rāzıñı açdı⁴⁸³
Qatında tırmayub şeytana kaçdı⁴⁸⁴

⁴⁷⁹ talub: taleb HM, AE.

⁴⁸⁰ Beyit: - AK.

⁴⁸¹ hizmet: hidmet HM, AE.

⁴⁸² tıñlardı: meleklerdi AE.

⁴⁸³ rāzıñı açdı: rāzın açaydı HM, AE.

Ne deñlü var ise ‘ālemde bedhū
Bulınmaz nefsüñ akrānı siyāh rū

Bulub ‘ālemde bir mürşid-i kāmīl
Meşāyihdan ki Qurān-ile ‘āmil

1510 Anuñ adına olsa zikre dā’im
Gider nefsüñ senüñ na‘t-ı behāyim

[43b] Müdām ism-i hūdāyı zıkr iden dīl⁴⁸⁵
Muḳarreblerden olur mişl-i Cibrīl

Hūdānuñ ismi her derde devādūr
Anuñla cümle ḥācetler revādūr

Anuñla buldı rif‘at cümle ‘irfān
Anuñla buldı vuşlat cümle insān

Anuñla ādem efḍaldür melekden
Anuñla ḳadri a‘lādūr felekden

1515 Hāḳḳuñ ismin kişi zıkr itmeye⁴⁸⁶ ger
Ḳalur ḥayvān⁴⁸⁷ şıfat ol daḥī beter

Ki fursat vaḳtidür fevt itme kārı
Çıḳarma aldılar⁴⁸⁸ bu rūzigārı

Ne kim yararsa Allah ḳılsun anı
Hāṭadur cümleñ girü ḳalanı

⁴⁸⁴ şeytana kaçdı: şeytan kaçaydı HM, AE.

⁴⁸⁵ dīl: dil HM, AE.

⁴⁸⁶ itmeye: itmese HM, AE.

⁴⁸⁷ ḥayvān: ḥayrān AE.

⁴⁸⁸ aldılar: el diler HM, AE.

Ḥazer kıl ġaybet ü zevk -i riyādan
İrağ olma bu dem ḥilm ü ḥayādan

Dimezsen daḥī işitme mesāvi⁴⁸⁹
Diyenle işiden olur müsāvi

1520 Ḥased būrinmesün göñlüñ evine
Ki cānuñ rüz-ı maḥşerde sevine

Tekellüm eyleme küfür kelāmı
İdenler görmeye darüsselāmı

Getürme kızb ü lağvi hiç zebāna
Elüñden devletüñ atma yabāna

Dil ebsem olsa hergiz baş āsandur
Ḥalāş olur tütana ḥoş bu⁴⁹⁰ penddür

Daḥī ġayrılarıñ ‘aybına bakma
Vücuduñ āteşin kibr ile yakma

1525 ‘Āyib⁴⁹¹ görmek dilerseñ bağ özüñe
Göremezsın girürse ger özüñe⁴⁹²

Göñül yıkma işit taḥkik cevābı
Yıkanıñ zāyi‘ olur hep şevābı

Göñül şad eylesün luṭf ile ger⁴⁹³
Ḥaḳīkatde kılursın ḥacc-ı ekber

⁴⁸⁹ mesāvi: müsāvi HM

⁴⁹⁰ ḥoş bu: ḥoşca HM, AE.

⁴⁹¹ ‘āyib: ‘ayb HM, AE.

⁴⁹² öziñe: gözine HM, AE.

⁴⁹³ luṭf ile ger: luṭf ile hem ger AK.

Haramı ger⁴⁹⁴ ırak ol yeme zinhār
Görüb ğayrılar yir dime zinhār

[44a] Bilüb her kim yise dīni yıķılur
Anuñ-çün nār-ı dūzaħdan baķılur⁴⁹⁵

1530 Gider bed ğuyaları hep de⁴⁹⁶ yirinden
Kim bin āfet toĝar anuñ birinden⁴⁹⁷

Seni ol yaradan bir қatre ābdan
Ezelden seni var iden türābdan

Ne denlü cisme ki ol cānı virdi
Қamunuñ rızķ-іçün қaydını gördi

Bilürsin dünyānuñ yoқdur şebātı
Kişiye zehr ider қand u nebātı

Anuñ zevķ ü şafāsı küllī fānī
Olanlar pādişāh bu milke қanı

1535 Cihana ğükm iderken geldi fermān
Taleb kıldılar anca derde dermān

Fenādan bizzarūri küllī geçdi
Cemi‘ isi şarāb-ı mevti içdi

Çıkardı cümlesi ra‘ na ğarīri
Girüb қabre bırақdıлар serīri

⁴⁹⁴ ger: key HM, AE.

⁴⁹⁵ baķılur: yaķılur HM, AE.

⁴⁹⁶ hep de: yini heb HM.

⁴⁹⁷ birinden: yerinden HM.

Yıkıldı her birinüñ köşki kaçrı
Belürmez⁴⁹⁸ oldı hiç eyvân-ı kısra⁴⁹⁹

Eline girse ger milk-i Süleymân
Muğarrer kim virirsin ‘ âkıbet cân

1540 Kani atañ anañ dostuñ yârenüñ
Murâdına irişüb hoşâ geçenüñ⁵⁰⁰

Anuñ kim mālı gelmezdi hesâba⁵⁰¹
Yeterdi qadri nice biñ nişâba⁵⁰²

Urınub başına cevher vü tâc⁵⁰³
Geyardi egnine zerbâ vü dibâc

Yidügi hep nefâyis nâz ü⁵⁰⁴ kevşer
Beqâyet çerb⁵⁰⁵ ü şirin şehd ü şeker

Melekler hem aña olmış-idi kûl
Türub her biri karşusunda maqbûl

1545 Şanurdı öyle qalır⁵⁰⁶ cāvidānı
Geçinürse⁵⁰⁷ bu resme nāgihānı

Nihāyet buldı müddet devri döndi
Ecel cāmını şoñra aña şundı

⁴⁹⁸ belürmez: belürsüz AE.

⁴⁹⁹ eyvân-ı kısra: eyvân kesri AE.

⁵⁰⁰ geçenüñ: geçenler HM, AE.

⁵⁰¹ hesâba: hisâba HM, AE.

⁵⁰² neşâba: nişâba HM, AE.

⁵⁰³ Vezin hatası var.

⁵⁰⁴ nefâyis nâz ü: Fenâbes târ uAE. Metne anlam verilememiştir.

⁵⁰⁵ çerb: ħarb HM.

⁵⁰⁶ qalır: qalurdı AK.

⁵⁰⁷ geçinürse: geçinürken HM, AE.

[44b] Bırakdı cümlesin toprağa düşdi
Ne kim var mālī gayrılar üleşdi

Vefā bulmadı hiç aşla mālından
Elin çekdi cihānuñ hep varından

Murassa‘ ʿtonların hep oldı ārī
Kefen geydi kılub feryād u zārī

1550 ʿTamarlar ʿtağılub etler çüridi
Ebed bu dünyāda ölmez dir idi

Bozıldı şureti hāk oldı cismi
Unudıldı anuñ ‘ālemde ismi

Saňa böyle bu aḥvāl olısdur
Ki ‘ömrüñ gülistānı şolısdur

Yaraḵ kıl şoñ peşīman ıṣṣı kılmaz
Giden kişi cihāna girü gelmez

Bugün dünyāda göresin⁵⁰⁸ yarağun⁵⁰⁹
Olur Firdevs-i a‘lāda ʿturağun

1555 Eger gāfīl bulınursañ tuzakdan⁵¹⁰
Bağasın cennete yarın uzakdan⁵¹¹

‘İbādet ehlidür giren cināna
Bugün inkār iden yarın inana

⁵⁰⁸ göresin: görürsen HM, AE.

⁵⁰⁹ yarağun: berağun AE.

⁵¹⁰ tuzakdan: yarağtan HM, AE.

⁵¹¹ uzakdan: ırağdan HM, AE.

Sözüm gevherdürür şıma şaķıngıl
 Kılağıña bu dürlerden ıaķıngıl

MÜNĀCĀT⁵¹²

Mefāilün Mefāilün Feülün

(. - - - / . - - - / . - - -)

Eyā sulţānı rabbi küllī mevcūd
 Virürsin kıamuya⁵¹³ her günde hem⁵¹⁴ kıūt

Münezzehsin zeman-ile mekāndan
 Yaratduñ cümle şey'i *kün fe kāndan*⁵¹⁵

1560 'Ömür sermāyesini bile virdüñ
 Temām idüb nihāyetine irdüñ

Kıpuñdan ğayrı yokdurur varavuz
 Tazarru'lar idüben yalvaravuz⁵¹⁶

Murādumuz budur her dem kıapuñda
 Bizi reddeyleme her dem kıapuñda

Günāhımız velī çokdur kıatuñda
 Anı 'afv eylemekdür 'ādetüñde

Kıluñ işi olur cürm-ile 'işyān
 Aña sulţān kıılır luţf-ile ihsān

⁵¹² MÜNĀCĀT: - AK.

⁵¹³ kıamuya: kıüya HM.

⁵¹⁴ her günde hem: her günde HM; her gün AE.

⁵¹⁵ Bakara: 2/117; Ali İmran:3/47, 59; Enam: 6/73; Nahl:16/40; Meryem: 19/35; Yasin: 36/82; Mümin: 40/68

⁵¹⁶ yalvaravuz: yalvaruben AE.

1565 [45a] Yüzümüz karasına bakmayasın
Bizi nār-ı caḥīme yakmayasın

Kelām-ı münzelüñ Kur'an ḥaqqı-çün
Daḥī İsmā' ile qurbān ḥaqqı-çün

Ḥüseyn'ün cismi vü ruḥı ḥaqqı-çün
Anuñ ol dökilen kanı ḥaqqı-çün

Daḥī anda kesilen başı ḥaqqı
Anuñçün dökilen gözyaşı ḥaqqı

Ola yanında yoldaşları ḥaqqı⁵¹⁷
Akan kanlarıyla yaşları ḥaqqı

1570 Ḥabīb-i Muṣṭafā'nuñ cismi ḥaqqı
Senüñ qatūñda anuñ ismi ḥaqqı

Bize yā Rabbi sen eyle 'ināyet
Ki iḥsānına yokdur ḥadd u ḡāyet

Uyargıl ḥ'āb-ı ḡaflet içre kaldık
Göñül murḡın 'aceb sevdāya şaldık

Heva-yı nefse oldık mübtelāsi⁵¹⁸
Ḥuşūşan iblisüñ mekr ü belāsi

Hidāyet eyle bize müstaḳīm ol
Za'if üftādelere dest-gir ol

⁵¹⁷ Beyit: - AK.

⁵¹⁸ mübtelāsi: mübtelā bir HM; mübtelāyız AE.

1575 Bizi imān u Qurān-ile gönder
Yaramaz fi‘limüzi hayra dönder

Qılub mağfūr kamu ‘ işyānımu
Sa‘ idler zümresinden eyle bizi

Yüzümüz hazretünde eyleyüb aq
Bize vir Seyyid’ün qurbında turaq

Irak yaqın ne kim var ‘ām u hāşı
Cehennemde kamuya⁵¹⁹ vir halāşı

Imān ehlini Yā Rab küllī şād it
‘Azāb itme hesābı dahī az it

1580 Qılub cümle belālardan bizi dūr
Muhammed hürmetine eyle mesrūr

Şırāt köprisini āsān geçelüm
Girelüm cennete yeyub içelüm

İlāhi Hacı Nureddin gedāyı
Yetişdür fazluñla eyle ‘atāyı

Murādın kıl müyesser dü cihānda
Eger zāhirde⁵²⁰ olur ger nihānda

[45b] İrişüb feyz-i lutfuñ aña dā’im
Hüseyn’ün hizmetinde⁵²¹ ola qa’im

⁵¹⁹ kamuya: komaya HM, AE.

⁵²⁰ zāhirde: tāhirde AE.

⁵²¹ hizmetinde: hidmetinde HM, AE.

1585 Yüzüm⁵²² ayırma her dem kapusından
 ‘Aṭālar bulsun anuñ tapusından

Anuñla bizi ḥaṣr it bile yarın⁵²³
 Atası hem anası küllî varın

Hüseyn’üñ işiginde anı ḥāṣ it
 Ma‘ āṣiden anuñ ḳalbini pāk it

Huṣūṣan Muṣṭafā ol sırr-ı *levlāk*
 Müdām olsun işiginde yüzüm ḥāk

Recām budur o ṣultānı ḥaremden
 Mürüvvet ma‘ deni kân-ı keremden

1590 Şefā‘ atden beni ḳılmaya maḥrūm
 Cehennem odına tā olmayam⁵²⁴ mūm

Müyesser ḳıla ḥaḳ oldıḳda⁵²⁵ irem
 Cināna anuñ ile bile girem

Hudāyā luṭfuña yok⁵²⁶ ḥadd u ğaye
 Kerimsin vir ‘ icābet bu du‘ āya

Şefā‘ at eyleye maḥşerde Aḥmed
 Aña dir Hacı Nūreddīn raḥmet

Hüseyn’üñ Maḳteli didüm buña ad
 Velī açılmadı bu resme bir ad

⁵²² yüzüm: yüzün HM, AE.

⁵²³ Anuñla bile ḥaṣr it bizi yarın. HM, AE.

⁵²⁴ olmayam: olmaya AK.

⁵²⁵ oldıḳda: oldur ki AE.

⁵²⁶ yok: - AK.

1595 Naşâyıḥ sözleri hep dürr-i meknûn
Tutanlar ola *ecrûn gayr-i memnûn*⁵²⁷

Cemî' i dâsitânlar şâhıdur bu
Sa' âdet küncinüñ miftâhıdur⁵²⁸ bu

'Acâ'ib nazm olındı bu cevâhir
Su'al idüb dise ehl-i zevâhir

Yezîd içün dinildi nice aqvâl
Bilinmez hiç haqîkat nicedür hâl

Kimisi dir Yezîd gitti imânsız
Kimi dir ol müslimândur gümânsız

1600 Anuñ-çün la' net ider⁵²⁹ ba' zı ' âlim⁵³⁰
İhânet kıldı evlâda o zâlim

Didiler ba' zılar la' net kılınmaz
İmânsız öldüğü taḥkîk bilinmez

[46a] Cevâb oldur ricâl-i gaybe irdüm
Yezîd'ün hâlini anlara şordum

Bu ' âlemde olan üçler yidiler
Hudâ bilür ki hep böyle didiler

Yezîd müfsid ü müdbir ü_murdâr
Daḥî a' vâni enşârı ne kim var

⁵²⁷ Fussilet: 41/8; İnşıkak: 84/25; Tin: 95/6

⁵²⁸ miftâhıdur: miftâhıdur AE.

⁵²⁹ ider: - AK.

⁵³⁰ âlim: âlem AE.

1605 Hüseyn'i öldürüb ehlini şoydı
 Qodı haqqı varub bātıla uydı

İhānet kıldılar evlāda ādem
 Getürüb başlarına ğuşsa vü ğam

Bu dünyāda cezasın ger bulaydı
 Kimisi⁵³¹ kelp hınzır olmuş olaydı

Ve lākin Muştafā'nuñ hürmetine
 Tevaqquf itdiler Allāh qatına

Anuñ dīni ebed nesh olmayısar
 Daḡī ümmet⁵³² ebed mesh⁵³³ olmayısar

1610 Resul'ün luṭfı ger olmasa vāfir
 Giderlerdi cihāndan küllī kāfir

İmānsız gitmesine çoğ u azı
 O faḡr-i ka'ināt olmadı rāzı

Çün evlād-ı Resūlden dökdi qanlar
 Anuñ zulmiyle şusız çıqdı cānlar

Aña la'net dinilmek lāyık oldı
 Velī soñra Yezīd imānı⁵³⁴ geldi

‘Azābı key qatıdur şöyle bil kim
 Anuñ üstine geçse kırk yıl kim

⁵³¹ kimisi: kimi AK.

⁵³² ümmet: ümmet olan HM, AE.

⁵³³ mesh: şaḡ HM

⁵³⁴ imānı: imāna HM, AE.

1615 Günāhı yenilerdür bir dār-ı miḳdār
 Ḳabirden ḥaṣre dek yandırısar nār

Ḳaçan kim ölen ādemler dirile
 Ḳıyāmet ḳopa bir yire dirile

Ḥayırdan ṣerden işledügi işi
 Görür hep ol zemānda cümle kişi

İlāhi yüzi⁵³⁵ ḥazretüñde aḳ⁵³⁶ it
 Bizi ol ḳavm-i zālinden ırāḳ⁵³⁷ it

Ḥaḳḳuñ ḥıṣmına anlar oldı mazḥar
 Delil ḥacet degül güneşden [ezher]⁵³⁸

1620 [46b] Ki da‘ vacıları āl-i ‘ibādur
 Daḥī hem ol Resūl-i muḥibbādur⁵³⁹

Anuñ kim müdde‘ īsi ola mezkūr
 Görür mi aḥiretde cennet ü ḥūr

Meger aña Ḥudā’nuñ luṭfı ire
 Şefā‘ at ḳıla Aḥmed şoñra gire

Başiret ehlidür bunlar bilenler
 Alurlar gevheri şarrāf olanlar

⁵³⁵ yüzi: yüzimüz HM, AE.

⁵³⁶ aḳ: aḡ HM, AE.

⁵³⁷ ırāḳ: ıraḡ HM, AE.

⁵³⁸ ezher: ezhar AK, HM, AE. Sözcük Farsça, pek beyaz ve parlak anlamındaki “ezher” sözcüğüyle tashih edilmiştir.

⁵³⁹ muḥibbādur: muctebādur HM, AE.

Başiret ehlidür vākıf bu hāle
Başar ehli tolaşdı kıl ü kāle

1625 Başar ehli delil ister sözine
Göremez perde var göñli gözine⁵⁴⁰

Veliler ger nebiler çok vü ger az
Kamunuñ ide haq ervāhını şāz⁵⁴¹

Daḥī faḥr-i cihānuñ gözi nūrı
Göñül eglencesi kalbi surūrı

Veliler zümresinüñ rehnümāsı
Hidāyet bülbülü devlet hümāsı

Kim olmışdur şehīd Kerbelā'da
Cefā vü cev̄ ü miḥnet bir⁵⁴² belāda

1630 Toğub gün gibi gül⁵⁴³ cismi tolındı
Aña 'ālemde ğāyet ḥayf olındı

Hüseyn bin 'Ali ol Şīr-i Yezdān
Sa'ādet burcı üzre māh-ı tābān

Taḥiyyāt ü selām sırran vü cehren
Anuñ pāk ruḥına dehren-fe-dehren

Hem ol şāh-ı cihān-ile kılanlar
Yolında cān u baş kurbān kılanlar

⁵⁴⁰ gözine: gözinde HM, AE.

⁵⁴¹ Kamunuñ haq ervāhını şād. HM; Kamunuñ ide haq ruḥını şāz. AE.

⁵⁴² bir: pür HM, AE.

⁵⁴³ gül: tiz HM, AE.

Daḥī yoldaşları ebrār u evtād
Yatarlar Kerbelā’da şeş u heftād

1635 Daḥī deryā-yı gevher-i daḳāyık
Cihānda kâşifi sırr-ı ḥaḳāyık

Suḥenrāz-ı⁵⁴⁴ sa‘ ādet gülistānı
Ledünnī ‘ilmi içre ḥaşr-ı şāni

Mertebe virmemişdi⁵⁴⁵ şöyle kim ḥaḳ
Başiret ehli olan bilür ancak

[47a] Du‘a içün elin ḳaldursa her bār
Aña āmin dirler cümle aḫyār

Her anda şad hezarān ḥasret ü vāh
Güneş gibi ṭolındı hem yüzi māh

1640 Hem ol server ki anuñ mürşīdidür
Melek manzar sa‘ ādet ḥurşīdidür

Cemāli bu cihānuñ şems ü māhı
İşigi ‘aşıkınuñ secdegāhı

Anı medḥ eylese ger nice biñ yıl
Deñizden ḳatrece⁵⁴⁶ şerḥ itmeye dil

Odur mürşīdi cümle kâ’inātuñ
İşit vaşfını ol ‘ālī zātuñ⁵⁴⁷

⁵⁴⁴ suḥenrāz-ı: suḥenzār-ı AE.

⁵⁴⁵ mertebe virmemişdi: merātib virmiş-idi HM, AE.

⁵⁴⁶ ḳatrece:ḳatre AK.

⁵⁴⁷ Mısra da vezin hatası var.

Yidi iklîme gönderür ferîşte
İder ervāḥa da‘ vet her bir işde

1645 Ki üçler yidiler biñ daḥî birler
Bile dört köşenüñ bekçisidürler

İrişüb bu ḥaber taḥte’s-şeraya
Gelürler cümlesi her bir araya

Anuñ dergahına bunlar dirilüb⁵⁴⁸
Ḳamunuñ maḳşudı anda virilüb⁵⁴⁹

Gine destür virür⁵⁵⁰ ol hep giderler
Varuben Ḥālîḳ’a ḥılḳat⁵⁵¹ iderler

Velîler gerçi kim ‘ âlemde çokdur
Gören cümle işi Ḥızır-ile oldur

1650 Daḥî şöyle buyurdı Ḥızır-ı zinde
Ki aşla hic yalan yokdur sözinde

Varıcaḳ geçem ki yarın şırāṭa
Çerāḳ ola eline⁵⁵² hem orada

Geçerken ol velîlerden bu evvel
Sözi taḥḳîḳdürür şanma muṭavvel⁵⁵³

Anuñ evşafı hiç gelmez zebāna
Odur şāḥîb taşarruf ins ü cāna

⁵⁴⁸ dirilüb: derilür AE.

⁵⁴⁹ virilüb: virilür HM, AE.

⁵⁵⁰ virür: virdi AE.

⁵⁵¹ ḥılḳat: ḥidmet HM, AE.

⁵⁵² eline: âline HM.

⁵⁵³ muṭavvel: evvel HM, AE.

Muḳarrer olduğınca arḫ-ı gerdün
Tecellî kılsun aña zat-ı bî-ün

1655 Duru dîle selâm ol Muştafa’dan
Dağî hem âl u aşḫâb-ı vefâdan

[47b] amu medḫi şenâsı ehl-i ḫâküñ
Mübârek ruḫına ol pîr ü pâküñ

SEBEB-İ TE’LİF-İ KİTÂB

Eger bir kimse iderse su’âli
Ki bilmek ister ise işbu ḫâli

Biḫamdillâḫ temâm itdüm kitâbı
Uyardum ğafletinden ehl-i ḫâbı

Ḥüseyn’üñ maḳteli ‘âlemde çokdur
Vü illa hiç bunuñ mânendi yokdur

1660 O devlet güneşi ol dem⁵⁵⁴ tolındı
Sebeb ne bu kitâb te’lîf olındı

Cevâbı böyledür hem ehl-i dîle
Kim ol te’lîf bâ‘ iş oldu bile

Giderken ḫac yolında ḫudret-ile
Esîr⁵⁵⁵ olmuş idüm kâfir iline

Gemiyle rûz-ı⁵⁵⁶ deryâda kaçardık
Murâd olan bu kim Mısr’a geçerdük

⁵⁵⁴ ol dem: toğdı HM, AE.

⁵⁵⁵ esîr:kâfir AK.

⁵⁵⁶ rûz-ı: rûy-ı HM, AE.

Görindi bir gemi deryāda nā-gāh
Haramīdür bilüb hep oldı⁵⁵⁷ āgāh

1665 İrişdi anide toplar atıldı
Karañu oldı şöyle gün tutıldı

Kime toķansa top fi'l-hāl ezerdi
Ādem kanı ile deryā kızardı

Mecāl kalmadı aşla ceng ü harbe
Bizi alub ilette dār-ı harbe

Redos cezāresine aldı gitdi
Cihānda bizi nāra kodı gitdi

İki yıl⁵⁵⁸ dört ay bendi zindān
İçinde olmadık bir laḥza emān

1670 Var idi şeyḫimüz mürşīd-i kāmīl
Ḳamuya luṭfu tām⁵⁵⁹ iḥsānı şāmīl

‘Ulūm ‘ālem nedür⁵⁶⁰ bāṭın vü zāḥir
Cemi‘ isinden olmış idi māḥir

İşi ḥilm ü ḥayā⁵⁶¹ zühd-ile taḳvā
İderdi ḥalkā i‘ lām ehl-i taḳvā⁵⁶²

[48a] Cemāl’dür ismi hem Lārende şehri
Nazīri yok arasan cümle dehri

⁵⁵⁷ oldı: oldık HM, AE.

⁵⁵⁸ yıl: - AK.

⁵⁵⁹ tām: nām HM

⁵⁶⁰ nedür: ne kim HM, AE.

⁵⁶¹ ḥayā: vecā HM.

⁵⁶² ehl-i taḳvā: rāvervā HM; rāh-ı taḳvā AE.

Tecellî eyleyüb hoş nûr-ı [izhâr]⁵⁶³
 Hudâ kılsun anı fazlına mazhâr⁵⁶⁴

1675 İrişdi ‘ âlî himmet pîr ü pâkdan
 Bu aqṭābı ki qaldururdu ḥâkdan

Çeküb deryâ-yı gamdan bir kenâra
 Şatun almışlar idi şad⁵⁶⁵ dinâra

Cihânda ben fakîr tekrar vücûdı
 Bulub çok eyledüm ḥaḳḳa sücûdı

Hem ol lütf u keremkânı vü meşhûr⁵⁶⁶
 Sa‘ âdet menba‘ ı merḥûm u maḡfûr

Vezîri ‘ askeri a‘ zâm hem ol⁵⁶⁷ şâh
 Maḳârîni selâṭin âlî dergâh

1680 Ki Hersekzâde’dür ‘ âlemde ismi
 Yatur⁵⁶⁸ gül gibi Dîl içinde cismi

Diyâr-ı Dîl ṭururken şöyle ḥâlî⁵⁶⁹
 ‘ İmâret eylemişdür anda ‘ âlî

Daḥî câmi‘ müretteb ḥayrı vâfir
 Gice gündüz konub göçer müsâfir

⁵⁶³ izhâr: ezher AK; ezher HM, AE. Açığa çıkarmak anlamındaki Arapça “izhâr” sözcüğü ile tashih edilmiştir.

⁵⁶⁴ mazhâr: ezher HM, AE.

⁵⁶⁵ şad: şaydi HM.

⁵⁶⁶ meşhûr: meşhûd HM.

⁵⁶⁷ hem ol: - HM, AE.

⁵⁶⁸ yatur: yanur HM.

⁵⁶⁹ ḥâlî: ḥâni HM.

Ḥudā kılsun anuñ rûḥını mesrūr
Maḳāmın yevm-i maḥşerde cennet ü ḥūr

Beni bir kimse alub geldi bile
İmam vü ḥaṭīb olmağa dile

1685 İrüb cān sem' ine⁵⁷⁰ ḳudret nidāsı
Pes oldur ehl-i di

Görindi baḥr-ı dilde dürr-i mercān
Bu ma' nā cevherine odadur kân

Leṭāfet güllerini anda dirdüm
Murāduma biküllī anda irdüm

Orada buldum ekşer-i ḥayātı
Ricāl-i ḡaybe bir ḥālī zātı⁵⁷¹

Baḡa bir tuḥfe virdi hiç bulunmaz
Cihānda söylenüb tefsīr⁵⁷² olunmaz

1690 Anuñ ḳadrin meger şunlar bilürler
Kim ehlullāh-ile hemdem olurlar

[48b] Şorurken⁵⁷³ dīl içinde ben gemine
Niçe irdüm işitdürdi⁵⁷⁴ emīne

Meger bir gün irişür faẓl-ı Yezdān
Serīinde sürūruñ seyr ider cān

⁵⁷⁰ sem' ine: şem' ine AE.

⁵⁷¹ Mısrada vezin hatası var.

⁵⁷² tefsīr: ta' bīr HM, AE.

⁵⁷³ şorurken: şururken HM, AE.

⁵⁷⁴ işitdürdi: işit derk-i HM; işit derdiñ AE.

Bahar eyyāmı gül açmış dehānı
Ötüb bülbül nihān eyler ‘ayānı

Tefekkür eyledüm ki hiç zamanuñ
Şebātı yok zemīn ü āsumānuñ

1695 Bu dünyā cevri çok dār-ı fenādur
Şafa ü lezzeti küllī [‘anā‘dur]⁵⁷⁵

O ki şeker şoñı hep zehir-nākdur
Kim āhır ehlinüñ menzīli hākdur

Niçeler māl u eşvāb cem‘ iderler
Şonında kim cümlesin koyub giderler

Sürer dünyāda gayriler şafāyı
Çeker māl issi kabrinde cefāyı

Dahī hem vālidem bir şāliha zāt
Var idi kalb-i şāfi mişl-i mir’āt

1700 Murād idinse ger üçler yidiler
Gelüb dirlerdi ki göñlüñ ne diler

Oturub söyleşürken⁵⁷⁶ bir maḳāmda
Du‘ā kılurlar idi şubḥ u şāmda

Bu yolda⁵⁷⁷ gerçi sa‘y itdüm dūrişdüm
Velīler meclisine çok irişdüm

⁵⁷⁵ ‘anā‘dur: ‘inādur AK. Sözcük Farsça meşakkat anlamındaki anā kelimesi ile tashih edilmiştir.

⁵⁷⁶ söyleşürken: söyleşüb HM, AE.

⁵⁷⁷ bu yolda: bu yol dem AK.

Ricāl-i ğaybe didüm keşf idüb rāz
Ki bir ğayr olsa itsem raḥmeti⁵⁷⁸ bāz

Bulub āḫir şehādetle ğazānuñ
Vesīle olsa emrine Hudā'nuñ

1705 Buña Maḳtel-i Hüseyn didi anlar
Hem-ān-dem şehd ü şeker yidi anlar

Oḳuyub diñleyenüñ hem şevābın
İşidüb cümle anlarda⁵⁷⁹ cevābın

Düşüb göñlüme Hüseyn⁵⁸⁰ eyledi kār
Diler cānum ola bu yolda ber-dār

Ki hiç gelmez idi gözüme hem ḫāb
İderdüm āh u nāle mişl-i ṭullāb

[49a] Beni çünkim ‘aceb söyledi⁵⁸¹ şaldı
Dilüm ğavvāş olub deryāya ṭaldı

1710 Cevāhirden bulub ğarrā-yı merġüb
Anı nazm eyledi küllī iken ḫüb

Getürdi cümlesin bāzār-ı ‘aşḫa
Aña cān kıymet olmaz bil ki başḫa

Ḳani ol müşterī kim vire varın
Birine niçe yüz biñ ola yarın

⁵⁷⁸ raḥmeti: zaḥmeti HM, AE.

⁵⁷⁹ anlarda: anlardan HM, AE.

⁵⁸⁰ Hüseyn: ḫubbi HM, AE.

⁵⁸¹ söyledi: sevdāya HM, AE.

Ƙoyub dünyāyı ‘ uḳbāya dūriṣe⁵⁸²
Fenādan milk-i ibḳāya iriṣe

Yolında vire cān baş ola maḳbūl
İdine Seyyid anı ‘ abd-i maḳbūl

1715 Velī bu cevherüñ ḳadri bilinmez
Anuñçün degmede ḳıymet bulunmaz

Cihānda ehl-i ḥayrat pek ḳalīldür
Ḳavī az çoğı ḥalḳın hep delīldür⁵⁸³

Emānetde alurlar cümle mālī
Ölürler sonra ḳalır kendi ḥālī

Anuñçün ḥayra yoḳdur hiç mecālī
Bu resme didiler ḡaybuñ ricālī

Eyā ehl-i naẓar luṭf eyle her-bār
Benüm ‘ aybumı setr it ḳılma izḥār

1720 Olan sehvinī ıṣlāḥ et yirinde
Ki vardur sehv ü noḳṣān her birinde

Mürüvvet ehlidür her ‘ ayb örten
Cihānda bī-ḥayādur perde yırtan

Benüm çün⁵⁸⁴ cehl ü ‘ işyānum ‘ ayāndur
Bilür ehl-i kemāl bellü beyāndur

⁵⁸² dūriṣe: düziṣe AE.

⁵⁸³ delīldür: zelīldür AE.

⁵⁸⁴ çün:ḥod HM, AE.

Bu kande kim Hüseyn'i yād idem ben
Anuñcün bir kitāb te'lif idem ben

Aña lāyık feşāhat yok dilümde
Zekāvet kani 'aqlumda dilümde

1725 İştittik ki Süleymān cinn ü nāsa
Geçerdi cümle hükümü⁵⁸⁵ 'ām u hāşa

Turub her ta'ife tuhfе getürdi
Niçe 'özü-ile şāha yetürdi

[49b] [Çekirge]⁵⁸⁶ ayağın almış bir qarınca
Ki ya'ni tuhfeler⁵⁸⁷ getüre niçe

Süleymān'a didi ey müzhir-i haq
Benüm sen şāha tuhfem budur ancaq

Qabul it bundan a'lā yok qatumda
Bulınan budur ancaq kudretümde

1730 Hem-ān-dem tuhfе maqbūl oldı şāha
Dönüb qarınca fi'l-hāl girdi rāha

Benüm daḥī buña beñzer maqālüm
Hüseyn'ün maqteline kıl ü kālüm

Umaram ide maqbūl kılmaya red
Bu ednā tuhfemi ol nesl-i Aḥmed

⁵⁸⁵ cümle hükümü: hükümü cümle HM

⁵⁸⁶ çekirge: her üç nüshada da çekir şeklinde yazılan kelime tashih edilmiştir.

⁵⁸⁷ tuhfeler: tuhfе HM, AE.

Ḳamu eksüklerim tuta temāma
Olan cennetde hemsāye imāma

Civārında anuñ mesrūr ola cān
Murādumı müyesser kıla sübhān

1735 Bizi yā Rab bu ğafletden ħalāş it
Muḳarreblerle dergāhında ħāş it

İlāhi sen ‘ināyet eyle bize
‘Aṭalar kıl cinānda cümlemüze

Daḫī mücrim Nüreddīn bī-nevāyı
Tevaḳḳu‘ dā’imā eyler ‘aṭāyı

Olub fişḳ-ile⁵⁸⁸ ‘işyān dā’im işüm
Yatu⁵⁸⁹ ğaflet içinde bī-‘aḳl başum

Ḳıcabı ref‘ idüb⁵⁹⁰ ḳalb vü gözinden
Diline vir anuñ ḫikmet sözinden

1740 Ḳüseyn’uñ āsitānından⁵⁹¹ siyāh rū
Odur bir bende-i müdbīr ü bedḫū

O devlet işiginde ol ğulāmı
Diyecek didi ol bunca kelāmı

Ḳudāya ḫamd ü şükr-ile taḫiyyāt
Daḫī hem Muşṭafā’ya⁵⁹² çok şalavāt

⁵⁸⁸ fişḳ-ile: ‘ışḳ-ile AE.

⁵⁸⁹ yatu: yatub HM, AE.

⁵⁹⁰ idüb: - AK.

⁵⁹¹ āsitānından: āsitānında HM; āşitānında AE.

⁵⁹² Muşṭafā’ya: Muşṭafā AK.

Daḥī hem āl ü aşḥābına her bār⁵⁹³
Muḡarrer olduḡınca çarḥ-ı devvār

[50a] Çün oldı bu me‘āni şehd-i aḥlā
Dinür tāriḥ *huve ḡayrun ve ebḡā*⁵⁹⁴

1745 Yazıldı tevāriḥ şükür kim aḡsen
Bu faḡīr Ca‘ ferī caḡīmden asān

Vāḡıf hem ḡayrāt olsun bu kitāb
Görmeye kātibi ‘uḡbāda ‘azāb

Oḡuyanlar du‘ā kılsun yazana
Şenālarla raḡmetler ḡazana

Temām oldı kitābuñ intihāsı
Gerekdür kātibe şerbet bahāsı

Temām oldı kitāb elḡamdülillāh
Oḡu bir fātiḡa üç ḡulḡuvallāh

Temmet el kitāb bi‘avnillāh mülkül vahḡāb.

Liḡaḡīr el faḡīr Ca‘ fer bin Ḥasan ve vaḡf’ül ḡayrāt Muḡammed bin Kāzım

Fi 20 Şubat sene 1320 . Vaḡt-i yevm-i bazār ‘aşr.

⁵⁹³ her bār: her dem AK.

⁵⁹⁴ Taha: 20/ 73.

SONUÇ

Vuku bulduğu günden bugüne tüm İslam milletlerini derinden etkileyen, Evlad-ı Resûl'ün acımasızca katledildiği ve hareminin hakaretlere uğradığı Kerbelâ faciası tüm İslam âlemini derinden etkilemiş ve toplumların umûmi his, fikir ve hayat tarzı ürünü olan edebiyat, müzik, tiyatro, resim gibi sanat dallarına mevzu bahis olmuştur.

İlk olarak Arap edebiyatına konu olan Kerbelâ fâciası daha sonra da Fars, Türk ve Azeri edebiyatları sahasına yayılmıştır.

16. Yüzyıl Klasik Türk Edebiyatı şairlerinden olan Hacı Nüreddin Anadolu sahasında yazılan ilk maktel örneklerinden birini vermiş olması sebebiyle edebiyat tarihimiz içerisinde önemli bir konuma sahiptir. Şair, Vâkıa-yı Deşt-i Kerbelâ adlı maktelini geleneksel maktel muhtevası ve üslubu ile kaleme almıştır. Eser, Hz. Hüseyin'in Kerbelâ'da on gün boyunca susuz bırakılarak Muharrem ayının onunda şehit edilmesinin sembolik karşılığı olarak on meclisten ibarettir. Tarihi didaktizm ile edebi lirizmin kaynaştığı bir üslupla kaleme alınan eser Anadolu'da halk arasında uzun yıllar sevilerek okunmuştur.

ŞAHİS VE YER İNDEKSİ

Abbas bin Ali: 24a/834; 24b/837, 845, 846, 847, 848, 849, 850; 25b/873, 878, 886; 33b/1172; 34a/1173

Abdullah bin Hasan: 22b/776; 23a/787, 797; 23a/802; 23b/808

Abdullah bin Müslim: 18b/638, 640; 19a/650, 657, 663; 19b/ 665, 669, 675, 678

Abdullah bin Ziyad (Ubeydullah bin Ziyad): 3a/88; 7a/217, 223, 229; 8a/263; 10a /324, 330; 10b/344, 346, 351; 10b/354; 12a/403, 406; 12a/403; 12b/412; 13b/455; 18b/638; 33b/1158; 33b/1165; 34a/1180

Ahmed (s.a.v): 1a/16; 36b/1267; 41a/1431; 45b/1593; 46b/1622; 49b/1732

Aişe (r.a): 33a/1144

Ali (ra) : 2b/65; 5a/150; 11b/384; 20b/703

Ali bin Hüseyin: 25a/858,866; 26a/893, 898; 26b/908

Amr-ı Nahs (Ömer bin Sa'd) : 13b/461, 462,464; 14a/467, 471, 473, 476; 15a/509; 15b/522,529; 17a/583, 589; 23a/ 785, 791; 24a/ 826; 24b/848,854; 25a/869; 25b/874; 26b/916; 28b/984; 33b/1160, 1166, 1168; 34a/1177

Avn bin Ali: 24a/822, 828, 830, 831

Basra: 3a/88; 7a/216

Cafer bin Talib:21a/717, 722

Cafer-i Sadık: 20b/706

Cemşid: 25a/859

Çalab: 4a/124

Davud (as): 38a/1323

Dımışk (Dımeşk): 36a/1262; 36b/1263; 40a/1395, 1396

Ebubekir (ra): 1b/29; 2b/56; 35b/1243

Erzak: 21b/737, 738, 741, 748; 22a/749, 764, 766; 22b/767

Fâtıma (Fatıma bint-i Muhammed): 31a/1072; 33a/1143

Firavun: 42b/1484	1095, 1097; 32a/1101, 1107, 1108, 1109; 32b/1121, 1124; 33a/1136, 1145, 1150; 33b/1164, 1165; 34a/1178; 35a/1214; 37b/1314; 38a/1321, 1333; 40b/1417; 41b/1441; 42b/1478; 43a/1496; 45a/1567; 45b/1584, 1587, 1594; 46a/1605; 46b/1631; 47b/1659; 48b/1705, 1707; 49a/1723; 49b/1731, 1740
Han bin Urûc: 4a/110	
Han bin Urve: 5b/161, 175	
Hasan (ra): 2a/44; 2b/68, 70; 3a/71, 73	
Hatice (ra): 33a/1144	
Hersekzâde: 48a/1680	İbn-i Abbas: 4b/138
Hurr bin Yezid: 12b/416,418; 15a/504, 509, 511; 15b/522, 524, 526, 527; 20a/695	İbn-i Haşin Zehr: 11b/381, 384; 12a/400
Hüseyin bin Ali (r.a): 2a/43; 2b/68; 3a/73, 80; 3b/101, 105; 4a/114;6a/ 180, 185, 187, 190; 6b/199, 206; 7a/218, 219, 229; 9b/314; 11a/373; 11b/380, 382; 12a/404; 12b/413, 414, 422; 13a/440; 13b/456; 14a/468, 477, 480; 14b/488; 15a/504; 15b/525, 531, 536; 17b/599, 601, 603; 18b/640; 19a/646; 20b/700; 21a/719, 724, 725; 21b/735; 22a/754; 23b/817; 24a/822; 24b/843; 25a/855; 25b/881, 884, 885; 26b/908; 27b/943, 952; 28a/962; 28b/989; 29a/1004; 29b/1019, 1022, 1025; 30a/1031, 1038, 1041, 1045, 1046, 1047; 30b/1058; 31a/1065, 1067, 1071, 1078, 1079, 1080; 31b/1088, 1089,	İsa (as): 34b/1201;35a/1224; 37a/1284
	Kahraman-ı Katil; 25a/859
	Kamilî ibn-i Sanem: 19a/670
	Karasu (Fırat): 11b/376,377
	Kasım bin Cafer: 20b /707
	Kasım bin Hasan: 21a/724, 731; 21b/ 739,740, 743, 744, 745; 22a/ 753, 763, 764, 765, 766; 22b/768, 769, 770, 776, 777
	Kasım bin Hatem: 12b/421, 423, 425; 13a/441; 13b/449

Kayser-i Rûm: 36b/1276

Kerbelâ: 2a/43; 11a/369, 372; 11b/390;
12b/418, 419; 13b/454; 14a/472;
15b/527; 23b/807, 814; 35b/1235;
38b/1336; 46b/1629, 1634

Kudüs: 18a/625; 40b/1406

Kûfe: 3a/87; 3b/89, 92, 94, 96; 4a/110,
114; 4b/136; 5a/153, 159; 6a/196;
6b/199, 204, 207; 7a/218, 219, 226,
227, 228, 229, 230; 9b/320; 10a/323;
11a/373; 11b/379, 382, 386; 12a/395,
31a/1074; 32b/1126; 33b/1159

Lârendeli Cemal: 48a/1673

Mâh-ı Hakîm: 18a/621

Mekke: 3a/80; 4a/113; 4b/132; 6a/189;
6b/205; 8b/269, 276; 9a/293; 11b/392

Mervan: 39b/1370; 40a/1400; 42a/1457

Meryem (a.s): 33a/1144

Mikdad'ın Oğlu: 17a/582, 589; 20b/703

Muaviye: 3a/74, 76

Muhammed Irakî: 40b/1415

Muhammed (sav): 1a/15; 15a/515;
17b/596; 30a/1045; 30b/1054;
35b/1244; 37a/1290; 37b/1305, 1309;
38a/1327; 41a/1432; 42a/1460;
45a/1580

Muhsin bin Hüseyin: 36a/1260

Murtazâ (sav) : 42a/1461; 1b/27

Musa (as): 35a/1224

Mustafa (sav): 2b/53, 58; 3a/82;
13a/437,443; 15a/513; 17a/575;
17b/596; 18a/614; 23a/801; 23b/816;
24b/838; 25a/871; 31a/1066;
35b/1230,1244; 36a/1255; 38b/1347,
1350; 39b/1380; 45a/1570; 45b/1588;
46a/1608; 47a/1655; 49b/1742

Müslim (Müslim bin Âkil):

5a/,150,159; 5b/167, 171, 172, 173,
175, 176; 6a/179, 196; 7a/232; 7b/233,
234, 237, 238, 241; 8a/251, 254, 255,
256, 260, 264, 266; 8b/ 279; 9a/292,
301; 9b/310, 318, 320; 10b/349;
11b/289; 18b/637, 640

Nevfel Oğlu: 27a/937

Numan: 3a/87; 3b/89,99; 4a/107;
6b/198,202; 7a/227; 11b/383; 12a/407,
409

İsmail (as): 35a/1224

Nuh (as): 35a/1224

Osman (ra): 2b/62

Şâh-ı Merdân (Hz. Ali): 32a/1111

Ömer (ra): 1b/29; 2b/59; 35b/1229

Şehr-i bânu: 31a/1071; 36a/1259;
42a/1472

Redos (Rodos): 47b/1668

Re'y: 13b/465

Şimr: 15b/527; 25b/874; 30a/1031,
1036, 1046; 30b/1050, 1053, 1057,
1063; 31a/1075; 32b/1128, 1131,1132;
33a/1138,1148, 1151; 33b/1160;
34a/1190; 36b/1272

Rûm: 36b/1275, 1279

Rüstem-i Zal: 20b/707; 23a/787;
25a/860; 29a/1008

Şit: 25b/875

Sa'd: 5a/152, 159; 6a/179, 196

Şurayhî: 3b/95

Sa'id (Hz. Ali'nin kölesi): 20b/703

Talha: 27a/927

Salih: 4b/129, 130

Talha bin Tarık: 27a/927

Sanem Habîr: 19a/656, 665

Talib bin Cafer: 21a/717, 722

Süleyman: 44a/1539; 49a/1725;
49b/1728

Tarık: 26b/915, 918

İbrahim (as): 35a/1223

Tarık bin Yusuf Haccâc: 23a /799;
23b/808

İbrahim bin Hüseyin: 27b/955

Ümmü Gülsüm: 31a/1072; 38b/1349;
42a/1472

Veys (Veysel Karânî): 32a/1115

Yezid (Yezid bin Muaviye): 2a/43;
3a/75, 77, 82; 4b/141; 6b/201, 211;
7a/215; 10a/340; 10b/348; 12b/416;
13a/435; 18a/613; 25b/881; 26a/901;
26b/912; 27b/948; 29b/1028; 30b/1058;
34a/1190; 36b/1263, 1264, 1273, 1275,
1277; 37b/1312, 1315; 38a/1317, 1322,
1333; 38b/1336, 1341, 1348; 39a/1359,

1361, 1364; 39b/1370, 1372, 1373,
1374; 40a/1389, 1391, 1399, 1402;
40b/1407, 1411, 1412, 1413; 41b/1448;
42a/1457, 1465, 1466, 1467; 42b/1480,
1481; 45b/1558, 1559; 46a/1602, 1604,
1613

Yusuf Haccac: 23a/790

Zeyneb: 31a/1072

KAYNAKÇA

- Ahmet Cevdet Paşa, *Kısas-ı Enbiyâ ve Tevârih-i Hulefâ 1-2*, (1. Baskı), (Ed. M. Ertuğrul Düздаğ), Bedir Yay. İstanbul 2016, c.1, 638-658.
- Bursalı Mehmet Tâhir, *Osmanlı Müellifleri, 1-2*, (Haz. A. Fikri Yavuz- İsmail Özen), Meral Yay. İstanbul 1972, c. 2, 249-250.
- Çağlayan, Bünyamin, *Kerbelâ Mersiyeleri*, (Doktora Tezi), Gazi Üniv./Sosyal Bilimler Enst. Ankara 1997.
- Erbay, Erdoğan- Tozlu, Selahattin, *Maktel-i Hüseyin Kerbelâ Hadisesi- Şâdî Meddah*, (Ed. Alemdar Yalçın- Gıyaseddin Aytaş), (1. Baskı), Türkiye Yazma Eserler Kurumu Yay. İstanbul, 2015, s.27-29.
- Eyice, Semavi, “Hersekzâde Ahmed Paşa Camii ve Türbesi”, c.17, *TDV İslam Ansiklopedisi*, 1998, 238-239.
- Güngör, Şeyma, “Maktel”, *Türkiye Diyânet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, c.27, 2003, 455.
- Güngör, Şeyma “Maktel-i Hüseyin”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, c. 27, 2003, 456-457.
- İsen, Mustafa, *Acıyı Bal Eylemek*, (2. Baskı), Akçağ Yay., Ankara 1994.
- İslamoğlu, Abdülmecid, “Hacı Nüreddin Efendi ve Hüseyin’in Makteli Adlı Eseri”, (Ed. Alim Yıldız- Ali Aksu), *Çeşitli Yönleriyle Kerbelâ II.* (s. 17-42) Asitan Yay. Sivas 2010.
- Karaarslan, Mehmet, *Hacı Nureddin Efendi Maktel-i Hüseyin*, Önsöz Yay. İstanbul 2012.
- Karahan, Abdülkadir, *Anadolu Türk Edebiyatında Maktel-i Hüseyinler*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul Üniv. Sosyal Bilimler Enst. İstanbul 1938.
- Kiel, Machiel, “Rodod”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, c.35, 2008, 155-158.
- Köprülü, Mehmet Fuat, *Edebiyat Araştırmaları I, (Külliyat 5)*, (Haz. Dr. Orhan Köprülü), Alfa Tarih Yay. İstanbul 2014.

Muallim Nâcî, *Lugat-ı Nâcî*, Atatürk Ünv. Kütüphanesi, Seyfettin Özege Yazma Eserler Bölümü, ty.

Şemseddin Sâmi, *Kâmûs-ı Türkî* (1. Baskı), Alfa Yay. İstanbul 1998.

Timurtaş, Faruk Kadri, *Eski Anadolu Türkçesi Grameri*, Kapı Yay., İstanbul 2012.

Turan, Şerafettin, “Hersekzâde Ahmed Paşa”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, c. 17, 1998, 235-237.

Uludağ, Süleyman, *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, Marifet Yay. İstanbul 1995.

Uzunçarşılı, İsmail Hakkı, *Osmanlı Tarihi*, I-II cilt, Türk Tarih Kurumu Yay. XIII. seri, 1949, 301-304.

EKLER**EK 1. VÂKIA- YI DEŞT- İ KERBELÂ' NIN ATATÜRK KİTAPLIĞI YAZMA
NÜSHASININ TIPKI BASIMI**

Bu eserin;
kataloglanması, dijital ortama aktarılması ve
elektronik ortamda kullanıma sunulması
İstanbul Kalkınma Ajansı (İSTKA)'nın desteğiyle
İBB Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı
Kütüphane ve Müzeler Müdürlüğü (Atatürk Kitaplığı)
tarafından gerçekleştirilmiştir.

Proje No : İSTKA/2012/BİL/233
Destek Programı : Bilgi Odaklı Ekonomik Kalkınma Mali Destek Programı
Projeyi Destekleyen : İstanbul Kalkınma Ajansı (İSTKA)
Proje Adı : Osmanlı Dönemi Nadir Eserlerin
Kataloglanması, Dijital Ortama Aktarılması ve
Elektronik Ortamda Kullanıma Sunulması
Proje Sahibi Kuruluş : İBB Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı
Proje Yüklenicisi : Yordam BT Ltd. Şti.
Proje Uygulama Yeri : Kütüphane ve Müzeler Müdürlüğü - Atatürk Kitaplığı
İSTANBUL – Beyoğlu

Haza Hilabi Se

BELEDİYE
(YAZMA)
K.764

İSTANBUL
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ
KUTUPHANESİ

اولاد ابراهيم بن محمد بن ابوبکر بن ابی طالب

محمد بن ابراهيم بن محمد بن ابوبکر بن ابی طالب

واقعه‌ی شش کریم

محمد ثابت دیر سنگای یادش اود و جهان	محمد ابد روز آسناک روه نهان
محمد لایق عالی ذاتکد رسنیک	محمد اولاد نام پاک صفا کد رسنیک
یوسفین یوعالم وار ایلدک	قدوتین یو کله اظهار ایلدک
کلی موجوداته مقصودین ویرن	جمله کیزلورک ایشیدب کورن
طاف و باطن و هم آخر ازل	حق قادر سین قدیم لم یزل
عرش کرسی ای و کون چرخ فلک	و خشی طیر اسر چن خورک طالع
طاف دریا مینان اعاج طاش	دخی یار یوزنده اولاد قورک باش
جمله آشیاق مستحدر سنگا	هر بریسی محمد ایدر دایم سنگا
زرقه قورک عاید جرقوله	و جها نده اول کلا سلطان له
لطیفه ایزن کشتی مسعود اولور	بر میغان خورک حقیر مرد اولور
قدوتیله اد و یاد ناره خاک	حسن صورتده سنان اولد خاک
ریلدک که کا انعام آید سین	قبله یقین احسان انعام اید یقین
عالمه انوشی الطافیک ابره	رحمتک خوف جلاک هریره
بلنه اسماء تو حیده صفات	کبد عرض بوجه دن او عالی ذات
مجدد نطفک موج اوب طاشد همین	اول مجد رحمة للما یلین
احمدی محمود وین وطه	صاحب والی جمالی و انقیضی
قالدر برجه کول یوزین اول نقی	کاشا ته طوغدی صانع آفتاب

ISTANBUL CELEPYESİ
Atatürk Kütüphanesi
Belediye K-764

انا کوند در دیکه زلفک سويليه
 کوستره آر مشاره طوغري يوط
 بيلديه هم گاهي جوهر و عرض
 نوجوانه کلدی چون اول ماه و ش
 لاله خورشيد و قمر در دانه سي
 و بردي حق اصيله موتايه حيات
 کفر و طغيان نذير خلوص اولد کهن
 شکل انسانه منور جسم نور
 هر نه کيم واردياده امن و پر
 معذرت حاتم و حيا گاي وفا
 کند بیدر مغرور اهل يقين
 اول ابوبکر عمر عثمان رضا
 آنرا بدي طوغري حق بوله کيدن
 غيريه آنرا کيم اولد رهنا
 مصطفويه اولد يار ياري چهار
 اولميشد جمله سيه دنياه مين
 اي عزيز لر اينده باشور دور
 و بويش کيم ديم هر کيم طونه
 خلقه بليغ رسالت ايليه
 کيم بجه عبادت ايد بيسر قوت
 هر جهان کلمه نذر عرض
 برق او ردد يوزي نورند کوشن
 عالمي قبولدي آيتک سايه سي
 اينده ظاهر بجه بيک معجزات
 بولدي آنکه شرف روي زمين
 طوتميان امره خداوند اولد دور
 جمليک اولد دور بغير
 فحقي و مرفقا و مصطفی
 هم بار زلزل امام المتقين
 شاهدين علي شير خدا
 هم رسولک ستن احباب ايد
 بولده رفت هر يک منده کما
 دور شوب اسلم ابجد بيل نذر
 رحمة الله عليهم اجمعين
 برويت قبولور الا سيه
 اولکيش ايمانله رحلت اينده
 قده کيم

Ebu beker ameen
 asan

قنده کيم ايشوک بيم آجيله
 لطفا ايد اهل کرم در وقت آن
 لله الفاتحه
 اي کومل درياسيه غوص اولان
 دوزيم بر بجه دژر شا هوار
 صديقله هر کيم بوکا طوته قولاق
 دئم الله اگا رحمت ايليه
 هم شهادتله غرامزدن بوله
 ايشت ايمده کرم لاده اول يزيد
 يا بجه ايندي حن آغوي نوش
 اول سعادت روضه سينک کولک
 اول حقاليف ججه ک خواصري
 اول ولايت افينک شاهدي
 بولمدير دنياه هرگز وفا
 کوز لرندن آفندي حد قانديا
 بونادار نييه لهج باقد بذر
 زير دنيا سر بيه زهر در
 بر مسخر خانه در صوفی خراب
 مجلسه ميکيله غير صاجيله
 بن نقيره بردعا قيله رون
 هم معاذ کوهي قدرين بيلين
 عشيقه دکلمه جانبک اويا
 نکر در کا هنده اوله يوز آق
 جيتک نعتريه طوبيله
 کيم او قورسه دکلمه سيب شويله
 شاه حبي بجه قلد يار شهيد
 طون قولعين بوسوزي ايله کوش
 اول کلساني صفا بيلدري
 اول دقايق کوهريک خاصري
 اول کرامت اهلينک هم ماهدي
 اول جکدير فتن جوري حفا
 قود يار نرجک اجل مهديا
 جاندک حرص او دنيه باقد بذر
 اگا ويرمز کولکن هر کيم اوله مژ
 اهلينک هب منيرلي آخر تراب

اول زمانیم مصطفیٰ محبوب حق
 وقت ابریشد طولیه اول آفتاب
 روح پاک ایلوب تند خروچ
 اولیک اولیسر اگا قانمحق
 حقه بیلدی رسولک شرفی
 عاقبت جام اعدن قیلد نوش
 نیر خلوت تختیه جیدد اعمر
 ایشیدن ایدی اطاعت اگا هب
 عمری آنک اولد آخر فاکهان
 ابتدای عثمان خلوت
 جامی قیلد ایدی کای
 اگاهه بجدی اجل ترسی
 تختیه اوتوردی دور
 عمری اولد قیحه جهان
 بر زمانن صکر اولدی کو
 کنی اول قالدی هسله
 صکره دن آل امیه کلد یلر
 خوف ایدوب دیرلر حنه هر

ebulchir

amir

he S. mar

ali

ایستدیریم

ایستدیریم حسن اوله هروک
 ابجدی اعوی هسیم ویردی جان
 کندی دنیان حسنیم دوید یلر
 تختیه اوتوردی هماویه بودم
 واریدی بر و غی آنک دل حدید
 بس معاویه سورور دوله خوج
 موت ابریشد قیلد آف نارمار
 آنک اولد ملک مالی تخت ناه
 تختیه ایدیمشد دمشق شهریه
 مکه ده اولور حسین ماهوش
 بوم صلیح کجه سی قایم ایدی
 چونکه تخت کج ایندید اینه
 هر طرفه کوند رر هدیه اول
 یاقیه کلد خوار جدر بکری
 دولو انعام ایلوب هر برینه
 سندر چکون دیر رخ و نف
 کوفه نیک شهریه نهران قویار
 هر زیارک اوغلی عبد اللهی بک

mus
eye

لای
تایم

غافله صوندیلر اگا نهزک ناک
 آخردن بولدی ملک جا واران
 قصد ایدوب بوکر حینه روندیلر
 سلطنت ملکیه باصدیلر قرح
 خارجی اهل فساد ایدی یزید
 بوجهانیک کعبه کلمسی بوق
 لهب یزیده قالدی جمله قمر دار
 آیین ایشیدن ویرلردی خراج
 خلق ایچ ظلم اندن زهر ب
 امریه مطیع ایدی هضر و حشر
 اشوعدن آنلر دایند ایدی
 روشمان اولد مصطفیٰ اینه
 جمله خلقی دوند رر کدوبه اول
 سندر اعدسی دورخ سکر ب
 صالدی جانلرک جهنم نارینه
 اول خوارچ بیعت اید اگاه
 اول برک اهله اول آشر یقار
 دیکون بمویه کوندردی اوسد

Seraik Kade
shli iman
idi

آلدن نمان لهب چمی رختی
باشلوب ظلم ایته خلقه عقیاس
ستی اولنره اید بقی کین
هر رسول احسانک اوغلناری
بیور اید مجلس علم و صلاح
کوفه ده وار اید رحمت اهل سیر
اگا دیرلری بشری قاضی نام
کوفه ده آدن مکریم یوغدی
بهلونلر بر کجه هب طور دیر
خوچکلدی دیر دولو یلک
باشلوب نغز آلدیر اله
دیدیرکم اول نهونک اولسه همان
چاره سی بودر حینه واره لم
بودیاره کله اول پاکیزه زن
جمله سز اگا ایدردن اقتدا
قاضی ایدریزه اجمک یواشی
توک حینی بودیاره کله سون
ایچیدوب آدن آخ آیرما کین

کوفه نیک شهرینه قوردی تختی
عاجز اولدیله الدن جمله ناس
یانیه جمع ایته چوق اعدا دین
کوفه شهرنده اولورلوی وار
بنش ایکی بهلون اهل سیر
نجه اوقاده یه اولور دستگیر
اید ایدی حله الطاف نام
عالم ایدی مال همی جو غدی
جمله قاضیک اوینه کلدایر
شویکم ممکن دکل و صفیه دیک
هر بریسه ایته ظلمت کله
چلمی شتریدن اولور دیک
چوق نضرع ایلوب یلوره لم
بولور زبیر ظلم خارجه نجات
قیل ایدک یولیه جانلر فدا
چوق کلور کیدریزه ارکله دشی
تاکه اعداسه واقف اولسون
بوعیسه سودایه کوکلور برکین

غافل اولمک سیریکیز نمایور
نمایا ایدر خاغانکیز بیچار
قالدیر خار حیک هرری باش
خان بن عروج وار اید بر دخی وار
بهلونلر اینم ایچک کشتار
اولاره قلدیر قوی قرار
دیدیلر ایدریزه نتمک کرک
تاجیه حالیم معلوم اوله
اگاناع اولور لشکر چکله
کاتب آلدن دشتیه اولدم قلم
سوریه لکه ای چی بدک نام
هر یختم وار سیر بوکت ب
سرخیله بودیاره کله سیر
ظلمت خارجه بفرمیک حساب
سیری اسیر اولو کوچک جمله ناس
اون سکر عسکری سنی تمام
کی برادرلر صابغ شیر نر
خاتره اولوب سیر قیلورلر طلب

صکره سیر دولو قیلمد قیلور
جمله کیزک باشیه اولور یقار
صکره دوکر کوزلر کیز آج باش
وار اید کوفه ایچینه معتبر
کلدیلر آتیک اوینه چو آزار
یقین برایش ایته دیر عقله برار
نامه یازوب مکّه یه کتمک کرک
غرض ایدوب کوفه شهرینه کله
خارجیدن باش کسوب قایلر دکه
یازه مکتوب کله خوشی تقریر ایدم
کله کیزه منتظر صبح شام
خاکپاکیزده اوله مستحباب
بیر فقره لطف احسان اید سیر
ایله خراب ایدر هر شیخ شتاب
امریکه محکم اولور هر عام خاص
بنش ایکی بهلون هم یا امام
ترک ایدرلر یولیکه جانیله سر
ایرکوره مقصود اول قادر جلب

لطفكردن بو ايشي اهلان ايله
 اولون تخت عدالت اور شاه
 خارج اولنك هب قير لم
 جمله سني نامه قید ايتدیلر
 نامه ختم اولد مهر کیم اوریلر
 آلدک صالح نامه نیرطوندی بول
 سرعته سینه وادی همان
 نامه ویردی اوکند قوری باش
 هب ایشید نلر بریلوب کلدیلر
 سیدک کمتک دوشتر افکاریه
 دیدی ای قوم خلف خیر سعید
 کوفه شهریه عجب کستم میکی
 کیمی دیر کمتک کیمی ایدر کیدک
 (ابن عباس) ایدر ای کای کرم
 آنلرک قولیه سیز ایشا کیز
 نورقم بشید عجب کوندورلر
 قصد یگزیم یزدیدی سیلور
 یولدر یگزیم خورج بغلیه

Hazret alim
 Hanmuce si
 muttolip agl
 rahmat Allah
 aleshki
 ecmair
 ibni abbas

طو نیوب تیر کلک استعجاله
 عالم قیلک مشرقهم جو ماه
 مال ندر یولنده جان باش ویرلم
 اوله هه آله صید ایتدیلر
 اسم صالح برغلامه ویردیلر
 برجه کوند حجازه ویردی اول
 قوشینه قدیمی قیلد کجهان
 مکه شهر لند اولدی فاست
 نامه مفهومی قوسیلدیلر
 منورت قیلدی اودم هر بریه
 فقی حقندن دنا اولنک بعد
 بوخسه برزدها صبر ایشم میکی
 کیمی ایدر طور یوب تعجل ایدک
 حصه یکه بن صیف برسور دیم
 سوزلرین کیر چک وطوعی ضماکیز
 صکره سیزدن جمله یوز دوندورلر
 اوستیکین جمع ایدوب آرم سالور
 کوزلر یگزیم صکره قان باش اغلیه

سیلور

سیلور آنلر دکل عهدی بتون
 سولیوب اگامی سلیک
 لهیه تقدیر ایتدی اینه یزه حق
 آلا دیر خاطریم آدم صا لم
 گر خبر کسه صحیح وارم کیدم
 جمله اول مجلسده بخسول باج
 سید کیم مناسب سلیک
سلیک اوغلی عقیلی شهریار
 دیدک امر ایدر سکین کیدرم
 یورب سید دیدی سعدی بیله
 سرعته بوله جوبلیم کیردیلر
 قیلدیلر کوندورلر کوندورلر
 شمس تابان مدهن جوبلیم بتر
 آله روی زمین اسود لباس
 مسکنه ایشو وحن وحشی طور
 عزیم قیلوب سعدیه مسلم همان
 مسلم بیله سعدی لو
 اتفاق برکسه کیدر کوردیلر

اگاکیز سیز آنلر قویوب بتون
 دیدیکیم قورخفا جلدن قن عار
 اولدرلر ایتده آخر او لبحق
 بولکان مکتوب مفرم کورم
 بوضه آنلر کمتک تاخیر ایدم
 دیدیلر معقول بود ند بیز لری
 یزه کلوب حال اعدام ایتکله
 قوراش اوغلی عقیلی نامدار
 ایشو بولر باشی جان ترک ایدرم
 آلا برغیک خاطر ایلکیر بوله
 کوفه نیک شهریه یقین واردیلر
 تا که خالی اوله اغیاردن جهان
 ایردی اخشام وادی مغربه یتر
 کیدک مانم طوب اولدم قبلد یاس
 هر یسی غفلت وارمش او بور
 کوفه نیک شهریه کیر دیر رول
 فرقه سنی اراقدری بیاندور
 اگاکیز سیز آدم صور میسر

Hazret alim
 Kardeşi agl
 müslimü
 ukesh kufeye
 gidiyar

müslimün
 kufeye gidiyar

اولا گيم بوند اولد قو لغوز
 گوسترب بيلد بوي آيك خايسين
 حايه چاغيد بيلر آوازيله
 بر بيله گوريشوب آغلديلر
 ديديلر گيم نجه دور اولش هيمز
 بيم ايله اولد كليك بريره
 مسلم ايدراي يارنلر كي بيلك
 ديديلر گيم بارشاه اولد يزل
 بيز فرقت ويز نهفت بوله وز
 خوش سيرك بيز قو كيزه اي اولد
 يتمش ايكي پهلوان ايد بولار
 قالد مسلم ايد بولش كون تمام
 اول يارنلر كچه كوند ز بريرين
 چند روز ايجده اولدش بيلك نك
 خان ينعروه اوند مسلم اولد
 چون يكيرمي يديش كون اولد تمام
 بيز واجب اولد يكيم بيز بر صبر
 ديديلر گيم مسلم ايدراي امين

15 bin
asker

24 gün
müddet
gözetilmesini

ياردي مسلم نامه اولد تمام
 چون حينه دكد نامه گورديلر
 بارش ايد اي امير المؤمنين
 حاضر اولد بوند وذبشيك تمام
 آند ايجون قوسيت قلد يار
 يا امير سيز بوند بيل كلك كرك
 دونوب ايدرا اول حيني باصفا
 بوريه لم بيز دخی يا مسلمين
 التي قرداسي حنينك واريد ي
 آليق قرداشلاري كورد يراف
 مكه قلد قدي يادي عيركي
 اندره ديد حنين سرفراز
 همتلر بيله اولسون سيز دونك
 اوله دلب سوردی آين ايلر
 دكله ايد بر حكايت كي عجب
 چاره يوقدر چونكه تقدير ديش
 خايلردن مگر بر ناكار
 سنلر سید آدم صالرد نيفين

ويردي سعيه آليق كوردی تمام
 اوقيد يار نامه حكاين بيلديلر
 تيركليب ايريشين سيز هين
 يتمش ايكي پهلوان يا امام
 دين بولسه جاف باشي قوديلر
 بولرك احوالي بيلمك كرك
 يا جماعت قيله لم عهده وفا
 كوره لم تقديري رب العالمين
 هر برسي اكا فر دشر يار ايدك
 حاضر ايتد هينم بولد كرك
 دوكد يار كور ياشلرين هر ي
 اير كوره حق بيز كينه بر حجان
 كوره لم تقديري قدر نكر نيك
 اول جماعت مجلسي دونلر كورد
 كيم نه قلد آندره تقديري رب
 اوله آخ اولور يوزيك دورش
 كورقه فتنه قيلور كا فر اهل غار
 كوفيه سعد بيله مسلم كلد يكي

هر يك اگا اطاعت قیلد یغین
 جمله سینی اینفدوب دور کیر
 دیر حسیه نامه لر کوندردیلر
 بیل مقرر اولد کونه قالمز کلور
 هب قرار خارینک قوسینی
 هر یغینکم سوزی نعماد دیکلدی
 دیدیم ای شاه عالم کوزک آج
 کوفه دهستی اولنلر هب یاق
 مکه به کوندردیلر یل نامه لر
 نامه وارب آندکیم بوله وصال
 کوفه خلقی هب قواکا اویار
 دج هر طره قه صالر آقین
 چونکه مکتوب تمام یازدی دور
 کندی کورچین همان اولدی روان
 وارده کوشکینه یزیدک قوند قوش
 آلد قوششدن نامه قیلد نظر
 حطی مردارینه یورزد غم
 دتردی اعضا لر ماسد بورک

کل دیوسیده مکتوب کتدی لکین
 واردی تیز نهانه غمزلق ایدر
 کوفه نیک خلقین قودوندر دیلر
 جمله عالم سرشتر فتنه اولور
 هم یزیدک هتک ایدر ناموسینی
 نولیس آخه انجام اکلدی
 غافل اولمه چیقار الله تحت تاج
 کوردیلر صکره چکر جانیک فرق
 چو کیر لر یاشینه قنکا مالر
 تیز کلور بونزه حینی خوش خصل
 تیز طلب دریمزه او تیر قویار
 قی ندرک اولمک قی قای صقیب
 بر کورچینک قنادینه صرار
 ایردی تیز دمتیه اول ساعت همان
 کورلر اولدی یزیدک اگا دوش
 آلد جوابی هم ما حطر
 شکل افکارینه صانک او حدیسم
 قور قودن جانینه ایردی اردی مرک

ایتمکله سینه ظلم
 یازدی نجه هده یاق شه هات
 سوزی بولکه ای عید الله دون
 کوفه خلق هر نه وارسه آره جوق
 لشکرک چک کوفه دن یگایوری
 سوبله کیم بری توقف ایلمه
 کور مودر مصلحت تیز اول یتر
 بولکه مکه ایره مؤمین سمعنه
 چون عید الله دندی بو خطاب
 جمع عسکر ایدی اول دیندن بری
 جمیله قیلد انعام ویری مال
 کندی لشکر کوفیه قویوب کوچه
 کندی کوفه شهرینه آند اینر
 بر یگادی چقدک هم او نیل چری
 کوفه خلقه دیدی این زیاد
 سوبلدیلر کوفه خلق آره جوق
 دیر ایشندم بیعت ایتیش وریکر
 مسلمین مودی دیدیلر بایرود

دسینه آلد یزید اولم قلم
 بره یه کوندردی یکی بر فساد
 غافل اولش سین بواشیدن سین
 تابع اولش حسیه شه به یوق
 کماله بر قه حسین سرور رب
 کسبه هر کیز بوسوزی سوبله
 بیعت ایتیش یوخه تیز باشین
 لغت ایتیش اول یزید جانینه
 اوقوب یلدی یزید قیلمش عتاب
 اون اکی بیک خوارج عسکری
 مال ایله بونزه ایدی بوجیه آل
 شازهرم روز شب کوندردیجه
 واردی نهانید سرایه قونار
 کوفه شهرین اورتیه آد هوار
 قیلد بیکر بخون حسیه انقیاد
 آره صر بولیه ایتیش کسه یو
 قور قودن در غممدی بولیکر
 امریکیز دا طشره بر ایتیش فیروز

دیدی بیلورمه مسلم قنده در
 خان قنده کیم اول صحنه در
 خارج کنیدی نقش قیلد یفین
 واردی قاضی اوینه کیم کیزلنه
 باصدیلر خان اوین یفا قیلور
 نه طره فیه کندیکن بایدیلر
 قویوب اوغلونقلم قنده کیدیم
 اشبو اوغلونقلم کیز لکیز
 بوندی کلایب لندن آلمسون
 آلدی هپ حمله سیلاحین آئید
 قوچدی اوغلونقلم آغلدی
 کیم غریب بیچاره ولسوزلرم
 ای عجب صکر نه اوله حالیکیز
 بوندی سیز کیزلندیکیز
 خار جیلر ظلم بفریکیز
 کول کیم نورسته اکین صوله سیز
 سیزی بن اول خالقه اصارلیم
 دکلره آخر واردی بیرو نیدر
 بیخ خورج بکر آند توردی اول

müslüm

müslümün aradılar

قلج

قیلجیلر نیجه سین ایکی بیچر
 دوندی برغری قویبه یوریدی
 نیجه کیم جهد ابتد یول بولدی
 خار جیلر آف ایلله آلدیلر
 کوردی طام اوستند برعوت طور
 عورته مسلم دیدی صوفی بلیج
 صوفی اغذیه کوردیکیم ایچ
 برسی کور زبله اوردی آغز نیه
 قتی چوق آقدی دوکمنش قوت
 کیم کور کیم قیلج اوشتوریلر
 ایندی بلر آف شهید اول قوم ضالا
 خار جیلر ایندی بلر آف نهید
 دکلره ایملر باقی نه قیلور اول بیلد
 جار جیک آره سی طولد صد
 مسلک اوغلونقلم بولم کرک
 ایکی باره شهید اول سلطان له
 مسلم اوغلونقلم ندیر قیلور
 کیزلره ناکیم مغرب و شام

müslümün
Şehit ettikler

müslümün
maşum cer'ini
Şehadetlerinin
başını

اخشام شهر قوسده كيدر
 آنلك يوز قىل انون بىلنه
 ديديلر بولسايموز بيزنده لو
 تا اولمجه صاف كزديلر
 كيدر ايكن اوغاديدر صويه
 اوقورب كيزلندي اول بيجار لو
 كلك بيجاربه اولدم ناكهان
 جاريه ايدرنچون كيزلنديكن
 ديديلر كيم بيزيموز هم غريب
 الا يول يا كلوب ايندك خطا
 جالويه دير طوغه سويلك نكز
 غائب اولمش مسيلك اوغلندك
 قاجمكيز سيزدي آندون همان
 ايندجيك آغلديلر زار زار
 بوغريقدنه بزه اولد دستكيز
 بولمچ بزم كسر با شيمز
 كسه مابوقدر بونون اولد زلزل
 شوكه اويقدرسنك احسانيكه

جاريه

جاريه آله صودن دويوب كيدر
 ديدى اى مستوره لر سربايه سي
 ايرده هم دولت سعادت جانه
 اولد آتارك اولوب اوكسوز قلدن
 نازك حش آنلك جانين يقار
 صملك اولد ايكي سيد زاره لر
 بولمجه فرق اينموب صابغى صولدين
 ايكسيز بيرده بولدم اونور
 ويري انوى طعماند يد يار
 صحن ايچر بوزلك خانن قوبار
 هم بو اويز خارچيك اويذر
 حكره مكن اولور ايسه كيد سيز
 كشتو ديدر ايله نه اينش ايدر
 افشامين گلده اوه عورت ارك
 مسيلك اوغلندرين بولسم كرك
 بوسيدن ترك ايدب جمله ايشيم
 عورت ايدراى اوتامز طالع اير
 كريدلرسن آغ اوله ياردين بوزك

واردى خانونه اودم اعلام ايدر
 صالحه خانونلرك هم سايه سي
 سوبالچون آق ككدم يانته
 باشدينه دورلومتدر كلن
 كوزلرندن قانلوياش دايم آقار
 كمي غريب بيجاره افتاده لر
 ملكه كيدر كن آزشلر بولدين
 آنلك خانون اونيه ستورر
 ايلسون حق سكا رحمت ديديلر
 ديدى صملك سيزى كسه دويلا
 غافل اولمش سيزى دويار جانيد
 بوخسه حقيقه امرينه صبر ايدسين
 الا سيك تدبيرك برتقدير بوزلر
 ديدك دايم ايسترم دوندن بري
 اولدروب مال ملك آلسم كرك
 آنلك بولمق اولوبد رنوشيم
 لوفكر دن فارغ اولدنيا كيم
 كسي مهنن شيطانه اويجه آج كوزك

قصه ابله بودرقان ابله سپر
 خارج دیر عورتیه ای دلف
 غریب تو ویرا و کودک با ستیه
 و بری عورت نیز طعمین اول سکه
 آذین دار صکره یا شکل دوشکه
 مسلم او غلبه کردیم یا ند یار
 دلزدن چونکه کندی سوز لری
 قدر تله بوجی دوش کورر
 دیدی قراش بود ایستی خارج
 یا شیم کسوب دو کسر قا نیم
 اغشوب جوق بر بری قوجدی یار
 خارج اولدم او یادی اینتدر
 عورت ایدر کیم بیلک یا قند در
 طودی نیز موم یا قدری صخره کپ
 صودی بچون اغشوب سپر اولدی
 سونیدی یار مسلم او غلبوز وی
 خارج دیر خوش ایله کوردی
 بودیه چکش اهل سیر بری

شکره ایلکیز بیه قل ایدرم
 اولد عبد الله القوب ویرم
 هدی هدی ایدر سپر هر دوش
 قولده نند صالح آدم هر یکا
 دیدیلر قهیمه نکره یه باق
 کره یه یز شد غریب افن دیز
 یا نکره وار یوز الفون آف آل
 یا عبد الله اکلیت دیر ایله
 احتمال بلکه یز اولدرمز اول
 دلموب قولین چون یا غلدی
 دیدیم بونره زهار قهیم سن
 صوک نذمت نفی ویر مز یله سین
 مرحمت ایله مسلمانین اکر
 ایکی اوغلا نوره سیده طفل خات
 ایکی بر آریه یا توروب
 اول منافق یا ره شیطان حرید
 بو ایکیین الدی
 لغت الله علی

کوفه یه باشلیق آکوب کیده رم
 دولتم آخر مردیه ایرم
 ایستوب اولد مراد قیام طلب
 سیز بول اولدر او کدنا
 قولک اولم یز بونره برق
 یز یلو بیکه سید زاره یوز
 دج صات یز ویر لرخی مال
 سکا مقصودک نه ایسه ویله
 یا صنادیکند ویه ایدر هم قول
 عورت یلور وین جوق آخلدی
 کیم صقین شیطان سوزیه ویه سن
 طومه سن سوزم پیشهان اوله سین
 دینی اسلامدن یوزک دونک من
 قس آن او قور دکره حافظ کلام
 چاغرتیور لر بر آریه کورب
 کسره باشلری هم نالند شهید
 اولد ده شهید
 قاوی یزید

ایستوب اولد مراد قیام طلب
 سیز بول اولدر او کدنا
 قولک اولم یز بونره برق
 یز یلو بیکه سید زاره یوز
 دج صات یز ویر لرخی مال
 سکا مقصودک نه ایسه ویله
 یا صنادیکند ویه ایدر هم قول
 عورت یلور وین جوق آخلدی
 کیم صقین شیطان سوزیه ویه سن
 طومه سن سوزم پیشهان اوله سین
 دینی اسلامدن یوزک دونک من
 قس آن او قور دکره حافظ کلام

muslim
 javralari muhammed ve
 Ibrahim shahidi

اوله ناهق بو ایکی معصوم پاک
 بر فغاندر قوبد افروك اكلد
 هتیه اسده بر جوقنی بیل
 گنورب باشدی تیرلیدی بوله
 ایلوب اوکده قودی باشدی
 کورچیک باشی عید الله اکل
 خارجی آجدی هر دن مانتد رخ
 دیدی شاه دولتکدر بر مزید
 مساجک اوغلنری تقدیری حق
 بگا جوق یلورون آغلتدی لر
 دیدیلر اولدرمه یزی باری صا
 سوز لرک هرگز بگا کار قیامد
 ایکسید دخی کسدم باشترین
 دیر عید الله طالم آنلری
 نه سیدن اولدی ب اشد هلاک
 دیر بیه طوب بگا کتورمک
 چون ترسم ایتدک آنلر سن
 کوزلری مانتدی آشتو شاقیب

دولونجه قاندر قانیده خاک
 اول صدای جمله عالم د اخلدی
 شوبله کسم وصف ایدیه مرشعین
 تاجید الله کیدب شهری آله
 سن اولنر دوکر قان یا شدری
 دیر کیمک باشید روسوبله بگا
 صاندیکم کندیك اینی اوه صخ
 دستگیر اولسون سکا هر دم یزید
 آنلری بولدم اومیده اتفاق
 الیم اولوب ایاغیمه دوشلر
 یادی آلوب عید الله صا
 کولکله اصلوترحم کملری
 شوبله آتدم هکان قانیا شترین
 بجه قیدک بوبله طفل جانلری
 آنلرک جسمی شریفی ایدیلر
 امیری هریرینه تنورمک
 مرحت قیاسم یحسین
 خشم ایدب اول مفسد هم قیاسم

دید

دید اولم قوتلر نیک برینه
 دورلو مختلر قیلوب جاننه
 خارجی بوغازندن آ صدیلر
 ساطریله یاره یاره ایتدیلر
 کتورب صوردار طشره آتار
 طوبیلوب تیر آخ کومدیلر بیر
 ییر بول ایلدی صو املدی
 جمع ایدوبن آخ اوده یاقدی لر
 یا شترین معصوملرین هم آلدیلر
 چولکه ختم اولدی بواقد دشتا

بوی دخی اولدور آنلر برینه
 بویا کز جسمی کندی قاننه
 اللزین ایاقلرین هم کسدیلر
 ایلوب بر صوبه بجه آتدی لر
 صاعمه غریبلر کیم صوبه بانار
 آنلر طور یقه دخی بوق چاره
 دخی غیری قویا جقبیر قالمدی
 قارمار ایتدی کولن یل باقدیلر
 دخی ایدب بخارلرینی قیدیلر
 باقی دکلک ای دوست

مجلس تات

دکله ایددی بر حکایت ایدیم
 طوطی کویا سوزم کوش ایلسون
 دکسونلر بیل کول جسته لر
 ایتد ایددی ل وینک اخباری
 چونکه عزم ایتد حسین بن علی
 آلدی چونکه اهلین بولداشینی
 بجه کوندز طور موین کتدیلر

Pend Masihat

muhtemelen ma
 Sümlelerinin namu
 zunkulup defneller
 66 Masumları şehideler
 Kâşığı su ve
 taprak kabul
 etmedi. ötece
 yaktilar

طاع دریا سیر ایدب اولدیوزما
 وار بجه یانته اولد قاره صوبک
 قونوب و تور دیر هب جمله سی
 کوفه دن بر کاربان اولدی روان
 اولد آره کیم حینی کوردیلر
 کاربان ایچنده برار واریدی
 سوبلیوب اکا حینی معتبر
 شهره نفاذیک اولند حال بجه
 اولد زهر ایدر اکای میر وط
 بیزه آتیک صور من اوصافی
 کوفه نیک اوستیه قریک ارکلور
 ظالمه خلق برندن سور دیلر
 شو بیه ناقه روقانلر ایدیلر
 ایک اوغلی ایله صلیب بیلک
 بونده کلدیکین ایشته لر اگر
 آتده وارن نامه لر کیچد دیو
 نوله بو نیک کی ایشا تمسکین
 کلدیکینی خارجیلر بلیمون

سید ایدر دوشک اولمز بورادن
 کوفه شهرینه بهر حال کیه رز
 صاع اولمز دنیا ده که آشتا
 برده بیجته هیه کیم که کیزلور وار
 بر زمانده اکا دیدی سوز
 نیم ایله سن بیه کلمک کرک
 سوبلیوب اولدم زهر لیک دیدی
 ایک ات ایک دوه آلدی بیه
 کیندیلر آخر اوران کوچدیلر
 کلدیک سیدک برده ایجات
 دیرشها امام حینی کلدیک یقین
 دجه یو یقیندیک یی نامدار
 جود عید الله ایشته یوسور
 داشوب نعمانه فی الحال سوبلدی
 ایدر ایمد بجه تدبیر ایدر لم
 دیدی نعمان او نیک ارکتمک کرک
 ناکه وار آندرک بولین آله
 واریدی بر پهلوان کیم بنام

دستگیر میزد اولد بر باره دن
 آنلر احوالی اعلام ایدر
 یازین آخر کلاور قول با شینه
 شاز و غم کر اولسیدر آشکار
 دیدی بوبولده نیک اول قولفور
 هم بوبولده جاد فذ قلمک کرک
 بولیکه جان باش فدا اولسودید
 اوغلی مالیه کوندردی اوه
 کله آخر نیدیلر نیندیلر
 نیز عید الله بیدیری رون
 غافل اوله اوستیکه صالراقین
 هر بیه نیک کیشی قلمیه کار
 اولد غمکین صناسین چیقک کورک
 جمله احوالی حکایت ایلدی
 اولور لم یو خسته فرشتو کیدلم
 بو ایشی تعیل همان کورمک کرک
 قومیه کیم آندری بوند مکله
 حرقه غازی دیر لرایدی اکا نام

اصحاب ديدى عبيد الله اكا
وار حينه سويلوب بند ايلكل
هپ اولن جمعيت قبل تار مار
بودن بردن روات ديدنيلر
حق ايجون ديرلر ايدى بعضيلر
اقتلوفده اولدر معقول جواب
آلدن حص اولم اونا ايكيك ار
ستار چون كيريليه ايرديلر
ستيد ايله واريدى بر بيهلون
قاسم بن خاتم ايدى اكا آد
اكا دير حسين بولشكر حالينى
قايى اوردى قاسم اولم آيتيه
ايكى آتوقار شوكلوب آلدنيلر
حق قاسم ايتد وريدى سلوم
نيدى اى سرور بيلور سين بورى
قاف آتار بزدن اول كلدنيلر
ماهتابان كورمز ايدى بوزلرين
بو جهان مكاره كمي غدر در

اونا ايكيك لشكر آل كيت اكا
كرسوزك طوغرسه هم بند ايلكل
يا لكر فالسون حنين كلزار
طوطي كي شهد و شكر ديدنيلر
كيم يذديق اوغلى ايدى ديدنيلر
ديلم والدن اعلم بالقبوب
كربويه ايريشوب قوندر چرپ
بر بولنك لشكر اوتورر كوردنيلر
قومش ايدى بويليه باشيله جان
حنينه مشتاف ايدى هپ جمله ياد
بزه بلد برسن بويك احوالينى
واردى فى الحال اول جرينك قاييه
قاسم جادر قاييه سكلديلر
عزته تيله سويلدى كبر قاج كلزم
قانيدر ويرميز بزه اجل امان
هر ريدى بر ملكده سلطان اولديلر
شعدي طبراق بو رعيتدر كوزلرين
شكلكل رسمنده اما خار در

قول كاوب وعده سيدر ثبات
بر و امدر آريت يوق انفصال
بيكه يرين سويلسم برجه بيل
مؤمينه انواع الطاف آند در
ايدى بولايق دكلدر شاتينه
بين بولون آل رسول قويا شين
ايتد بيجون سكار جزر عطا
صكره حق قنده بريدن قالميه
اقل آخ منزيلك دوزخده فار
رخص اولوب آتلك بد ايشنه
دينيك لند ايدى ط جان باش قند
قاسمك خوش كلدن حرة سوزار
ديدنكم جمله كلاميك حقد رر
اله حق اخر اجل بركون نقيم
يوره بندن ورسول ات اوشاه
قوسند سر كنهكار قو ليد
اكا بر مشك ايشم وارور نيم
خار بيلر آره سنده قالدن هپ

آخ سيم اوق قندو ثبات
ثاقيل اولنر بولور آند وصال
لندن شرح ايتيه و صاف دين
عمره دائيم دولن پاييندر
هم ير اشمنر آديكه هم صائكه
وارون قومي يذيد اوياسين
استلا سين دنيا در جرم خطا
مقطفا دمي شفاعت قياميه
جمله احوالك تفكر ايله وار
ويرمه كولك دنيا نيك تشوشنه
كل واره لم اول حينه مقتدى
اغلوب ياشيله طولده كوزلري
جرم عصيانم نفايت جو قدر
مقطفا نيك يوزنيه نجه نقيم
كيم آنيك بولنده جان ويرسم روا
صنا سين غيري اكا افتاده يم
ماي ملكم جمله هپ اوغلم قيزم
صكره اندر چكيسن ظلم و نقب

حاله بيلدير انلار شاهينه
 حقه خازنه هر نه كيم سوز سويلد
 اورادون بر خوش مقامه كلد بيلر
 قهره اولن بوجون سبكه كلور
 فورقده اولدم بدي بونده طورلم
 بر كنش كيم ترك ايد ب كيد وطن
 بوايمش امري خذ اعتره وجي
 جوف عبيد الله خول بچك نكي
 ديد بكم كيرك لشكر كو ندره
 خارجيك جمله سى جمع اولدير
 ديد بيلر اولسه بيز يار ار كنش
 چاغوب الحاد كنور سيم باينه
 راي تدبير اهر اولسه ريزه
 ديد بيلر عوجي باش ايدك
 خارجي مردار عوجي ناكار
 ديد بيلر سن اكا بلك ورسين
 عمر بيمس كنور بر آرايه
 ديد بكم راي ملكيك سلطه اول

واهم شمدى آنيك در كا هيه
 كلدي قاسم سيد عرض ايلدي
 قونغه اول بري بللر بيلد بيلر
 ايندي آتدن بر آوج طوبراق آلور
 نفدير اولن ندر آق كوك لم
 آق طوبراقدر باصودر ايلدن
 كيركله اير بيسر بزه اجل
 منع كل فساد دورح سكي
 قاواري يولدن حسي دونه
 طاشتوب هر بيرينه ديد بيلر
 آف كوند رسم ايد ب لشكر باشي
 هم اطاعت قلمم هر فرما نيه
 ويرسم آتوز اكا بن بر بوزك
 سيد ايله وارسون اول صولشيك
 عالي اسبابي آنيك چوق دني طار
 نيه مقصوده صره اير سين
 ويردي تير بلك اوبوز قارويه
 تا ابد اول آفمك سن خاف اول

دخ اكا بريك انون بيو رر
 عمر بيمس ايدر اكا جامم فدا
 ديد اولوز بيك چي وار ايله
 بيعته كلسون و آلا باشيني
 قارمار ايت خلقه ويرمه امان
 ايتوقوله رض اولد عمر دون
 هر بيرينه ايندي نعام ويردي مال
 سندر كوردى چرينك كلديكن
 قوندي لشكر جمله سى هپ خاصيم
 خار چيلن فكر تدبير ايتد بيلر
 عمر بيمس صولش ايتك كرك
 حقه ايدرين واره بيم كور بيم
 اعتماد رض اولوب بيعت ايد
 ديد بيلر كيم مصلحتدر وار سين
 حرايريندي چون حسي سوره
 اتدين اولوب ديلر اولدم صوبي
 سدي هر كورديكم بر آفتاب
 ديدى اي شاهي جهان سبط رسول

قول قراوش ويردي ماله طيورر
 نه سبدن بن فولكه بو عطا
 وار حينه قومكيم بونده كله
 كس آيت احبابك خان ياشيني
 لشكر جمع ايليوب طورمه ها
 ديني ويردي دنيا يه آلدي صاقون
 كيركلاه ايردي چون اولد قمع ضل
 بيلد بيلر عمرك خوارج اولد بغيان
 خوق چكلدي آنيده بيري طعام
 جمع ايد ب سنده ال بر ايتد بيلر
 بونلر بغيان باش ايتك كرك
 هم حينه جوف نصيحت ايد بيم
 وار كندو حاله طوغه كيد
 آتد قلمم نصيحت چار سين
 كلده اكلده بونين اوردي بيز
 كيرك چكلدي هپ قيمي قيمي
 به شلوك ايتدي كلامه فتح باب
 باينه قمع ايد بيلر بيمش اول

طوره شوپله کوردوايش چاردين
 پوخسه اولور سين بولاردن خور
 چکچون جمع ايتدي بيلگسنيك ار
 اشودور بيلگيز قال ايله هاله
 ديدى حرة اولاحين بختار
 ايتراين کل رسوليك آله
 بوجهاينك زوق هم فائدر
 دنيا سا بله اولور صافيل
 ملکه اولاحکم ايدن عبرت يتر
 بيل اجلا برکون خلوب قدن بوکر
 بونج ديدکي ايلر آلور
 اول قيامت کونرين فکر ايلکل
 عزت ايتير سين رسوليك آله
 بر ايمک دنيا ده خوش کچه سين
 طاعيد رننگلک بوزار هاکم
 کيم سبت ايدب کيم لغت ايدر
 صکر نياور سين ندامت تارينه
 فکر فاسده بوکون الدن برق

بونيخت جامي نوش ايلکل
 صيد ايجون سيد اوجان شهنازي
 دوندو حرة اولدم حينه سويلوب
 دوکله کوزدن آقده قانلوياش
 اوغلي قيزه مالمليک ينده يم
 هر تجانکيم اوليسر يوم ايجرا
 سيد ايدر حرة حق نشاهد اوله
 حرا ايدر شمد واروبن کيديم
 کر قبول ايتسه نيخت قله يم
 حر واروب کيد سويلدي اگابز
 ديدى مال ايجون دنيک وروکيله
 اولدر سين مصطفائیک آله
 بوايشک هم صولکي اگاز مسين
 اول کور زکر ايله کيم اولم کله
 دنيا خود بر حله باز مکاره در
 اهليه وير دیکي خون هپ زهر ناک
 شاد اولالا فخر کيم ايدر آينه
 بروم قلمر سکا بو عري جاه

چاق دلدن سوزلرم کوشا بيلکل
 کشف ايدر چونکيم بکل رايي
 قيله بعت عهد و پيمان ايلوب
 دير فدا اولسون سکا جانيله باش
 حمله سين يولينه قربان ايديم
 قيله سين يزي کند ندن جدا
 جسته کير مزم اولور سين بيله
 عمر نخسه سويلوب بلور ايم
 طومر ايسه صکر نجه قيله يم
 بوق نيخت ايلدي طول دراز
 صکر مال کير مير در آله
 بچون اگاز سين قيات حاليني
 ير امر قلندنه اوتانر مسين
 روزي محشر ده محمد ختم اوله
 شکر ستم کوي صانکم خار در
 کيم سورسه کندوي ايدر ره
 برکولر نيک آغلدي بو فائده
 اوليسر عمرک عبت يير ده تبا

کریست اولسه جهنده جمله مال
خاقد اوله آج کوزک ايله نظر
کرچه خا ایدی نصیحت عمره جوق
کی عجبدر بولکه بر سوز اولسه حق
سویا بدی حد اگا غیری کلام
آلون کلدی حبیبک یا نبه
خارجیر بیلدی حرک کیند یکن
حرعازینک برینی شمر ویرب
اولدی چکدی علم قالدیری باش
عمره جوق خارج لشکر یا شی
کوز اوخا ئیم نجبه اشیر قیور
دیر حیثی قومایز صو ا طاسون
یدی بیک ار قودی اولدم بوصوه
ا بیدن صو سیر یور کله خفا اوله
کر بوریمه قیماز ا بیکیز مکر
سیر کوردی مشوش اولدی ایش
قیلادی کولکین حبیبک صوغهی
بیز غایت جورده محبت ایریسر

چارک اولدر جمله بینی کونده رم
بار آند بوبوی چکسون
دید اولدم ای یارنر ایشدک
دور لو محبت قیماق ایچو جانیه
قصد لری بودر کسه لر با شیمی
جمله اسباب مهیا اید یکن
من قویم بو آره یا لیکیز
اولدی خفده تمام احسانکیز
اولدیارنر ایشدب قیلد قفان
دیدیر جانیه باش ملکه مال
بولیمه قیلدیف قیلد هب جانیم
ایچو جوق بولون اولکیز اولوریز
اندکم روزی قیامت اولیسر
اندر هر کس اوغلی قیامت قجار
جمله سینه کندو باشی غیقوسی
لهر قولک کله برات الینه
نقول کیم کله برات صاغنه
برات صولیمه ویرین کشی

بوده بن یا لیکیز کدم طور
صودیوب هر یکان باش دگم
کلیکیز معقول بودر برایش ایش
خارجیر صوصا مشد رقایمه
لهب قیرلر قومی بولدا شیمی
کلد یکنیز بوله طوغش کید یکنیز
واروبن عالمه سیر صاغ اولکیز
قاسون بونشده بار قایلیر
کوز لرندن باش برینه آقد قان
اباغیک طور غنه اولسون هولا
بودن ختم اولسون بولون دورنم
ا کس برامان قیلد روز
هر کس محشر یرینه کلسر
الهی بیک یل اولور بولمه نجبا
ایر یلسر یاره مزون ایوسی
صاغنه کیک کینک صولونه
کید سیر انکه جنت باغنه
کتور لر ناه خرابدر ایشی

قورقار زکله برات صولمه
 برنجی بودر ترزو قوريله
 کبزی برده لر مین انده ییرتله
 اومار زکله اول ارده طوره سن
 هم زبانیلر ابد خلفه لهنوم
 اورده بره شفاعت قبله سین
 دویکن قان ایلده افان باشلرین
 قویه سین اولرم اید غایت کرم
 اندا وته قوریشدور صراط
 واردر دوز ایشی یوقیشی
 سیمکی اولگون دریا ایتیه سین
 هرچان سید یوق کوش ایلدی
 دیدی ای بوکون کجا اولدش اول
 چونکه بوند اید سیر یارم بنه
 جمله دن اول صراطی کچه سیر
 هب شهید اولنلر باش اوله سیر
 سیر اوله سیر کوشه ساه اولان
 تاره اوله یوز لیکین کول کی

بشقه سزدن کم بقار حاضره
 خلفی عالم کعب خائنه جوا وله
 خبری چوفا اولنلر انده قوريله
 هر برمز قورقون قورقاروسین
 دولکله یریوزنه کلی نجوم
 قانلوکوملکین الیه آله سین
 خبر مین اینه قوی یولداشدرین
 خلفا ریسده اوله وز محترم
 بجه لرین کجه اوله بر مر د
 جمله اوچیک بیلد کجه برکیشی
 قیوب اولد حالده نیرک کتمیه سین
 آغلدی صانکیم آغولوش ایلدی
 یولیمه جانله باش قریان قیلون
 خوش ایستار تدر بیلک قور کیره
 جتیک قبولرین سیر آچه سیر
 هم کجا جسته یولداش اوله سیر
 الکیزدن ایجه لریاقی قیلون
 سیر ایدب جتیکری لیل کی

سوره سیر زوق صفاء جمله آن
 دخی شویله یله سیرکه هرکیشی
 عاشوره نیکله ایدرسه طعام
 مقتلمک نجه سنده خوش اونه
 کید جهانده ییزه نولک بیلنه
 تکریدن یوز بیک عوضلر بولالر
 جتیک ایرمقلریدن ایجه لر
 هر بری ملک جهانده شاه اوله
 واریدی مقدادک اوغلی نوجوان
 اگا سید دیدی وارب سویله سن
 گیم بوخار جیلرک اول یا سیدر
 آلدنوب بوقان دغیا مالینه
 عری دنیا اگا اولمز با یدار
 هج عت سوادیه کولک ویرسون
 سیدک ایشو کل من کوش اید
 یوریدی مقدادک اوغلی ایلدی
 مال ایچون کندیکم اوده آتمقل
 کرچه سن دین بوکون جور ایدین

قاله سیر یوغتله جاودان
 مصطفانیک امتی رکک دینی
 ججه اولوب آتی ییسه هر خاص عام
 طوط کی روضه مکین اونه
 بو حکایت دوشه خلیق دیلنه
 جت ایچک بکا قومشو اوله لر
 دورلوغتلر سیوب خوش کچه لر
 بیزم ایلده دایما همراه اوله
 کی قتی صاحب جمال هم پهلوان
 بوکلرمم عمر اعوم ایلده سن
 طایفه آقیدنکی کوز یا سیدر
 اتیمون جورک رسولیک آلیه
 صوگ نقصد اغلیسر زاروزار
 فاکاه ییرلر قانلر اتیمون
 شوقله دریامتا جوش ایدب
 عمر خسته چاغرب دیر کل بری
 یویدون دنیا به کندک صا تحفیل
 طمبو اودینه یا یوقین کیده مین

نه بسدن کیم قارصین جاننه
اول کوف کیم حشر ایچون سن طور
شهمدی اولدیک بو خواجه سوزینه
مال عزت اولدایو کون سگاسد
سوزیم ویریکل جوب ای و وفا
ایرته اخشام جمله سید و دند
منشورت قلدی ایکی لشکر همان
هم حیات کوملی غیفو و غم
قتیه جمع اولدیلر یولدا شعلری
حسینک یاش یوزیه مثل کلوب
کور دی و دوشیده رسول کلش طور
بانیه کلدی حسینک اول رسول
کوزلرم نوره جیکلر یاره سی
رض اولوب دست قدرت تبریه
شد یله بلیکم دنده سز قلن کرک
هپ شهیدلر زمزمه سیک شاهسین
تاج عزت بندک حقد یاشیه
کوره جیم کلدی سنی کی قنی

سرشیر

سرشیر زینت بولور کوشکدر
اویا یوب سید و دوشین زکرا ایلدی
بوا ایکجی ملجسی قیلدیف تمام
کر دایرین بوله بسین بوجه مقام
ایله چوق لغت یزدیف صبح شام
مجلس ثالث
ویر صلوٰت مصطفایک روجیه
ویریم اوچیم مجلسد خبر
دکله اجدد حکایت شوقیه
قوشمشین اولد ایکی لشکرینه
جمعه کوف و نفع اولدی اتفاق
باشدیلر ایتمک جنک قتال
سید یله برکشی هم واریدی
اولا کیشیک آدی بر ماه حکیم
یبله یانیکد عبالک چوق قدر
شش دوه بیو روی سید و بریلر
سیدک بولد اشتری کیر یوخه
اول کیشی کوز یاشیه کیردی بوله

kerbelade cengin
başlaması

کیرلم نکرار بودم سوز کوهیه
ایشیدن قیلسون اوزین زبیر
جانی دلدن هم صفای زوقیه
صجدم بندی قوسسی آینه
اول خواجه لشکر اهل نفاق
چونکه معلوم اولد حمله یوخی
پیری فانی هم رسوله یاریدی
آقا سید دیدی ای پیری سلیم
طوره بونده سکا ظور مقابله قدر
یوکلدوبن یوک بوله کیریلر
یونون ازلوق اولدی کسبه
سور دی قدسه کلدیکم اندقله

يائيه چاغيردى سېت بو ندر
 قىپ هوللشده قوبولداشيله
 دىر يلوب بر آرابه جمع اولدير
 ديد يلبىراچيم صو اولسه ايدى
 هر ينىك قاينله طوطشه كوزى
 استن كوز بو طوك قاموس
 سيد ايله جمله نيمسه ايكى دته
 سكان اويچيل ايليم نغارش
 چونكى كوس دقزاره اوردير
 يورودى طوغى علم قالدردىك
 چون ايكى شىر بواصون كورر
 شونر نامم سلس اولير دير
 اوغلى در ايدى انك صاحب حمل
 برهون ايدى جهانله مشى يوق
 مسلم اوغلى برهوندر سرورى
 اتاسين اولدكيني ياد ايتوب
 اينك استن يوزني اوردى ير
 ديمك قوشچقلم اتام همان

كربنات

كربنات ايتيه اولفاد رجب
 ويراجان كيره جم ميدانه نين
 سويلوب ايدى رحيمى بدرى تام
 شمع
 خوب جاد كولا يوزه كون اورسون
 دوشميك اولسون جهانله خورون
 قورقنكه سكا ايره بر الد
 دوندى مسلم اوغلى ايدى ايام
 هنه دكوشنار ايسه بر كيشى
 زى سعادتيكم او قدر اير و ز
 شومنه هب عشقه ايتدك خدا
 ايتك اولسون نيم ايله بيله
 هب سبوحين آلد ايتيه بيز
 چاغيرت اولد يلدى اولدم امير
 خايچى مسلميك اوغلى يوزنيه
 صاندى هچ ار راي يوق ديولكدر
 جنك ايدرم ديولدم ديلدك
 سندن نورسته اوغوشين هوز

انك قاين بوكون قيلم طلب
 قربان ايدم يوليه جانيله تن
 بس معين اولسون سكارب الام
 شمع
 حق سنى بوردن آبر مسون
 بيره صانكى خاك خوف زهيمار
 صوله هسبك كلغنى سن سبوقم
 عريز اولور بوكون بونده خام
 عاقبت اولمك در آينك ايتي
 جمله مراكينه جان باش ويروز
 كورنم آبريق جماليك فرقتا
 ديدى دج قيجين آلدك ال
 وارده ميدان ايجنه اولد هجر
 كلدى برمصد آره ضم خبير
 بايقق كوچك كوردى كورنيه
 كيم اجل شمع دوشمش يانه در
 عزم ايدوين يزه ديشك يلدك
 بيز بوكون ميدانده شهاب زليلر

ویرنجا کئی آتیک دویکی
 یوحسه سنی شدی انکی یحیم
 مسیم اوغنی دیر اکا کیرچیک
 ابن صروت قیمه لکال کیری
 دبدی ضم خیریقین واره
 یاریسی یقیدی بیر اول آتک
 ولف اوکده چون بو احواله چر
 الا سیر بقات شار اولوب
 مسیم اوغنی چاغیر آدم یلد
 خارجیک وارید بر اوغنی هم
 آت سئ کوردیم اولده هونک
 کئی فاف ناله اید قیدی یاسی
 آتہ نبوب کلد میدان باشینه
 حمله قیدی کورزه قلیج اوقله
 مسیم اوغنی آلدن قنایین الہ
 قارشدن اول مفیدی شوی ققار
 چون وان خارجی قلیج کیر
 مسیم اوغنی اولزبان آخند دها

دیدی

دیدی قن پهلوانلر ایشود م
 ای خوارچ قومیک سرور لری
 نور قرایسه کیرا کشتوبه بلیک
 چوق و قنر کجده کسه کلمد
 کوردی آت الشد اولزبایدار
 دیدی باخیر البشر قاج محال
 بر ایچیم صوا اولسه نوله ابن عم
 بن بدم قن بو کالدم صوسیز اویش
 هر غا زکدی آتین بایدار
 هر نیک وار پهلوانلر یاسینه
 خارجیدن پهلوانلر کلد یلد
 اول جریدن قیردی هم التمشین
 یورتی بلرجه حرکت اوستینه
 چوق شهید اولغه ایردی امحق
 ابریحک اوق زخمی حرکت اغرنیه
 دیدی چوق حرکت یاره لندیم تنم
 صوصادم هچ کوهک فرما یوق
 بوکلومی سوبلر اکی اولسید

کیم کلوب میدان با صله قدم
 کونده رک کلسون بهادر اولری
 آ ز چوق هب بر یکنزه کلد
 اکا هچ آدم مقابل اولدی
 کلد سید قانیه قیدی قرار
 صوصادم قلد بند هر محال
 ویرمز ایدم بن اما بویش
 دیدی دخی جاف تسلیم اید خوشک
 چاغیر دیر ای خوارچ نابکار
 کسجاد کونده رک مید انیمه
 جمله سئ مید نده هچ جا ویریدلر
 کوردیلر قرار خوارچ لشکرین
 آتدیلر اوق آت اومق قصدینه
 اغرنیه طوقدی همد هم براوق
 دوند سید قینه کلد یینه
 چوق بوکلون بن قن آتدی قائم
 نیده بنم در دیک درما یوق
 قریشو سید سیدک اولد شهید

گرنگا قدرت ویر اولدی نیاز ایرنگی مجلسه آچم دورلور
 کردیلرسن بوله سین عالی مقام
 لغت ایله اولدینده صبح شام

مجلس رابع

مقطایه خوش صلوٰت ویر لم
 اینت ایمدی اوله هدایت بیلدی
 ننه کیم کجده جهانده وردی غم
 اوغلی مقده اعلینک قوی سعید
 سیدک قولتری هم قدر ایشتری
 هر بریسی جنکه مشغول اولدی
 جعفر صادق اوغلی واریدی
 آدی قاسم بهلول هم نیری دل
 دستور اچون باهزار عرق ناز
 دیدی ویرنگا اجازت قیل کرم
 سید ایدر اولد دستور بر کار
 اوله خدادند بایرم صبح شام
 کیری میدان اچنه مشی بلنگ
 با شایه کسیدی باش آقدن قان
 ناکهان ایردی قضا آسمان

قد ره تباه اولک ایایی آتنگ
 خا رجیلر اوستنه آتدی کند
 دست قدرت صوندی انکا جام موت
 کلدی نوبت جعفر اوغلی طایفه
 وار دی میدنی اچنه ایندی صولش
 دیر حینه بر اچیم صوبیر ننگ
 صوبه یوق بوکون ییزم درما نیر
 بیره کی ظلم ایندی بونلری عدد
 طالب اولدم کیرومیدنه کیرر
 خار جیلر او شوب آذ طوتدیلر
 کور کچک قاسم حسن اوغلی آفا
 بور بوب کلدی حینک یانینه
 دیدیم با عجم ننگ دستور ویر
 دیدی انکا سید ای جان پاره سی
 دستگیر اولسون سکا جی قدیم
 کول کی جسمیک عالمه صولش
 یوری وار ایمدی بوکون میدان سن
 سوره قاسم آتتی قاجی اورر
 بر دلوکه کجده اولساعت آتنگ
 بره لوک ایندی لر اورا ده بند
 اولکه جامدن اچیدکی الحاح ایردی موت
 قیلدی دورن جمله سین بر فالیه
 خار جیلر کسیدی نمنش ابکی باش
 اغلیوب سید دیدی بروم انکا
 بوخونج بونینه هپ قانیر
 اوله خدادند ایریشور آتخج مدد
 حینک ایدر بریچه آدم قتل ایدر
 قلیج ایله پاره پاره ایندی لر
 قویتمش حسین بولینه باشی حای
 ناکه دستور اوله بینه آتینه
 کیریم بشورم میدانه دیر
 کتدی اوکولمز جیکرم یاره سی
 دشمنیک قیلسون خدا منع دم
 خطربنک هرگز بریشا اولسون
 حق اوکا ره کلاه سین صاع اسن
 شعر او قیدی خارجه جا غیر

دیدم اولدم اقدار زولجول
 قی خراب ایتدی کوکل شهرین میل
 جمله صوسین اولدی سیرلریز
 ایشوقوی خارجی اهل خلل
 اون کون اولدی ویرمدیلریز
 طایلیز بدرا یکن اولدی هلال
 چون حینه اهلیمیل باغلی
 حای باش اولسون یولنجه حین
 شمر اوقوب دیدم اوم کونلر
 یاکیدک بیزدن یوزیکزدونلر
 واریدی برخارچیلردن کیشی
 ارزیکلرت اوغلی آندورلر
 کلدی یقین باقدی قاسیمد طون
 قاسیمه کورزیله قریشوندن اقاد
 اولدی قلقنیه اولامه ر د
 دوندی اولدم آتیه کی قانیدی
 قاسیمه قیلدی حواله تیز ابر
 صودی قاسیم کوندرنی دخیتم
 خارجی کونلینی قیلادی غم
 قاسیمه قیلدی آف دخی مات
 قریشوندن برقیلمی چالده اگا
 کوجیک قریلشی کلدی بیرینه
 کلدی بربر ارزیکل اوغوللر
 کلدی سندن مکسه قالمی دیر

کورچیک ارزق بو حال قیلدی آه
 آتیه قاسیم اولدی میدانه وار
 دیرقن میداند صولش ایلین
 یانیمه کلسون آتیکم ایسترم
 قاسیم اول ساعت کیردو غمشیک
 کلدی قاتینه حینیک آغلدی
 حایمه قیلدی صوسینل قتی کار
 ارزوما غم برلچیم صودیر بنم
 ایشدیک سید آف یوزک ماه
 بد ایش امر خداتمک کرک
 هر ایشک صبر ایلیمک بنیادید
 صبر ایله اخلدکره بد اولد هلال
 صبر ایله بولوب ایوب دره دو
 بیزلیم حق صبرینه صبر ایدلم
 آتیه قاسیم بینه اولدی سیوار
 باقدی ارزق قاسیمی کوردی کلد
 صودی قاسیم کوندرنی قلقنیه
 صاندیکم ارزق قلیق قلقنیه

یقاسین برندن همان در سیاه
 آدم ایسترجا غیر نرفر اور
 باغین اوغلنریک باش ایلین
 بیلدیرت گندی ارک کوسترم
 نیلسان صوسین یوزک یانیشدی
 دیدم ایسلک حکیم طاعلک
 بالحق اولدی اغزم ایچد غبار
 شویله بکرکه همدان قیلدی جانم
 نیده لم دیر چون بودر حکم اله
 چاروسی اولد کرکه صبر ایتیک کرک
 صبر ایدن قولیه الله هادید
 صبر ایله شازلیقه دوندی مرول
 صبر ایله یوقو حایلر رو
 چون یوزرتد بیک تقدیریندلم
 واریدی میدان ایچمه او شهلر
 کوندرنی آلدی اله حمله قیلور
 طولدی کور خارجی قانیه
 ابردی قاسیم چالده قلیق اول آینه

ایکی بچدی اور تادن قلفانی
 دوندہ قاسیم اولجریہ آنصلو
 قاسیم اولجریہ جملہ سی حمل قیلو
 بقیدی قاسیم یوز اولوز ایگنی
 کندی عقلی دوشدی بیر برضا
 کسیدلر باشی آلدیلر له
 چالقبوب جملہ جہا باشد باشه
 قازکوا ولد جہان تاسر تسر
 چالدرطل بشارت رنر کھان
 قاسیمک واریدی برقر باشی بسو
 کو چک قر باشی باقدی قاسم حالیه
 آہ ایدوب دوستی آتدن بیر
 کلد عقلی باشه طور دی اور و
 سوردی آتی قیلدی آہ و زارین
 بشارت اولدی اول ارندر سوردی
 دیلنر دنیا ایچون ہر بیر یکنر
 کلمنیک امریہ ویردک بیر رضا
 مکر شہاندر توگون ہر یکنر

طوبہ کوندردی رزق جانی
 خارجیک لشکرین ایکی بچر
 اور تابیہ الدیلر آتیم یوز
 اونوز اوچ یردن پارہ لندی تنی
 واصل اولدی روقہ حقہ اولر مای
 دوشدی اولدم بیر یوزنیہ نزلہ
 طارغ طارغ طوقندہ صابیم طاشو
 لکن اول ظالمہ قیلدی آت
 خارجیلر اولدیلر ہم شادمان
 آدی عبد اللہ اوزی غیر نفس
 کیم نہ قیلدی کورسولیک آتہ
 طاقی قاطدیکم عقلین دیر
 حکمدیلر آتیا اودم بندہ کبر
 واریدی میدان آتیمہ اول تازین
 چاغیرب دیدیکہ اہ ظالم چری
 بوجہ اولادی رسو قیر دیکنر
 طوبہ سیز اولسیر در جزا
 کندویہ دوندرمش اول ہر بریکنر

عمری مفسد دیر ورک میدانیہ
 غافل اولمک کیم کورمک اورینی
 حکمد عبد اللہ قلیچین یوزیدی
 قلیچلہ قیقینکیم اول جیلور
 ایشور رسمیلہ ایدب جنک شہسو
 خارجیک لشکرین بر دی
 عمر بخش ایدر اکاسویم ایش
 آلسیدو حک جملہ وارینی آتہ
 اوغور بیک ویردی سکا میدانی
 ایدر دی بوسوزچو نکہ یوسف سمیعہ
 بندیدی آتہ سید حین آلدہب
 کور ز قلیچ کوندہ دین اوف ہرین
 کلد عبد اللہ نوبت دیر طور
 واریدی آت کوندیہ آتد بچار
 اوغلی طارق صاسین افعی حمار
 ہب سید حین کیدی بند آتہ
 مصطفی آتہ فنا سوزلرک
 دیدی عبد اللہ حسن اوغلی آکا

کیم یواوغلا صوصا مشدرفانہ
 دیکلدیکنر می نہ سوبیلر سوبیلی
 رستم زال کورسہ تمسین دیر
 آت آتہ کندوی ایکی بولر
 بیک ارک بر دمہ قیلدی قارمار
 یوسف حجاج دیر لک آتہ آتہ
 سن توگون عالم ایچندہ برایش آت
 کبہا دولک برایشور زاتہ
 وارباشین کس آت قیز قانی
 اولدی بر وازہ صلوات شعیفہ
 واریدی میدانیہ ایدب کبر غب
 حملہ قیلدی صودی سرور ہرین
 تاکہ کو سترم سکا رلک ندر
 خارجیک جسمی جاستدہ چقار
 کور دیکم اولمشا تاسی خور زار
 واریدی اولدم بچلوانک قاتہ
 سوبیلوب قاتہ طولدی کورلری
 سنی شیدی کوندرم بسو آت کا

شویله جالده بر قلیچ اول دیناره
مجلسک دوردنجی طود دراز
مجلسی خامس

کریکا قدرت ویره اولغوزی حق
سوز بوزدن پنه پرده آجهلم
ایش ایدی بر خبر اهل دل
چونکه طارق دوستی عبدالله
دید ای عثم مدد آهنگی صو
بر ایچم صوا ایدین بولگون
سید ایدر اگا ای جان جیکر
ایشدیک نوسوزی ۱۵ ولنا مدار

شعر

یا الهی در عجب نزلدی بوحال
کر بوده ظلمی حد ایلوب
۱ شو ظم هرگز کسه کورمدی
خارجیلر قیردی هب ناهقیر
واریمز ویردن هسینک بولنه
شعرا وقیده حمله قیلدی لشکر

کیمی

کیمی کوز زبله اوردی کیمی
اوق ایله برخا دجی اوردی آتین
اولدیم ایچدی اهل بیماه سین
عون ایدیه سین بر فرداشی
نفر اورب چکده قلیچ دیدات
واردی میدان صاوش ایدیه سین
خیری هیچ میدانه آدم کبرمدی
خارجی ایدر زهی بونجه چری
خارجیک بوزیدی هب جمله سی
عون شهاب فرشو واردی بونله
البدکه اولد لشکر ایدری زبر
خوف بر لیشیدی عوونک تنی
دو عید هم آنیک آت دوشر
کسیدیلر باغلی آقیدب قانی
سیدک بر فرداشی قاشیدی
اولد جوانیک آدی هم عبا سزیدی
سید ایدر اگا وارین آینه
بر ایچم صوابسته کلحق بولنه

خارجیدن قیردی خیالی آدمی
یقیدیلر آئیده بولوب فرشتین
دو کده جان قوشی عصبیانه سین
کوزلرندن آقیدب قانلو پاشی
کندی اولم خارجیلرون حیات
خارجیک قیردی خیالی آدمی
وارن اولد کیمسه فرشو واردی
کیم زبون ایددی بواوغلا بونله
نشدنله هر بریک حمله سی
آطاهم کنده بویانده قانله
نار مار ایددی صاسین شیری
قیلدیلر غایت زبون هم آتین
خارجیلر عوونک اوستینه اوشر
حق بولنده تسلیم ایددی جاننی
زیر اغیری شهید اولمشده
هم برارلک ایچیدر خا حوایدی
سویله کلون خارجیلر قاتنه
کیم اور احسان ایدر هر قولنه

سوړدی عباس آتې مېښه پر
 صوبه وېر مصطفیٰ آتیه
 قالدې او غلجقو کوز یا شله
 او نون اولدې زه قلدې زما
 اېله صوکنده دك کیم اېچلر
 مشکې طولد رده دېر صوډ اېچه
 ښه اېدرکه حسین اېچد صو
 اېچدې صوډن همان دوندې کړو
 اول چېنیک جله سې آت دېدلر
 او ر دېر عباس اولدم نا کله
 کرچه عباس زخمې اېرې او قل
 عمر خه بریسی فزاید ایدر
 اول نجس دېر طور مېکنه د رڼا ایدر
 او ن اېکېک اړالیه آلدېلر
 یوز او وزن یقېدې اولدم بېلون
 خارجېر آت آتدې یقېدلر
 مشکې دېر بارو باره قلدېلر
 کنديسېله او غلج قلدې سیدک

آت کور دې چوې حسنېک نام
 بالیکر اول لشکره قېشو طور
 بېوک او غلج سېدک مه یاره سې
 آدینه دېر علی اولد سېرو رک
 اړک اېچو چېمېدک نابین قباد
 طاغره کور دې اېر سېه طاغدر
 سوزه شکر کوله بکتر یوزلر
 کلدي الحال آتاسېک قاتینه
 دېدې وېر یکا اوازت کړه بېم
 دېدې سېدې سېکا دستور وېر مزېم
 بو اوله مې کیم قتل کړه سېن
 ای بېم سېرو بېندم ای علی
 خوف جاکېد کورمزا سېم برنېش
 حاکمېلر اېشېدېچک لوسو
 سولېوب عمر دېدېلر ای کیشې
 برعجب سودابه کوکل وېر دېکېز
 فېر دېکېز هې مصطفیٰک آلېنې
 هر نه دکلو وار اولومېز دېر مېنر

یوړودې قوم خوارچ خا صرام
 آت اېر لکه بو اولدم بېورر
 آی یوزینه قول کشر آوار سې
 طاغېدر دې لشکرک اونیکی اړین
 قهر ما قاتلک صوډین دل
 رستم زال ایدېه صانکم باغېدر
 او ن سکد یا شنده ایدې سېنک
 قاکېره خارچېک صېدا ښه
 جاین باشې بولنده قېان ایدېر
 قورقم اېرق جمالین کور مزېم
 واروب مېدانه شواش ایدېر
 کوز لرېک نورې عمرم حاصیلې
 بو جهان جان مرغېنه اولور قفس
 ښه سېک یا شله طولد کوز
 کیم برامز ایدک ښو بواشې
 ط کنده بېر لږه قانه کېر دېکېلر
 اشدېکېر آخرت احوالېنې
 اولده هې ناره جهنم یر مېنر

چو نکه عباس اشور سیم سولید
 قورقو دوشدی عرش مرزا جانیه
 دیدیکم بر چاره ایلک بونلره
 قاف سیزک اشوبولده عهدیکلر
 بانئنده آنلره بر حال ایلیم
 دیدیلر عباسه بیل فکره جواب
 صودلوسولید آیروق بیزه
 جمله عالم صوا اولور سه بیله سین
 دیدی حینه بوند کلون سولید
 فارغ اولوب هب قودنور کجا
 راض او طریسه بو قوله بیلکیز
 خارجیلر قریه لر کتور دیلر
 اوغلی هب قیزه حینه صودیلر
 سید عباس کلوب دتور دیلر
 دیدی کجا عاقت ایلک
 دینه شتک آلدی برتر یوردی
 فیلیله نیش ایلکین بیجر
 راض اولر اوغلی آنده وارمه

سیدک

سیدک اوغلی ایدر آنلر نور
 کبریا میدانه ویرن رضا
 آنه سیدلده علی کتمک دیلر
 ایدرای اوغلی بچم سن کتمه کل
 کر ابرق اولسون یا کتم بر قدم
 نوله بن بوکوندو ابر میدیم
 ای جگر کوشم نوله آنده بتم
 خانونه دیدی سید سولیمه
 بویه تقدیر ایتم چونکم خدا
 قوگ بوکون سید آخ میدانه کله
 دست قدرت هرزه یازد سینه کوره

ایشویر لغت برید رایهار
 لغت ایلک یزید والسلام

التحیح مجلس

وکله امدک برحق کاسور کافان
 ایتدی سید اوغلیه چون الورع
 آغشوب چوق بر بری قوجدیلر
 اوغله سید سده من طونار
 کیدیرب جوشن جبه قلیح طاقار
 کیم ایشدرسه یقاسین ایدجا
 دیر جگر کوشم بیزه کلدی صبح
 شولقد کیم کندولون کج دیلر
 دیدی یوسکا شهادت طوبیدر
 کوزلر نکه یاش برینه قاف آقار

لب تمام آید ای آینه بند بر
 چای غریب میدانه دبر که کلنگ
 خار چهره ییگانه دوزخ بوزی
 دیدی اولدم ای کریمی کردگار
 جمله اولادی رسول ظلم ابله
 اتباع اید بیدید کافره
 اون کون اولدی مو اچون زانلی
 ایشو بولده جان باشقله تار
 اول چرید وارید بر اهل شهر
 محسوس ایدر اگا میدانه کبر
 موصیله اهل فین ویرم سکا
 بوسوز طاریق ایشو اولدنا
 چکده قیلچ برهوانه قیلده ضرب
 سرور اولدم قلغان آلا الیه
 کوردی قیلچ اولمز چاره
 نیر سه طوبه محکم ابرشور
 خارجی به نکره فرست ویرمدی
 برهوانیک جمله بندای نوبتی

نکره به امارلدم دیر کوندر
 بن حسین اوغلی عظیم بیلگن
 شعر اوقیدی قانلو باش دوزک
 جانبیه قیلده صوسیزلق قن کار
 قیدری بوقومی خواجه اهلایله
 رهم حقده اولدیلر اول بر
 هر دم آفرکوز یمزاشک بار
 مالی ملک هک جمله اولدی تار مار
 آدم تار یق جوق بیور لعل هنر
 عاقل اولمه کی صقین صیدانه کبر
 ویریم اولدین مقابل سن کما
 یوریدی میدان اینه سور آت
 خارجی بیلر دن چالغوب چکده ضرب
 ایرمدی اصلا طر بر قیلده
 کونده دینی آلدی اول بوزی قاز
 جمله قیلدی چالغوب جوق دوریشور
 سرور اصلا طر ایرمدی
 خارجیک اوستینه سوردی آت

تیز چالوب یابندی قوشغه
 خارجیک باشی شیر خد
 اوغلی وارید مکر اهل فساد
 یوریده میدانه بفری خون اولوب
 چکده قیلچ برهوان چالغوب
 طونده سید زاده قرشورن تبر
 حاجی قیلدی جیو حمله سین
 برهوان خارجی به واروی یقین
 اولمه چالغوب قرشورن اولد سریق
 کوردی بریقین وارن قور تلمک
 قورقار ایسه کیز طک هک وارینک
 خارجی بوسوز کوش ایلدی
 نوقل اوغلی دخی بله اولدیک ار
 برهوان کوردی چریک اینه
 زعدی مثا لشکر ایکی برار
 هیندن تار مار اولدی چریک
 صوصادم دیلم طراغم یابشوب
 فالده هینشدن قوا عصا وجود

یقیدی اول آتدن آشفه
 چکدی اولدم ایلده نند جدا
 طلحه و عیشلر دی اولد مردود
 اغلقدن کور یاشی بچون اولوب
 اتاسینگ انتقامین آطفه
 زبر قلغان طوعسه چوقدن قور
 صودی سرور ضربیک هک جمله سین
 دیدی اگا عاقل اولمه کی صقین
 خارجی اولد کسدم ایکی شق
 یوقی آدم کوندرن کلسون بری
 قن سیزک ناموسیکین عارینک
 اول عظیم لشکر هک جوش ایلده
 یوریدیلر ترک ایدر چالغوب
 صالده قیلچ اوکله قن قیلچنه
 خارجیک بود اولد یی قیلر
 دوندی سید قبه کلدی کبرک
 اول حار رند قن بفرمیشوب
 سر سر یانم کوه خاشد عود

اوغلی قوجوب حسی اوپر کوزین
 آغزیه توزیه طیر قون کیدن
 بر میله آغزیه ایچده اول
 ایسیک جانیه ک کاد ایلدی
 غافلین جنک ایدر ایکن پهلوان
 آرقه دن کلدی یزید یوز قاره
 آقا باشیه چکدی لشکر دن چقار
 اوغلیک باشیه سید دیر نیه
 عقلی کلدی باشیه آچدی کوزین
 دیز اوستند حیل و بری جان
 اشوبیر لغت بریدر ای همام
 کله حق لغت ایدک صبح شام
 کوجیک اوغلی آنا سینه سوبیدی
 صورتی سید زرقین کدر ر
 و بریدر آتالیه کور ر
 چاغیر دیر نگر حاضر کورک
 بوجیه کونلردر که همو ایچدی
 آری هنر خاری فرشو وار
 آغلی چوق یوزینه اوردی یوزین
 بالچق اولوب قورمیشده ایستیدن
 بالچق ایدر اولاد رسول
 دوندینه جنکی تکرر ایلدی
 خا ریلردن بریسی نا کھان
 سرورک صاخ قولی قلدی باره
 کلدی سید قینه یا سندر د وکر
 آغلیون اوردی یوزین یوزینه
 کوردی یا صلا مشربا با سندر یوزین
 کند سید یا کیز قالدی همان
 اغلوب صوبدوا فغان ایلدی
 دید یاربیل اوغلیک ابراهمدر
 یو ویدی میدان ایچده اونوب
 اشوب معصومه بر ایچم صوبورک
 اغلمقدن بر نفس کوز آچدی
 اوغلی اوف ایله آغزیه اوردی

اناسینه

اناسینه آلدک کلدی اوغلی
 زوالفقار طاقدی سید بلیه
 قیزلر قوراشلرک هم خاتون
 دیدیلر که ای بیزم سلطان نینر
 صولسون عاقله حسنک کلشنی
 بیزک بوند یا کیز قومک غریب
 کسه یوقدر بیزم ایله آشنا
 قورقار زخمی پترایش اولینه
 خار جیلر حمله مبر آلوب کیده
 کوریمیز دن قاندو یا سندر صاحبه
 چونکه اولدی یاز کئی قی فرق
 سید ایدر اول کریم لم یزل
 عادت ایله شوبلدریم هو صلا
 یوایتک صبر ایلکدر چاک سی
 امر حقه حمله ایدک انقیاد
 دیدیلر بوند کیمه قورسین بزی
 قیدیکن الله کور بوند طورک
 کتکیز بیه اولسون ای همام
 ویرده اوغون تسلیم ایند جان
 حمزه قلغان کچوردی قولینه
 یلوارب اغلر حسیه هر بر
 بولیه اولسون قذاهب جانین
 برقرار اتسون خدا ایم سنی
 جنک ایچون میدانه تنیک وار
 کلسون هج کیمسک بوبا نشیه
 کون کیم جسمیک جهانده طولیه
 حاتمیه دورلو مختلر ایدر
 سینه لر چاک اوله باشلر آچیل
 کتکیز باری قی بیدن ایراق
 بولیه تقدیر ایلمش روز اول
 ملام جم آخر بولیر ایفصال
 شوبه قطع اولور نعلیک آرمی
 تا که الله انجیه وحر کساد
 تکریه ا صاردیم بن دیر سیز
 اوله حق آخرا ولور ایشی تقدیرک
 دیدی دخی آقی سوروی امام

نصرت او روی دوند جو لایه بدله شعر ایچره وصف حالین سولیدی

شعر امام حسین

یوزنی درگاهه ضو قیلدی آه دیدی صیفندم سکا ای پادشاه
بویجه ایامدرکه هجصو ویریدی بن بوقوم خورج رو سیا ه
اشو حیفی کسه ا صلوا کورم عالمه دور اید ی خورشیدی ماه
اولدی اولادی رسول خورده حقی کنده ماه ملک جمعه عزری جا ه
زاری کیر یان ایلدی لر صور بو عمر عزیر بوند بو کون اولدی تنه
دید ی عمر عیسه ای وفا کی عجب قیلدی بن جورج حفا
نامه یاز بوقیدک آند بنی بویله می ایدی دیدک قریک قنی
عزری دنیا یه بو کون مفور سین رحمت رحمانه یارین دوره سین
بوا یشک کندی نه لایق قیلدی ک دخی هجج کارک زیانی بیلدی ک
آجیدک مبره قناعت وارینه صکوه یار سین ندامت یارینه
بوریدی اولدم جنه شهباز خا جیدن یکن سلطانه حجاز
خشمیله آلدی اینه زوالفقار لشکره قیلدی همدن نارما د
کیمه کور زیمه کوندر کیمه اوق اولاجریدن قیردی آدم قی جوق
زوالفقار دله کیمین اکی بولر شونله کم آن قی قنده بیلر
آن و آدم حمله عرف اولدی قان یوزیجه دوندونیم لشکر صه
سید اولدم کینه کلدی جادیر وکلوب ناکم بر عقلین دیر

یدی

یدی پیرده یاره نشد تنی

یاره لرین آتیک باغدی لر

آد زین العابدین بر اوغلی

دخی آنجق یدی یاشنده ایدی

سید ابدد اگا طشره چقمسون

اوغلی قیز یله حو لکشدی او دم

کوز لرین اویدی بغیرینه با صوب

دید ی آن میدانه واردی یوزی ما

ایتمکچو سیده حکایه آل

دیده یز بوشکر بولمک کرک

هم چرک جمعه سین درت بولدیل

کندی سید یالکین یوق بر ایشی

یلدی کیم ممکن دکل بولقی نجات

صاع آلدی زوالفقار صولدنبر

لشکر بولد آلا یلر طاعیدر

کل کور ا مد باق نیل اولوروش

صرب تیغدن جوق خورج ویرجا

آره ملک نوزدن کور نمزدی بونک

هرینه قنی جوق ا قشر قنی

یا قشر برینه آند قان ا غلدیلر

واریدک سید دیدی صاقلک آف

هم سعادت قاجی باشنده ایدی

نسیلین بودنیان کسمسون

دید ی شاییدنیان شیدی کیدم

بندی آله کند دیدن امید کسوب

اوغلی قیزی اغلشچدیر آه

مشورت قیلدی خورج بوفعال

هم حسنی اورینه الح کرک

هر بری بری کچدن کلدیلر

اولا سعادت دوتیک کونشی

خا رجیلر آره سینه صالک آن

ریشم زل کورسه اوکند صبار

اکیم انلر ایمانسیز باغیدر

شده یله اولدی صاعکیز بواش

قند چقوریر وارینه طولدن

کوک دوهان اولدی بودنیانک یوزی

ایچره وصف حالین سولیدی
شعر امام حسین
یوزنی درگاهه ضو قیلدی آه
بویجه ایامدرکه هجصو ویریدی
اشو حیفی کسه ا صلوا کورم
اولدی اولادی رسول خورده حقی
زاری کیر یان ایلدی لر صور بو
دید ی عمر عیسه ای وفا
نامه یاز بوقیدک آند بنی
عزری دنیا یه بو کون مفور سین
بوا یشک کندی نه لایق قیلدی ک
آجیدک مبره قناعت وارینه
بوریدی اولدم جنه شهباز
خشمیله آلدی اینه زوالفقار
کیمه کور زیمه کوندر کیمه اوق
زوالفقار دله کیمین اکی بولر
آن و آدم حمله عرف اولدی قان
سید اولدم کینه کلدی جادیر

خارجهين اولدر خيل رجال
 بوغده جنگ ايتكه بر جاره سي
 ايتيدن صوسيز يار شمشير
 قابله اولوش با سي جمله آي
 كوده سي كورنمز اولد يارون
 خارجيلر دن هر طرفن چو كدير
 بنديكي آت سيدن ترك ايتدي
 كورد يلر يقين ايلنر كسي
 هر يكا دن بس اكا اوق آتدير
 كلد آت امام حيسنك يارينه
 صحرابوب اولد دن چقد هين
 سيدك جاديرينه ايتيدن آت
 كوريجك آف حيسنك طايه سي
 چادير ايجند اولنر قلد ياس
 زار افغان ايلوب باش اچدير
 خارجيلر گلده هب بر آره به
 اور قارنزه يانور سيدن وشوب
 كيمي ديه بوز آلوب كيمك كرك
 سيدك جسيمده قالد مجال
 اوغرا شوردي دمي اولما يارسي
 كولكي صولوش مبارك غيغبي
 قدك زيباسي بويوش صانكي دال
 ديلد چيقه كيرو اول آره دن
 سيد اولم آتندن ييقدير
 طوردي اوستنده حيسنك كمد
 ديدير آت اولچك اوللايو
 شويله كيم اوقدن كورنمز ايتيدير
 اغلوب سوردي يوزيني يوزينه
 جمله خارجيلر اولدير ايتيدير
 قالد حاج ايجر شاف كاكانت
 بيلده دوشندي اول سعادت شاف
 كيد اولم جمله سي اسود ياش
 كورلر دن قانلوا دشر صاحدير
 هر ك ديلر يذيديه ياره به
 قلد ير تيز مشورت جمله وشوب
 ميه ايدر بونزه قل ايتك كرك

شمر ملالم آلد خنجر دستينه
 شاه مردان دبركه كل سوزم ايتت
 برايجم صويرسن اغزعا بنم
 شاهد اولسون سكا اول ديالبا
 روزي محشرده شكايت ايتيم
 شمر ايدر اكا اي كان كرم
 كرم صولوسه طايه طاشمله تراب
 بس حسين اولم ياغيبن قالد
 جيقدي ياغيبنك آتندن هسان
 شويله بيلك لوتني شكرده يوق
 بس حسين ايدر اكا اي نابكار
 زره كسكم اولور صواي لعين
 بر بديلله امري فرمان ايلش
 سيد ايدر كوكسيك اچ كوك بيم
 آجدي كوكسين چوق حيسن كوردا
 شمر ايدر باهين با صفا
 سوليد اولم حيسن ياك دن
 ديد سي اولدر لراي يرا
 عزم ايدب واردي حيسنك اويته
 غافل اولغيل سوزم دكاه ايتت
 كيم حلال ايد ايدم سكا قائم
 آخرنزه قيلم بن سي يار
 ايتو حالكده حكايت ايتيم
 او ماغيك كسكا دمي صورم
 ويرمز ايدم سكا بن بر قظه آب
 حقد ديوب بر كنز يره تيمه اور
 بر عجايب عين خوب آب رون
 قارن آف ايدو وليم غايت فوق
 كور حقيق امربه اولد بويكار
 كر صا ديم خذاك بن بوير يقين
 آنري صوسيز حلال ايدم ديش
 ديديك دم شاف كورك سيم
 ديد صدف با محمد اول شني
 نيه صدف ديدك اي كان وفا
 بكادوم ديش ايدك اي لعين
 زانجه بزر اوله كوكسي غيغرا

بس سئد کوسین فاره قیرغون
دیدن شمر باشتی کز سم کرک
سیدی یا نوردی تیز صاع بانه
چالدا اوج کز خجری کار اتمده
ویدی سید شمر ای دین دوستی
بویینی اویدی محمد مصطفا
صوندی اول مردار ایلدیم باشه
فورقوب الکهدن موکین اتمده
شمر مفید منافق ایمان
اِنَّ لِلّٰهِ وَرَاۤیَهِ رَاجِعُونَ

هر کیم اوله حینه شفق
عقیله انیون یزید لغتی

بو یله بیوردی بنیلر سرودی
ملک رب ایلوب آلم کرک
خجری چالدا مبارک بوینه
بر قیلن دم کسوب انجید
دوندن آکسه صد بوغا زلفی
آق خجری کسر ای بی وفا
دتردی جمله جهان باشداشته
هم رسولدن دخی اوتا مادی
سیدی اولم شهید انده همان
باره دملش جمله سی قیلد قفان
شعلقد رگیم وصفه کلمه زینه
بو جهات قی طاعت با غلدم
شو به کیم کورمزدی آدم آرمی
ظا هر اولد کوردی اول شمرین
برینجه خط رگه کیم تقریب ایدم

سوزی

اول کیشی دنیادان ایمانیز کیده
طهو او دندن ابد قور تیا به
تیز حینک چا دیرینه وار دیلر
آلدیلر آکسنده اولدن طونلری
جمله سید آلدیلر باشلری
طاحله کور باشلری دک دیلر
ایکی قیزی ایله صوبیدیلر آت
قیرلریدر غاطه یلک ای اخی
هبر وین ایلدر بویله دیر
کوفه نیک بولینه کیدب فون دیلر
دخی شمر دن مملون ایدی
لغت الله علیهم اجمعین
استیم بر نسته بولم دیر ایدی
آلا ایچ طونری قوملر ایدی
کیم جیفاریدی حینک ایچ طونری
کوزک نندی اول حینه نامدار
طوندیکم آت اوله روان
چارخیک طوندی سید ایدی

سوزی بوهر کیم حبیب قی ایده
هم شفاعت مصطفون بولیه
اول قرا کولیف آچیلد کور دیلر
صوبیدیلر چا دیرینه که خاقونلر
سیدک هم دخی بولدا شلری
هر یسین بر سکویه دک دیلر
شهر باند رحینک خاقون
اتم کلغوم ایله اول زینب دخی
جمله خاقونلر ایدی یکر می بر
آلدی اولدم قوسینی دوندیلر
خارجیدن بر دویج وار ایدی
کندی قالدی چریدن اول لمان
اول شهیدلرک انجید یورید
حینک طونلری اشته ایدی
کلدی ایلر و طوع قیلدی لمان
قصه قیلدی طونه اولنکار
صاع ایله طوندی ایچ طونری
خارخیک طوندی سید ایدی

مېښك كسك صاع الي او ايت
 چون كوزنيك نوري يوقدر نه كوره
 مېښك طوبني چقاك بيلدي ايت
 شوبله كلور اول بېكيت هېنله
 كوردېكم اول خارجي آخ كلور
 قورقېندن صېدي اول مملوفايت
 صوبيدي قوچدي حېني ط قار
 بوي اوزون يوزك كوچك طونري
 دېر جېكر كوشم عجب تولد ايشك
 جت اېچنده شراپ كو نري
 خارجيك بري ناري حېم
 سويلوب اغلا بېلر زار زار
 كوردې مملون دخی كلدي باننه
 يوردي نوره بېكر ايدي صوف
 ناكهان بر دېم طوري باننه
 اوپدي قوچدي اغلا اول زار زار
 اول دوه جي نو نري كور ايدي
 كوردېكم كلدي بيه بر پادشاه
 صول الله طوتدي سيدن ايت
 صول الله كسك دخی اي برا
 قرشودن كوردن ناكاه بريكيك
 بيه كو كه طويلا قدر تيله
 قاجدي كوده لرا بېچنده كيز نور
 كلدي حېنك قېنه اول بېكيت
 يوزنيك كو كېنه قورېدهم اغلا
 كېديكي طون اوچماغك حله لري
 قني باقدي بې سېك تشوبېك
 اېچور لر سكا آند جوق حوري
 طامونك اېچنده اېچرلر حېم
 كوزه دردي اول دوه جي خاكار
 كلوب اول نوردې حېسېك باننه
 اي وگوشن كورمك آنيك صوف
 كلدي اول نوردې حېك يا نيه
 كوزلرندن آقدي قان ياش بېر
 قورقېندن طوزكي ار بر ايدي
 نوره اورده اغلا هم قېلدي آه

صوفي كوردې حېني ا ليه
 مېښم اكا قوز بېچم بن سفي
 زوالفقار ايله قېرېدم آندرك
 بولنه ديوب اغلا بيلر زار زار
 ريدې اكا قوز بېچم باري بكا
 انلريكي دخی كېم كسك سېك
 چون مېښك كوده سېندن كلدي اون
 اول كلنلر كېم حېسك قاننه
 سويلد بېركه اكا اي ناكاه ر
 قالمد نطق لېفك سويليه
 شاه مردان اكا لفت ايلدي
 بېچه جوق عمر ويره تكي سكا
 صورت اولدم همان خنزير اولور
 برفقعه اورتوليدر صورت
 وېس ايدركه بن يقين واردم اكا
 اورتوبن آخيم كوردم بن آف
 لفت او قېم اكا دېرسن دخی
 زويار بوليه رولت ا بليدي
 بېكر ايدك اول قيات كونه
 اول ساعتك تكي صاقلدي بې
 حسرت او دېنه ينادي جانلر
 بوندريله طاعني طاش اغلا بيلر
 ايشو فلهي نه كېم قېلدي سكا
 سويليه بكا حېزايين ايدم آنيك
 ديدى بابا ايشنه يا نور اول زبون
 وارديلر اول خارجيك يا نيه
 بېچه قېلدي سن حېني بوليه زار
 ناكاه بوندره جوان ا بلييه
 ديدى بوزك خنزير دوسون رېد
 لفت او قېل هېمته سن اكا
 كنده كندويه مدام لفت قېلور
 بوزد بولور سين بيلر ستره خ
 صودم احوالك ندر سكا
 خنزير بېكر تش آي اول غي
 ايشيندر لفت ايشون اي دخی
 هم تكت بېرده حكاي ا بليدي

گور

بدخ مجلس

ایشته اول شهید لر اولدیله ائی کون کول کی یا توپ صولدیله
 آلدیله هر بریک طونلری شویله عربان قودیلر تندرین
 قدیه تیره هر کجه ایندی نور اول بیر کیم آندره حسین بانور
 جمله خلقی هپ یهودی حصار واریدی اندر ایدر کسب کار
 اول حصار اهل کلون قاریلر بونلر دغن ایلمکه کلدیلر
 چون حیثی کوردیلر اولودور یلدیلر کیم عربیلر قولیدور
 قودیلر تنهاجه قبرینه آف کومدیلر برابه قلدینی
 خار جیلر چونکه شهر دوشدیلر کوفه نیک شهرینه بس یا قلدیلر
 قوندیلر مرغزارک باشینه دور لومحتن جمله سیک باشینه
 یقین ایله یوله شمرک خانه سی اول ضرب اولوب او جا غیاپی
 فوجی اول آوره بولدشیری گتوب کلدی اوینه باشلیری
 قودی باشلر اندن اشغه شادمان کجی اولودی دوشکه
 عورت واریدی شمرک مؤینه صید قیلر کیرمش ایدی طوغریینه
 شمرک خانون دیدیکم بو باشلری صرچی نه کسکدک دوکوب قیاشلری
 اول جیش دیر کیم جری کلمشدر باد شاه کیم عاصی اولمشدر
 باشلر آتکدر قیردق آنری ویدی دوشکیله واریدی یا توپ اولودی
 نورینه طولدی اودم صحن سرای کلدی خانو ندره مان یوزلری آک

کوردیلر

2

1

کوردیلر یا نور حسنک باشینی کوردیلر دو کدیاب کور باشینی
 باشی آلوب کوزلرینی اویدیلر اوستینه مسکله غبر صاحبیلر
 کوردی شمرک خانوق قیلد نظر اول آف ایشته نیک بفرین لر
 آواناله جانیته ک کار ایدر سولیدک ایلدون استفسار ایدر
 دیر سب نولدیله بونده کلدیلر اغلشوب فریادی افغان قیلدیلر
 حوریلر مسیز عجب یوخسه بشر یوزیکلر کورن ایدر اولریشر
 یونان اورناده کیمک باشیدر بجه آده میک ایشی یولاشدر
 دیدیلر سیک استرسین بیزی فاطمه در اول رسول الله قیری
 بری خدیجه دربرد عایشه بری مریم بله کلدی بو ایشه
 هم صیک باشیدر ایشونان فضل حق ایشو دنوره بقان
 خا رجیلر ایلد بوف هلاک آلدیلر باشی جسم اولدی یان
 کندی انلر کیر ویرلو برینه آی کون قول یوزلر نیک نورینه
 کلدی شمرک عورقت باشی آلو کوزلرینی اویدی جوق زاری قیلر
 صولور دی سیکدک بور باشی طرادی صاحبین صفالین قاشینی
 طایه اولمشدی حسیه اول منجه بلدیله هپ ایلکی کجیله هیجه
 دیدی شمرکی صافق بو باشی بجه کسکدک ایلوب بو بجه ایشی
 بانجون هچ آ کلدیک بیفریک اف خورج زمرو سیک کتیری
 سیکدک پاک حسینه چالریک ییجا بلکه محشرده یوزلرک اولمه عا

اغلشوب دو کدیاب کور باشینی
 اوستینه مسکله غبر صاحبیلر
 اول آف ایشته نیک بفرین لر
 سولیدک ایلدون استفسار ایدر
 اغلشوب فریادی افغان قیلدیلر
 یوزیکلر کورن ایدر اولریشر
 بجه آده میک ایشی یولاشدر
 فاطمه در اول رسول الله قیری
 بری مریم بله کلدی بو ایشه
 فضل حق ایشو دنوره بقان
 آلدیلر باشی جسم اولدی یان
 آی کون قول یوزلر نیک نورینه
 کوزلرینی اویدی جوق زاری قیلر
 طرادی صاحبین صفالین قاشینی
 بلدیله هپ ایلکی کجیله هیجه
 بجه کسکدک ایلوب بو بجه ایشی
 اف خورج زمرو سیک کتیری
 بلکه محشرده یوزلرک اولمه عا

بن سنا شجده نكبر و اولدم هرلم
 آر دیر آخ جوق بولمده
 چون صاح اولد دیر لک چری
 بوریدی لشکر کور دیر علم
 تبر عبد الله واردی مژده جی
 خا ر حیر حمله سی شاد اولد یار
 شمر خنیر عمر خمس ایله بیله
 باشلری سنکو اوچیه کور لب
 هر بر نیک کوه سی عربان ابدی
 تخت اوکیده حمله سی اونور دیر
 هم کور دیر بر آلودن سینی
 اول عیبه الله اکا د کدی کوزه
 آلدی باشی بزک او شده قودی
 ناکه دیه بجه سی اولد قاری
 عمر طالم ایلر و ارده هین
 مسلم اوغلی جنگه اولد کید یکن
 آنک ایتدیکی غریب ایشلری
 همهر اوغلی هم حسن اوغللری

دجی

دجی عاس اوغلی علیک اریکن
 خا ر حیر قن صویش ایتد یکن
 کند سی سید با لکیز قالد یکن
 خا ر جیدن خلی آدم قیرد یکن
 عمر مقصد جوق حکایت ایلدی
 وقتی کلدیکم حسینک سوزینه
 دلدی اولدان طونلری تا اته
 تیر عبد الله باشی قودی بیر
 چوریکله باشلدی بر یاغی
 بجه قیلد یسه علاج خوش کلمدی
 کوه سما قوقدی بیکلی ایت کی
 ایلتوب قیر قودیرک یانمده
 یارک ایتد یار ایتد یاریدی
 خا ر حیر اتفاق ایلد یلرکم هرک
 سوبیلدیر مطعت شیمدی ندر
 هم یله آلود کیده بو باشلری
 کی مناسسد ر ایدرسه عمر بو
 عمر یله شمر دیر یلر سیر کیدک

دجی

راضی قیلد یار بوسوزده بونلری
 آنلره بر مقدار آدم فوشدیلر
 کند یار چون کیم اودین بوشوللری
 ایکیک بیلدن زیاده اول بنا
 وار دیلر دیرک بایشه فوند یار
 آنده رهبار اولور بشو قدر
 باشلری بر اولور لهب واریدی
 ابرمشیدی عمرک او چوز بایشه
 فرق بیل آرتوق حجره دن چقا زیدی
 ایک لهب وار دی نیر اقبال اید
 دیدیلر انا ای دینک اولوسسی
 دیر یقین فوندی لشکره نفاق
 کتور لر سنکولره خلی باش
 کیم شازلیق قیلور کیمسی یاس
 بوکلرم چونکه رهب دیکلیدی
 طور دی اولدم دیرک اوشیجا
 سیدک کوردی بایشی جمله نور
 کوسنرب عمرک دیدیلر شولدر

کلدی رهب عمرک ایدر ای کیم
 حاجتم اولدر بایشیک برین آلم
 عمرت سن ایدر وارمده آل بیرین
 رهب اولدم وار دی یقین باشلور
 کوردیلر صوندی حینک بایشه
 دیدیلر اول بایشه بایشه صقین
 ووندی رهب دیر کوردی ایچری
 وار دی عمرک دیدی بو آرتوق آل
 ویردی آرتوق اودم باشی آلور
 قوردی باشی یاقدی بر آلتوق چاغ
 کیمجه بیکش ساعتی کجده همان
 طوکلور دیرک ایچ اولدم نوریلر
 نور ایچنده کوردی بر صاحب کمال
 چاغیر اکنم لودر آدم آنا
 برک اسحاقیلدر آتیک بری لوح
 آرسیند بونلرک برکسه وار
 تخت زرین اوزره خوش باشلور
 کیریمجک دیر اول نورک وجود

حضرتکدن واریم بر دیکلیم
 کتوب یارین کیرد بونده کلم
 اکلمه تیزجک کتور بونده یارین
 اغلیوب عرف اولدیق دنو یاشلور
 صانده اولمشد ازلدن آشنا
 بوکنا طور بایشه وارمه یقین
 برکسه آلتون آلاب جیفک کیرد
 باشی ویر آلتون سکا اولشور
 آلدی رهب نیز اودم دیر ککلور
 کندی اوتوردی بیرز آندن ابراغ
 قریشور رهب قیلور قدین کمان
 صانکی جنتدن بزغش حوریلر
 ظاهر اولدیلر اید بر عرض جماله
 برک آهیدر اول طورک اوتاه
 برک موساد برک عیسا روح
 جمله سنک اولم تور بری وار
 نوردن کیمش مرصعدر دیباچ
 ایلدی بونلر انا ککی سمجود

ملك غير كود بيشه باسين
 بيله كاشد بونكر بونكر
 صاغ صول طولش ملكا ماف
 باره اشور سسه خرقه كاشات
 هر بر باقوب حيك با نشه
 ديدار دور ايديد ما سال
 ايسلك قلدن كى نشه لب
 آلدنر جمله لاسيك هپ سنك
 غنجه كول كى باشك الدناله
 هم قى ظم اتيدار حق با صوب
 طولدى فان باش جمله سبك كوزلى
 هپ كلامى دكوب دلب پير
 كلدن عقل بر زماندن برينه
 ديدنر حور بيمين يا خور مذك
 بچه آمدنر ار اكرزه طورن
 ابو بكر دلبه هم سوبلدن
 ديركه بودر بيل معد مصطفا
 بودر اوليكم خلقى لولاك اول

بودر

بودر اول آخر زمان بغير
 بيز آنيك بارنلر اصحابوز
 قيزى اوغليك باشنرر بو باش
 خا رجبل طوئوب اولدو مضاف
 اضلار دلبه هپ كلاميك واريني
 آلدنر التون لك اولد بركيش
 اغلوب آقندى چوق كوز باشن
 صبحه وك بور سسه هم عزت ايدنر
 واردى دلب عمره بر كور دكلرين
 اشوقسه بورده اولد تمام
 مصطفا نيك روجه يوزيك سزم
 سكرنجى مجلس

اولد خواجه لشكره كوردن ينه
 باش وهيك الدن آلدنر
 سحر حلب شهرينه باقلشدى سها
 حاملدى شهر باي نككار
 آره ميس كيرى دنبان كيدب
 اول سبدن بركون آند قالدنر
 كچه كوندنر قونا كچه بوليه
 هر برى كلدن آنيك اوينه
 كچه كوندنر ايزه كير وكوچدنر
 كيم سوبور كيمى ايدردى او
 طوغدى آندن برار اولد شهرور
 جته اوچده جهات نرك ايلب
 اكلوب آنيك برعبن قلدنر
 ابردينر بركون دمشق بوليه

ايريجك شهرى دمشق او لهرى
قاسنو چقد يراكا اولو كيم
سنگو او سنده طوئار لر باشلر
دو لرده او تور زوى خزين
جمله عربان كز ديب دورا نيدلر
صحنه دك شهرك ايجينه كير ديلر
قوا و كنده قوديلر آنك
يالبن اياق باش آچق هم يوزلر
آ و ناله قيلولن او تور ديلر
آ لوبن شمريله عى و ر ديلر
هر ريسى كيم يذيدك اوزني
اوسى او سنيه سيدك باشين
اشو حاله مشا د اولور دين يذيد
الجي ايدى قيصر و مدن اكا
قالديز باشين بيك دونه يوزني
دين شاه ديكيز كيمك ديني
روم اينده بر كلسا وار اولو
صدينك هر كوشه سى الو نكوش

مژلدلر يذيد آنك
يذيد اوز دلبه صاحبد صاچي
سيدك قيزلر قين قردا سار
هر ريك فانه بويا نمنى كوزن
احمدك آينه چوق جورا نيدلر
اويلا وقتده سربله كير ديلر
ناك فرقه كوئيش جانلر
صحت جور بولوش اوزلر
هم جناب حقه يوز كور ديلر
برده آچاشي سربله كير ديلر
كوريجك طرغاه اوده يوزني
قوديلر دو كدى كوريلر كوز باشين
روم ايندين كمشدى بر بيك
كوريجك بو سيارى قالد كچك
اول يذيد سويلدى محكم سوزن
كيم براندى سيزي يغمير صف
آنك صديق وار اچي طوبلو
ايسى كيمش آنك جمله قومش

دوشه مشا صديقه برقان حريم
بادشا هلبيله بر كنز جمع اولور
طريق ايسى چوقدن اوش بر حمار
قدريله اكا عيسا بر كنزين
كافران كيمه لر بوليه ايدر
بردى بودر سوزيم بن ديلم
صانوا زار ايلوب وريم آلم
هر دياره سير ايد كز ديم تلم
صودم ايشو شهره كيدر حاكم ايد
ديديلر بونكه محمد خانيدر
محمد بن بولدم وار قوسينه
ايجر و كورم بكافتح اولدى باب
چوق نظر قيلم وجودى پا كينه
بشيه جاك ايندم و اختيار
سويلدى لطيفه دبريك اوتور
بن نيلر خاتم باش اول
اهل شرك دى هم اهل نفاق
مؤمن اولنلر بين معبودني

اول حريم ايجنه بر طرناق لهور
قوسى اول طرغاه حرم قيلول
جمله سى مقصودني آنك اومار
بندى ديو هر بره سورر يوزن
بو ايشي سن بوخسه قيامدين كيدر
بر زمانده بن تجارت ايندم
اول يمن اقاينه وار بكم
بس مدنيه شهرينه ايردى بولم
كيمك امرين كوزه در بونده كلن
هم رسالت كاينك سلطانيدر
دستور ادم كير مكه لاپوسينه
اوزني كوردم همان بر آفتاب
يوزيم سوردم اياغى خاكينه
اول لها طلعت بن قيلم نكار
كفرينك ترك ايلكل ايمان كنور
دين اسلامدر جهانده طغر بول
آنك حجت حرامدر اتفاق
كورمز آنك هرچ جهنم ناريني

بولماي قولىم كوش ايلىك
 كلام اسلامه كسوب د تاري
 قاي دولت ايردي حقدين باشيمه
 بر نهانده طشرفه قافد يار
 ايجر و كورد ايك شهزاده لر
 آلدين قوشورب اول ماه ياره لر
 آنك اكد محمد دينيه
 كاه برين اوختار ايد كاه برين
 خيال ايامدركه دينم كوزلرم
 اي اوتانم بول اول يكتر اولن
 اول دكلميد محمد اوختار
 كند كين سن اكا امت ايد سين
 اي بهوردين هم ابليند نشتد
 خشم ايد بدي يدي بول فومان
 خا دجلر اول بكي قى ايد
 زار كير يان اول هيك فزيرين
 سويلوب ديد يديده يا امير
 ياسب نه بونجه باشلر كسكه

ديو يزيد

ديديد و ايدى بر روشا نيم
 او ز ريمه كلدى جمعا ايدى جك
 بوشان اورتاده آنيك باشيد
 سيدك بيلدى يهودى آربى
 كيم على اوغلى حسين اعين كوجن
 بس يهودى اول يزيد ديشها
 داود اولدين زمان بوندن اونه
 داودك نسل ديو جملة يهود
 بوقدر اتي بي رسول الله كيد
 آنيك اوندوين اشو حاليله
 سين نجه بوييه مسلمان اول سين
 كى لعين سنجدين ابليس انبي
 كندونك كندويه سوز ايتكار
 جملة قشده اولون طشك كان
 خار جيلر اول كيشله طور د يار
 بيه ايريشدى كلام غايه
 طفوز نجى مجلس
 اول يزيد قوميه امر ايتد كير
 دير هينك اوغلى آليك برو

آفتاب ز آلوب ایچرو کیر دیر
 کلدی قوشو سینه زین العابدین
 سولوب دیدی یزید قنی اناک
 کورکه کس شربا با کلاک باشی
 دیر ایدیکیز تم جهات طونه وز
 سوز لر یکیز جمه سی اولدی یون
 تکی تختی سینه لایق کورمدی
 ایدی زین العابدین اولم خطا
 دنیاره کبریک بود کلا قانک
 اولدیکیز بولون جهانده ملکه شاه
 کرچه بیز بویه ایشلر ایدیکیز
 بیز دن اولن جنت ایچر خوش کیم
 بیز دن اولنلر بری خلد نیغم
 بیز دن اولنلر مصطفایک یارید
 قولاغی طوندی یزید ایشو سوز
 واردی جلد دلدی اکا رکه
 چاغیرب ندریدی ایشو غضب
 نیم آنیک سلیق هپ قیراسکند
 سیر صانیم اولوب جان ویردیلر
 دیدی مقصودک ندر ای کفرین
 کر بوز قیردیلر اعلک اناک
 اولدر رهپ قومی بولد ایشی
 هر کیمله اویناسوز اودا ول
 کسمیه اولمک بوسیزه اولان
 بل مقتر اولسیدن ویرمدی
 ویر یزیده سولیمه ای ای اوب
 معشرده کورم نه دیر سیک انلر
 آخرتک اولسیر سیر ناما ویر
 صما کیز بیخشی قیلوب خوش ایدیکیز
 سیز دن اولنلر قیله قطار کیم
 سیز دن اولنلر کتارت جمیم
 سیز دن اولنلر ابل سیک بولدر سیک
 قاقوب دیر بوی اولدر سیک
 ام کلنوم قورمادی اولدر سیک
 معطفا به حرمتکیز بوی هپ
 حضرتنه صکر نیجه وارو سیکیز

بوچه

بوچه اولادی کولاهپ ویردی جان
 سیر آخر اولیق انده سول
 صما کیزله بویه ایشلر ایدیکیز
 یوق بیسمان اولدر سکره وک
 خار جبر جمه سیک انلر دیر
 بلدی عقیقه قورم هپ دیدیکیز
 کلیمدر عاقبت باشلر رینه
 دوندی زین العابدینه اولدیکیز
 سیه ایدر دیکیم سنه بودر
 سیر یزید ایدر دیکیم سنه
 دیر زین العابدین واربر دیک
 دیرم جامع قیر اوشه
 دیر یزیدیه حاجتک قیلیم قول
 زویر بویه روت ایدیکیز
 عویش بیمان ایلدیکیز کد دیر
 جود صبار اولدی کونش قیلر دیک
 اتفاق ویردی مؤذنر صلا
 کلدی زین العابدین کان کرم

به نریت ایدیکیز صابره کان
 قمو اودند خد صم اولق محال
 دنیارنلر ایلان سیر کیدیکیز
 قوت اولانه ادمک ایشلر
 ام کلنولک سوزن دکلیدر
 سوز دکل شهد شکرور دیدیکیز
 غرق اولدر انجه کوز باشلر
 هر نه استر سیک ویرم دیکیز
 بابامک باشی کیر بکا ویر
 دخی ندر دیکلک ایشلر
 اول یتر بکا هان بخش دیک
 بن حیقام خطبه اوقو قوشینه
 خار حرق خوشی قوشه بودر دیک
 روزی بیخشی ایدیکیز سول
 هر برق منیرله وارو بانسیر
 نوره غرق اولدی جمی طاهر
 ناله مسیه ایشلر کل
 اول کلستان صفا بزم ارم

مسجد کلدی دید مروانیه
 کوردیلر کلدی جماعت هپ وری
 دیدی ای بی دین بیدید و علق فی
 نادیم اولمشدی بیدید ایله وایشه
 دیر بیدید طور بیدیدک شرح ایله
 آند زین العابدین شاه جهان
 عمری بیدید باشنه ایرمشد ایدی
 اولان توحید اوقیدیه با اصول
 کله اغاز ایددی وصفی رسول
 جاغریب دیرای خدی حق بیلن
 مصطفایولیه قریوب باش و جان
 دخی هم آتیک مبارک آدینه
 بواولنار هپ رسولک آیدر
 قتی سیزده دین اسلام غیره ق
 اتائی قرواشدم هپ قیر دیلر
 جمله خلقه اولمش ایکن بیز دیلن
 حق یردن بر لوح قلم
 او تبحی مجلس

مجلسک او تبحسین یرده لر
 چونکه زین العابدین بیلن کدی
 ویر یزد بدوقتی صلات قاطع آزار
 سر عیله کجدی محرابه امام
 سنی اولان حمله سی کجی اولو
 ا بیدیدر کم سرین یقه لر
 قدر تله بر بلوط آری آری
 اوله طوندی قراکولق عاظمی
 باغدی بغور طوط ایله اسدی بیل
 بابین شهر دیمشقد الک صو
 نجه آدملر صوبه عرق اولدیلر
 دیدیلر کلدی بیزه حقن بیلر
 بوایشه اولدی بیدید حیلن زار
 دیدی مرواد بوندری نیز آل چقار
 کی صقین ناکاه غلوی عام اولور
 نیدی کوندن صکره جاغریب کبری
 دیدی زین العابدینه سوبلکیز
 کولکیز هر نه دیلر سه ویره یم
 آجوبن کولکیز بیان اتمک دیلر
 کندی بیلدری غنی کول کدی
 قامت ایدک ناکه فلسو غماز
 جمعه نیک فرطین اودم قیلدی تمام
 اولدیزده جمعه سی ایتدی غلور
 چقاروبن آخ اوده یاقه لر
 قیلدی اولدم بودیا نیک یوزین
 دیدیلر بونکون قیامت اوله می
 ایددی هاغلردن دیمشقد ایشه بیل
 هر بره فزا دیدب قیلدی غریب
 خدی اولر ببقلوب خراب اولدیلر
 آسکچون درده اولدیک ضرر
 بیله مز آخ نجه اولسیر کار
 بوخسه بوندر طور بچق شهر یقار
 قصد ایدر لر تخمه بدنام اولور
 فانیه کلدی بیدید هر بره
 قدر وار سیر بیز شرح ایله کیز
 جمله کیز کیدرون کوند ویم

دید یار مال و ملک ایله یزک
 برف بنمیدی قدسه کوندر تیدم
 دیر یزیدی ایدم قول جله سوزک
 دیدی ذین العابدین دیر موک نفس
 کریمه ابر کوه الله یارینه
 روحیه آنیک دهالر ایدیم
 نوله اولسون دیر یزید ویردیا
 ای محبت خاندان اهل بیت
 عشقیده ایدک یزید لغت

موت یزید ط دین لغت
 یزید طلمه دو کده چونکه فانی
 عمیده واریدی بر خوجه اولو
 آنیک آری محمد در عارف
 اودریوز قوط آلدی بوله کیدی
 مینه جله اوکان ایشی تا جید
 ملامت اودی بوره کی باقر
 دیدی قیوم قادیری خداسین
 لوف دیری آقری کورمه باشی

کورر

کورر دو شیده کیم قویش قیامت
 ترازو ایله قورمشیلر صراطی
 کیم براف ویریش صاغ الیه
 کسلش کیمک اغزی و دیلی
 کیمه طاقون زنجیر پدر لر
 کیمسی هله کیمشدر صالینور
 مکرم صاف طوقار صایچ اولدر
 طوردا ورنالرنده بر عجب زات
 ایدر خورشید ایشکنده یوزینا

شفاعت کیمه ایشه اشنون
 کیم کیم مرحت قیامیه احمد
 اودم قاجر آنیک وادی قینه
 ایتدی یا رسول الله کرم قیل
 مروت و اهلین لطفیک ایتن بول
 مقدی اولد هرگز سوزیمه
 دیدی ناچار ایا سلطان عالم
 کناهم چوقدر کیم سویله مزین
 سب نولدی بیان ایله یله یم

جهانده ظاهرا و لول و جوق عت
 پنجه لرین کجوب بولش مرادی
 ویرلش کیدر اولاجت باغیه
 براف قاره مشک جله حاط
 جهنم یجا آلوب کیدر لر
 کیمسی دو کوب اغیر بولنور
 نمازه دوق کون قایم اولدر
 یوزنیک نوری ایدر کونشمان
 ایزی قوزینه مشتاق کل ایل
 عطا لر بولور اولحق حفرتن
 چکیسرت نهابه درلوز حمت
 نذا ایتدی محمد حظه تیه
 شفاعت قیل بیزده محترم قیل
 بن افتاده فقیر دستگیر اول
 نظر قیامادی هیچ اصل یوزیمه
 شفاعت سندک اوما جله عالم
 بکایم چون شفاعت ایلمر سین
 برلمر فضیله نوبه قیلیم

رسول اولدم عيان ايتدي نهاف
 بيوردكم سب اولدر آرده
 بن اولد نركين شهلا حسنه
 شهيد قلد يلا آنكم ايتدك
 بگا چون امت اولد يقييلور
 برادر قلدك واردر سنكله
 اكر بكون يوزم كورمك ديلرسك
 نه كيم وار قوتك هم جمل وارك
 كه زين العادين قالد ببا دم
 يذيدك بندينه اولدك گرفتار
 ايتدب تاجر اولدم قلد آهي
 سوزك باش اوسته وار كيرم
 طورك كلد بكة آبريه يانندن
 باقوب كورد بكة يوزي نوريه طو
 كه تاجر واقف اولد اشو حاله
 جمع قوتلرين يانينه دبرد
 نه كيم وار قول سلاجه طواند
 كلوب مسجده جمع اولد خورق

بذيد

يذيدك ديه مروان وزير
 كه زين العادين مسجده كيرد
 ندا قلوب ريدى آوزيه اولد
 محمدن شفاعت ايتيندر
 سونلر جان دلدن مرضاى
 انام اولد يلا اهل صلاحك
 جماعت كيم بوسوزي ايدى كوش
 سنى اولدر هنيح طور ريلر
 هب يذيد اوسته ايتد برفوم
 طوردى اولد در تير غومي تاجر
 خلقه آراسته يذيد اولم كبر
 او كيد و اريد براسكى قيو
 وار حيف يقين بقلد قيجيه
 اشدى باشد بخس چونكم بنا
 ايتد ندر اولد يكين وهم ياسين
 شهر بان ام كلثوم حضرات
 ايتدى پروان ايكسند جان قوش
 برينه قوردير اولكون آنلر

خباشتدن بولنزدى نظير
 جماعت جمل كاش باقوب كورد
 ايا مؤمين اولدر آرا كورل
 قنى سنى مسلمانلر ديلر
 بكون قيلمق كرك عهد وفا
 طورك باشين كسيك مالن آلك
 شوكله مؤميدر ايمان قلد بچوش
 بر او غوردن قيجيه ال او ريلر
 صا سين سلطان ايدى اولم رجوم
 قيريد قوتين يذيدى فاجر
 چقيدى مسجدرن سربنه قجر
 صخر اولمشدى بوغدي صو
 دوشدى اول مر دار قوبك ايجيه
 اولدى آند خور زار ايتد ندر
 ريد برفق رحمتدن صقله شين
 خسته اولمشلر ايدى غايت قنى
 كور سبردر آفا ركك قلم ييشي
 جسته ايردى هنيح جانلر

آوردن زین الما بدین خالجه شی
بوله حاضر اولاف حاضر ایدر
وار یحیی اندر قرشو چقدیلر
هر بری اهل مدینه خاصه عام
کیم وارسیه کرکینر کرقل
چون یزیدک مویدر بوریدنکم

نصایح اخوان

یزید اولدی مفرور عیتره جانه
کشیم برامز غله دوریشنه
بیورسین غم دیرمیدر زوله
قنی فرعون جهانه تکر اولدی
نجه لرطبله دنیای طوقدی
شونو نعمتم بنور شکر قیلان
بو عاقله بودر اهل سعادت
بنم اولدی عبد الباق قلب قاسی
قراندم یوز فرسین نجه نیجه
کناهه بولمز حدی غایت
کورنر ظاهر دیر خوش کیشید

اولدی

یورلدن دوم ایتمه

اولدی کیزلو عالم آشکاره
اوقادر رحمتی چوق بادشاه
اومام رحمتدن ایتمیه دور
چیققی صوک نفس جسمه که جا
حسینک ایستکیده قیامیه در
تمنا ایدرم هر صبح شامی
ایستدیمک بولم سیم دیرسه آمین
بنم احوالی چون ایدرک کوش
طالوب دیل بحرینه ماضی غوص
بومنی جوهرینه خوش نظر قیل
بی اگا لایق ایت هرزه ایدرسک
قویقلیده کور الله حاضر
ریا طبله بوکون نقی اولدر
اگر نقی ایدی هر آدم
اگر نقی سینگ رازیک آجری
نذر کوارسیه عاقله بد خو
بولوب عاقله بر مرشدی کامل
آنیک آدینه اولسه زکره داغم

بنی ایدر لرایدی باد باد
طوب درگاهینه روی سیاهم
کناهه بیک ایدم مفرور
بنا بولوش ایدم ایماق قران
وبره آخر آنیک قریبه مرتد
که مقبول ایدم اول حقو رعای
خدا ویرسین اگا کانی مرادین
نصیحت ایستر ایستک طبر و خوش
حوالهردن چقاردم کتی قی خاص
کولدن چقمون غایت حذر قیل
حقیک امریه اولنده کیدرسک
کیم اولدر چهل نیک حالیه نافر
سک عاقله بیل دوشا نیک اولدی
کیم خدمت قیلر طکر دی آدم
قینده طور یوب شیشه قاجرد
بولمز نقی اقراف سیاه رو
مشا چدن کور قریله عامل
کیدر نقی سینگ نف سها بجم

مدام ایسی خند کز این دین
 خدایت ایسی هر دود و دار
 آنکه بولد رفت جمله عرفان
 آنکه آدم افشار ملکن
 حقیک ایسی کیش زکراتجه کر
 که فرست و قید رفوت ایجه کای
 نه کیم پر رسته الله قیلو آف
 حد رقیل غیبی زوق دیار
 دیمزین دماشته مساوی
 حمد بودیمه سین کوکلا ایته
 نلکم ایلمه کفری کلامی
 کورمه کذب لغوی هج زیانه
 دلایتم اولسه هرگز باسا
 دخی غیر یلرک جنبه با قه
 عایب کورمک دیرسک باق اوکله
 کوکل یقه ابنت تحقیق جواب
 کوکل نشاد ایلسک لطیفه هم کر
 هرلمی که ابراق اولیمه زهار
 مقربدون اولور مثل جبرین
 آنکه جمله حاجتار رواد
 آنکه بولدی و صلت جمله انسان
 آنکه قدری اعلاور فلکدن
 فالور جوان صفات اولدی نر
 چهارمه آلدیلر بوروز کارک
 خطا در جمله نیک کیدو قنوی
 ابراق اوله بودم حاکم حیار
 دینله اینیدن اولور مساوی
 که جانیک روزی بخشه سویت
 ایندن کورمه دار السلاهی
 المندن دولتیله آتیه بیانه
 خلوص اولور طونه نه خوش بویندر
 وجودک آتینین کهریه با قه
 کوره مزین کیردسه کر اوکله
 یقانیک ضایع اولور هک ثواب
 حقیقته قیلو دینین حج اکبر
 کورب غیر یلری یزیدیه دینار

بیلوب هرکم بیسه دینی بیقلور
 کیدر بد خوبری هیده برندن
 سز اولور بدن بر قطره ابدن
 مذکور هرک اوله جلد ویر
 بیور سین دنیانیک یوقله نشانه
 آنکه زوق صفاسی کل فانه
 عجزانه حکم ایدرکن کلک فو
 فاندن باله زوری کلک کجده
 چهارده جمله کی رعنا هریری
 بیقلدی هر برینک کوشکی قهری
 الیکه کیرسه کر طلق سیما
 قیو آتاک آتاک دوشنه یا آتینک
 آنکه کم حاله کلرودی حساب
 اورقوب با شینه جوهری ویا
 یدیکین هیب نفایس نازک کوشر
 ملکر هم اکا اولشینه قول
 مودرد اوله فایرله جاودانه
 نهایت بولدیت دوری دونه
 آتیکچون ناری دولهده بقا
 کرینک آتیک طوعار اینک بیدن
 اذلک سزور اینک نرلیدن
 قونیک زینچون قیدتی کورد
 کیشنه زهر ایدر کلک قدر بنان
 اولر بادشاه بوکلر قی
 طلب قلدر پیر انجه درده درمان
 جمعی بشیرک صوف اجمده
 کیرتیه قبر برقدیر سریر
 جودمز اوله جوی اولور کر
 مغرکم ویر مساین عاقبت جان
 مرادینه ابرقوب خوشه کونیک
 بیقور قیدری نچیدیک نصابه
 کیردی ایننه زرای دساین
 بهایت میر شیرین شهید شکر
 طوای هررق فرشونده مقبول
 بخورسه بورکم ناکهانه
 اجل جانم کلر اکا صوندا

برآوردی چون سینه طبرخه دوستی
 و فایز بودی در اصل ما لندن
 معصوم تو نیکو لب اولدی آری
 طهر طایع لب آثار جو ریختی
 بوز و لعل صورتی خاک اوجی
 سکا بویله بو احوال اولیور
 براتی قیل صوگ پشیمان اصر قیامت
 بوگون دنیا ده کورک سینه پشیمان
 اگر غاف بو لیور سنک نزاردن
 عبادت اهلیدر کین جنا نه
 سوزم کوهر در صبه صاعقل
 آبا سلطان رب کئی موجود
 منزلت کسین زمانه مکا نزن
 عمر سیر مایه سینه بیل و برک
 قیلاک غیری یوقدر واره و
 مراد ییز بودر هر دم طوکره
 کما همز و طو قدر قیلده
 قولیک ایشی اولور هر میه عیا
 نه کم واد ماغیر یلر اولشدی
 این چکده جهانیک لب وادین
 کفن کیدی قیلوب فریادی زار
 ابد بودنیاده اولمز دیر ایدک
 اوفود لوی آتیک عالمده ایسی
 که عرک کلسن صولیسور
 کیدن کیشی جهان کیر و کاش
 اولور فردوس اعدده طوریک
 بقا سینه حننه یارین اوزا قن
 بوگون انکار ایدن یارین اینه
 قولانجه بودر لردن طاقیل
 ویرسون قویه هر کونه عیون
 براندک حمله شکی کت فکندن
 تمام ایدن نهایتیه برندن
 شمر عار ایدون یلاره و
 بزدر آینه هر دم قوکره
 آق عفو ایلکدر عاده تیکدر
 اکا سلطان قیلور لطفیه احسان

بودیمز

بیزه نازک حمله باقه به سینه
 دخی اسماعیله قربان حقیق
 آتیک اولدو کین قان حقیق
 آتیکین دو کین کوز یا شحق
 سنک قانکده آتیک اسمی حق
 که احساسه یوقدر هدی غایت
 کول مرغین عجب سوریه صالک
 خصوصاً ابلیسک مکره بوسی
 ضعیف افتاده لر دستگیر اول
 یارمز فعلیزه خیره دو ندر
 سعید لر مره سندن ابله بیزه
 بیزه ویر سیدک قرینه طوراق
 جهنمه قویه ویر خلاصی
 عذاب آتیه حساب دخی آزار
 متحد حریفیه ایلله مسرور
 کین لم حننه بیوب ایچه لم
 تشدد قتلکده ابله عطائی
 اگر ظاهره اولور کر نهاده
 بیزه نازک حمله باقه به سینه
 کول مریدیک قران حقیق
 همینک جسمی و روحی حقیق
 دخی آند کسین باشحق
 حیسی مصطفایک جسمی حق
 بیزه یارب سنا ابله عنایت
 او یاربیل خوی غفلت ایچر قالد
 لهوی نفس اولدق متلاسی
 هدایت ابله بیزه مستقیم اول
 بیزه ایمان قرائله کوند
 قیلوب مغفور قوعصا نیمیزی
 یوز ییز حضرتکده ایلوب آق
 ایزاق یقین نه کم واد عامی خاص
 ایمان آکلین یارب کئی شادان
 قیلوب حمله بو لردن بیزه دور
 مراد کوپرسین آسان کجه لم
 الهی حاجی نور الدین کدائی
 مرادین قیل مسرور و جهانه

ابريشوب فيض لطفك اكا داييم
 يوزم آبرمه مردم قيو سندن
 آنكه بيزي خستارينه يارين
 حينك ايشكند آن خاصايت
 خصوصاً مطلق اول ستر لولاك
 رجام بودر اوسلطان هرمد
 شفاعت بن قاصيه محروم
 مستقره حق اولدقده ابرم
 خدايا لطفكه حدى غايه
 شفاعت ابله محشره احمد
 حينك مقتى ديم بوگا آد
 نفاع سوزاري هب درك مكنو
 جعي دست نر شاهيد بو
 عجايب نظم اولندي بوخوهر
 يذيد ايچون ديلدي نجا اقول
 كيمسي ديريديز كيدو ايماندا
 ايتكچون لغت بعض عالم
 ديديار بعضير لغت قيننر

جواب اولدر رجاى غيبه ابرم
 بو عالمده اولان اوچر بديلر
 يذيد مفسدي مدبري مردار
 حيسي اولدرب اهليني صويدي
 اهانل قبلد يلاز اولما آدم
 بودنباره جراسين كر بوليدو
 ولكن معطفاينك حرمينه
 آينك ديني ابد فسخ اوليسر
 وسوليك لطفي كراولسه وفر
 ايمانسير نكته سينه جوغي آري
 جوي اولاد اولدر سولدن دولدوفا
 اكا لغت ديليك ملايف اولدي
 عذاب كي قتيد رشتوبله بيلكم
 گناهي ييتير دوزلاري مقدار
 نجانكم اولن آدمار دير بله
 خريدن نغرون ايشديكي ايشي
 الهى يوزي حقر نكده آقايت
 حقيك خشينه آنل اولدي مظهر
 يذيدك هالينه آناره جوردم
 خدايا بركه هب بويله ديديلر
 دعي اعوان انهارك نكم وار
 قودي حق وار باطله اويدو
 كتوب باشارينه غمه وغم
 كيميك خنك يلاوش اوليدو
 توقق ايتد يار الله قينه
 دعي امت ابد مسخ اوليسر
 كيد رلدي جهاندن كل كافر
 اوغري كائنات اولدي راضي
 آينك طاميله صوبينر چيقد جاندر
 ويا صكره يذيد ايمان كلدي
 آينك اوستيه كيمسه قرف بيلكم
 قبر دن حشره ك يانديز سرنار
 قيامت قوبه بر بيره دير بله
 كورده اولز مانده حمله نيشي
 يزي اول قوم خلاصدن ابرق ايت
 دليل حاجت دكل كوشندن اظه

که دعوت صبر آید عباد در دخی اول رسول مجتهد در
 آنکه کم مدعی اول مذکور کوردی آخرتد جنت حور
 مکر اکا خدا نیک لطف ایره شفاعت قبله احمد صکر کبره
 بصیرت اهلیدر بوندر میلندر آلور لر کوهی صراف اولندر
 بصیرت اهلیدر واقف بو حاله بصراهل طولندی قبل قاله
 بصر اهل دلیل ابستر سوزنیه کوره مز پرده وار کوهی کوزنیه
 و لیار کرنیور چوق و کر آز قونیک اید حق ارواحینی ستار
 دخی غرق جهانیک کوزی نوری کوکل اکلیجه سی قلی سرور
 و لیار زمره سینک دهخاسی هدایت بلی دولت هماسی
 کیم اویشدر شهید کربلا ده جفای جوری محنت بر بلورده
 طوعوب کون کی کول جسمی طوبی اکا عالمده غایت حقی اولندی
 حین بن علی اول شیری یزدن سعادت بر جی اوله قنایا بر
 نجات سلام ستر وجهر آنیک پات روحیه دهر آوره
 هم اول سفاه جهانیه قلندر بولند اجای باتی قربان قلندر
 دخی بولاندی ابرار اولندر بتار لر کربلا ده شش و هفتاد
 دخی دریای کوهی د قایق جهانده کاشیف ستری حقایق
 سخن رازی سعادت کلمتک لادن علمی ابجرو حمصی فاف
 مرتب ویر ما مشدی شویاکم حق بصیرت اهل اول و لا یبور آنجق

دعا ایچون الین قالدیر سه هربار اکا امین دیدیلر جمعه اخبار
 هر آنده صد هزارن حسرت واه کوش کی طولندی هم یوزی ماه
 هم اول سرور که آنیک مرشدیدر ملک منظر سعادت خورشیدیدر
 جمالی بو جهانیک شمس ماهی ایستکی عایشینیک سجده کاهی
 آق منج ایلسه کرینجه بیکی بل دکیدن قطره شمع اتمیه دلی
 اودر مرشدی جمعه کائناتیک ایت و صفی اول عطاء ذاتیک
 بدی اقلیمه کوندر فرشته ایدر ارواحه دعوت هربایشد
 که اوچلر دیدیلر یک دخی بر لر بیله دت کوشته نیک بکچیمی دیر لر
 ابریشوب بوخبر نخت افریه کلور لر جمعه سی هر بر ارایه
 آنیک درگاهیه بوندر دیر نیلوب قونیک مقصودی آنده و بیلوب
 کیم دستور ویر اوله هپ کیدر لر واروبن خالق خلق ایدر لر
 و لیار کریم عالمده جو قدر کورن جمعه ایسی خضریه اولدر
 دخی شویله بیوردی خطری زنده که اصلا بچ بون یوقدر سوزنده
 و ایچق نجه یازین صراطه جرق اوله الیه هم اولدر
 کیمکن اول و لیارون بد اول سوزی تحقیق در صاعه مفولک
 آنیک او صافی بچ کلر زبانه اودر صاحب تفرق انزیه
 مقرر اولدیفجه حرمی کردون نجاتی نیلسون اکا ذاتی ایچون
 درو بیله سلام اول مصطفاد دخی هم آلی اصحاب وفادان

قومندگی تناسی اهل خاکند
سبب تالیف کتاب

اگر بر کسکه ایدرسه سواد
که سبب است ایستایسه اشهاد
بمجد الله تمام ایدم کتاب
او ایاردم غفلتدن اهل حاج
حسبک مقلی عالمده جو قدر
و انچه بونیک ماستد بیوقر
او دولت کوشی اولدم طوبند
سبب نه بو کتاب تالیف اولیند
جوای بوبله درهم اهل دلبه
کیم اول تالیف باعث اولد سببه
کبدکن حج بولیند قدر نیله
کافر اولمش ایدم کافر ایلیه
کیمله روزی دریاده بخاررق
مراد اولای بولکم مهر کچردک
کورندی برکی دریاده ناکاه
ابریشدی آینه طوبی آیدری
هرامیدر بیوب هب اولدی آگاه
کیمه طوقسه طوب فی الحلال آیدری
قرکوا اولدی شویله کون طونلدی
مجالقا لمدی اصلا جنگ حربه
آرم قاف ایله دلیله قیر اوددی
ردوس جز بیسه آلدی کیندی
بیزک آلوب آیلندی داری حربه
ایکدورت ای بغدی زندان
جهانده بیتره ناز قودری کیندی
وارندی شیخین مرشیدی کامل
ایچنده اولمدیق برخطه امان
علوم عالم ندر باطن وظاهر
تقویه لطف نام احسان شامل
ایشی حکم حیا زهدیه تقوا
جمیعیدن اولمش ایدی ماهر
ایدردی خلقه اعلام اهل تقوا

جمالدر

جمالدر اسم هم لارنده شهیری
تقدیری بوق ارسین جمله دهیری
تجای ایلوب خوش نوری اظهر
خدا قیلسون آق قطنیه مظهر
ابریشدی عاقل همت پیری پاکدن
بو اقطاع که قالدردی خاکدن
جکوب دریای غمدن برکناره
صافون آشکار ایدی صددیناره
جهانده بن فقیر تکرار وجودی
بولوب چوق ایدم حقه سجودی
هم اول لطف کرم کای و مشهور
سعادتی بی مرحوم مغفور
وزیر عسکری اعظم هم اولشاه
مقارینی سلطان عالی درگاه
که هر سک زاده در عالمده اسمی
یا نور کول کبی دلی ایچنده جیسی
دباری دلی طور کن شویله خالی
عمرات ایلمشدر آنده عاقل
و حی جامع مرتب خبری وافر
کیمه کوند زقونوب کوچ مسافر
خدا قیلسون آق روجنی مسرور
مغان بوم مشیره جت حور
بیزک آلوب کلدی بیله
ایرب جان سمفیه قدرت نداس
کورندی چری دکره دری مرجان
لطف کلتربی آنده دیردم
اوراه بولدم اکثری حیات
نکار بر خفه ویردی هیچ بولنمز
آینک قدرین مکر شوندر سلورلر
جهانده سولینوب تفسیر اولنمز
کیم اهل الکلیله هر دم اولورلر

صورتی دبل ایچیده بن کوه
 مکرر کون ایریشو فصل بن دال
 بهار ایامی کول آجیش دهان
 تفکر ایلمیکه هج زمانیک
 بودنیاجوری جوق داری فادر
 اوکی شکر صوک هب زهری ناکدریم
 چهلماز انواب جم ایدر لر
 سورد دنیا دغیر صافی
 دج هم والدیم بر صالحه ذات
 مراد ایدنسه کرا وچر پدیدر
 اونور سوبیشور کن بر مقامه
 بولولیم کرچه سبی ایدیم دیشیم
 رجالی غیبه دیدیم کشف ایدر لر
 بولوب آخر شهادتله عزتیک
 بولکا مقل حنی دیدی آنر
 او قیوب دکلنک هم نوابین
 دوشوب کولکله حنی ایلدکار
 که هج کلکله ایدی کوزمه قعخاب
 ایدرم آوناله مثل طلاب

بی چونک عجب سوبیلده صالحی
 جواهرن بولوب غزای مرغوب
 کتوردی جمله سبیل بازای عشقه
 فنا اول مشترکیم ویر وارین
 قیوب دنیا عقیایه دوریشیه
 بولیند ویر جان باش اوله مقول
 و بی وجوده ک قدری بلینمز
 جهانده اهل خیرات بک قلیدر
 امانده آلود لر جمله ما طر
 آنکچون خیر یوق قدری مجالی
 ایا اهل نظر لطف ایللاه هرا
 اولون سهوی اصلوح ایت بیز
 مروت اهلید ره عیب اورتق
 بنم چون اجهلی عصیانم عبادر
 لوفده کم حنی یاد ایدیم بن
 اکلایق فصاحت یوق دیلمده
 ایشد بجه آنرد جوی بی
 دیر جان اوله ببولد بر دار
 ایدرم آوناله مثل طلاب

چکر یاغین آتش سرفرخه که یعنی خفته لکنوره بنجه
 سبانه دیدی مظهر حق بنم سن شاهه ختم بود را بحق
 قبول این بودند اعدای قومه بولنا بود و بحق قدره
 همانم خفته مقبول اولدوشه دونوب فرجه فی الحال گیرده
 بنم دخی بوکا کتزر مقام هینک مقینه قبل قالم
 او مایم ایدم مقبول قلمیه رد بوانا خفته می اول سنل احمد
 فوا کیکلرم طونه تمامه اولان جسته همسایه امامه
 جوارنده آنیک مسرور اولجا مرادی تبریزله سبحان
 بیز یارب بوغفلتد خصوصیات مقررله در کافیه خاصیات
 الله سن عنایت ابله بیزه عطار قبل چنانده جمله مین
 دخی مجرم نور الدین نوری نفع دایم ایلر عطا
 اولوب فی سبیله عصیه دایم ایشم یا تو غفلت ایچنده عقل باشم
 جحاط رفی قلبی کوزندن دینه ویر آتیک حکمت سورندن
 هینک آستادن سیاهرو اودر برنده مدبری بد خو
 او دولت ایشکیده اولفلار دیچک دیدی اول بوخه کلامی
 خدا محمد شکر بیه تحیات دخی هم مصطفی جوف صلوات
 دخی هم آل و اصحابه هرم مقرر اولد فرجه چرخ دور

چهار اولدی

چون اولد بومعانی شهدا حق دیور تاریخ صوفیه و ابقی
 یازلد نورنج شکر کم احسن بوفیر جعفری جمیع اسان
 واقف هم خیرات اولسون کتاب کورمه کانی عقباره عذاب
 اوقیانرک عاقیلون یازانه شتارله رحمت فرانه
 تمام اولد کتایبک اتراسی کمر کارانه نغبت بهاسی
 تمام اولد کتاب الحمد لله اوقیر فاخته وچ قل هو الله
 تمت الکتاب بعون الله ملک الوهاب
 الحقیر الفقیر جعفر بن حسن ووقف

الخیرات محمد بن کاظم
 فی شیط

وقت یوم بزرار عص

İSTANBUL
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ
ATATÜRK KİTAPLIĞI

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Yasemin SÜRÜCÜ
Doğum Yeri ve Tarihi	Pasinler 1980
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	Türk Dili ve Edebiyatı
Y. Lisans Öğrenimi	
Bildiği Yabancı Diller	Arapça, Almanca
Bilimsel Faaliyetler	
İş Deneyimi	
Stajlar	
Projeler	
Çalıştığı Kurumlar	Milli Eğitim Bakanlığı
İletişim	
E-Posta Adresi	yaseminsurucu2018@gmail.com
Tarih	